BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
17 C
29

12
11
1
C
21

12
16
G
4

Digitized by Google

A

Digitized by Google

B

MEDICINÆ PRACTICÆ
COMPENDIUM

Authore
IOH. ANDREA SCHMITZIO,
Med. Doct. & Prof.

OPVS POSTHVMVM
quamplurimis ſupplementis auctum & recenſitum
A
CH. CONSTANTINO ROMPTIO M. D

Acceſſit
Ampl. & Clariſ. Viri Dom. D.
ANT. MENJOTII. CONS. ET MED. REG.
Epiſtola Apologetica
DE
VARIIS SECTIS AMPLECTENDIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

LVTETIÆ PARISIORVM,
Apud IOANNEM D'HOVRY, ad Inſigne D. Ioannis, ſub extremo Pontis-novi, propè ſupremum Cœnobium RR. PP. Auguſtinorum.

M. DC. LXVI.
Cùm Privil. Regis, & Approb. Facult. Par.
[redacted].

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

12 17 C. 2 9

Digitized by Google

NOBILISSIMO, AMPLISSIMO,

Pietate, Authoritate, magnis in Publicam rem meritis, prudentiâ & rerum vſu

Excellentiſſimo Domino, D.

GVILLELMO BOREEL,

Equiti, Baroni Vrenhovæ, Vrendicæ, Domino in Stelant, Duinbeca & Pereboom, &c. Fœderati Belgij ad Regem Chriſtianiſſimum

LEGATO ORDINARIO.

SI paulo attentiùs HOMINEM conſiderare, illiuſque ſtructuram ac membrorum inter ſe ap-

tiſſimam compoſitionem, quantùm fert oculorum acies, penitùs introſpicere libet, comperiemus ſanè, quod *Zoroaſtrem* ſtatuiſſe legimus. Hominem τολμηρο-τάτης τῆς φύσεως ἄγαλμα, audacis naturæ miraculum eſſe. Vnde nec immeritò *Plinius* illum *universi Epitomen* appellat. Regiuſque Propheta, hujus tam ſtupendi operis magnus Encomiaſtes, Conditori ſuo Hymnos decantans, in hæc aurea erumpit verba.

Et os, & humeros, totiuſque corporis

Sic arte mirâ fabricam
Finxiſti, acumen nullum vt
humani ingenij
Ratione poſſit aſſequi.

Quum autem *nihil ab omni parte beatum exiſtat*, hic quoque multa accidunt ejuſmodi, quæ concordem illam κρᾶσιν & divinam temperiem diſturbent; adeò vt perfectiſſima quæque parvo momento deſtruantur, ſcilicet ea eſt humanæ vitæ conditio, nec integrum cuiquam hanc Fati neceſſitatem evitare. Naſcimur ſimili quoque ſorte mortales, variáque valetudine & ſpe-

incertâ perpetuò agitamur, donec tandem poſt tot diſcrimina rerum, ſuprema lethi hora, ſeriùs ociúſve ſuperveniat. Beſtiæ tamen hoc præ nobis gaudent privilegio, vt ſimplici paſtu contentæ, minori cum moleſtia vitam tranſigant. *Quam* quidem nos, ſi *Senecam* audiamus, *non accepimus ſed facimus brevem, nec inopes ejus, ſed prodigi ſumus*. Morborum ergo tanta multitudo, vel certè plurima pars, gulæ & intemperantiæ, omnium perturbationum primæ ſcaturigini, erit imputanda,

quippè qui ex nimio & immoderato voluptatum vſu, quaſi fungi boletique irrigui, confertim prognaſcuntur. Sed hîc Nobiliſſima Medendi Ars ſuam ſpectari vult induſtriam, cujus beneficio hæc generis humani incommoda feliciſſimè declinantur, dum rectè viuendi normam ſalutaribus præceptis complexa, vehementiſſimos quoſque morborum inſultus, aut antevertit, aut repellit; non vt vitam prorogando morti nos eripiat, ſed vt eam integrâ ſanitate expectemus.

Cætera omnia mortalium bona , honor , nobilitas, eruditio , diuitiæ , fortunæ denique omnes, eam, quam habent gratiam ac dignitatem,à ſanitate vnâ mutuantur, aut certè ſi quam habent , ſi cum ea non ſint iuncta, omnem planè amittere videantur.

— Valeat poſſeſſor oportet
Si comportatis rebus cogitat
vti , &c.

Nam quòd ſenſibus vniuerſis vigeamus, quòd alacres & expediti ſimus in negotijs peragendis, quod rebus noſtris lætemur , id omne

ſanitati acceptum referimus. Hæc nos in eo continet ſtatu, quo imperanti animæ ſubjectum corpus haud refragatur, & improbi affectus melioribus argumentis morem gerunt. Contra valetudinarium corpus, quod ſemper vitioſis & ſuperfluis ſcatet humoribus, colluvie ſuâ

— *Animum quoque pergravat ipſum:*
Atque affligit humi divinæ particulam auræ.

Propterea etiam tanto cœpi eſſe in pretio *Medicina*, vt & Reges ac Principes

aliosque viros Primarios ad ſui amorem pellexerit, quorum non pauci ad cognoſcendos morbos, quæque ad ſanitatem ſpectant, poſthabitis alijs rebus, animum appulerunt. Exempla non longè conquirerem, quibus tamen in medium proferendis lubens ſuperſedeo. Sufficeret, EXCELLENTISSIME LEGATE, E. Veſtram tam celebratæ Artis Cenſorem conſtituiſſe; nec enim alium Medicinæ cultores expetunt, nec æquiorem conſequentur. Quapropter Opuſculum hocce

Illuſtri E. V. nomini inſcri-
bere non dubitavi, non
tantum vt affectum quo
Literatos ſemper proſecuta
eſt, deprædicarem, ſed quo
& meæ erga E. Veſtram
gratitudinis & obſeruantiæ
publicum extaret teſtimo-
nium. Tantis enim cumu-
latus ab ea beneficijs, vt
de referenda gratia nun-
quam non cogitare nullam
occaſionem prætermittere
debeam. Extendit E. V.
hoc præclarum bene me-
rendi ſtudium non ſolùm
in Literatos & privatæ con-
ditionis homines, ſed prob!

quantâ cum laude in commune ipſius Reipublicæ emolumentum. Tam laudabili & felici rerum publicarum adminiſtratione domi foriſque, integrum jam ferè exegit ævum, & glorioſo jam per totos ſexdecim annos in aula Regis Chriſtianiſſimi defuncto Oratoris Munere, hoc jure meritoque obtinuit, vt experientiâ & vſu rerum hac in parte Illuſtrioribus alijs Concivibus facile præferatur. Accedit quod tam diverſis apud Exteras Nationes in Angliam, Daniam,

Sueciam diverſo tempore ſuſceptis Legationibus, *Fœderati Belgÿ* commoda pari cum ſucceſſu procuraverit: & iccirco non injuriâ dixero V. E. tantis animi dotibus, excelſo animo, & præclarâ rerum gerendarum notitiâ, Publico bono natam eſſe. Hæc enim omnia me antea commotum impulêre, vt Compendium hocce Medicinæ Practicæ publici juris facturus, Patrocinium E. V. quærerem, ipſique me & hoſce exigui temporis labores deuotiſſi-

mo cultu commendarem. Nullus dubito, ſi ipſi placuerit, quin ab omnibus facilè probetur. Atque tum profecto, vt verba in pauca conferam, opellam meam, quam hîc horis ſuccisivis impendi, Praxin Medicam hoc opuſculo quodammodo faciliorem redditurus, non exiguo fructu compenſatam eſſe exiſtimabo. Voto finiens, vt immortale Numen E. V. Ejuſque Nobiliſſimam Familiam omni porro beet felicitate. Dabam Lutetiæ Pariſiorum,

vigeſimo Aprilis, Anni milleſimi ſexcenteſimi ſexageſimi ſexti,

EXCELLENTIÆ VESTRÆ,

Cultor Addictiſſimus.

C. CONST. ROMPF M. D.

AMICO ET CANDIDO LECTORI.

E*Xhibent Tibi hæ pagellæ*, Amice Lector, *Vniverſæ Medicinæ Practicæ Compendium, quo omnia, quæ ad Diagnoſin, Prognoſin, & Curationem ſpectant, ordine alphabetico quaſi in faſciculum collecta reperies. Brevitati hic ſtuduit Author, vt vel hinc maximum illum fructum conſequaris, qui ex hujuſmodi laborum genere perci-*

Digitized by Google

pitur, ſiquidem in eadem cum Callimacho *perſiſtas ſententiâ*: μέγα βιβλίον· τῷ μεγάλῳ κακῷ ἐοικέναι.. *Neque enim facilè quemquem offendes, cujus animum tædia non ſubeant, dum per tot librorum vaſtiſsima volumina, tanquam maris immenſi ſpatia, ſpe conficiendi curſus & in portum penetrandi ferè abjectâ, huc illuc perpetuò impellitur. Quod vitam in peregrinatione agentibus* Seneca *evenire affirmat*, vt multa habeāt hoſpitia, nullas amicitias. *Idem illis accidit, quos inſanabile hoc legendi cacoëthes tenet: ſi quis temerè fidem ijs*

adhibeat, quàm difficili in loco verſetur tùm demum intelliget, quùm praxin exercendo, quanquam maximo apparatu inſtructus, neque ſe ſolertem dare, neque ſe expedire noverit, niſi haud leves committat errores. Cui quidem incommodo, vt aliquod eſſet remedium, impellente communi bono, in eorum imprimis gratiam, quibus breuitas magis arridet, Compendium hocce concinnatum atque conſcriptum eſt. Vtinam verò Authori ipſi vltimam illi manum imponere fata permiſiſſent, ſed prematurâ morte nobis ereptus, poſthumum

ſuum opus alijs perficiendum reliquit. Fuit is CL. DN. D. IOH. ANDR. SCHMITZIVS, *Vir in quo præter ſummum Medicinæ ſtudium, par in theſauris Naturæ perſcrutandis induſtria, optimâque ratione pollens judicium reperiebantur, quod & ambigua morborum feliciter dignoſceret, ac in reconditorum Hippocraticæ Doctrinæ myſteriorum penetralia ſeſe altiùs inſinuaret. Ne autem laudibus ſuis, immortalitate digniſſimus, hic Author privaretur, cum à celebrioribus in Arte noſtra proceribus opus illud magni æſtimaretur, deſi-*

cientibus exemplaribus, facilè ac lubens hanc mihi demandatam ſuſcepi Provinciam, vt illud denuò auctius & correctius in lucem retraherem.

Quoad diſpoſitionem, in col-
» locandis morbis ordinem Al-
» phabeticum ſequi placuit, ſe-
» cus ac plerique omnes Practici
» ſcriptores pro more habent,
» qui illos ſecundum humani
» corporis partes vt plurimum
» explanant. Quod ne tibi mi-
» rum videatur, ſcias velim,
» complures Authori hujus in-
» ſtituti conſtitiſſe rationes. Præ-
» ter cæteras, vt hic libellus pro
» Indice *ſibi inſerviret, quem*

» *initio non edendi animo, ſed*
» *ad privatos tantum vſus, in lo-*
» *cos communes conjecit; Idque*
» *ad praxeos commoditatem,*
» *& evitandæ confuſionis cau-*
» *sâ, quam Vulgaris illa Pra-*
» *cticorum Methodus ſecum*
» *trahit ut plurimum aliquâ*
» *parte imperfecta. Quorſum*
» *enim primò Capitis, deinde*
» *Thoracis, Abdominis, & por-*
» *rò reliquarum partium affe-*
» *ctus juxta vſitatam normam*
» *exhibere, quum plurimi den-*
» *tur morbi, quales ſunt* Ob-
» ſtructiones, inflammatio-
» nes *& alij, omnibus vbique*
» *humani corporis partibus æquè*

» *communes?* *Præterea fieri*
» *conſuevit, quum multi morbi*
» *ab iiſdem oriantur cauſis,*
» *eadem habeant ſigna, eandem-*
» *que curationem deſiderent. v.*
» *gr.* Profluvia *omnia*, hæ-
» morrhagiæ, fracturæ, *&c.*
» *ut eædem cauſæ, eædemque*
» *curationes toties repetitæ,*
» *facilè nauſeam pariant. Hæc*
» *ipſa eſt ratio, cur Medico-*
» *rum ſyſtemata practica in*
» *tantam molem communiter*
» *excreſcant: ut ſatis eſſe cre-*
» *diderit cujuſque morbi gene-*
» *ralem rationem priùs afferre,*
» *mox ſpecialem in hac illâve*
» *parte, quæ curationem va-*

ariare queat, breviter ſubne-
» ctere, ut hoc modo omnis in
» qualibet parte curatio & cu-
» rationis differentia, minori
» negotio, adeoque primo aſpe-
» ctu inquirentibus innoteſcat.
» Pro accuratiſſima minus iti-
» dem reputari debet altera illa
» methodus, quâ docetur om-
» nia medicamenta, vel à Diae-
» ta vel à Pharmaciâ, vel Chi-
» rurgiâ deſumi, quum eorum
» morborum quae abſque his ad-
» miniculis ſanantur, haud
» exiguus ſit numerus; neque
» propterea magis cognoſcatur
» quid primo, quid ultimo agen-
» dum. Sunt enim morbi, quos

» *ſtatim ab initio ſola Chirurgia*
» *penitùs tollit in quibuſdam*
» *Pharmacia præcedat, vel ſe-*
» *quatur opus eſt. Sunt & ſæ-*
» *piſſimè, qui ſola diæta cura-*
» *ri volunt. Omnia itaque me-*
» *dicamenta in quibuſcunque*
» *morbis, vel generalia ſunt,*
» *quæ totum corpus reſpiciunt,*
» *vel ſpecialia & topica, quæ*
» *partem tantum, & illa qui-*
» *dem ante horum vſum præ-*
» *mitti, ipſa iubet neceſſitas,*
» *vt fæliciter & tutò curemus:*
In hunc ferè ſenſum de diſpo-
ſitione huius operis Cl. D. G.
Hornius *in præfatione ſuâ,*
quam primæ præmiſit editioni.

Quæ

Quæ cum ita ſint, huic potiſ-
mum Methodo in curandis
orbis inhærere ſingulari propo-
to conatus eſt Author. Quan-
im autem in hac editione præ-
itum ſit, Benev. Lector ju-
icabit. Additamenta, *quæ*
'i acceſſere & in huius indice
teriſcis diſtinguuntur, tertiam
d minimum partem abſol-
unt, quamplurimi enim mor-
priùs omiſſi, paſſim inſerti,
nprimis in Febrium, earúm-
ue ſymptomatum doctrinâ.
Ne tamen in alieno & poſt-
umo opere nimium quantum
ngenioſus viderer, non omnia
ed præcipua ſaltem, quæ in

ẽ

AMICO ET CANDIDO
LECTORI.

E*Xhibent Tibi hæ pagellæ*, Amice Lector, *Univerſæ Medicinæ Practicæ Compendium, quo omnia, quæ ad Diagnoſin, Prognoſin, & Curationem ſpectant, ordine alphabetico quaſi in faſciculum collecta reperies. Brevitati hic ſtuduit Author, ut vel hinc maximum illum fructum conſequaris, qui ex hujuſmodi laborum genere perci-*

pitur, ſiquidem in eadem cum Callimacho *perſiſtas ſententiâ: μέγα βιβλίον τῷ μεγάλῳ κακῷ ἐοικέναι. Neque enim facilè quemquem offendes, cujus animum tædia non ſubeant, dum per tot librorum vaſtiſsima volumina, tanquam maris immenſi ſpatia, ſpe conficiendi curſus & in portum penetrandi ferè abjectâ, huc illuc perpetuò impellitur. Quod vitam in peregrinatione agentibus* Seneca *evenire affirmat*, vt multa habeãt hoſpitia, nullas amicitias. *Idem illis accidit, quos inſanabile hoc legendi cacoëthes tenet: ſi quis temerè fidem ijs*

adhibeat, quàm difficili in loco verſetur tùm demum intelliget, quùm praxin exercendo, quanquam maximo apparatu inſtructus, neque ſe ſolertem dare, neque ſe expedire noverit, niſi haud leves committat errores. Cui quidem incommodo, vt aliquod eſſet remedium, impellente communi bono, in eorum imprimis gratiam, quibus brenitas magis arridet, Compendium hocce concinnatum atque conſcriptum eſt. Vtinam verò Authori ipſi vltimam illi manum imponere fata permiſiſſent, ſed præmaturâ morte nobis ereptus, poſthumum

ſuum opus alijs perficiendum reliquit. Fuit is Cl. Dn. D. Ioh. Andr. Schmitzius, *Vir in quo præter ſummum Medicinæ ſtudium, par in theſauris Naturæ perſcrutandis induſtria, optimâque ratione pollens judicium reperiebantur, quod & ambigua morborum feliciter dignoſceret, ac in reconditorum Hippocraticæ Doctrinæ myſteriorum penetralia ſeſe altiùs inſinuaret. Ne autem laudibus ſuis, immortalitate digniſſimus, hic Author privaretur, cum à celebrioribus in Arte noſtra proceribus opus illud magni æſtimaretur, deſi-*

tientibus exemplaribus, facilè ac lubens hanc mihi demandatam ſuſcepi Provinciam, vt illud denuò auctius & correctius in lucem retraherem.

Quoad diſpoſitionem, in collocandis morbis ordinem Alphabeticum ſequi placuit, ſecus ac plerique omnes Practici ſcriptores pro more habent, qui illos ſecundum humani corporis partes vt plurimum explanant. Quod ne tibi mirum videatur, ſcias velim, complures Authori hujus inſtituti conſtitiſſe rationes. Præter cæteras, vt hic libellus pro Indice *ſibi inſerviret, quem*

» *initio non edendi animo, ſed*
» *ad privatos tantum vſus, in lo-*
» *cos communes conjecit; Idque*
» *ad praxeos commoditatem,*
» *& evitandæ confuſionis cau-*
» *sâ, quam Vulgaris illa Pra-*
» *cticorum Methodus ſecum*
» *trahit vt plurimum aliquâ*
» *parte imperfecta. Quorſum*
» *enim primò Capitis, deinde*
» *Thoracis, Abdominis, & por-*
» *rò reliquarum partium affe-*
» *ctus juxta vſitatam normam*
» *exhibere, quum plurimi den-*
» *tur morbi, quales ſunt* Ob-
» ſtructiones, inflammatio-
» nes *& alij, omnibus vbique*
» *humani corporis partibus æquè*

„ *communes?* *Præterea fieri*
„ *conſuevit, quum multi morbi*
„ *ab iiſdem oriantur cauſis,*
„ *eadem habeant ſigna, eandem-*
„ *que curationem deſiderent. v.*
„ *gr.* Profluvia *omnia*, hæ-
„ morrhagiæ, fracturæ, *&c.*
„ *ut eædem cauſæ, eædemque*
„ *curationes toties repetitæ,*
„ *facilè nauſeam pariant. Hæc*
„ *ipſa eſt ratio, cur Medico-*
„ *rum ſyſtemata practica in*
„ *tantam molem communiter*
„ *excreſcant: ut ſatis eſſe cre-*
„ *diderit cujuſque morbi gene-*
„ *ralem rationem priùs afferre,*
„ *mox ſpecialem in hac illâve*
„ *parte, quæ curationem va-*

ariare queat, breviter ſubne-
„ctere, vt hoc modo omnis in
„qualibet parte curatio & cu-
„rationis differentia, minori
„negotio, adeoque primo aſpe-
„ctu inquirentibus innoteſcat.
„Pro accuratiſſima minùs iti-
„dem reputari debet altera illa
„methodus, quâ docetur om-
„nia medicamenta, vel à Diæ-
„ta vel à Pharmaciâ, vel Chi-
„rurgiâ deſumi, quum eorum
„morborum quæ abſque his ad-
„miniculis ſanantur, haud
„exiguus ſit numerus; neque
„propterea magis cognoſcatur
„quid primo, quid vltimo agen-
„dum. Sunt enim morbi, quos

» *ſtatim ab initio ſola Chirurgia*
» *penitùs tollit in quibuſdam*
» *Pharmacia præcedat, vel ſe-*
» *quatur opus eſt. Sunt & ſæ-*
» *piſsimè, qui ſola diæta cura-*
» *ri volunt. Omnia itaque me-*
» *dicamenta in quibuſcunque*
» *morbis, vel generalia ſunt,*
» *quæ totum corpus reſpiciunt,*
» *vel ſpecialia & topica, quæ*
» *partem tantum, & illa qui-*
» *dem ante horum vſum præ-*
» *mitti, ipſa jubet neceſsitas,*
» *vt fæliciter & tutò curemus:*
In hunc ferè ſenſum de diſpo-
ſitione huius operis Cl. D. G.
Hornius *in præfatione ſuâ,*
quam primæ præmiſit editioni.
Quæ

Digitized by Google

Quæ cum ita ſint, huic potiſſimum Methodo in curandis morbis inhærere ſingulari propoſito conatus eſt Author. Quantùm autem in hac editione præſtitum ſit, Benev. Lector iudicabit. Additamenta, *quæ illi acceſſere & in huius indice aſteriſcis diſtinguuntur, tertiam ad minimum partem abſolvunt, quamplurimi enim morbi prius omiſſi, paſſim inſerti, imprimis in Febrium, earumque ſymptomatum doctrinâ. Ne tamen in alieno & poſthumo opere nimium quantum ingenioſus viderer, non omnia ſed præcipua ſaltem, quæ in*

primis editionibus paßim occurrunt, mutare & emendare volui. Ex novis quoque inventis, quæ neceſſaria erant, non pauca ſupplevi, vt Tibi Compendium hocce Medico-Practicum, quantum quidem hac occaſione fieri potuit, perfectum atque expletum exhiberetur.

Non tantoperè temporum & morum ignarus ſum, vt hoc æuo me livoris dentem declinare poſſe exiſtimem, cum plerique in alieno opere malè ſint ingenioſi.

Paſcitur in vivis livor, &c.

Itaque vt me quadantenus contra obtrectatorum muniam morſus, Coronidis loco proferre

licebit auream illam Galeni *ſententiam*. lib. 2. de fac. natural. in fine cap. 9. Studium, *inquit*, eorum laudandum eſt: qui vel explanant rectè dicta à ſapientibus: vel ſupplent, ſiquid omiſſum eſt ab eis. Non enim fieri poteſt, vt quis idem incipiat, perficiatque. Contra culpandi ſunt, qui adeò ſunt delicati, vt nihil diſcere eorum, quæ rectè ab alijs dicta ſunt, velint: & qui adeò ſunt ambitioſi, vt ſtudio novorum dogmatum, ſemper aliquid aſtutè texant & cavillentur, partim ſpon-

te prætereuntes, partim callidè oppugnantes. *Hæc ad Te, Benev. Lector, paucis præfari operæ pretium duxi. Nunc orandus es, ut ſi quædam in hac editione occurrant non ſatis limata aut expolita, imò quæ & nævis non careant, ea benignè excuſare velis. Quod ſi opellam hanc meam Tibi non improbari ſentiam, primo quoque tempore majoris ponderis opuſcula luci & judicio tuo exponemus. Benè fælicitérque Vale & fave*

Lut. Pariſior. 29. Martij 1666.

Commodi tui ſtudioſiſſimo

C. C. Rompfio
Med. Doct.

Clariſſimo Viro D. D.

CHRISTIANO

CONSTANTINO

ROMPFIO,

Med. Doct. ſolertiſſimo, Amico ſuaviſſimo,

LVDOVICVS LE VASSEVR, M. D. εὐπράττειν.

SVMMI fuit olim viri conſilium, vt ad nonum premeretur annum, quidquid in medium emitti, ac exponi publicæ exiſtimationi deberet. Parilem ne arbitraris, VIR AMICISSIME, ſententiam de

edendo practicæ Enchiridio tuo feram? imò contrariam. Quantum enim nauſeabat ille ad impolita ſuorum opera, tantum ego depereo venuſtiſſimos, quos datum eſt videre, fœtus: quàm male eorum præmaturæ famæ ominabatur, tam gloriæ tuæ atque exiſtimationis ſecurus ſum; quàm denique crebros exhorreſcebat Ariſtarchos, tam parum eoſdem, exulceratiſſimis licet hiſce fatiſcentis literaturæ temporibus, curo; cum habeas imprimis, quo te abundè tuearis, ſincerioris doctrinæ ac conſpicuæ brevitatis, grande & venerabile nomen. Vt enim de poſtrema priori ediſſeram loco, quis vſquam te diligẽtiùs, ne quid res Medica verborum impedimento detrimenti caperet, proſpe-

xit? cum eius ὕλην παμμιγῆ paucis adumbraris induſtriè pagellis; cum datâ operâ æque in φιλιάτερον commoditatem & vtilitatem iveris; cum

Παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως

Singulari nobis artificio tradideris. Vitæ ſumma brevis, ſpes vetat inchoare longas; vt in natando, ſic in diſcendo, eò paratiores exiſtimus, quò ab onere leviores: ſumus ſæpè minus temporis inopes quam prodigi; & cum βίος βραχὺς τῇ τέχνῃ μακρῇ minimè reſpondeat, in ea proſequenda fruſtra laboratur, ni ſimile in compendium hæcce vocetur. Laudandus equidem SCHMITZIVS qui primus hoc calcavit iter:. Tu verò planè celebrandus, cujus induſtriâ, quæ fuerat omiſſis plurimis ipſi vi-

tio βραχυλογία, tibi ijſdem reſti-
tutis, laudi nuſquam intermo-
rituræ ceſſit. Iactent alij, ſi lu-
beat,

Ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμε-
ρίῃσι.

tua in ſcribendo ὀλιγάρκεια, ani-
mo in ſtudijs ſemper feſtinanti
ſic arridet, & vt ita dicam, *ſup-
paraſitatur*, vt vix ac ne vix qui-
dem, me à tuis ſcriptis avelli ad-
huc paſſa fuerit. Nec minus in
ijs me rerum pondus momen-
tumque capit. O quam belle
probaſti te

Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι πρηκτῆρά
τε ἔργων.

Omnia leporibus veneribuſque
nitent, ſed caſtigatiſſimis, quem-
admodum nos decet qui coli-
mus muſas ſeveriores: cuncta
antiquiſſimos artis ſpiritus ef-

Digitized by Google

flant, ſelectioribus eius floſculis conſperguntur, puriſſimis ſtabiliuntur Hippocratis Galenique dogmatibus; & quod ſummopere laudo, corruptiſſimâ hac tempeſtate, ὀρθοδόξως vtique ſcribuntur. Tulit enim, abſit invidia dicto, noſtra ætas etiam ſuos Theſſalos & Heraclidas, qui ore Dogmatici, re & factis Methodici aut Empirici, ſubdole hinc *κοινότητας*, Inde *παρατηρήσιας* obſoletas, *creperis* ſeſquipedalibuſque verbis muniti, in rem medicam invexêre, conculcatâ adeo rectâ rerum cautè agendarum methodo, vt ſæpeſæpius circa Phlebotomiam purgantia & Emeticum (quod vocant) cœcè furioſéque deliretur, cæteris quibuſque longum valere juſſis. Quæ peſtis,

é v

ſi quæ alia, medicum decus aliquando foret oppreſſura, ni magno auſu viris ab illuſtribus, quorum Tu jamdudum familiam auges, ſcriptis operibuſque maturè adverſum iretur: Felix, ô terque quaterque beatus! qui tam proſperè hanc exornaſti Spartam, quàm generosè ſuſcepiſti. Habebunt in poſterum Tyrones, Te authore, quibus tutò initientur artis myſteria: habebunt Primicerij, quos meminiſſe juvabit, medendi.

—Ποικίλȣς τε δόλȣς καὶ μήδεα
πυκνά.

Videbunt demum vtrſque æquâ lance junctam cum experientia rationem, & laudandâ earum quaſi ἀλληλουχίᾳ artem exſurgere, cujus profeſſione Medicorum ἠδελφισμένων nomen ti-

tuloſque merebuntur. Noli itaque longius, ὦ φίλτατον κάρα, noli diutius eximiam adeo frugiferamque tuam operam Reipublicæ Literariæ invidêre: noli erumpentem fœlicibus auſpicijs tui famam tetricè nimis ſufflaminari:

Vera, inquies, *laus ſciri fugit*;
ipſe pulcher
Se ſua Titan prohibet videri
Luce: qui totus potuit latere,
Major habetur.

Fateor; nec ideò probare poſſum, detrahendi nominis, cui ſtudere videris, conſilium. Non doctis, ſed probis dictum eſt λάθε βιώσας; virtutis eſt, non ſcientiæ ornamentum ea modeſtia, imò crede me tibi folium recitare Sybillæ, jam pridem litterarum ſpretus jacuiſſet ho-

é vj

nos, niſi eo pacto literati

Quicunque inventas vitam excoluere per artes,
Quique ſui memores alios fecère merendo,

Famam dignitatemque comparaſſent. Habet inſuper ea diſſimulatio perſonati authoris, abjectum quid te maximè indignum, qui à primis vnguiculis conatus es

Αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

Quid ni in ea laudum, quæ te morantur, ſegete detrahas larvam? Si *D. Senex* ſummus artis noſtræ Dictator, & omnium author in Medicinà bonorum.

— Cujus ex (inclyte) chartis
Floriferis vt apes in ſaltibus omnia libant,
Omnia nos itidem depaſcimur aurea dicta,

In erroris confeſſione, noluit quæ fuit ejus fiducia, latere. Cæterum

— Famam extendere factis
Hoc virtutis opus:

Pande vela, impelle ratem, ſecunda te Doctorum judicia manent, ſemperque manebunt: horum vni placuiſſe, ſi ſapis, tu qui omnibus eris acceptus, ſatis ſuperque eſſe judicabis. VALE.

Dat. Lut. Pariſ. 6. Novembris 1665.

IN

COMPENDIVM

MEDICINÆ PRACTICÆ

D. CH. CONSTANTINI ROMPFII,
Med. Doct.

ARs *longa vitam fecit hacte-
nus brevem:*
*Non longa nunc Ars, non brevem
vitam facit.*
*Feſtine Tyro, cui placent breviſ-
ſimi*
*Viæ labores, ecce quo brevius ni-
hil*
Compendiorum ROMPFII *com-
pendium,*
*Hoc, ſi Alpha-Beta noveris, Ga-
lenus es.*

CONSTANTER.

IN COMPENDIVM
Vniverſæ Medicinæ Practicæ

A

CH. CONST. ROMPFIO Med. Doct.
adornatum & editum.

IN breve dum vaſtam compingit
ROMPFIVS artem,
Quam ſit vita brevis nos meminiſſe
jubet:
Idem tam certa in morbos dum tela
miniſtrat;
Quam ſit vita brevis nos meminiſſe
vetat.

DE EODEM OPERE.

O Liber æternum meritò victu-
rus in ævum!
O volvi toto dignus in orbe liber!
Iam per te Ars quæ longa fuit, bre-
vis incipit eſſe;
Vitaque jam longa eſt, quæ fuit
ante brevis.

P. PETITVS. Med. Pariſ.

ALIVD

In idem opus.

Panditur exiguo MEDICINA *volumine tota,*
Quanta ſit vtilitas percipienda vide!
Hinc retinere queas, læſam hinc reparare ſalutem,
Præ qua ſunt nihili, cætera cuncta bona.
Quas tibi Lector opes doctiſſimus exhibet Auctor,
Si ſanus, debes conſuluiſſe boni.
His quoque ſi faveas, compendia tempore creſcent,
Creſcet & ex Nato, gloria parta Patri.

STEPHANVS DV LAVRENS.

AVTHORES

Qui huic Medicinæ Practicæ partem contulêre, & quorum mentio fit in hoc opuſculo.

AEtius.
Ægineta. Paulus
Angelus. Sala
Aphrodiſæus. Alexander
Aquapendens. Fabricius
Arantius. Iulius Cæſar
Arculanus. Iohannes
Arcæus. Franciſcus
Aretæus.
Ariſtoteles.
Auerrhoes.
Augenius. Horatius
Aurelianus. Cælius
Ballonius. Guilhelmus
Beniuenius. Antonius
Borellus. Petrus
Botallus. Leonardus
Bra. Henricus à

Braſſavola. Antonius Muſa
CArdanus. Hieronymus
Celſus. Aurelius Corn.
Columna. Fabianus
Crato. Iohannes
Crollius. Oſualdus
DOnatus. Marcellus
Doringius. Michaël
Duditius. Andreas
Duretus. Ludouicus
ERaſtus. Thomas
FErnelius. Iohannes
Fioravantus.
Fonſeca. Rodericus
Foreſtus. Petrus
Fuchſius. Leonardus
GAlenus. Claudius
Glauberus. Rudolphus
Gradi. Antonius de
Guainerius. Antonius
Guido.
HArtmannus. Iodocus
Helmontius.
Heurnius. Ottho
Herlicius.
Hofmannus. Gaſpar

Hollerius. Iacobus
Hildanus. Fabricius
Hippocrates.
Hutten. Vlrichus de
IAcchinus. Leonardus
Iordanus. Iohannes.
LAnfrancus.
Langius. Iohannes
Laurentius. Andreas
Laurembergius. Guillelmus
Lemnius. Levinus
Licetus. Fortunatus
Lindanus. Ioh. Anthonides
MAgatus. Cæſar
Maſſaria. Alexander
Menjotius. Antonius
Mercatus. Ludouicus
Mercurialis. Hieronymus
Mneſitheus Atheinenſis.
Monavius. Petrus
Monardes. Nicolaus
NEoterici.
Noctes Atticæ.
PAlmarius. Petrus
Paræus. Ambroſius
Plato.
Platerus. Felix

Plutarchus.
Practici Pariſienſes celebriores.
Quercetanus. Ioſephus
RIolanus. Iohannes
Riverius. Lazarus
Rondeletius. Guilielmus
Ruffus Epheſius.
Rulandus. Martinus
SAvonarola. Ioh. Michaël
Scaliger. Iulius Cæſar
Scholtzius. Laurentius
Schrevelius.
Sennertus. Daniel
Serenus.
Septalius. Ludovicus
Sylvius. Iacobus
Solenander. Reinerus
TRallianus. Alexander

VAleſius. Franciſcus
Vega. Chriſtophorus à
Vidius. Vidus
Vntzerus. Matthias
VVierus. Ioannes
Xenophon.
Zacutus Luſitanus.
Zuingerus. Iacobus

Almæ Saluberrimæque Facultatis Pariſienſis Approbatio.

DIE *Sabbathi 16. Ianuarij 1666. Doctoribus vt de rebus ad Facultatem pertinentibus deliberarent congregatis, cum* M. CAROLVS PATIN D. M. P. *obtuliſſet* Vniverſæ Medicinæ practicæ compendium I. A. SCHMITZII à CHRISTIANO CONSTANTINO ROMPF, Med. Doctore reſtitutum & auctum; *& id petijſſet vt favente ſaluberrimâ Facultate*

in publicum prodiret : Cenſuit Facultas, laudandos illos omnes qui Rempublicam litterariam ita colunt, vt non minus cæteris, quam ſibi proſint, dicto, facto aut ſcripto : laudandum Cl. Rompf. *ſuas medicas animadverſiones Facultati ſubmittentem, omnibus Medicinæ Scriptoribus, vt minus in humanam ſalutem peccetur, exemplum futurum : Librum verò Doctoribus* Gvidoni Patin, Petro Hommetz, Iacobo Mentel, Carolo Patin, *&* Philippo Dovte' *eum Facultatis nomine comprobaturis*

eſſe committendum, vt præfixis illorum ſuffragijs in ſtudioſorum manus, tutius emitteretur. In cujus rei fidem hîc Syngrapham appoſui.

LE VIGNON
Decanus.

LIbrum hunc *Vniverſæ Medicinæ practicæ compendium* complectentem, quem primùm I. A. SCHMITZIVS, deinde CHRISTIANVS CONSTANTINVS ROMPF. D. D. M. M. adornarunt, dignum cenſuimus qui in

VNIVERSÆ
MEDICINÆ PRACTICÆ COMPENDIVM.

ABORTVS Symptoma eſt excretorum: Quæcunque eum conſequuntur cum ſymptomatis enixarum communia ſunt.

CAVSA eſt facultas expultrix irritata vel retentrix læſa, quod fit ab aëre, nimia exercetione, motu, Venere, affectibus, nativa debilitate uteri, fœtus, retentricis facultatis, partu primo, odore extinctæ candelæ, Caſtorei, galbani: morbo fœtus à vitioſo ſemine, copia vel inopia alimenti: morbo fœtæ, intemperie, febri acuta, ligamentorum laxitate, utero hiante, inteſtinorum brevitate, ſoluta unitate partium vicinarum, Lypothymia, convulſione, dolore, Sternutatione, lævitate uteri ab humore pituitoſo. *Aph.* 45. *ſ.* 5.

SIGNA *Diagnoſtica*, *Aph.* 37. 38. 52. 53. *ſ.* 5. *Aph.* 12. *ſect.* 3. Aquilonio flatu & hyemis frigore comprimitur vterus, aëre pluvio repletur, madetque: & ita nimia humiditate fœtus retentio impeditur, & uteri acetabula mucore replentur.

Prognoſtica. In abortu magis afficiuntur quam partu: poma enim immatura non niſi vi avulſa decidunt. Sæpe, præſertim primus abortus, ſterilitatem facit: periculoſior eſt abortus ſexto, ſeptimo, octavo mēſe. Levi quavis prophaſi excitatur. Sic teſte *Hipp.* mulier abſtemia, aut quæ multâ aquâ diluit vinum, ſi gravida facta liberalius vinum hauſerit, abortiet.

PRÆSERVATIO. Si occurratur cauſæ & removeantur omnes pravæ corporis diſpoſitiones, quæ abortum excitare ſolent, vt plethora, cacochymia, peculiares uteri morbi; de quibus conſulendi authores. Sæpe ab humore pituitoſo fit: deſiccandus tum uterus longo uſu hydrotici, ut ſalſæperillæ, potu aquarum Puguenſium aut Spadanarum: in lecto detinenda ægra, & hypochaſtrium faſcijs ſublevandum: Interna & topica ſint aſtringentia. Specifica ſunt coralla, grana alkermes, raſura eboris: Decoctum radicis tormentillæ peculiari proprietate abortum impedit: ex ovo ſorbili quotidie ſumat *carabes* & *maſtiches* ãã. ℈j.

℞. *Corall. praparat* ʒ j. *marg prap.* ʒ ß. *raſur. ebor.* ʒ j. *maſtich.* ʒ ß *grana kermes* ʒ ß *manus Chr. perl.* ʒ ij. *f. pulvis.*

Plethoræ uteri venas reſeranti aut fœtum

intus ſuffocanti V. S. in brachio medetur, medio geſtationis tempore inſtituta. In cacochymiâ requiritur tum venæ ſectio, tum purgatio blanda: cauteria itidem mirum in modum proſunt in quacunque corporis impuritate.

Si dyſenteria, lienteria, diarrhæa aut teneſmus abortui cauſam præbent, conuenient clyſteres ex lacte frequentes cum vitellis ovorum, ſaccharo roſato, addito paulo philonio vt obtundatur ſenſus.

Hippocrates ſcribens *mulierem abortire ſanguine miſſo* intelligendus eſt de mulieribus imbecillioribus aut minime plethoricis: ſæpe enim vidimus mulieres plethoricas quæ frequenter abortiverant ſanguinis miſſione 4. & 7. geſtationis menſe celebratâ, præmiſsâ leui catharſi, retinuiſſe fœtum uſque ad nonum menſem. Omiſſa hoc in caſu venæ ſectione facile fit abortus apertis nimiâ ſanguinis copiâ venarum orificijs. In quacunque abortus causâ imperetur imprimis quies, tum animi, tum corporis: obſervetur bona probaque diæta & vitetur coitus.

CVRATIO. Si præſervatio ſit irrita, omni modo promovendus abortus.

QVÆSTIO. An anguſtia uteri abortus cauſa eſſe poſſit? Aff. prout ventriculi anguſtia vomitus.

ABSCESSVS, propriè dicitur, cum collecta materia ſiue ſit pituita, ſiue aliquid aliud in pus aut alienam ſubſtantiam conuertitur.

ABSCESSVS Phlegmaticus à ſimilitudine contentarum in tumoribus ſubſtantiarum. Tres dantur horum abſceſſuum ſpecies & differentiæ. 1. *Steatoma* 2. *Atheroma*. 3. *Meliceris*. Vide infra tit. Oedematis. His Arabes adjungunt *Nodos, ſcrophulas, glandulas, teſtudines, lupias, nactas, botia*.

Diff. Steatoma à pituita craſſiore generatur: *Atheroma* à pituita aquoſiore: *Meliceris* vero à pituitâ bilis & ſanguinis portiũculâ permixtâ.

Prog. Ejuſmodi abſceſſus in capite ut plurimum generantur, quod ejus cutis prædenſa diu materiam peccantem cohibeat, dum in alienam ſubſtantiam tranſeat.

CVRATIO eorum, omnium eadem fere eſt, quæ in *Oedemate* eandemque requirunt diætam & pharmaciam cum *Oedematoſis*. Niſi quod victus paululum tenuior & ſiccior ſit oporteat, ſintque humores craſſiores magis attenuandi. Nonnunquam ſi adſit plethora, V. S. ſolatio eſt; apozema ex incidentibus attenuantibus, detergentibus & aperientibus maximè ex uſu eſt. Profutura ſunt etiam mel roſar. colat. ſyr. acetoſ. ſimplex, oxymel ſimplex, Syr. Bizantinus, de hyſopo, de duabus & quinque rad. de Stæchade; præ cæteris oxymel ſcylliticum cum aq. primulæ veris, betonicæ, hyſſopi, &c. Inter purgantia imprimis commendantur Sem. carthami, polypod. quercin. agar. colocynthis, diaphænicum, elect. diacarthami de citro ſolut. Pilulæ de agarico, cocciæ fœtidæ, de euphorbio.

ACHORES. Vide ſahafati.

ÆGILOPS. Vlcus carunculæ lacrymalis. Vix vnquam ſaneſcit propter tenuitatem partium & imminens periculum, ne oculus compatiatur. Si vero ſanies ad malam delabatur, facta inciſione tuto & extra periculum os corruptum uri poteſt, aut abradi & poſtea ſiccantibus remedijs percurari : Si vero ad angulum ſerpat, blandiendum potius erit malum, cum curatio plena ſit periculi.

AFFECTIO HYPOCHONDRIACA eſt colluvies humorum mel. ſæpe & pituit. bil. in venæ portæ, art. cæliacæ, meſeraicæ ramis in hypochondrio præſertim ſiniſtro collecta, ob læſam lienis coctionem ſine putredine, è qua vapores horum naturam obtinentes & pars humoris varia Symptomata excitant; ut nauſeam, vomitum, ructum, diaphthoram acidam, nidoroſam: (unde *Senn.* caſum *Fabr. cent.* 4. *obſ.* 32 non à ſemine, ſed hypochondriacum fuiſſe vult:) flatus multos quos contineri vult *Senn.* in cavitate illa *Spigelij* in latere ſiniſtro : anxietatem à paſtu, alvum ſuppreſſam ob vaſorum ſiccitatem, æſtum hypochondriorum; urinam nunc craſſam, nunc tenuem, turbidam, palpitationem cordis, ſyncopen, ſitim, dyſpnœam, vertiginem, epilepſiam, paralyſin, laſſitudinem, ſomnum turbulentum. *Differt* à Mel. hypochondriaca, quod in aff. hypoch. plurimi melancholia non laborent.

CAVSA eſt humorum colluvies ob ventriculi frigus, lienis debilitatem, hepatis calo-

rem, inteſtinorum & pancreatis ſiccitatem, vaſorum obſtructionem, pancreatis præſertim & venarum lactearum vitium, collecta: in virginibus ſæpiſſimè & mulieribus ob uteri vitium & menſes ſuppreſſos.

Nonnunquam vitio cerebri, ubi habet localem generationem morbificæ cauſæ ſpiritibus caligine ſuffuſis vel formâ ſpecificâ depravatâ.

S. *diagn.* Si à liene; tenſio & durities ejus adeſt, facies decolor.

Si ab hepate; in illo eſt tenſio.

Si in meſenterio; vaſis &c. flatus, rugitus, durities adſunt.

Si in ventriculo; Coctio eſt læſa.

Si ab utero; rugitus eſt uteri, menſes ſunt ſuppreſſi.

Progn. Malum eſt contumax ob contrariam viſcerum temperiem, humoris craſſitiem.

Hæmorrhoides, varices, menſes, ſæpe eam ſolvunt, imo & hæmorrhagia naris ſiniſtræ, vrinæ nigræ.

Fœminæ eâ rarius laborant: ſed nunquam curantur.

Vrina craſſa melior.

CVRATIO. Indicans primum eſt humor euacuandus per humectantia & refrigerantia lenia, hemorrhoidum ſectionem, vomitum, diuretica. Si fruſtra, ad duo eſt reſpiciendum. 1. Chalybem, qui præſtantiſſ. eſt in omnibus obſtructionibus, aff. melancholicis, ob ejus ſulphur quo abundat: unde videndum ne nimis calcinetur; ſic enim adſtringit potius

ſublatis partibus ſulphureis. Exhibetur limatura chalybis vel chalybs pp. quod fit ſi in aceto macerata limatura ſiccetur & teratur, vel crocus, vel tinctura, vel vinum, vel oxymel, vel ſyrup. vel elect. vel rotulæ chalybeatæ. Doſis in ſubſt. mediæ ætati ℈j vel non infra ℈jj nec ſupra ℈jß. detur. In corporibus calidioribus conueniet chalybs cùm ſulphure & aceto præparatum, cùm conſerva boraginis aut cichorei, ad formam opiatæ. In delicatioribus ſyrup. ex chalybe R. *Glauberi.* Exhibetur commodiſſimè Vere & Autumno; æſtate enim calor, hyeme obſtat frigus. Sumatur jejuno ventriculo, quo ſumpto unâ atque altera hora obambulet; ſi vires debiles, obambulatio omittatur. Prandium horis 4. poſt ſumat. Initio tertio quoque die detur, poſt ſingulis. Quidam eum primis diebus cum vomitu rejiciunt: ſed aliquando cum commodo datur ad dies 30. Videndum, ut chalybs per alvum deſcendat, quod è fecibus nigris cognoſcitur; quod niſi fiat, quarto die vel clyſt. vel pil. alvus cienda. Poſt decimum diem leniter purga & biduum ab ejus uſu quieſce. Vt citius deſcendat, addi poſſunt purgantia & corrigentia & ſub forma pil. exhiberi. Celebr. Practici cùm Galeno remedia omnia ad tria ſumma capita deducunt. 1. ad clyſteres frequentes, venæ ſectionem, & balneum aquæ dulcis. Secetur lienaris ſeu baſilica ſiniſtra, cùm illic hæreat fomes mali: à vehementioribus catharticis abſtine, cum inflammatis viſceribus ſummopere noceant:

nam ut ignis paleam urit intacto tigno, ita diacridium, colocynth. elleborus, cæteraque ignea medicamenta, humores tantum tenues trahunt, relictis craſſioribus. Morbi inſuper longi, teſte Platone in Timæo, blandiſſimè tractari expetunt, non vehementioribus irritari. Minorativis itaque hoc in aff. plus proficies, ut Catholicone, ſyrupo Regis Sabor, Vtriuſque ℥j.diſſ.in aq.Bugloſſi ℥iij. vel ℥iv. Syr itidem ſolenni ex folliculis, Rheo. &c. Ad acidulas & thermas relegantur, quas qui bibunt, nigra per alvum dejiciunt ob vitriolum; nam primas vias eluunt & vitioſos humores in iis hærentes per alvum & urinas educunt, ventriculum calefaciunt, hepar & lienem roborant. Nonnulli cum Claudino eas improbant; quia calefaciunt & exſiccant. Sed illa calefactio & exſiccatio ab harum aq externo uſu, non autem interno eſt metuenda. Teſte quot. experientiâ efficaces admodum ſunt obſtructionibus tollendis, humorique terreno attenuando ac detergendo. In inſigni hepatis caliditate, hujus viſceris noxa præcaveri quadantenus poterit, ſi hepar, lien & lumborum regio Vng. refrig. Gal. muniatur & inungatur. Hac ratione inſuper magis figetur in ventriculo & locis frigidioribus, alia viſcera ſolum pertranſeundo, nec in ijs moram faciundo. Convenient etiam hoc in caſu juſcula refrigerantia poſt ejectas aquas exhibita; balnea itidem refrigerantia & humectantia poſt integrum earum uſum per aliquot dies uſurpata. Vſitatæ ſunt acidulæ Swalbacenſes,

Grieſbachienſes, Egranæ, Spadanæ, Thermæ Badenſes, Carolinæ, Borbon. &c. Medicamenta è tartaro facta.

II. Partes debiles corrigendæ & roborandæ per interna & topica. Sic ventriculus frig. per cal. interna: epar cal. per topica, vel per clyſteres refrig. vel exhibe pulpam citri cum cort. hæc enim diutius morabitur in ventriculo; vel integra grana piperis. Vel homini diu jejuno exhibe refrigerans, quod citiſſimè hepar petet, ſi prælertim ſe non mediocriter exerceat. Vel talia calida exhibe, quæ ſubſiſtunt intra calorem epatis, quaque ob id ejus intemperiem non intendunt, ut agrim. ſum. cichorium. Sic roborato ſtomacho tutò epatica frigida exhibeb:s. Vel propina talia, quorum mixtio nova & prima coctione non ſolvitur, ſed ſecunda & tertia; ut Sp vitrioli.

Si à ſuppreſſis menſibus, v. s. opus eſt.

ALBVGO. Oculi vitia.

ALOPECIA. Pili defluxus.

ALVI fluxus. Diarrhæa

ALVVS SVPPRESSA. Cauſa: *Bilis defectus*, ut in ictero & poſt purgationem vacuatâ bile & excrementis, cum bilis à vita ſedentaria & incurvatione continua regurgitat in ventriculum. *Inedia*, cum omnis liquor à partibus famelicis attrahitur; quod & convaleſcentibus accidit. *Pituita* inteſtina obducens. Sic in vita I. Heurnij narratur I. Lipſium pituitam inſtar inteſtini excreuiſſe. Epar calidum. Faces duræ, paralyſis. *Laur. Cons.* 7.

CVRATIO variat pro ratione cauſæ. Si à duritie fæcum, ſi clyſterem purgantem injicias, tenuia excernet, dura ſubſiſtent. Ideoque clyſteres duos vel tres merè emollientes injicies poſt purgantem: utilia ſunt mollientia in cibo, ſerum lactis, malva, pinguia, potus copioſus. *P. Borellus obſeruat.* 14. *cent.* 2. contra alvi pigritiem commendat micam panis toſtam, ol. olivarum irroratam & mane vacuo ventriculo deglutitam, magnique, inquit, eſſe effectus, ſi bis vel ter reiteretur. *Savanarola* duci Ferrarienſi ſuaſit, ut in triduana ſuppreſſione nudis pedibus in pavimento marmoreo inambularet aqua frigida perfuſo, cum quinquaginta paſſus feciſſet, potenter alvum dejecit. Verum *Braſſavola* periculoſum hoc eſſe judicat & jure merito: tormina enim & fluxus ſequi poſſent. Nonnulli ventrem ſolvunt ovis ſorbilibus: quidam purgantium odore, alij manu ea tenent. *Platerus* tuſſi & ſternutatione concitata. Vtiliter externa applicantur umbilico.

In infantibus ſupprimitur ob lac pituitoſum, ventriculum debilem, errorem diætæ, epatis calorem, iique raro ſani vivunt.

CVRATIO. Si occurratur cauſæ. Nutrix vel infans mollientibus utatur, mel vel ſyrup. roſ. ſolutivum exhiberi poteſt. Si meatus cholidochus ſit obſtructus, decoctum rad. graminis, fænic. aſparagi convenit, alvus ciend per glandes, clyſterem. Venter inungatur unguento molliente, cui interdum grana aliquot ſcammonij & coloc. in-

dantur. Lenientia propria.

AMAVROSIS, ſeu gutta ſerena. Oculi vitia.

AMBLYOPIA. Oculi vitia.

AMBVSTA Combuſta.

ANEVRISMA. Non eſt tumor ex ecchymoſi arterioſi ſanguinis ut vult Galen. Plat. &c. quia ſic ſanguis ſe in latum æquè diffunderet; quia cutem tingeret; quia facile putreſceret. Sed tumor ex tunicæ interioris arteriarum apertione, exterioris dilatatione. Aperitur vel V. S. imperita: cum exterior tunica, utpote mollior, coaleſcit denuo; interior aperta manet. Vel à cauſa externa. *Senn. l. 5. p. 1. c. 43. Fabr. obſ. 44. cent. 3.*

S. *diagn.* Tumor mollis tactui cedens alias cum, alias ſine pulſu, colore à reliqua cute non variat, tactui cedit, aliquando etiam non cedit.

Progn. Recentia curantur, antiqua non. Sectio periculoſiſſima eſt; ſæpe fit à laborioſo partu, item in gutture.

CVRATIO. Apponatur adſtringens & repellens. Lamina plumbea ſub quavis forma. Sectionis modum vide apud *Senn. l.* cit. ſed tentanda non eſt. Vide *Pareum. l. 6.*

ANGINA. Inflammatio faucium.

ANI PROCIDENTIA. Procidentia ani.

ANOREXIA. Sive inappetentia. Appetitus quoad alimenti quantitatem depravatus; *fames canina*: quoad ejus qualitatem corruptam; *Pica.* imminutus; δυσορεξία. Ablatus; ἀνορεξία atque ἀσιτία, nuncu-

pantur. Hæ licet ſanis tribuantur, uſitatius tamen inappetentiam præternaturalem & cibi abſtinentiam appetentiæ lapſu oriundam, ſignificant. *Gal. in Aph. 8. lib. 2 & Cl. Menjotius in eruditiſſimis ſuis differtat. Pathologicis.*

CAVSA: Quod Suctio vel non fit, vel non percipitur. Suctio non fit. I. Cum alimentum in toto corpore redundat. 2. Cum humores crudi, craſſi in ventriculo hærent. 3. Cum adeſt obſtructio venarum. 4. Vſus pinguium, dulcium, lentorum. Suctio non percipitur. 1. læſo cerebro. 2. ob morbum orificij ventriculi ut intemperie quæ ſive cal. ſive frig. ſit inſignis, Anorexiam parit. Sæpe fit à potu vini, vermibus, utero. Cauſam diuturnæ abſtinentiæ quidam volunt eſſe Dæmonem qui cibum in corpus ſuggerat; cujus tamen nulla ſunt indicia, cum & brutis idem naturaliter accidat. Quidam occultam qualitatem eſſe ſtatuunt: quidam aëre veſci volunt. Sed quid convertetur in naturam abſumpti? Quidam vaporibus in aëre hærentibus. Sed cur non omnes eodem modo nutrimur? Quidam aquæ potu vivunt: ſed multi aquam non biberunt. Quidam ſtatuunt pituitam in corpore hærere quæ abſumi non poſſit; ſed multi pituitoſi non fuerunt, ſed potius ventris aridi, ſubacti; ſicque ſenes diu viverent ſine cibo. Quidam volunt adipe liquato & in ſanguinem mutato vivere: ſed falſum eſt adipem liquari, in ventriculum fluere, in ſanguinem mutari, nec per inediam in ali-

mentum cedit ſed diſcutitur. *Fort. Licetus* nutritionem non eſſe neceſſariam dicit; quia anima ea opus non habet, nec corpus. Sic ſenes minus nutriuntur: generatio item & auctio ceſſat. *Senn.* Cauſam eſſe ait, quod nihil vel certè non niſi longo tempore conſumptum fuerit, ob humoris ad calorem certam proportionem. Sic *Scal. Ex.* 328. ſcribit carbones juniperi per annum integrum ignem tenere incorruptum. Diſpoſitio autem illa humori inducitur, cum ob humoris mel. diffuſionem figitur, ut actuitatem caloris recipere non poſſit. Peculiaris a. inducitur qualitas humori melan. ab utero. Omnes enim ferè fuere puellæ, ea ætate qua menſes erumpere conſueverunt. Inappetentiæ cauſis merum etiam adſcribitur vacuo ventriculo liberaliter hauſtum, à quo plus juſto incaleſcit. Hinc in vinoſis ſitis fami, at in abſtemiis fames ſiti præpollet. Item protractis eſurialibus feriis appetitus elangueſcit, quia tum temporis vis appetitiva ventriculi otio prolixiore conflacceſcit. De reliquijs Anorexiæ cauſis vide *Cl. Menjotium in diſſert. ſuis pathologicis;*

S. Diagn. Si ſuctio non fiat, vires non proſternuntur & adſunt ſigna repletionis. Si ab obſtructione verò, alvus liquida excernit. Si ſuctio non ſentiatur, vires proſternuntur.

Progn. Aph. 33. *ſ.* 2. Reſpiratio, appetitus in ægris optimum. *Aph.* 6. *ſ.* 6. Anorexia in pueris periculoſa. Si in principium vel vigorem morbi incidat, tam periculoſa non eſt anorexia: pauco enim egent alimento, & ſi bene

edant plus damni patiuntur. Si in declinationem, malum. Si in morbo appetitus ſit proſtratus & ſubito poſtea appetat, lethale; cerebrum enim læſum eſt niſi criſis præceſſerit. In morbis diuturnis cibi faſtid. damnatur ab Hipp. & ſpeciatim in longis inteſtinor. difficultatibus; quia corporis robur jeiunitate fractum, morbo longinquo nequit ſufficere. Vid. *Aph. 6. lib 7. & 3. 6. 32. 2.* In genere inappetentia immoderato appetitu deterior cenſeri debet, nam facilius eſt naturam incitatam inhibere, quam incitare detrectantem.

Differt à nauſea; nam licet loco affecto conveniant, verſantur tamen circa diuerſas facultates: *Anorexia* circà virtutem oris ventriculi appetitricem: *Nauſea*; circa ejuſdem vim expultricem: inſuper quòd nauſea interdum phagedænicam famem habeat comitem. Nota. inappetentia vel primaria eſt vel confectaria ob reſtantem cacochymiam febris exactæ, aut etiam de novo ſuccreſcentem, quando neceſſitati impar eſt alvi in coquendo commoditas. Præterea aut ſimplex exiſtit aut faſtidioſa: hæc guſtus pravitatem ſemper ſibi junctam habet.

CVRATIO. Tollatur cauſa primùm humoris biliosi, ſi ille peccat, expurgatione blandâ ſed ſæpe reiteratâ; eaque ex rhab. myrab. tamarind. ſyrup. roſaceo, vel de cichor. comp. cum Rheo. Si ad vomitum inclinet, exhibeatur vomitor ex fol. aſari cum oxij. melite ſimpli. Humoris peccant, alteratione,

iulepis & iuſculis refrig.cum ſpiritu ſalis, vitrioli aut ſulph; cum aëria acidaque omnia, præterquam quod bilem contemperent, appetitum etiam maximè recreare & excitare valeant, juvare comperiantur. Poſt reïteratam pro re natâ purgat.ad roborant.confugiendum ut.myv.cid. vel cydoniatum ipſum ſyr.de cydon. cum ſyr. de abſynth. pont. mixt. tabell. diamarg. frigid. triaſantal. dearrhod. abbatis, & detergentia,ut ficus, garum. Si fit ex utero, eius affecti adſunt ſigna, Symptomata interdum remittunt & plura adſunt ſymptomata. Qua ratione utero ſuccurrendum ſit, *vid. de ſuffocat. & Intemp. uteri Sen. l. 3. p. 1. ſ. 2. c. 2.*

ANTHRAX *ſive Carbunculus* tumor eſt è ſanguine aduſto ferventiſſimo ortus, eſcharam in parte affecta faciens colore vario inſtar iridis, cum veſicula in capite.

CAVSA: ſanguis craſſus, aduſtus, ſeu atra bilis;ingens ardor & ebullitio craſſi illius ſanguinis extra venas putreſcentis carbunculum producit, qui maligniore & magis venenatâ qualitate & maiore incendio comitatus in anthracem degenerat.

Diff. carbunculus ex ſolo ardore & ſimplici putredine naſcitur. Anthrax vero ex maiore ardore & putredine.

S. diagn. Incipit à puſtulâ exiguâ ſeu pluribus, præcedente pruritu, cum rubore ſubobſcuro aut citrino in centro ſuo ciceris magnitudine veſicam habentibus, circum ſubalbidis in medio nigricantibus, brevi per mo-

dū fluxionis ſemper increſcit cum ſummo ardore & dolore, piæſertim circa veſperā: deinde febris & ſymptomatum peſſimorum caterva.

Progn. Perniciosiſſimus eſt peſtilens, niger, lividus, qui evaneſcit, qui prope partem principalem hæret, aut in locuſtis venarum cor reſpicientium, quem febris præceſſit. Tutior ruber, parvus, non peſtilens.

CVRATIO. Indicans primum ſang. reſrigerium per generalia ut Diætam, V. S. alterantia, non purgantia: interim toto morbi decurſu invigiland. vt alvus liberè fluat, & cum requiritur, ſubducetur clyſtere emoll. nonnulli practici Lut. Pariſ. magno cum ſucceſſu elapſis duabus à V. S. diebus lene catharticum exhibent, additis refrigerantibus. e. g.

℞. *ſem. citri, acetoſæ, melon. ää.* ʒ ij.
Tamarind. ʒ vj.
prunor. N. x.
trium fl. cord. an. pug. j. *fiat. ſ. a. decoctio. colaturæ ad* ℥ iiij. *adde cath. & tryph. perſ. an.* ʒ ij. *rhab. in aq. end. infuſ.* ʒ iß. *Syr. roſ. ſolut.* ℥ j. *vel* ℥ iß. 2. Cor à malignitate vindicetur per interna & topica, imprimis per ſcabioſæ vel ſuc. vel aq. vel decoctum. 3. Cauſa coniuncta vacuanda ſcarificatione ſatis profundâ cum cucurb. hirudin. Si tamen nimium affluat humor, arnogloſſ. cum furfure coctum ſupra carbunculum impone, ut repellat præſertim qua nobile membrum ſpectat. Poſt plaga aq. ſalſa collavetur. Loco ſcarificato non malactica, ſed ſiccantia &

putredini reſiſtentia apponenda, ut ægyptiacum vel farina orobi cum oxymel. vel ſcabioſa vel ſucciſ. viridis trita cum axungia porci vet. vitello ovi & ſale. *Pareus l.* 21. *ſeq.* ſæpe eſt expertus.

℞ fuliginis ℥jjjj *ſal. com.* ℥jj *vitel. ov.* ij *miſc. Radix raphani in taleolas ſecta, potenter trahit venenum. Par.*

Carbunculo non adeo maligno (quod ex ſympt. mitioribus iudicabis) poſt V. S (ſi illa requiratur) fermenti ʒiij: caricas pingues N. iiij cum ſale mixt. applicabis, alij cæpe excavatum theriaca replent, ſub prunis coquunt & admovent.

Si omnia fruſtra, adhibe cauterium, ſenſus enim ademptus eſt. Eſchara mollientibus non eſt tollenda, vel cum anthrax ipſe cruſtam faciat, mavult *Senn.* uti *Scab. rad. & ſymphit. raphan. theriac. fuligine, mithrid. ferment. ficubus, ruta, nucibus jugland. rancidis, vitriolo*, &c. iiſque cruſtam removere. Si orbiculi inſtar circum abſcedat, & circulus ruber appareat, futuræ ſanitatis indicium eſt. Cruſta enim ablatâ ulcus deterg. mell. roſ. ſucc. apij. &c.

ANTHRACIS ſeu carb. peſtilent. ſymptomata ſunt. 1. ſitis. 2. linguæ nigrities. 3. capitis dolor. &c.

CVRATIO peſtilentis differt, quod vena ſecanda non eſt, niſi forte ſub carbunculo ad evacuationem: ſemper attrahentia apponantur ut fimus columbinus, ſapo, pes columbinus, cæpe ſub cineribus cocta & ſupe-

riora. Quidam ajunt ſi circulus circa carb. fiat cum ſapphiro, eum prohibere ne latius ſerpat & venenum extinguere. *Senn. l. 5. p. 1. c. xi.* & paulo poſt.

CARBVNCVLI ſpeciem admirand. vide *in Obſervat. P. Borelli cent. 2. obſ. 12.* vocatur, Maluat, & graſſatur prope caſtra in Gallia & urbe Rupecuruenſi. Aliquid familiare habet cum tarantulæ morſu & chorea Santi Viti. Illo pereunt ægri, niſi IX. dies inſomnes traducant. Putat morbum illum ibi contrahi à veneno in lanis ovium contagio mortuar. latente, cum lanifici & pauperiores illo morbo tantum corripiantur.

CVRATVR vigiliis IX. dierum, inſtitutâ circa carbunculum ſectione, & cum cucurbitularum admotione, & demum ung. baſilic. applicat.

APEPSIA. Intemperies ventriculi frigida & humida ſumma.

Signa: vomitio aut dejectio chyli primum, deinde & crudi cibi, quorum illud cæliacæ, hoc lienteriæ proprium eſt.

CVRATVR ablatione crudi & correctione intemperiei per contraria atque appropriata parti laboranti. Priori indicationi ſatisfacit vomitorium; alteri condita convenientia præ quavis fere alia forma.

APHONIA. Vide vocis privatio & Cl. *Menjotium in diſſertationibus ſuis pathologicis.*

APHTHÆ. Cauſa vel oris vitium, cum humores in eo colliguntur: vel totius ut in

febribus malignis, acutis: vel partis ut capitis, pulmonis, hepatis, lienis, ventr. uteri; In infantibus lac acre linguam erodens, item lac putreſcens quod vapores acres emittit.

Differentia: aliæ recentes ſunt, aliæ inveteratæ, aliæ malignæ, aliæ non, aliæ in lingua, aliæ in palato, aliæ à ſanguine, aliæ à bile.

S. Diagn. Tubercula conſpiciuntur nunc rubra, nunc atra; nunc alba, nunc nigra & fœtida. *Progn.* fœtidæ, nigræ, ulceratæ, cruſtoſæ, inveteratæ in infantibus lethales, quia eis med. applicari non queunt, quia partes ſunt molles, humidæ, unde facilis putredo, oſſis corruptio in adultis periculoſa. Si fiant in febb. acutis & peſtilentialibus, lethales ſunt.

CVRATIO. In infantibus lactis acrimonia tollatur in nutrice per generalia & topica. Infanti hauſtus detur è melle roſar. & diamoro cum oxymelite, ſyrupi primo adſtringentes, poſt addantur diſcutientia. Si lac malè coquatur parcius lactetur. Si fruſtra, ſuppurentur caricis appoſitis, vel coq. furfur in aqua donec leteſcat, colaturæ mel adde, vel lacte vel mucag. ſyrup. julap. gargar. pil. ſubling. pupul. eclegmatis.

In adultis. 1. humores attemperandi. 2. cauſa continens adſtringentia primo requirit, poſt & reſolventia. Si ſint malignæ, aq. viridi, vel ægypt. vel ol. fervente imbuto ſpecillo ex Aetio. vel aq. forti quæ vires eluſerit in metallis. Seq. repellit.

℞. aq. caprif. plantag. nucum āā. ℥jjjj *fl. roſ. rub. ſic. p.* j. *in colat. diſſolv. ſyr. granat. diamor. āā.* ℥j. *M.*

Sp. Vitrioli gutt. jj. *mellis* ℥j. *mixti bonum. Crato* ep. 183. Ad inveteratas utiliſſ. eſt cinis rad. fænic. uſtæ vel per ſe, vel cum melle illita. Ne ab inunctione à Mercurio fiant. *Foreſtus* os colluere jubet ſæpius oleo amygd. dulcium. Si tamen gangræna immineat vel ſuffocatio, repellentia locum habent in malignis.

APOPLEXIA Defin. obſtructio vaſorum cerebri: eſt ſymptoma quo omnes actiones animales pereunt.

CAVSA eſt non obſtructio ventric. cerebri: illi enim ſpiritus animales non generant, repugnat experientia in diſſectis, neque hydrocephali ea laborant, in quibus ſoli anteriores ventriculi ſunt obſtructi, ſed 1. Pituita vel humor mel. principium ſpin. medullæ, prout in ſectione Varoliana demonſtratur, obſtruens. 2. Sanguis vel ictu vel alias effuſus eandem partem comprimens. 3. Diatheſis phlegmonodes, in qua cerebri vaſa à plethora diſtenta partem illam comprimunt. 4. Si cranij contuſio illam partem cerebri comprimat. 5. A Spiritu narcotico, unde torpor in curatis. 6. Vulnus cerebri & inde nata ſp. effuſio vel turbatio, *Aph.* 58. *ſ.* 7.

Signa ſunt, ſubitò concidere & deſtitui omnibus ſenſibus tam internis quam externis, omni etiam motu præterquam reſpiratione, quæ difficilis eſt & cum ſtertore.

Different, Fortiſſima eſt in qua reſpiratio

ceſſat, nec ſpuma vel ſtertor eſt. Minus fortis ubi ſpuma eſt cum ſtertore. Debilior ubi reſpiratio eſt violenta, inæqualis, intermittens. Debilis ubi reſpiratio eſt ordinata.

S. diagn. Differt à lethargo quod lethargici excitari poſſint & in ſomnum recidant, adeſt febris; apoplectici non excitantur, excitati paralyſin incurrunt ſine febri. Differt à Caro. In Caro reſp. eſt integra, ſenſim invadit: puncti ſentiunt: in apoplexia ſecus. Differt à ſuffocat. uteri: quod in hac faciei color mutetur & fiat lividus; in apoplexia non. In hac vis ſentiendi ſæpè manet, nec reſp. læditur: at ſi reſpiratio lædatur, pulſus etiam læditur: in apoplexia non Differt à Syncope: quod in ſyncope color faciei mutetur, dentes, os, manus claudantur: in apoplexia laxa manent, in ſyncope reſp. nulla & pulſus nullus. Differt à Catarrho ſuffocat. quod hominem ſenſu & motu integro ſuffocat. *Progn.* Apoplexia 1. & 2. gradus lethalis. *Aph.* 43. *ſ.* 2. Apoplexia à cauſa prima eſt, quam intelligit *Hipp. Aph.* 42. *ſ.* 2. Quæ à cauſa 3.4. facile curatur. Non ſepeliantur ante 72. horas: quia omnes humores intra illud ſpacium moventur.

CVRATIO. Indicans primum obſtructionis liberatio, quod fit ſi excitentur. Secundum, cerebri roboratio. Vtiles ſunt pulv. cephalici *lib.* 1 *p.* 1. *c.* jj. Senn. Si fiat à cauſa prima præmiſſis excitatoriis, ſi vires ferant, ſanguinis copia adſit, in æſtate, vere, juvene, V. S. per vices in brachio, vulnus fiat amplius, circumſpectè ad eam tranſeund. ad-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

monente Celſo. *In apoplexia ſang. detractio vel occidit, vel liberat.* Conſiderandę vires, quæ non actionum animalium ablatione æſtimandæ ſunt, ſed quales ante morbi invaſionem fuerunt. Nam vires, quod in praxi notand. aliquando non ſunt debiles per reſolutionem, ſed per oppreſſionem Quò plethora major, eò liberalius detrah. ſanguis. Luxuriante vero pituitâ, parca manu mittendus, ne calor nativus, huic affectui diſcutiendo admodum neceſſarius, diſſipetur & infringetur. Si poſt primam V. S. calor faciei viuidior, reſpiratio facilior, pulſuſque fortior comperiantur, optimè ſperand. & confidentius V. S. reiteratis vicibus celebrand. Copioſæ & frequentioris ſang. detractionis hoc in caſu commoda & exempla notatu digna. Vide *in Zacuto Luſitano lib.* 1. *hiſt. Med. Princ. hiſt.* 33. ſi vero ſang. non peccet aut vires ſint reipsâ dejectæ, aut æger admodum ſenex. V. S. omittenda & ejus loco cucurb. ſcarif. applicentur cruribus, brachiis, lumbis, ſcapulis; non vero poſteriori thoracis parti; neque hypochondrijs, ne contractis thoracis & abdominis muſculis reſpiratio magis impediatur. Quidam ex recentioribus in apoplecticis jugulares venas aperire conſulunt in euidens ægror. ſolatium. *Vide Zacutum Luſitan. obſ.* 79 *lib.* 1. *Praxis Med. admirand.* Poſtea per generalia & topica materia à capite derivetur & vacuetur. Vomitoria tamen fugienda: quia ſuffocationis facerent periculum. *Celeb. in Gall. practici* ea non ſolum admittunt ſed

& commendant, imprimis aq. benedict. ex croco metall. cum facultates in hoc morbo eò uſque ſæpenumero oppreſſæ ut medicamenta niſi vehementiora in actum minimè deducantur; hoc enim ſimilique præcipiti caſu, *Celſo* teſte, remedia cum aliquâ etiam temeritate rapienda ſunt, & omnino pericula aliquid tum periclitari permittunt. Nam ut *Serenus* rectè: Medici hæc potiora putant, quam dulci morte perire; & multa, ut *Celſus* habet, in præcipiti periculo rectè fiunt, quæ alias eſſent omittenda. Purgantia fortia ingerantur ſine mora & neglectâ temporum electione; cum morbus valde urgeat, & brevi ſua percurrat tempora; tum quia humor pertinax, & obruta facultas non niſi vehementioribus irritari poſſit. e. g. ℞. elect. Diacarthami ℥j. diſſolue in ſ. q. aq. betonicæ addendo caſtor. ℈. ß. vel. ℞. maſſæ pill. coch. min. ʒj. caſtor. gr. iij. f. cum aq. betonicæ, pill. N. vij. ſi deglutire non poſſunt diſſolu, cum. aq. appropriat. ſalv. lav. vel beton. *Trallianus* ſcammonij. ℈j. cum caſtor. ℈ij. in oxymelite exhibet: quo multos letharg. deſperatos ſe reſtituiſſe refert. idem remed. *Oribaſ.* ex *Ruffo Epheſio* maximè approbat. 2. cerebrum roboretur, exterius utiliter admoventur balſama apoplectica; præ cæteris hæc probatur formula ℞. ol. nucis moſchat. per expreſſ. parat. ℥ß. ambræ griſ. moſch. opt. & Zibetæ an. ℈j. ol. deſtillat. Lavendulæ, ſuccini, cinamomi, roriſmar. garyophillor. āā. ℈ß. Miſce fiat. Balſam. quod naribus &

auribus inſtilletur, palatoque illinatur. Aqua apoplectica etiam ſummoperè laudatur, ob ſummam penetrandi vim. Seq. formul. practicis probatur. ℞. Rad. pœoniæ, viſci quercini, ā ā ℥ij. calami aromatici, galang. cyperi. āā ℥j. fol. betonicæ, ſaluiæ, majoranæ, ſtechad. & roriſm. āā. p. j. nucis moſcat. macis, garyoph. cubebar. gran. paradiſi, cardomomi āā. ℥ß. cinamoni. ℥ij. croci. ʒß. ſpecier. diambræ, diamoſchi āā. ʒij. Extrah. ſ. a. cum ſpirit. vini rectif. ad eminentiam trium digitor. digerantur in B. M. per 8. dies, poſtea deſtillentur & aq. ſervetur uſui. Si à cauſa ſecunda V.S. opus vel cucurb. ſcarif. Diverſione item, vacuatione, roboratione.

QVÆSTIO: An repellentia ſint ex uſu? Gal. eis utitur. Neg. *Foreſtus*: Quia morbus hic celerrimè ad ſtatum properat: quia nulla eſt fluxio. *Senn.* diſt. in apoplexia à cauſa tertia ait convenire.

APPETENTIA CANINA. Bulimus.

ARDOR VENTRICVLI. Cauſa vapor acris è bile flava, porracea, æruginoſa, è cibo corrupto, acri, caſeo putri, porro, è dulcibus pinguibus elevatus. Vel ſi bilis veſiculam ſuam & ventriculi tunicas flavo colore tingit, & tum diuturnus eſt affectus; vel ſi ob ſtudia corpus inflectatur & ſic ventriculus è veſica bilem exprimat.

CVRATIO. Tollatur cauſa. Sedetur ardor per generalia & Topica refrig. item acida

da, imprimis illa quæ humorem præcipitant: ut creta alba, nux moſchata, bolus armenus, oculi cancri. C. C. Lap. Carpionum, grana thuris. marg. præp. Corall. præp. Vt

℞. nuc. moſchat. ʒ j *Creta* ʒ ij *ſacch.* ʒ iij *f. pulvis, doſis* ʒ ß *vel* ʒ j.

ARQVATVS niger. Icterus niger.

ARTERIA aperta. Hæmorrhagia vulnerum.

ARTHRITIS defin. inflammatio articulorum. Eſt dolor vel tumor cum dolore articulorum ab humore ſeroſo, acri, qui partim diſtenſione, partim acrimoniâ, membraneas partes vellicat, eaſque dolore afficit. Hujus ſpecies multæ ſunt; nomen accipiunt à loco aut parte affectâ. Podagrâ. Chiragrâ, &c. ſignis, quoniam malum externum, non opus.

CAVSA: Humor ſeroſus, acris, ſalſus, Tartareus, ut è dolore, tophis, & ineptitudine ad ſuppurationem colligitur. Iecoris, & lienis calor & ſiccitas, diæta, diſpoſitio arthritica. Licet enim eadem fuerit temperantia victus, hic fiet arthriticus, ille neutiquam. Suppreſſio vrinæ & ſudoris quæ ſemper ferè paroxyſmum præcedit. *Pareus l.* 17. malignam ſtatuit materiam; quia dolores acriores ſunt quam in exulcerato cancro; quia remediis appoſitis ſæpiſſimè exacerbatur Gal. theriacam præſcribit.

S. Progn. Arthritis à multis morbis præſervat *Aph.* 49. *ſ.* 6. Tumor, varices apparentes boni. Si non revertatur lethalis. Qui al-

vum habent ſiccam, in iis curari nequit. Tollitur vel reſolutione, vel in ichorem & ſaniem mutatur, vel in tophum, vel ad partes principes fertur. *Laur.* ſuppurari aliquando ait, ſi per vincula in partes carnoſas exprimatur humor.

CVRATIO communis in generalibus cum cæteris inflammationibus, niſi quod purgationes validas admittat ob ſeroſitatem ſanguinis. 1. Revellentia adhibeantur: ut ſi adſint plethora, febris, vires, V. S. imperetur in eodem latere: vel ſi manus ſit ægra, in oppoſito. Cucurb. ſcarif. hirud. frict. ligat. 2. Vacuantia. Purgans poſtea detur unâ vice in principio citra coctionem; cum vires conſiſtunt, per paulò fortiora. Durante purgatione pes vel pars affecta altius locetur, vel defenſivè præmuniatur. Vomitoria utiliſſima. Poſt ſudorifera imprimis & diuretica frigidiora, præſertim C C. radix bardanæ. 3. Topica anodyna. *For.* miraculi inſtar laudat Lenticul. paluſtr. & fl. Chamæm. in lacte coctam cum far. hord. *Montagnana* ſeq. præſtantiſſimum eſſe affirmat. ℞. Vitel. ouor. N x. conquaſſentur in frixorio cum ℔ ß. olei roſ. coq. lev. ad inſpiſſationem, addendo. croci. ℨ ij. & calid. applica. *P. Borellus obſervat.* 10. *cent.* 2 miris laudibus effert radicem ſigilli Beatæ Mariæ probè contuſam & admotam in genuum & præcipuè Gonagricis tumoribus & doloribus. *Idem obſ.* 42. *ejuſd. cent.* In podagra à causâ frigidâ commendat immerſionem fœmorum in vindemiam ca-

lidam poſt vini extractionem.

Sal Saturni in ſpiritu vini tenuiſſimo diſſolutum mirè dolores lenit. Idem præſtat aq. ſpermatis ran. menſe Majo deſtillat. & partibus dolentibus impoſita. ſeq. mixtura magnæ efficaciæ. ℞. Aq. ſpermatis ranar. rapſi barbati & filicis. ãã. ℔iß in quibus infunde tutiæ, lithargyri ãã. ℥ ij. vitrioli calcinati, aluminis ãã. ℥ j. Miſce pro fotu. Balſam. Saturni cum ol. violac. vel roſar. parat. ad ſedand. dol. efficaciſſimum.

In Arthritide bilioſa aq. acidulæ, vitriolatæ & refrigerantes plurimum conferunt. Sic etiam continuo lactis vſu & abſtinentiâ ab alijs cibis novi complurimos Lut. Pariſ. à diro illo malo liberatos. Hippocr. lib. de morbis, vſum lactis aſinini laudat ſerióque commendat. *Spigelius* aq. ſtill. è rad. fl. vlmariæ. Pinguia noxia. Imo ad narcotica ſæpe accedendum. Vide *Aphoriſmum vigeſimumquintum ſect. 5.* Primo ſint reſolv., & modicè repellentia è plantag. aq. ſperm. ranar. ſempervivo, portul. roſ. cum moderatè reſolv. ſub quâvis formâ. Repellentia autem ſint frigida & humida. Reſolventia ſunt aq. fl. fol. verbaſci, lumbric. terr. decoct. artemiſ. rad. in aquâ marinâ vel ſalsâ. Idem quoque commendat vrinam humanam veterem. Sal vrinæ. Spiritus ſalis aq. vlmariæ temperatus & parti dolenti penna illitus conducit. Liquor ſolutorum limacum in vaſe cupreo cum ſale; vel incoqui aceto & ol. roſ. ſuffumigia reſolventia poſſunt: præſtat fimus

columbinus in aceto coctus: vrtica in vino cocta.

Tophi curantur mollientibus cataplaſmatis è caſeo veteri, ſuc. tabaci & ſuffitibus. Caſeus putris cum jure pernæ. *Scal.* addit pulv. piritis vſti. vid. *Sen. d. arthrit.* Fimus ciconiarum coctus in axungia. Schreckevos.

Experientiâ comprobat. ſeq. emplaſt. ad dolor. ſedand. & ex articulis materiam tophac. extrahend.

℞. *Vitrioli Roman.* ℔j.
alumin. rupei ℔. ß.
ſalis. ℥iiij. *omnia conjunctim calcinentur in catino terreo, evaporando ſaltem, donec ſpiritus exhalare cœperint, quibus odore perceptis deſiſte à calcinat. & refrigeſcant omnia, ac pulverentur.* ℞. *Hujus pulveris & farina hordei ãã. part. æq. miſce cum fœcibus vini ad formam pultis, quam ſupra laciniam extenſam ad ſpiſſitudinem cultri applica loco affecto; exſiccata maſſa cum fœcibus vini iterum diſſoluta applicetur denuo, donec dolor diſcuſſus & tophi conſumpti ſunt.* Iſchias ſola reſolventia & attrahentia requirit.

Si dolor ſit tenſivus, ſi pars impreſſi digiti veſtigium non retineat, flatus cum pituitâ arthritidem veram mentitur: Chirurgi incauti pus ſubeſſe rati aperuerunt magno cum ægri damno. *Fab. cent.* 1. *obſ.* 79: *cent.* 4. *obſ.* 84. podagram torturâ curatam vidit.

Fallitur ſæpe Medicus putans cauſam eſſe calidam. 1. ſi dicat calidis juvatur. E. frigida

eſt, cum per apertionem pororum calida refrigerari queant. 2. Frigidis dolor ſedatur. E. calida: quia frigida ſenſum tollunt, non cauſam. 3. Eſt intenſus. E. calida: quia frigida ob virus malignum idem poſſunt. 4. Color eſt citrinus. E. fit ab bile. Quia multa pituita pauciſſimâ bile tingitur. 5. Febris adeſt, vrina flammea. E. quia vigiliarum & doloris ratione febris oriri poteſt. *Pareus l.* 17. *Rulandus* eam curavit purgat. ſudorif. è rad. aſari ℥jj Centaur. min. m. ij. balneo è ligno junip. ℔i gran. junip. ℔ ß.

Præſervatio fit optimâ victus ratione & remedijs viſcerum intemperiem corrigentibus. Gall. gallin. capones vitentur, quia podagrâ laborant ob eſum arenæ. *Senn.* Vitentur pinguia, frixa, omnia condiantur artemiſiâ vt ſolet fieri, petroſelino: nimium deambulare & equitare valde noxium. Pedes vinaceis expreſſis cal. immittantur. *Duretus in Hollerium* vinacea hæc tempore vindemiarum valdè commendat; vt pote quæ materię morbificæ reliquias calore ſuo actuali diſcutiunt, & adſtringendi vi partes maximè roborant. Quidam ſingulis menſibus ad pollices pedum V. ſecant: alij ſingulis menſibus ante plenilunium cucurb. non ſcarif. plantis pedum apponunt. Purgatio fieri poteſt. *Hollerius* loco vini commendat melicratum valde dilutum, ſcilicet ex aq. part. 40. vel 48. & mellis parte vnâ. Quod tamen potus genus non convenit picrocholis & ſitibundis. ſeq. Bochetum omnibus natu-

ris convenit, & plurimis vladè profuit.

℞. *Rad. ſalſæ peril.* ℥ij.
liquirit. ℥j.
cinamomi & ſem. aniſi ℥ß.
fiat pulvis tenuiſſimus cujus cochlear. 1. *miſceatur cum eâ aq. quantitate quæ pro vno paſtu ſufficit. Agitentur probè in duobus vaſis. Poſtea colentur pro potu ordinario, ſingulis paſtibus idem iterando.*

Ad arthritid. præcavendam maximè commendatur decoctum chamædryos *Carol. V. Imp: à Genuenſ. Med.* vtiliter præſcriptum, & à *Solenandro* pro ſummo antipodagrico commendatum, ita autem paratur.

℞. Chamædrios dum floret lectæ & bene aſſervatæ M. 1. vini mediocris maturi ℔ iij. coq. in duplici vaſe per hor. v. colati vini capiat æger hauſtum, probéque cooperiatur vt ſudet, præmiſsâ purgatione: multum etiam prodeſt ad articulos roborandos, emplaſtrum diacalcitheos in omni arthritide à quocunque humore oriundo. Illud empl. in vino decoctum, & cum pulvere myrtill. roſar. maſtich, tartari, chamæpith. chamom. permixtum multo efficacius & præſtantius eſt. Vtilia ſunt medic. antipodagrica quæ vid. ap. *Senn.* Articuli roborantur pluribus modis.

QVÆSTIO: Quæ cauſa? *Fernelius* cauſam antecedentem extra cranium colligi vult: 1. quia multæ venæ eo deſinunt & adeſt capitis gravitas. 2. quia excrementum in cerebro collectum per nares & palatum expurgatur.

Contra argum. *Laur.* & *Senn.* Sed ſi intra cranium colligeretur & inde deflueret per palatum, arthriditem ſemper præcederet nauſea, vomitus, tuſſis. Si à corde vel hepate, præcederent bubones in inguinibus & alis; ibi enim propria ſunt emunctoria.

Fernelius vult non per vaſa, ſed ſub cute deſcendere materiam. *Neg. Laur.* 1. Quia febres in arthriditem deſinunt, quarum cauſa in venis eſt. 2. Sæpe V. S. percuratur. 3. quia ante paroxyſmum rubent & tument venæ. 4. faceret horrorem.

Fernelius cauſam vult eſſe pituitam. Non ſanguis: quia extravaſatus putreſceret & ſuppuraretur: non melancholia, quia in ſcirrhum abiret, nec ſubito afficeret: non bilis, quia in pus abiret; non pituita ſalſa, quia exulceraret.

2. An omnis dolor articulorum ſit arthritis? Neg. quia ſic luxatio & dolor à lue venereâ in virginibus & parituris in quibus coxæ dolent; imo etiam humor in articulis ſenſim generatus, eſſet arthritis, quod falſum eſt: fit enim œdematoſus potius tumor, quam arthritis: ſic ab exſiccatione humoris in articulis fiunt eorum dolores. *Aph.* 16. *ſ.* 3. non tamen arthritis.

3. An tempore doloris purgandum? N. *Crato ep.* 167. negat quoque cauteria in pedibus convenire, quod partem affectam vacuare non liceat: unde *Eraſtus* lepram malè ſudoriferis curari, *Crato* dyſenteriam per clyſteres, aſſerit. Sed erroris plenam vocat ſen-

tentiam *Paræus l.* 17. *& Hollerius.*

ARTHRITIS vaga Scorbutica eſt dolor variarum partium.

CAVSA: eſt omnium humorum ichor tenuis, turgidus, malignus. Pars affecta; nervoſum genus: quia in dorſo & lumbis ob ſubſtratam medullam valdè luxuriatur; quia fac. nutricis actio læditur: quia nervoſis curatur.

Species. I. Tumores circa articulos habet, qui ſi diu durent, proferunt maculas ut in ſcorbuto, quæ aliquando ſuppuratæ in ulcus malignum vertuntur: imprimis circa pedes è quibus vermiculi inſtar Cantharidum proferuntur. Interdum tota materia in unam aliquam partem decumbit: Vnde corpus totum dolore liberatur, abſceſſus excitatur, qui in fiſtulam deſinit.

II. abſque tumore; hæc ſæpe maciem infert cum impotentiâ articulorum.

S. diagn. Vagi & atroces dolores in omnibus partibus potiſſimum dorſo & lumbis: primum unam ſolet jnvadere partem; deinde celeri diſcurſu vicinas quoque occupat: alvus in pluribus eſt adſtrictior, urina ſanorum ſimilis; niſi quod interdum vermiculi inſtar eorum qui è caſeis putridis oriuntur in fundo matulæ jnnatare & alui excrementis miſceri uideantur; alij bene appetunt, alij non. *Progn.* Curatio ſæpè ad ſeptimanas extenditur.

CVRATIO. Empirica ſunt; Lumbrici terr. varijs modis præpar. alij talpæ viuæ combuſtæ cinerem cum uino, luna decreſ-

ſente, exhibent. Dogmatica.

℞. pulv. Sen. ʒ jj *infunde per horas* XII. *in aq. beton.* ℥ iv. *forti expreſſ. add. diacarthamum.* ℥ ß *m.*

℞. Rad. ſuccisa ℥ j *ariſtol. rot.* ʒ jjj *ſalv. beton. ana m.* 1 *abrotan. rut. vinc. perv. ſabin. an. p.* 1. *coq. in aqua ſimpl. cum hujus decocti* ℥ jv *pro doſi trajiciantur per colum lumbrici terr. ter. vino loti & triti n. ſ. dein miſtâ theriaca* ʒ ß *pulv. Ginam.* ℈ j *ſacch. q. ſ. pota & ſuda, repetatur per dies aliquot continuos.*

Abſceſſus rumpitur plantag. & ſale in mortario tuſis impoſitis. Rupto abſceſſui alij cataplaſ. è rad. ſigilli. Salom. cum cereviſiâ applicant, cum rad. fil. quer. Alij aſpergunt pulverem talpæ. H. de Bra.

ASTHMA eſt læſa reſpiratio ſine febre cum ſonitu & reſpirationis frequentiâ ex bronchiorum anguſtiâ. Si ſumatur propriè, affectus eſt contumax & diuturnus.

CAVSA. Vſus auctus ob bronchiorum anguſtiam: obſtructio ab humoris copiâ, craſſitie, calculo, grandine. Tranſmittitur autem illa materia raro à capite, ſæpe ſenſim colligitur: ſæpiſſimè tranſmittitur per venam arterioſam & arteriam venoſam. Si enim ſæpius à capite flueret, tuſſis adeſſet: quia aſthmatici plerumque ſunt cachectici, pedeſque eis intumeſcunt; quia abſque expectoratione ſæpè ceſſat: quia ſuppreſſis hæmorrhoid. ſæpè fit, conſtipatio à tuberculo, tumore, compreſſio, ſubſidentia, coaleſcentia:

conſtrictio, à flatibus craſſis ex utero elevatis.

Quicquid reſpirationis inſtrumentis moleſtum eſt, ſi facilè excuti poſſit tuſſim facit: ſi difficulter non tuſſim ſed aſthma. Vires enim excuſſioni non ſufficiunt; ſi difficillimè, orthopnœa fit; ſi non excuti poſſit, Catarrhus ſuffocativus.

S. diagn. Si à causâ craſſâ, ſenſim genitâ, ſenſim fit aſthma eſtque continuum. Si affluit, exacerbatur per intervalla, ut tempore autumnali, hyberno & noctu. Si à cerebro, ſigna catharri adſunt. Si ab epate, adeſt tumor pedum & cachexia. Si humor craſſus obſtructionem faciat bronchiorum, tuſſis adeſt cum ſonitu; ſenſim gignitur, Catarrhus adeſt, ſanus eſt æger. Si pituita in pulmone hæreat, adeſt tuſſis & ſonitus & raro quid expectoratur & malum pertinacius & diutius hominem enecat.

Si à ſiccitate pulmonis (ſic vidit Heurnius pulmones ita aridos ut aridum pomum retulerint.) ſputum deficit, macies adeſt totius. *Progn.* Infantes ſuffocat, ſenes non curantur *aph.* 40. *ſ.* 2. juvenes difficulter. Periculoſum eſt in febre acutâ.

Mutatur aliquando in peripneumoniam, hydropem, cachexiam.

CVRATIO. In ipſo paroxyſmo cauſa eſt revellenda per frictiones, ligat. Cucurb. Clyſter. V. S ſi vires valeant, adſint indicantia; ſi humor tenuis purgantia. Vomitoria commendant quidam ex practicis, licet

à multis improbentur. Clyſt. acriores frequenter injiciantur revulſionis gratiâ : exiguâ tamen quantitate, ne inteſtina admodum replendo diaphragma comprimant. *P. Borellus obſ. 46. cent.* IV. commend. flores marinos & defectu eorum fol. cum vino opt. & melle cocta ad dimidiæ part. conſumptionem, & ante ſomnum exhibita. Topica mollientia, reſolventia. Quando vltra quartum diem extenditur paroxyſmus, veſicatoria in dorſo è regione pulmonis applicentur.

Extra paroxyſmum, materia evacuanda præparata, poſtea expectorantia dentur; pectus ungatur. Inter expectorantia commendantur oxymel & ſyrup. de peto *Quercetani.* Mille pedes ſeu aſelli panno lineo involuti in vino albo macerati, & expreſſus inde ſuccus potui exhibitus brevi ſaburratos pulm. deplet. idem præſtat oleum ſacchari compoſit. & à *Riverio* deſcript. decoctum caulium rubror. cum pauco ſacchar. ſpiritus ſulphur. gut. IV. vel V. cum juſculo. Si à catarrho, cerebrum vacuetur: Catarrhus ſuſpendatur. Vſus theriacæ ueteris eximius eſt, ut & diacalaminthæ, vini aduſti enulati. poſt ſiccetur materia decoct. guajaci. Victus ſit attenuans : potus vinum tenue, melicratum. Motus ante cibum non ſubitus, non vehemens. Sic enim multi ſunt ſuffocati.

Nota: purgantia in hoc affectu iteranda ſub varijs formulis ne uni eidemque remedio natura aſſueſcat. Sic & remedia detergentia, incidentia, expectorantia. Alia per vices int-

mutand. propter præd. rationem.

ATHEROMA eſt abſceſſus pus pulti ſimile exhibens.

CVRATIO: rad. cyclam. cum axungiâ ſuillâ veteri & tantillo ſulph. viui apponito: eandem cum ſteatomate & melicerite curat. admittit. vid. abſceſſ. phlegmaticum.

ATROPHIA eſt inſignis nutritionis imminutio, quâ corpus paulatim emarceſcit. *Aureliano.* Nutrimenti deſertio: carnoſa ſubſtantia verum atrophiæ ſubjectum: fit naturaliter ſemper aliquibus decedentibus, nullis verò in eorum locum ſubeuntibus. *Celſus. lib. 3. c. 22.*

CAVSA ſanguinis penuria aut improbitas: externa errata, cibi ſcilicet ſeu qualitate, ſeu quantitate peccantes. Vid. Celſ. citat. loco: aut chyloſeos, hœmatoſeoſve culpâ ob viſcerum iſtis functionibus devotorum labem; non enim ingeſtis nutrimur, ſed ijs quæ ingeſta probè concoquuntur: Illa autem penuria accidit nimio exercitio, curis, doloribus, ſimilibuſque cauſis; inſuper, quod mirum eſt, ſanguis licet cultiſſimus, ſi exuperet, hominem emaciare poteſt, vel calorem nativum obruendo, vel vaſorum obſtructione curſum ſibimet intercipiendo. Vide *Hipp. 5. Epid. & Gal. 29. 5. 3. lib. 6. Epid.* Et *Cl. Menjotium in diſſertationibus ſuis patholog.*

AVRIGO. Icterus flavus.

AVRIS OBSTRVCTIO. Obſtructio meatus auditorij.

AVRIS vlcus, vlcus auris.

AVRIS

AVRIS vulnus. Vulnus auris.

AVRIVM humiditas infantium. Infantium humiditas aurium.

AVRIVM tinnitus. Tinnitus aurium.

BALBVTIES fit 1. ob linguæ vitia. 2. à tumore œdematoſo partes linguæ ſubjacentes occupante, quem ranulam vocant. 3. à vitijs frænuli linguæ ſubditi, 4. à labiorum malâ formatione, 5. ob dentium multiplicem, maléve diſpoſitam ſeriem, eorumque imprimis inciſorum defectum. *Vid. Cl. Menjotium in diſſertat. ſuis Pathologicis.* Progignitur etiam accidentariò, ab impetuoſâ cogitationum inundatione, ut in delirantibus.

BOMBI aurium. v. Tinnitus aurium.

BRADVPEPSIA eſt intemperies ventriculi frigida & humida incipiens.

Signa ſunt gravitas circa præcordia à ſumpto cibo & ſumpti tarda concoctio.

CVRATIO eadem eſt quæ in apepſiâ. vide imbecillitas ventriculi.

BRONCHOCELE. Hernia gutturalis.

BVBO tumor eſt vel inflammatio glandularum in inguinibus, ſub axillis, auribus. Phyma, Phygethlon parum differunt à bubone.

CAVSA. Sanguis vitioſus, criſis, febris.

Signa ſunt tumor planus in adene, non multùm elatus, parum rubens & doloris expers.

S. Progn. Si non fuerint maligni, pericu-

loſi non ſunt. Si tardè ſuppurentur & diu durent, fiſtulam ferè faciunt. Sub axillis citius maturantur, tardius ſub inguinibus, tardiſſimè parotides.

CVRATIO fit per generalia. Sic V.S. utilis eſt cum ceſſavit fluxio. Catharſis in principio & fine. Topica nunquam ſint repellentia ſed attrahentia & reſolventia, ut cucurb. fermentum, reſina, diachyl. cum gumm. ſatius eſt ſi procuretur ſuppuratio; reſoluti enim cito redeunt. ſuppuratio aperiatur, ſolidetur.

BVBO peſtilentialis fit ex materiâ calidâ ac vere phlegmonode, venenoſæ qualitatis participe. *Bubones & carbunculi peſtil.* in varijs corporis partibus, ſed præcipuè circa corpora glanduloſa ſolent emergere. Sic à cerebro ad glandulas poſt aures, à corde ad axillas, à jecore ad inguina, materia illa tranſmittitur, unde parotides & bubones generantur.

Progn. Bubones & Anthraces quò remotiùs à corde exoriuntur, citiùs increſcunt, & maturescunt, eò minus periculoſi. Si tamen de repentè & cum pravis ſymptomatis tumores augeantur, malum. Experientiâ obſervatum, carbunculos plures paucioribus eſſe periculoſiores; & contra bubones plures paucioribus eſſe ſecuriores.

CVRATIO *peſtilentialis bubonis.* Tumor ante omnia ſcarificetur; ſic enim virus vacuatur, humores ob dolorem attrahuntur: vel veſicatorium imponatur poſt attrahentia;

vt ammoniac. rad. lil. ſcabioſ. cœpa theriacâ repleta cocta, pulli gallinacei, columbini circa anum deplumati, catuli diſſecti: poſtea maturantia apponantur, tum digeſtiva: ulcus tamen ſtudioſè apertum ſervetur. Si gangrænam minetur, ei occurrendum. vid. *Senn. l. 4. c. 6. de peſt. l. 6. p. 4 c. 23. l. 5. p. 1. c. 6. Laur. de Lue. ven. Paræus l. 21. & 18.*

BVBO VENEREVS cognoſcitur ex defluvio capillorum & barbæ, maculis inſtar lentiginis toto corpore efferveſcentibus, cruciatibus noctu ingraveſcentibus, alijſque ſignis.

CVRATIO. V. S. initio nequaquam celebranda, nec laxans pharmacum propinandum, ne naturæ motum impediamus. Si natura ad expulſionem tardior videtur, attrahentibus eſt inſtiganda, ut decoctione lilij, althææ, maluæ, viol. ſeminis lini & fœnug. quâ fovendus tumor. Topica deinde ſint attrahentia & diſcutientia. ℞. empl. diachyl. iriati ℥jv. terebinth. ℥j. amurcæ, olei de lil. ℥jj. fiat ceratum. uel ℞. diachyl. cum gum. ℥jv. miſceantur cum ol. irino & fiat ceratum; ſi galb; ʒ j. addideris magis trahet. Si hiſce non cedat, ad ſuppurantia tranſeundum: deinde vomica aperienda: elapſis aliquot diebus, ſi adſint ſcopi ſanguinis mittendi, vena ſecetur, catharticum exhibeatur pro humorum & corporis naturâ, ne æger periculum incurrat incidendi in morbum venereum, Si mavult æger ut bubo diſcutiatur ac

reſolvatur, quam ut pus gignatur, clyſmata injicito, cum cathol. aliiſve laxantibus. ℞ pilul. hieræ ſimpl. & pill. aſſaiaret. ãã, ʒiij. miſceantur, & cum oxymel. ſcyll. in quo agarici ʒ j. ſit infuſ. f. pilulæ, de quibus ſumat IV. ſingulis diebus horis duabus ante cœnam. ℞. ol. lil. ℥j. ol. chamœm. ℥ß. miſ. bubonem linito, & lanâ ſuccidâ operito. Poſtmodum ℞. Empl. de melit. & mucilag. ãã. ℥ij. miſceantur cum ol. lil. in form. emplaſtri, & parti admoueantur.

BVBONOCELE, Hernia inguinalis.

BVLIMIA eſt appetitus, auctus, ſed non continuus cum lipothymia, & virium dejectione. Deſcribitur bulimus, prægrandis appetentia, ſed pauco alimento ſedabilis, ab extremo ambientis algore progenita, in cibi faſtidium ac lipothymiam breui deſinens. *Cl. Meujotius in diſſert. ſuis Pathol.* Appetentia canina ſemper eſt cum vomitu, vt in canibus; vel diarrhæâ.

CAVSA. ſuctio in orificio ventriculi. Humor mel. acris, acidus, alimenti defectus, quia calor id abſumit, ob vermes, longus detergentium vſus, vt ficuum, gari, quod in ſeipſo expertus eſt *Rondeletius.* Sæpe fit ex vtero.

Cauſa Bulimi eſt frigus ventriculi. Sed quomodo? non eſt credibile vellicare hum. pituitoſum, exprimere, conſtringere: quia in viuo actuale frigus non datur. *Platerus* à contractione caloris à frigore ambiente fieri

ſtatuit, vnde hieme plus edimus. *Senn.* etiam putat frigus ambiens orificium ventriculi vellicare. Sed an ſemper hieme accidit hic affectus?

Plutarchus duplicem attulit cauſam, primò, natiuum calorem ab externo frigore ad intima coactum pabuli depopulatorem; cui etiam aſſentitur *Ariſt.* Altera cauſa ipſi eſt ſubtilis mordaxque halitus à niue, tanquam hujus æther ramentumque tenuiſſimum emiſſus, facultate pollens ſecandi ac diuidendi non carnem tantùm, ſed argentea etiam vaſa ac ænea. Sed notand. non à frigore modo aëris, ſed quoque à ſuccis actu algentibus in ventre congeſtis hunc affectum pronaſci poſſe; ventriculo nim. ob certam materiæ diſpoſitionem humores gignente ſemetipſo frigidiores; vt patet ex generatione vitreæ pituitæ in viſceribus. Celeberrimi in arte Medicâ viri putant, membra in hoc affectu profuſum ſubſtantiæ ſuæ effluxum p[illegible]entia, violenter nimis trahere è ventriculo, qui ſimul ac primum cœptus eſt inſurgere ad appetendum, proſtratis viribus ad lipothymiam vſque concidit, ob grauiſſimam diuulſionem rapaciore ſuctu illitam. *Cl. Menjotius in diſſert. ſuis Pathol.*

S. *diagn.* Appetentiæ caninæ: ſi ſit ab humore acido, ructus fiunt acidi. Si à defectu alimenti ægri emaciantur. Si à frigore hyelus eſt.

Progn. Facilè in vomitum diuturnum, cæliacam, hydropem tranſit. Deterior eſt ſi

generalem conſectetur corporis deprædationem; at minus periculoſa, ſi fiat ab acido humore, quamvis verò ardentiùs bacchetur. Fames magna poſt morbos recidiuam minatur. In morbis chronicis quartanâ, quotidianâ, hydrope lethalis. Bulimus, propter aſſeclam lipopſychiam, malum eſt pernicioſum, nempe ſi alimenta præſto non fuerint quibus æger poſitas reſumat vires.

CVRATIO appetentiæ caninæ: cauſa vacuetur potiſſimum per vomitum. Dentur cibi famem compeſcentes, pingues, lenti, caro bubula, porcina, cerebrum animalium, amylum recens. Parcè tamen ſumantur. Alterantia commodiſſ. ſunt, vinum, ſp. vini. vinum ſaluiatum, theriaca, mithrid. Vacuans eſt hiera. poſt robora.

CVRATIO Bulimi. In ipſo paroxyſmo fit, ſi excitetur à ſyncope. Extra paroxyſmum non ſtatim cibetur, ſed recollectis planè viribus. Poſt curatur vt appetentia canina.

CACHEXIA. Intemperies eſt corporis frigida & humida cum ſymptomate coloris mutati & morbo magnit. ob tumorem pedum.

CAVSA Sanguis ſeroſus, pituitoſus, crudus. Vitium hepatis, lienis, ventriculi, cerebri; renum vlcus, ob quod ſerum regurgitans ſanguinem inficit; menſium ſuppreſſio; voracitas & ingluuies nimia; huicce affectui cum quibuſlibet fermè morbis ſociabilis eſt conſortio. *Aret. lib. 1. diut. vit.* *Cre-*

briùs tamen chronicas febres, viſcerum oppilationes vetuſtate robuſtas, & immodicas quaſvis, præcipuè verò ſanguinis evacuationes, ſimiliterque hæmorrhoïdalis menſtrualiſve effluvij moram comitatur.

S. diagn. Color pallidus, plumbeus, interdum citrinus, lividus, aut ex candido viреſcens; variat enim cachexia pro conditione ſanguinis atque viſcerum: tumor mollis circa oculos, genas, pedes, manus. Nec modò corpus ſubtumeſcit; ſed algeſcit etiam & gravatur, muſculique madefacti effeminantur; hinc motus pigrities, nec facilem ducunt ſpiritum, nec certo pede ſignant humum. *Cl. Menjotius in diſſert. ſuis Patholog.*

Progn. Sæpe pueros affligit ob voracitatem, ſenes, mulieres. Curationem recipit niſi fiat à morbo incurabili. Notatu digna *Aret.* verba. *Vt iſte*, inquit, *affectus longo acquiritur tempore, & nec ab vno inducitur corporis vitio, nec ab vno prodit viſcere, ſed omnium eſt in deterius converſio; ita etiam tardè pellitur. Tempus quoque anni non vnum hanc fert ægritudinem, neque vno finitur tempore; verùm Autumnus eam concipit, hyems alit, Ver ad veſtigium perducit, Æſtas verò jugulat* non ægrotantem, ſed ægritudinem, quam ſuo calore diſſoluit. Sicut cachexia melancholica adventantem Elephantiaſin prænunciat; ita phlegmatica eſt prima quaſi ϭύνοψις leucophlegmatiæ.

CVRATIO Materia vitioſa vacuanda. Cauſa tollenda. Intemperies corrigenda per

generalia topica. Vtilis eſt pulvis cachecticus dictus vel alius pulvis è limat. chalybis, vinum chalybeatum. *Senn. l. 3. p. 6. ſ. 2. c. 2. For. l. 9.*

CADAVER an à fulmine tactum. Renuntiatio.

CADAVERIS ſuffocati ſigna. Renuntiatio.

CADAVER ſubmerſum. Renuntiatio.

CADAVER vulneratum. Renuntiatio.

CALCVLVS RENVM.

CAVSA Tartarus. Calculoſa & arenoſa renum diſpoſitio; cum *Fernelio* renum ſiccitas, cum *Platero* calor. Item venus, exercitium mox à paſtu, cibus, aër, potus, coctio læſa.

Apud *Neotericos* aliæ calculi cauſæ inveſtigantur, eæque ſimiles generationi lapidum extra corpus, nim. terreſtris materia vnà cum ſale ipſi commixto, ita vt concretionem ſali, tanquam principio activo; lapideſcentiam verò terræ, ceu principio paſſivo imputent: conveniente ſimul paucâ humiditate, velut causâ ſubſidiariâ, quæ ſalem iſtum diluat, eique ſit pro vehiculo, vt terrenas partes intimè permeare, ipſique coadunari poſſit. Quæ nova opinio *Avicennæ* non omninò ignota fuit docenti, vrinam eò paratiorem eſſe ad calculum, quò plus ſale abundaverit. Sal quippe ingenitâ proprietate corporum plerumque gluten eſt, & quaſi ferramen. *Cl. Monjotius in diſſert. ſuis Pathol.* Huic materiali ac efficienti calculorum cau-

ſæ accedit cauſæ ſuſcipientis, hoc eſt, renum diſpoſitio; ſi nempè hi ſenſu obtuſo præditi, flaccidi ac imbecilli ſalſæ materiæ irritamento non tangantur, vel tacti ipſam non detrudant. Cauſa calculi interna ſed remotior duplex eſt. 1. *Calor hepatis*, qui humores torrefaciendo, arenoſa quædam ſignamenta renibus miniſtrat. & 2. *Ventriculi imbecillitas*: ſi etenim ſuccus tartareus, quo hominum cibi perfunduntur, vel ob ſui copiam, vel ob ventris coquentis ac fermentantis impotentiam, non vt par eſt *volatiliſetur*, nec ſatis ſecernatur vt per alvum deſcendat, vnà cum chylo ad hepar indeque ad renes fixus, & ad lapides conformandos promptus ac expeditus deducitur: cauſæ externæ limoſam ſalſamque materiam ſubminiſtrantes, coctionem vel per ſe, vel ex eventu interturbando, ſemitaſque vrinarias impediendo. In ſpecie verò recenſentur, craſſa ac dyſpepta eſculenta; dulciaria ac ſallaria; fructus crudi ac auſteri, præſertimque ſucco turgentes lapidifico, vt pyra, ova indurata: panis azymus, male coctus: vinum generoſum, tartariſatum, ac in terrâ calcariâ atque lapidoſâ natum: vita deſes, ſellularia & vmbratica: Venus immodeſta, renes ſiccans & enervans, ſecus ſi moderata fuerit, calculi materiam liquare poteſt ac è renibus depellere: triſtitia denique, quia vberem facit fœculentorum humorum proventum. *Cl. Menjotius in diſſert. ſuis Pathol.*

S. diagn. Mictio ardens & laborioſa, vri-

na mucoſa, alvus impedita *Fabr. obſ. 63. c. 1.* Doloris in glande ſenſus. Idem *obſ. 66. c. 1.* dolor in lumbis gravis ac fixus; ſtupor pedis qui è directo eſt; gravitas lumborum perpetua; ſpinæ inflexio; difficilis arenularum excretio; urinæ cruentæ turbidæ, mucoſæ; retractio ejuſdem lateris teſticuli; ſtupor cruris lat. affecti, vel quia muſculus pſoas comprimitur vel nervus ejus; nauſea, vomitus ob nervum ſextæ conjugationis. Diſtinguitur à dolore colico. 1 quod in colica dolor eſt acutiſſimus, quod dolor ſupra renes extendatur. 2. Colicus dolor mobilis eſt, calculi fixus. 3 in Colicâ potius alvus, in nephritide urina ſupprimitur. 4. dolor nephriticus ob ureteres deſcendit ſæpe ad teſticulos; in colicâ non item. 5. Colica in ſiniſtro latere plerumque exacerbatur ob coli ibidem anguſtiam. 6 Colicus dolor ſaturitate ſtatim invaleſcit arctato inteſtino à plenitudine ventriculi; jejunio miteſcit: Nephriticus vero aliquot horis poſt paſtum præcipuè exacuitur. 7. Colico dolori aſſociatur vomitus, ſed non bilioſus & æruginoſus poſt pituitoſum ut in Nephritico. 8. Et denique laxatis viis per fotus & cataplaſmata Nephriticus dolor multum remittit: Colicus quidem tantillum non lenteſcit, ſed illico invaleſcit, diffuſis à calore humoribus adauctoque flatuum proventu. *Ex Ætio.* Hæc probè obſervanda ne erremus. Nam *ex Hipp. rerum ſimilitudines aciem etiam Aquilinam fallunt.* Ac ipſemet *Galenus* cum egregium velut re-

rebræ perforantis dolorem in intimo ventre juxta vreterum regionem perſentiret, falsâ calculi in renem impacti opinione deceptus fuit, donec injecto oleo rutaceo, moxque excretâ per alvum vitreâ pituitâ dolor deſiiſſet. Vide plura tit. Nephritis.

Progn. Mulieres rarius viris ſentiunt renalem calculum, ſed præterea hunc quoque cum moleſtiâ minus intolerabili in veſicam depellunt, ob vreteres latiores, rectiores, & breviores quam in viris. Arthritici ſæpenumero ſunt & calculoſi: ſunt enim hi affectus conſanguinei & collectanei, id eſt, ijſdem oriundi parentibus, eodemque pabulo connutriti; hinc facetè ludebat calculoſus *Eraſmus*, ſcribens ad amicum Arthriticum, ſe affines eſſe, ſcilicet ambarum ſororum Arthritidis & Nephritidis maritos, ac perſæpè alterum abſque adulterij ſuſpicione, ad alterius vxorem accedere. De lapidoſa diſpoſitione *Aph 6. l. 6.* immotæ veritatis eſt: ætatis enim fluxu augeſcit, ita vt ſupra quinquageſimum annum, ejus curatio *Hipp.* fuit invisa. Calculoſâ ſtirpe ſatus, paternæ crucis exors reddi nequit. Vlcus calculi inæqualis affrictu renibus illatum (quod ex vrinâ purulentâ ſanguinolentam excipiente dignoſcitur) nullam ſalutis ſpem relinquit; calculus enim acria, vlcus conſolidantia poſtulat. *Aretaus* rectè: *Renum vlcera à calculis induta omnem reſpuunt curationem citâque colliquatione mortifera ſunt* Denique notandum renum morbos in vniverſum eſſe ob-

duratæ pertinaciæ. 1. Quia ſeri acrimonià indefinenter vellicantur, vnde redulceratio. 2. Quod renes in perenni actione verſentur, ſanatio verò quietem poſtulet. *Cl. Menj.*

CVRATIO. In paroxyſmo injiciatur clyſter molliens, vacuans, vel talis potus, vel bolus, &c. exhibeatur. 2. Si plethora ſit in toto, V. S. adhibeatur in cubito; ſi ad partem affectam affluxerit, in malleolo. 3. omni ingenio molliendum per interna, externa, vt cataplaſm. è fol. parietar. malv. tritis, coctis, cum mucilag. ſem. lini, fœnugr., alth. balneum, ſemicupium è rebus mollientibus. Interna ſunt ſyrupus de althæa Fern. Item *Foreſti* illud valde probatum.

℞. *Sem. malv. alth. ana* ℥jjj *cicer rubr.* ℥jjj *Sem.* 4. *frig. maj. ana* ℥jj *hordei mundi* ℥jj, *Caric. ping. n.* XI. *ſeb. n.* VII. *glycyr. raſ.* ℥v. *Coq. in* ℔jv *aq. ſ. ad* ℔ij.

Crato cancros in lacte coctos applicat; lac cum mica panis. vel

℞ *ſuc. portul. inſpiſſ.* ℥j *gumm. Arab.* ℥ß. *f. pil.*

Sic laxatis viis ægro in balneo ſedenti exhibeantur diuretica vt calculus moveatur. *Crato* ſeq. ſæpe vſus eſt.

℞. *alth.* ℥jj *paſſul. maj. exacinat.* ℥jjj. *Veron. hed. terr. ana p.* 1. *Coq. & detur hauſtus.*

Vel aliud è Therebinth. &c. Si fruſtra calculum frangentia exhibe; vt ſangu. hirci

vel

vel caprill. Calidus extra applicatur. Item ol. ſcorpionum. Æger ſuccuſſatorem aſcendat atque eo duo milliaria conficiat vel gradus plures pluries adſcendat ad laſſitudinem, ſumpto diuretico vel oleo amygdal. Frictiones ſupernè deorſum fiant. Cucurbita ſicca renibus applicetur; deinde paulo inferiùs & ſurſum alia atque alia obliquè ad inguina vſque. Sed dolore ſummo vrgente eis non eſt vtendum. Hoc tamdiu faciendum donec calculus in veſicam delabatur. *Paræus l. 16. For. l. 14.*

CALCVLVS Veſicæ, ſive Lithiaſis eſt obſtructio calculoſa veſicæ.

Cauſa calculi veſicalis vulgo cenſetur eſſe craſſus, viſcidus ac pituitoſus ſuccus extraneâ veſicæ caliditate ſenſim ſpiſſatus: vel etiam arenulæ ſeu in ipſa veſica progenitæ, ſeu à renibus delapſæ, quæ glutinoſi humoris ope concorporatæ lapidem componunt. Ejuſmodi autem calculus corticatim ſordium adhæſu continuo magis grandeſcit; non ſecus ac margaritæ in conchis, è pluribus quaſi tunicis invicem ſuperpoſitis exſtruuntur, ac candela ceræ liquefactæ crebro immerſa ſquammatim creſcit, calculi enim laminoſi ſunt, nec vt externi lapides vnius compagis. Cauſam calculi cùm materialem tùm efficientem vide pag. præced. in calculo renum. Cauſa adiuvans duplex. 1. debilitas veſicæ vrinam non ſatis coquentis, nec craſſiores ac tartareas eius partes, aqueis partibus exactè commiſcentis, vnde illæ facilè ſepa-

rantur ac ſubſidunt. 2. Anguſtia angiportus urinarij ob quam tenuiori filo & uelut gracileſcente, urina excernitur, manente interim hujus craſſamento. Quæ anguſtia aut morboſa eſt à caruncula uel tuberculo, aut naturalis. Hinc bruta etſi turbidas potent aquas, crudaque ingerant edulia calculum non experiuntur, ob canalis ureteri amplitudinem. Sic quoque mulieres, licet propter coctionem deteriorem plurimùm congerant materiæ calculoſæ, tamen ob urinæ meatum latiorem, laxiorem, breviorem atque rectum, tutæ eſſe ſolent à calculo ueſicæ, lotij craſſioris beneficio.

Signa. Vaga, adeſt circa pubem & perinæum à calculo oberrante titillatio: gravitas quædam circa anum, imamque pudend partem perſentitur, ſaltationem, aſcenſum inceſſumque per loca ſalebroſa difficilen reddens. Verenda pruriunt ac præſertim præputium. Virilia etiam in infantibus erigun tur. Vana cietur deſidendi cupiditas. Micti intercisa & ſtranguriosa. Vrina aut cruent eſt, aut alba, ac lactea; aut ſubalbida; au craſſa & turbida cum mucoſo ac ſabuloſ ſedimento; aut aquea & limpida omniur peſſima, ſi confuſam urinam exceperit. Notabilis eſt *Aphor*. 29. *lib*. 4. *Quibus in loti ſabuloſa ſubſidunt, ijs veſica calculo laborat*. Hujus Aphoriſmi fides apud Galenum alioſque peritos uacillat. Nam ſicuti areniſtitium calculum creat, ſic arenarum excretio præſervat à calculo; deinde plurimos quoſ-

que nuſquam fuſis arenulis, calculo teneri, innumeris probatur experimentis, & arenarum exitus uidetur potius opinionem calculi tollere quam firmare, ob virtutis expultricis robur, & materiæ, quæ in calculum uertatur, ineptitudinem ex tenacitatis defectu. Ad tuendam *Aphoriſmi* ueritatem nonnullis placet urinâ arenosâ calculum ſignificari non in facto ſed in fieri. Notandum quod hæc ſigna fidem ſæpenumero fruſtrantur; nec lapidis magis quæ cæterorum veſicæ affectuum opinionem præbent. At præſertim occultus eſt ille calculus qui annectitur ueſicæ parietibus, aut de ejus ſommo pendet; nec alia ratione detegi poteſt, quàm dolorificâ catheteris immiſſione ejuſque diligenti in omnes ueſicæ partes circumductione; circa quam artificioſam perſcrutationem ſequentia probè obſervanda. 1. Calculos multâ lubricâ pituitâ, atque etiam cyſtide nonnunquam circumvolvi. 2. Veſicam juxta collum ſuum ad inteſtini recti latera, plurium lapidum onere interdum fieri ſinuoſam, hocque inibi tanquam in cubili deliteſcere. 3. Calculum intra ueſicæ duplicaturam aliquando detineri, quo loco ureteres veſicam ſenſim ac tortuosè ingrediantur.

CVRATIO. Calculo ueſicam intrante miteſcit dolor. Tum igitur ſi uires ferant, equitare ægrum uel pedibus iter conficere oportet: præterea liberaliter potare, à potu quam maximè poteſt urinam cohibere, ut auctâ urinæ copiâ ſimul calculus excluda-

tur: interim extra & intra diuretica applicentur. Cum urethram ingreſſus eſt cavendum ne remeet, ſed digitis ad extremam glandem deducatur lubricatâ uiâ: ſi in glande reſtitet uncinis evellatur: ſi fruſtra terebello fiſtulâ ſuâ incluſo teratur. At ſi longius à glande reſtitet nec ulla arte queat eximi, tum à latere rectâ plagâ penis eſt incidendus, non ſupra, ob uaſa, nec infra; eſt enim pars membranea. Filo interim ſtringenda eſt urethra ne remeet & præputium quam maximè eſt trahendum, ut totam glandem tegat. Factâ inciſione, exempto calculo, cutis remittenda, ut inciſum penem integra cutis contegat: ſic enim unio erit facilior. Vltimum remedium eſt lithotomia uid. *Senn. chirurg. Paraum l. 16.* extrema ſunt narcotica, ſed cautè exhibita. *Crato* ep. 121. maximos dolores curavit diſcuſſis flatibus per clyſterem; aucto calore viſcerum. Sic umbilicum inungit oleo de Terebinth. junip. nuc. moſch. ventriculum ſolo oleo nucis moſchatæ. Per os exhibet decoctum Veronicæ cum vino, vel decoctum raparum cum ſaccaro candido, butyro vel oleo amygd. ſed detrahendus illis eſt cortex & primæ coctura aqua abjicienda. Invngit aq. alb. ovorum. *Helmontij.* remedium, quod pro arcano in tractatu ſuo de lithiaſi miris laudibus extollit, à peritiſſimis in arte Medicis jam diu exploſum. Iactat quidem ille ſuo arcano *Duelech*, ut loquitur, hoc eſt calculum intra corpus non quidem in

inſenſibilem & homogeneum quaſi pollinem, ſed reſciſſo mixtionis vinculo in prima, quibus conflatur, principia, per retrogradam analyſin innocenter difflari. Sed oculatæ ſunt manus noſtræ, credunt quod vident: ſecus in re tam arduâ, vbi agitur de expediendo nodo pluſquam Gordio, experientia judicat: cum Idiotæ illo *Helmontij* ludo ſeu arcano, ſolummodo ludantur. *Cl. Menjotius in diſſertat. ſuis Pathol.*

Fernelius omnem calculum veſicæ è renibus veniſſe ait; quam ſententiam tribus rationibus ſtatuminare nititur. 1. Quia nephritici dolores ſemper anteant lithiaſi. 2. Quia omnia mucoſa è veſica per urinam vacuantur: unde omnem calculum veſicæ ſi frangatur cortex, nucleum ſemper continere tanquam indumentum. 3. Quia abſque hac remora, ſive nucleo, humor futurus calculi materia apud ueſicam reſtare nequeat; cum corpora multò craſſiora, pus uerbi gratiâ atque ſanguis, illinc cum urinâ profluant. Verum hæc *Fernelij* opinio *Hipp.* doctrinæ in Coacis adverſatur. *Nephritis*, inquit, *ante pubertatem non advenit*: & alibi docet, calculo ueſicæ pueros potiſſimum tentari; quomodo igitur hujus genitale rudimentum traxerit è renibus. Præterea ueſicalis calculus quandoque uiſus eſt infantibus coævus: at non credendum ipſos nephritico dolore intra uterum fuiſſe affectos. Cinericij eſt coloris & ſcabroſus. *Fab. Cent.* 4. *obſer.* 5. vid. *Hiſt. Guilb. Lauremberg ij* qui

calculum veſicæ medicam. curavit apud *Sen.* *l.* 3. *p.* 8 *ſ.* 1. *c.* 2. aquæ per catheterem immiſſæ in veſica lapidem frangere poſſunt: licetque extra corpus humanum in lapidibus è veſica extractis periculum facere.

CANCER. Tumor eſt durus, aſper, inæqualis, rotundus, immobilis, lividus, profundè hærens venis atro humore turgentibus & in habitum ſparſis adinſtar cancri divaricatis.

CAVSA: atra bilis. *Heurnius in Aphor.* 38. *ſ.* 6. duplex venenum eſſe aſſerit, unum putrefaciens quod exacerbatur ſuppurantibus, alterum erodens quod exacerbatur catharteticis.

S. diagn. Tumor calidus, dolorificus, ulceratus. Vlcus eſt fœtidum, ſordidum, labia ſunt tumida, craſſa, livida. *Progn. Aph.* 38. *ſ.* 6. per occultos non ulcerati intelliguntur, *Senn. Fab. Cent.* 3. *obſ.* 87. vix vlli cancri etiam mammarum, abſciſſione curantur quin recidivam faciant. Cancrum labiorum quomodo exſtirpare debeas docet, *Paræus l.* 6. *c.* 29.

CVRATIO. Perfectâ abſciſſione fit. Vlcerati prohibendum incrementum, non ulcerati ulceratio. Palliativa. 1. fit diæta. 2. vacuantibus & alterantibus. 3. Revulſione & derivatione per fonticulum. 4. Topicis. Succus decoct. Solani, intybi, cochlearum carnes elixæ, cancri fluviatiles, ranæ virides, ol. ranarum. vid. *Sen. l.* 5. *p.* 1. *c.* 20. cineres cancrorum. *Sen.* herb. ſcabioſ. *Robert.* chæ-

reſ. aneth. Capriſ. pulv. ſterc. hum. *For. l.* 17. cinis verbaſci, Chelid. min. *Rob.* ol. ovorum & cera in mort. pl. cum aqua ſolani cum piſtil. pl. mixtum. Lac aſininum utile eſt & theriaca, Eriſymum tritum vel ſub forma fotus & ſanguiſug. catell. & felium ſectorum applicatio *Gal.* pulv. uſtorum cancr. ol. roſ. exceptum cum linteo applicat. Præſtans *Parai* :- Lamina plumbea hydrargiro obducta, quæ alexipharmacum eſt omnium ulcerum malignorum. Sed quia vapores detinet, *Foreſto* non probatur. *Par. l* 6. eam variè perforandam jubet. *Crato* ep 59. Oculi cancrorum in marmore levigati, ſumpti cum juſculo vel vino plurimum poſſunt in maximis doloribus cancri.

Ægyptiacum cancroſis ulceribus lethale. *Fabr. l.* 3. *obſ.* 86. Vetula curavit cancrum ſalviâ dentibus maſticatâ appoſitâ. *For. l. c.* Diætam obſervet, quæ ad frigiditatem & humiditatem accedat, cibos ſucci laudabilis, facilisque concoctionis, quales in ſcirrho indigitavi, eligat. vid. ſcirrhum.

CVRATIO. Vlcerati fit per metallica: ung. de tutia, diapomphol. vel ſucc. ſolani depurat. & in mort plumbeo piſt. pl. agitati ℥ vjjj tutiæ vulg. in aqua ſolani decies lotæ ʒ jj plumbi uſti & ſimiliter loti ʒ j. ol. roſat. ℥ ß ſucc. ſolani q. ſ. fiat litus in mort. pl. piſt. pl. Nonnulli quotidie gallinam apponunt quam comedit cancer. *For. l. c.* empl. de ceruſſa. Verè curatur vel ſectione vel uſtione vel med. adurentibus: ſi ſanguis

fundatur laudabilis & ſanies, perfecta eſt curatio. vid. *Senn. l. c.* Nulla attrahentia aut digeſtiva proſunt, nec olea aut pinguia exceptis ſuccis, cerâ albâ & ſevo hircino. *For. l.* 28. Puſtula parva cancroſa circa mentum, os, naſum, tarde creſcens, *Noli me tangere* vocatur; Cancer in tibiis & cruribus *lupus* vocatur. *Senn. l. c.* Sanguis commodè per intervalla aliquando mittitur. Herba card. benedicti: exhibetur commodè magiſterium oculorum cancri cum aqua perſicariæ. *Senn. l.* 4. *p.* 3. *ſ.* 1. *c.* 7. Modum ſectionis vid. *ibidem*. Quid cavendum vide de muſculo pectorali in anatomicis. Feliciſſimè apponitur gallina ſecta per medium & quotidie renovatur. Celebre eſt medic. Antonij Fuchſij Itali, quod vid. *ap. Sen. l. c.* Aq. præſtans *Fab.* & plura alia vid. *ap. Senn. l. c.* P. *Borellus obſerv.* 51. *cent.* 2. ad curandum narium & mammarum cancrum miris laudibus effert ſuccum plantæ ONOPORDI frequenter admotum, imò & ipſam herbam contuſam: commendat ibidem plantaginem.

CANCROSVS ficus. Ficus cancroſus.

CANIS rabidi morſus. Venenum.

CAPILLI. Pili.

CAPITIS dolor. Dolor capitis.

CAPITIS dolor in febribus. Febrium ſymptomata.

CAPITIS hydrops. Hydrocephalus.

CAPITIS tremor ſenilis curatur: ℞. Fimi pavonis. ℥iij. diſtemperetur cum aq. vitæ, ſ. q. pro tribus doſibus, quibus utæ-

tur horis matutinis ad importunos capitis tremores. *P. Borellus obſeru.* XCVIII. *cent.* 3.

CARBVNCVLVS. *Progn.* Carbunculi valde magni, fœdi coloris cum ulcere depaſcente, aut qui in gangrænam mutantur, lethales ſunt. Sic etiam ij qui cordi vicini ſunt, aut guttur occupant, quo plures eo periculoſiores, contrarium in bubonibus peſtil. obſervatur. Vide Anthrax.

CARNEA excreſcentia. Vlcus.

CARTILAGINIS xiphoidis prolapſus. Procidentia cartilaginis xiphoidis.

CARVNCVLA pudendi oritur ex ulcere in meatu urinario, & eò interdum augetur, ut urinam ſupprimat.

CVRATIO. *Hieronimus Fabricius* maximè commendat ſabinam pulveriſatam, ut & portulacam contuſam. Requiruntur medicamenta erodentia. Vid. *Paræus lib.* 18. *de lue ven. cap.* 22. Item *epiſtola ult. cent. quæ annexa eſt, cent.* 4. *obſeru. chirurg. Fabr. Hild.* Opt. remed. ex *Sennerto* deſumptum. *Vide in obſeru. P. Borelli* 79. *p.* 79.

CARVS eſt ſomnus profundus cum ſenſus & motus ablatione à ſpiritibus impeditis, reſpiratio tamen manet libera.

CAVSA. Compreſſio cranij & cerebri. Sic *Fern.* vidit quendam per 3. menſes Caroticum, ita ut perforationis cranij non meminerit. *Foreſtus* quendam curavit qui per dies 14 fuit Caroticus. Cerebri obſtructio, refrigeratio, concuſſio, motio: turbatio ſp. animalium ab ictu, lapſu: læſio muſculi tem-

poralis & arteriarum carotidum : vis narcotica : Vermes : Vterus : Vapor carbonum: Radij Lunares.

S. diagn. Somnus profundus, puncti ſentiunt, ſe contrahunt, ſi febris adſit ſequitur acceſſiones. Differt ab apoplexia & ſyncope ut ſupra. A Catoche : quod in caro oculi ſint clauſi, nec homo manet in eo ſtatu in quo fuit prehenſus. A Lethargo; quod lethargus ſemper eſt cum febre; carotici interrogati non reſpondent.

Progn. Carus febribus ſuperveniens lethalis.

CVRATIO : Si à cauſa 1. Curatur ut depreſſio cranij. Si à 2. ut apoplexia, cephalalgia pituitoſâ. Si à 3. ut commotio cerebri. Si à 4. curatur pro ratione læſionis. Si à 5. curatur alexipharmacis, ut venena. Excitari autem debent more vulgato. V. S. non convenit ſemper nec ubique. Præſtantius non datur quam eſus naſtaturtij vel cocti vel conditi in acetario. *For.*

CATALEPSIS. Ægri manent rigidi in eodem ſtatu quo prehenſi fuerunt. Interdum tamen nonnihil audiunt, vident, recordantur & poſtnarrant, ſi quid ori ingeratur deglutiunt, impulſi incedunt. Milites in obſidione Metenſi haſtam in manibus tenuerunt, equites turmam ſequebantur non minus quam non congelati. Vide aliud exemplum memoratu dignum in *Socrate*, 2. *Noct. attic.* 1.

CAVSA eſt vapor congelans, figens è

mineris terræ vel humore mel. elevatus, ſpiritus figens, non qui jam in partes influxerunt, ſed qui imaginationi in cerebro ſubſerviunt. Aër vero frigidus non catochen, ſed ſphacelum & ſtuporem inducit. Frequentior Catochi cauſa eſt humor melancholicus frigiditatem atque ſiccitatem ſolito potentiorem adeptus; quandoque, licet rariùs, pituitoſus. *Vide Cl. Menjotium in diſſertat. ſuis Pathol.*

Progn. Inſolens morbus eſt, & qui rarò occurrit. Eſt autem acutus qui intra 3. aut 4. ad ſummum dies jugulat. Quandoque fit *μετάστασις* in epilepſiam, apoplexiam, uel melancholiam: ac in genere pauciſſimi reſtituuntur.

CVRATIO 1. Excitandi. 2. Curatur ut cephal. melanch. Acetum Topicis non miſceatur: figit enim & illud. V. S. concedi poteſt, ſi adſint indicantia. *Senn. For.*

CATAPHORA. Coma.

CATARACTA. Oculi vitia.

CATHARRVS defin. defluxus à capite. Eleganciſſimè deſcribitur quod ſit ſupervacanei humoris è capite præternaturalis in partes infernas prolapſio. Eſtque Symptoma in excretis ſive generaliter ſumatur, pro quovis defluxu, ſive in ſpecie pro defluxu in pulmones.

CAVSA Fluxionis nota eſt. Dolor tamen non trahit, ſed ob debilitatem partis diſcutere non valet. *Laur. de Catarr.* Humores ſunt res nat. non n. & p. n. epar calidum,

cerebrum frigidum, quod ſæpè calidi catarrhi cauſa eſt cum pituita ſalſa in eo colligitur, & contra. Inter cauſas externas referendæ eæ omnes, quæ nimietate humorum caput replent. 1. Auſter imbricus. 2. tempeſtas omnis ſquallida. 3. Vitæ luxus & ingluvies ferina. 4. aq. algidarum uſus, quas *Hippocr.* pituitoſiſſimas & raucoſiſſimas appellat. 5. cibi aqueam capitis plenitudinem procreantes; vt piſces; legumina, fructus horarij; Vel cerebrum replens vaporibus ut lac, allia, cæpæ. 6. vigiliæ ſuperfluæ; 7. ſomnus prolixior, imprimis diurnus & à cibo: 8. frequentes ac intentæ, præſertim poſt paſtum, meditationes: 9 phlebotomiæ abuſus cerebrum infirmans: ſicut enim poſitivum frigus, ita quoque privativum ſpermaticis membris ualde adverſum. 10. Venus immoderata: nam ex *Arabum* computatione, dragma una ſeminis emiſſi reſpondet quadraginta dragmis optimi ſanguinis. Vid. *Hipp.* 5. *Epid.* 71. 11 tandem uita deſes & ſedentaria fluxionum feraciſſima. Hinc catharrus teſte *Platone lib.* 3. *de Rep. Homeri* ſæculo ne nomine quidem cognitus erat, propter priſcorum hominum vitam frugaliorem atque impigram. Et apud Perſas referente *Xenophonte* expuitores ac mucoſi male audiebant tanquam vel uoraces, uel otioſi. Vid. *Menjotium in diſſert. Pathologicis.*

Diff. præcipua à termino à quo. Sic à liene oriri poteſt vel alio modo per conſenſum, in quo fruſtra medicam. capiti pleraque appli-

cantur. Cum febre eſt vel ſine.

S. diagn. Cauſæ ſunt propria & per Syndromen collecta, vt color, ſapor, motus, calor, dolor, mollities. Partis affectæ ſeu mittentis. Si à cerebro fiat, facilè, ſæpè diu & continuo affligit. Si intermiſſiones faciat, ſi adſint alterius partis affectæ indicia, vt alvus, menſes ſuppreſſi, ab alia parte fiunt.

S. Prog. Celſus lib. 4. c. 3. Humorem in nares ſtillare leve eſt, in fauces peius, in pulmonem peſſimum. *Hipp. lib. 2. prorrh.* coryza capitis doloribus blandimentum affert, cerebro moleſtâ humorum ſarcinâ levato. Pueri magis obnoxij quam ſenes, ſed hi difficiliùs perſanantur. arg. *Aph. 40. lib. 2.* Catarrhus cephalalgiæ junctus ægerrimè ſaneſcit: à fumoſis præcordiis ducens originem non ceſſat priuſquam febris & calor extorum quieverit.

CVRATIO. Si fiat per conſenſum pars illa primario reſpiciatur. Revellentia non trahunt à capite, ſed revellunt à parte primario affecta. Cerebrum tamen roboretur. Si fiat per Idiopathiam cerebri, & cum impetu in pectus defluat, derivantia & ſiſtentia ex vſu ſunt. Si non, Cauſa. 1. eſt vacuanda per generalia & poſtea per topica. V.S. etiam in frigido catarrho locum habet, ſi epar ſit calidum. 2. Vacuato præparato humore caput ſiccandum per interna & topica. Calidis autem cephalicis etiam in catarrho frigido commodè miſcetur conſerva roſarum, &

revellendum per ſetacea, frictiones, cucurb. *Gal.* emplaſtrum à columbino ſtercore rec. per tres horas ne nimis exureret, capiti raſo imponit: mirè enim calefacit, ſiccat. Granum vnum thuris albiſſ. hora decubitus ſumptum, ſecretum. Decoctum ligni Guajaci, ſiccantes pulv. cephalici, *Senn. l.* 1. *p.* 1. *c.* 11. *Med. Pract.* Probè obſervandum, ne fortiora reſolventia exhibeantur. Hæc enim humoris impetum ad pectus & pulmonem, aliaſque partes adaugere ſolent; ſed incraſſantia humoriſque impetum cohibentia erunt admiſcenda, qualia ſunt roſæ rubræ, maſtiche, coriandrum, nux moſchata, ſimiliaque maſticatoria. Subtenui exiſtente materiâ vel fiant ex maſtiche ſolâ vel in hunc modum: ℞. nucis moſchatæ ℥ j. maſtiches, gummi Arabici ana ℥ ß. in pulverem redigantur, & cum aq. roſar. fiant trochiſci maſticatorij. Decoctum ligni lentiſci pro decocto ſudorifico vſurpatum, cerebrum exſiccat & fluxionem cohibet. *Solenander* maximè commendat ſeq. trochiſcos. *Conſil.* 10. *ſect.* 4. ℞. *thuris maſculi, ſucci liquiritiæ ana* ℥ j. *opii, croci, myrrhæ āā* ℈ j: *cum ſyrupo papau. formentur* trochiſci *vel* pilulæ *vrgente catharro exhibendæ per intervalla. doſ.* ℈ ij. *vel* ℥ ß. Hordeatum ſeq. maximè itidem conveniet. ℞. Hord. mund. q. ſ. maceretur per iij. hor. deinde coquatur ad pulpæ conſiſt. ſemper affundendo aq. tepidam: poſtea acc. amygd. dulc. excort. ℥ iij. ſem. cucurbitæ mundat. ℥ jß. ſem. melon. ℥ j. papau. alb. lactucæ āā

℥ß. contuſis omnibus cum aq. hord. eliciatur lac quod cum ℔ij. pulpæ hord. permixtum coquatur parum, addendo ſacchari vel ſyr. viol. partem. Exhibeantur ℥x. aliquot matutinis ſuperdormiendo, & aliquando lectum ingreſſuro. Si catarrhus ſit calidus, eccoproticum detur. V. ſecetur; præparantia, purgantia exhibeantur; topica, ſiccantia, roborantia dentur. Si periculum ſit ſuffocationis, omni ingenio revellendum per fimum columb. cauteria, clyſt. lot. ligat. frict. cucurb. veſicatoria, errhina, topica & generalia. Ad humorem fluentem revellendum, ejuſque acrimoniam temperandam poſt V. S. ſi cætera conſentiant, exhibeatur blandum catharticum, ne humores commoveantur. e. g. ℞. *Rhei el.* ʒ iv. *myrobalan. citrin. ol. amygdal. dulcium confricat.* ʒ ß. *ſantali citrini* ℈. ß. *infund. in aq. portulacæ & lactucæ. Expreſſioni diſſolve mannæ granat. & ſyrupi roſar. ſolutivi ãã.* ℥j. Deinde humor alterandus & incraſſandus julepis convenientibus. e. g ℞. *fol. lactucæ, portulacæ & plantag. ãã M.* ß. 4. *ſem. frig. major. & papaveris albi ãã* ʒ ij. *flor. viol. nymph. & papaveris rhæados ãã.* p. j *coquantur ad* ℔, j. *in colat. diſſolve ſyrupi violac. & roſar. ſiccar. ãã* ℥j. *M. fiat julep. pro tribus doſibus bis in die ſumendus.* Subſequatur poſtmodùm purgatio fortior, addendo prædictis ſennam, catholicum, diaprunum & ſimilia: tandem humorum incraſſationi & fluxus cohibitioni fortius incumbendum ſeq. ſyrupo. ℞. *ſyr.*

viol. & de roſ. ſiccis ãã ℥j. *ſyr. de papau.* ℥ß. detur ex cochleari horâ ſomni. Siſtendum per interna, etiam per laudanum opiatum ad gr. iiij. vel v. horâ ſomni exhibendum; vel ſyrupi de papau. ℥ß. vel ℥j. hæc ab initio morbi exhibita multùm præſtant. Diæta ſit ſicca. Cæna parca. Somnus parcus. Decubitus variat. Si catarrhum in capite detinere volumus caput jaceat ſupinum: ſi plus noceat in capite quam pectore caput altiùs locetur. *Laur. de Cat. Fer. Senn.*

CATARRHVS infantium. Infantium catarrhus.

CATOCHE. Catalepſis.

CEPHALÆA. Dolor capitis.

CEPHALALGIA. Dolor capitis.

CEREBRI concuſſio. Concuſſio cerebri.

CEREBRI commotio principio neglecta, quandoque poſtea graviſſimorum ſymptomatum cauſa. *Vid. Fabr. Hildani Obſeru. 9. cent. 1. pag. 22. Idem obſ. 12. cent. eiuſdem.*

CEREBRI inflammatio. Inflammatio cerebri.

CEREBRI intemperies. Intemperies cerebri.

CEREBRO læſo, aut ejus portiunculâ amiſſâ; non ex neceſſitate mortem conſequi contra *Aph. 18. ſect. 6. Fabr. Hildanus Obſeru. 13 cent. 1.*

CEREBRI obſtructio. Obſtructio cerebri.

CHEMOSIS. Oculi Vitia.

CHOLERA eſt cruditatis nidoroſæ ſurſum deorſumque excretio vehemens. Eſtque vel humida vel ſicca.

CHOLERA humida eſt aſſidua & immoderata humoris pravi per ſuperiora & inferiora rejectio.

CAVSA eſt humor acris corruptus circa ventriculum & lienem, meſenterium, venas, reſtitans, & quæcunque de facili in cruditatem nidoroſam eamque pravam, corrumpuntur, & peculiari pravitate naturam concitent, ad hunc orgaſmum; cujuſmodi vel imprimis ſunt vuæ, muſtum, & horarij fructus plerique omnes, maximè ſi ingerantur 4 aut 3 horis à prandio: pingues cibi & facilè rancorem contrahere ſoliti; lacticinia & acetaria, & quæ præterea ſunt difficilis concoctionis ob nidoroſitatem ſubſtantiæ aut acrimoniam valde ſtimulantem, aut ſucci pravitatem inſuperabilem; peiora his medicamenta venenata & venena ſunt.

S. diagn. Febris abeſt, adeſt dolor, inflatio, vomitus, dejectio, tenſiones in ore ventriculi & gulâ; initio morbi aquæ ſimilia ſunt quæ evomuntur, excr. alu. liquida fœtida. morbo aucto augeſcunt tormina, anima deficit, membra reſolvuntur, faſtidium & anxietas magna. Sincera bilis egeritur per os & anum, vertigo, ſingultus, livent vngues, algent extrema.

Progn. intra tres vel quatuor dies interimit: neque vlli tamen morbo minori mo-

mento ſuccurritur, inquit *Celſus. lib* 4. *cap.* 2. Si intra horas 18 terminatur, ſalutaris ſæpè fuit.

CVRATIO. 1. Vomitus ſi parcior ſit eſt promovendus epotâ multâ aquâ tepidâ: parca enim bileſcit: decoct. hord. non ex cortic. cum ſaccaro vel ſir. roſ. Sero caprill. vel vaccino cum ſirupo roſ. 2. Si vomitus ſit immoderatus, alvus eſt movenda. Detur ergo ſerum lactis vel juſculum cum mannâ: vel ſir. roſ ſol. Clyſter molliens refrig. injiciatur cum diacathol. caſſ. Si alvi fluxus ſit immoderatus, vomitus moveatur. 3. Si valde excedat excretio, revellentia vtilia ſunt, vt ligaturæ membrorum ſuperiorum ſi vomitus; inferiorum ſi fluxus alvi excedat. Materia etiam temperanda per interna topica. Præſentiſſimum remedium eſt Cryſtalli ℥ ß vel per ſe vel alijs medicam. mixti ſæpè laud. opiat. dandum ſi ſyncope metuatur. 4. Vires roborandæ per interna & topica.

CHOLERA & bilem flavam, & morbum de quo hic agitur, ſignificat. Dicitur nonnullis fell. flua paſſio. Dividitur in ſiccam & humidam.

CHOLERA Sicca eſt ſpiritus flatuoſi, per ſuperiora & inferiora excretio cum inflatione ventris & ſtrepitu, dolore laterum & lumborum. Maximè autem ad lumbos pertingit ille dolor, vbi anguſtia coli & malè pervium cæcum eſt, & nexus membranei, quibus ea inteſtina renibus ac lumbis colligantur. *Vide Celſum lib. 4. cap. 11.*

CAVSA eſt ventriculi imbecillitas quæ flatus generat, vel humor lentus, tenax, cum calore ventric. inteſtinorum ſatis forti; qui humorem in flatum reſolvit vel cibus flatulentus. *Notand.* choleræ ſiccæ humidam vt plurimùm aſſociari, ambaſque combinari. *Vid. Cl. Menjotius in diſſert. Pathol.*

Diff. differt à tympanitide, quod in illa flatus non abdominis amplitudinem, ſed ventriculum & inteſtina repleant; in hoc peritonæum inter ac inteſtina potiſſimum ſtabulentur. In illa flatus per loca ſuperiora ſimul & inferiora copiosè emittantur; in hoc, potiori ex parte ſupprimantur.

S. Progn. Sicca tam periculoſa non eſt quam humida.

CVRATIO. 1. Flatus educendi, diſcutiendi, temperandi clyſt. ex oleo dulci vel ſem. lini amygd. d. cum decocto moll. & carminativo: per topica item. Exhibendum oleum, vinum, niſi quid obſtet. 2. Materia vacuanda per ſyr. roſ. ſol. temperanda, juſculis. Si à veneno curatur alexipharmacis.

CHOLERA humida ἁπλῶς, cholera dicta eſt immodica ventriculi perturbatio, infernè ac per vomitiones facta. *Paulus Ægin. lib.* 36. 39. dirimitur in veram & ſpuriam.

CAVSÆ. Vera fit à bilioſo humore qui furioſâ feritate percitus, quaſi ruptis repagulis excurrit, non minus labem viſceris, puta ventriculi, hepatis, meſenterij arguit, vnde manat, quam partibus ipſis, ad quas

transfertur, calamitoſus eſt. Sicuti, vt *Cl. Menjotij* verbis vtar, in civilibus turbis, incolæ etiam pacatiſſimi, tumultuantium contagione fervent: ita commota in hocce morbo bilis, eſt quaſi fax funeſta inteſtinæ ſeditionis, cum humores fœdi probos ſuccos quibus commiſcentur, facilè contaminent.

CHOLERA ſpuria remiſſior & quaſi modificata cholera oritur ab eſculentis in ventriculo vitiatis, aut ex ſe vitioſis, quæ ſi bileſcunt exquiſitam producent choleram. *Cauſa* externæ, venena vt fungi, &c.

Prog. Sicca cholera rarior eſt biliosâ & longè minus periculoſa. Cholera Notha vix quicquam mali præſagit, corpuſque potius depurgat. Verum cholera humida & bilioſa periculi plena, primo, ſecundo, tertio & ad ſummum quarto die patientem enecans. Vnde *Celſus lib. 4. cap. 11. Nulli morbo*, inquit, *minori momento ſuccurritur. Vt inſidioſus eſt plerumque ejus adventus, ſic fallax eventus.* Lipyriæ auxiliatur, & quandoque maniam ſoluit. 7. *Aphor.* 5.

CHORDAPSVS. Ileus.

CIRSOCELE. Hernia varicoſa.

CLAVVS. Dolor capitis.

CLAVVS. Verruca.

COLICA in genere eſt dolor inteſtinorum vehemens, vagus. Triplex conſtituitur, flatulenta, pituitoſa & bilioſa.

CAVSA. 1. eſt flatus vel à caloris debilitate vel calore forti & pituita viſcida vel ex humore mel. flatulento ortus vel cibis flat-

2. Fæces induratæ, calculus, vermes, hernia quæ omnia continuum ſolvendo dolorem faciunt.

3. flatus vel humores inter duas tunicas collecti.

S. diagn. Differt à dolore ventriculi. Semper enim dolor ventriculi ſupra vmbilicum ſubſiſtit &, ſæpè ad ſpinam inter ſcapulas pertingit cum ad nonam vertebram ventriculus ſpinæ alligetur, levatur ructibus. Differt à dolore vteri, quod dolor vteri inguinibus & coxis communicatur & ſupra ilia non aſcendit, præceſſit partus, menſes ſupprimuntur.

Progn. Colica ſæpè ſequitur icterum ex obſtructione meatus cholidochi factum prout icterus ſæpè ſequitur colicam ob cauſam eandem.

Si diu duret hydropem facit, herniam; rupturam vmbilici.

CVRATIO. 1. Cauſa eſt tollenda. 2. dolor.

Dolor tollitur internis & topicis mollientibus, balneo. Imò narcoticis ſi cauſa ſit calida. Si verò ſit frigida cauſam morbificam deteriorem reddunt & paulò poſt dolores majores revertuntur. Raro per os exhibenda. Tutius per clyſteres injiciuntur vt Phylonij Romani ℈j. *For.* Laudan. opiat. ad gr. jjj. Appropriata ſunt ſtercus lupi albiſſ. ad ʒ j etiam foris appenſum. Inteſtinum lupi ad ʒ j cum liquore. Alaudæ aſſæ pulvis. C.C. ʒ j in potu, inteſtina gallinæ toſta ad

ʒj. ʒß. pulv. teſticul. equi vino lotorum & ſiccatorum in furno. Durante dolore nihil eſt edendum. Iuſculum cum allio & oleo olivarum calidè hauſtum cum vini optimi dimidiâ parte pro ſæpè experto commendat *P. Borellus obſeru. 92. cent. IV. vt & opij grana x. in enemate.*

COLICA è fecibus, flatu.

S. diagn. Alvi ſuppreſſio præceſſit cum alvi pondere, dolore, cephalalgiâ, palpabili duritie.

CVRATIO. 1. Clyſteres injiciantur mollientes, lenientes, quales in dolore ventriculi à ſimili cauſa deſcripti; ac ſenſim fortia purgantia miſcenda, donec excernantur feces; ſi vno aut altero clyſtere alvus non deponat, vt ſæpè contingit, acri ſuppoſitorio provocanda eſt; in vno prædictorum clyſterum cum ſucceſſu addantur aq. benedictæ ʒiij ſi non operentur: leniens per os exhibeatur vt mannæ ℥jß ol. amygd. d. ℥j cum jure gallinæ. Inteſtina lupi vino albo abluta, in furno exſiccata & in pulverem redacta ſubito dolorem ſedant.doſ. ℨj: vel. ℞. *Aloëſ. cpt.* ʒj. *laud. opiat.* g. iiij. *diagridij.* g. *vj Miſce fiat n. pil. n. vj. pro vnâ doſi.* dolorem ſedant noxioſque humores educunt. Vtile eſt oleum galbani, empl. è baccis laur. extra ventri applicata, vt & gummi caragne & tachamacha; affixâ prius vmbilico cucurbitulâ magnâ. Vltimum remedium eſt follis Hippocratis, quo inteſtina ita inflantur vt à ſtercoribus internis ſuperficie ſua ſepa-

rentur, poſt clyſter immittitur.

Si à vermibus, curatur vt vermes.

Si ab hernia, vt hernia.

Cucurbitulæ vmbilico applicatæ incantamenti inſtar curarunt. Conſtringenda eſt alvus latis faſciis.

Seq. clyſter miraculo profuit. ℞. Vini malvat. ol. nucum (quod & For. commendat) ana ℥jjj aq. vitæ ℥j ol. junip. & rutæ ana ʒjjj injiciantur calidè.

COLICA bilioſa curatur clyſteribus emollientibus & acrimoniam humorum temperantibus; fotu ex decocto emolliente & anodyno; aut ſemicupio ex eodem decocto. Convenit etiam cataplaſma ex farina hordei, & ſem. lini coctis in ol. chamœm. ventri infimo impoſita: vt & epithema refrig. hepatis regioni admotum, in hac formâ ℞. ſucci endiviæ & cichor. āā. ℔. ß ſucci lactucæ, aceti roſ. āā ℥ij. Miſce pro epithemate. Sedato quodammodo dolore, expreſſio Rhei in aq. cichor. cum ſyr. roſ. exhibenda, frequenter reiteranda vſque dum totam humorum ſaburram evacuaveris. V. S. aliquando convenit cum metus ne calore aucto febris generetur. Quod ſi doloris atrocitas vrgeat ad narcotica confugiendum.

COLICA à cauſa inter tunicas.

S. diagn. Dolor acutiſſimus inſtar pali fixus eſt.

CVRATIO: clyſteres injiciantur mollientes carminativi: omni ſtudio caveatur vomitus; poſt clyſteres fiant acriores. Solutiva

carminativa vt allium per os exhibeantur. Externa vtilia ſunt.

Si fiat ab humore acri ſcorbutico in venis & tunicis inteſtinorum hærente, curatur refrig. humect. internis, topicis vacuantibus bilem, &c. vt dyſenteria.

Si ab inflammatione inteſtinorum curatur vt inflamm.

QVÆSTIO: An clyſteres purgantes conveniant? N. quia trahunt ad partem affectam nec vacuantur: alvus enim ſuppreſſa eſt. *Senn. For. Paræus.*

COLERATIO capillorum. Pili.

COLVMELLÆ inflammatio. Inflammatio gurgulionis.

COMA ſomnolentum eſt actio imminuta à ſpirituum influxu prohibito.

CAVSA: vis narcotica, obſtructio cerebri, vermes, vterus, compreſſio cranij.

S. diagn. æger diu & profundè dormit, hiante ore.

Diff. à caro: quod in Comate interrogati reſpondent: à ſyncope, pulſu & facies in comate non eſt mortuo ſimilis.

Progn. Aphor. 1. ſ. 2. 3. ſ. 2. in febb. continuis exitiale eſt. Minus periculoſum quod per conſenſum fit.

CVRATIO. Excitetur, vacuetur, revellatur, derivetur cauſa: ſiccetur, roboretur cerebrum.

Si per conſenſum fiat, pars primario laborans curetur.

COMA Vigil eſt cum ægri clauſis ocu-

lis

his fruſtra dormire tentant vel ſine delirio vel cum delirio. Sic Comaticus apud *Heurnium* Monacho cuſtodi caput abſcidit cum dormiret.

CAVSA Vapor narcoticus ſed ſimul turbans vel cum vapore calido ſomnum interrumpente.

S. Progn. In Lethargum vel phrenitidem mutari ſolet.

CVRATIO: Cum ſemper ferè ingruat cum febre malignâ præter ejus curationem malignitas & venenum impugnandum, revellendum, roborandum, &c.

COMBVSTA. *Diff.* vel calor ſaltem in parte ſentitur vel veſiculæ tantum excitantur vel eſchara fit.

Progn. A fulmine plerumque lethalis. In abdomine difficulter curantur; profundiores eſcharæ minus ſunt dolorificæ.

CVRATIO. 1. Empyreuma ſeu atomi ignis evocentur. Quod fit calidis. Si levis ſit combuſtio citiſſimè pars igni admoveatur vel aq. calidâ foveatur, mox cæpæ in mortario tuſæ cum ſale applicentur. Vel ♃ cæp. crud. ℥jß ſalis, ſap. Veneti ana ℥ß m. in mortario, affund. ol. roſ. & amygd. d. q. f. *Fabr. obſ. 93. Cent. 4.* fimus eq. rec. ſalv. ebul. ſambuc. fol. cum ſale & oleo nucum trita. Calx viva novies lota cum aq. malv. & butyro. Ol. lini. ſuc. cæpar. butyr. majal. ſuc. ſambuc. pingued. porc. Camphor. ol. oliv. Calx ſic lota miſcetur cum oleo hyperic. ſuc. aliquo, cremore lactis. ♃ lardi conciſi ℔j li-

queſiat in aq. roſ. coletur per rarum linteum; lavetur quater aq. hyoſc. vel plantag. vitell. ovi rec. III. miſc. Vng. in ambuſtis ita ſint facta ut non tenaciter adhæreant ſed facilè abſtergi poſſint. Vnguentum ex cortice mediano ſambuci, adipe renum ueruecis, ol. oliuarum, & ſucco ſemper viui minor. redacta paucâ cerâ in empl. forma. fiat ungu. Vide *plura in cent.* 1. *obſer. P. Borelli* 50. *pag.* 52.

Si veſiculæ ſint excitatæ ante tertium non ſunt aperiendæ nec poſt, ſed circa tertium aperiantur. Si vero combuſtio in tertia ſit differentia, omnes puſtulæ ſunt incidendæ, eſchara tollenda mollientibus, vel ſi major ſit, ſcarificatu profundo ad vivum uſque, ut mollientibus detur aditus & fuligines tranſpirare queant, vel ſcalpello removeatur, ſuprà partem defenſivum ponatur. Si gangræna immineat ei occurrendum. *Par. l.* XI. Vng. alabaſtr. præſtans eſt ad cicatricem inducendam.

Combuſtio à pulvere pyrio fœdum colorem relinquit cum granulis, quæ nec ſcarif. nec cucurbit. nec veſicat. ſæpe evocari queunt.

Combuſtio à fulmine curatur per interna cardiaca & topica è fol. rutæ., cœpis, theriaca, &c. Topica omnia fiant ex alexipharmacis. Si os ſimul fractum ſit, vulgaria glutinantia venenum detinent, &c. medicam. è rad. angel. vincetox. fol. rutæ & appone. defenſivum etiam.

Comb. oculorum. Lac tepidum inſtill. Fo-

reſtus filium curavit emulſ. ſem. cydon. facta cum aqua roſ. Vtilia ſunt reliqua mollientia.
Comb. articulorum acria non fert ſed mollientia præmiſſis generalibus

CONCEPTVS vitioſus. Mola.

CONCVSSIO cerebri fit à cauſâ externâ. Sic *Hipp.* ab alapa quandam mortuam narrat.

Signa ſunt vomitus ut in fractura cranij.

Progn. Si ſanguis inter tenuem & duram matrem effundatur deſperatum eſt.

CVRATIO Fit revellentibus, repellentibus. ut V. S. in cubito: clyſter injiciatur: Catapl. repellens adhibeatur è ſcord. fab. ana ℥vi. ol. roſ. ℥jjj aceti q. ſ. cujus uſus eſt ad 4. diem. Cucurb. ſcapulis affixæ: ſeq. die vena puppis, quæ ſupra lambdoidalem eſt, ſecetur: altero die V. frontis ſub lingua, deinde reſolventibus eſt utendum ut cerato Vigonis vel ung. Alabaſt. empl. è gum. hederæ. ultimum remed. apertio cranij etiam poſt ſecundum menſem. *Fab. Cent.* 4. *obſ.* 2. *Par. l.* 9. *Sen. l.* 1. *p.* 1. *c.* 20.

CONDYLOMA. Verruca.

CONGESTIO (in tumoribus præter naturam) fit uel ſenſim ex humoribus in membro putreſcentibus, qui alimenti naturam (ob caloris natiui imbecillitatem) ſubire non poſſunt; vel ex partis intumeſcentis excrementorum prouentu.

CONTVSIO cum ecchymoſi eſt cum ſanguis è vaſis ſeu tenſione ſeu ruptione exprimitur.

CVRATIO Sanguis extravaſatus vacuatur vel modo aſpectabili, ut V. S. cucurb. ſcariſ. hirud. modò continua & vehemens febris ægrum non habeat: vel reſolventibus internis & ſudoriferis balneis, diætâ tenui. ſic V. S. utitur *Gal.* licet plethora non adſit: mox exhibet ℥jv. oxycrati.

Topica primo ſint repell. poſt reſolventia, ut ung. alab. quod ſemper competit excepto febris principio.

Si gangræna immineat, quod ex duritie tumoris (mollis enim ſi ſit, parva eſt contuſio) & livore colligitur, potenter eſt reſolvendum ſacculo toſto, &c. vel ſcarificetur vel aperiatur cultello, curetur ut gangræna. efficax eſt rad. ſigill. Salom. contuſa appoſ. rec. vel vino macerata. Si ſit cum vulnere, primo adſtringens applica, poſt digeſtivum, partibus vicinis ſuppurans. *Par. l.* 11. aliàs ſuppurans locum non habet in parte affectâ.

Si in infantibus, Cæſar Arantius ſectione olim uſus eſt, quâ ob clamorem, dolorem, infantes in ſummum periculum deduxit. Poſt oculatior factus per diem nat. primo omnium linteum ovi alb. & acet. roſ. imbutum apponit ſæpe madefaciendum. poſt ad diem nonum uſque cataplaſma è fl. roſ. rub. fol. & bacc. myrti ana ℥jj. far. fab. hord. ana ℥j. abſint. beton. ana ℥ß. ſem. cum in vino nigro. Fiat cataplaſm. add. ol. ros. chamæmyl. ana ℥j. tantum eis appone ut vicinas etiam partes complectatur. poſt decimum diem empl. diapalm. ſeu diachalcit. apponit *Sen. l.* 1. *p.*

1. c. 21. & *de tumoribus.*

CONTVSIO Cum fractione cranij ſeu vulnere.

Si ſanguinis copia ſit effuſa inter cranium & membranas, quod ſcitur ex effuſione ſanguinis per nares, aures; capitis gravitate, ſtupore, ſopore.

Si os ſit depreſſum & cerebrum premat, quod digitis exploratur.

Si cranij particulæ meninges pungant, quod cognoſcitur ſi dum æger naſum emungit puncturam ſentiat, vel delirium adſit. cranium eſt aperiendum vel elevandum.

Si vero horum nihil adſit, præmiſsâ V. S. & cholagogis, curatur empl. è gum. hederæ: Sic *Foreſtus* quondam ſolo oleo hyperici curavit. *Vidus Vidius*, *Lanfrancus*, ſæpius & tutius medicam. quam drepano curari ajunt.

CONTVSIO cum effluxu ſanguinis per & in ſuperiora.

Cum in hoc caſu 4. ſint in metu. 1. ne ſanguis nimis effluat. 2. ne ſuffocet. 3. ne concreſcat. 4. ne putreſcat: cumque concretio reſolventia, ruptura ſolidantia indicet, ei occurrendum quod magis urget. Ergo à V. S. cum jam ſanguis rarius ejicitur cumque non amplius tam floridus apparet, exhibe reſolvens, ut poſcam dilutam, vel medicam. è coagul. lepor. hædi., cariophyllat. artemiſ. rub. caul. rub. beton. rhabarb. rhapontic. terrâ ſigill. ſpermâ ceti, oculi cancri. CC. corall. præp. bol. arm aq. chæref. card. Mar. decoct. fl. bellidis. minoris, hyper. fumar. ſcabioſ.

rad. angel. vincetox. ſem. card. ben. rub. tinctor. Mumia inutilis eſt; vomitum enim movet. &c. *Par.* l. xı. poſtea omni ope glutinandum ut in hæmoptyſi Succinum. Si dolor fiat ventris à ſanguine concreto, expurgetur per Rhabarb. &c.

Si tuſſis ſuſpendatur Catarrh.

CONVOLVVLVS. Ileus.

CONVVLSIO ſpuria ſiue notha. Vid. ſpaſmum cynicum.

CONVVLSIO legitima eſt motus muſculorum depravatus.

CAVSÆ. Communis celeberrimorum practicorum opinio eſt fieri vel à repletione, vel inanitione, vel conuulſione; ab irritatione ortam non eſſe veram convulſionem; ab inanitione rariſſimè contingere; ut plurimum fieri à repletione & humore pituitoſo: Alij contra cauſam non eſſe ab inanitione, quia fit ab elleboro; quia in hecticis & febb. ardentibus raro fit: nec à repletione; quia in plethora non fit, nec elleborus replet.

Subj. Eſt muſculus, ejus potiſſimum partes nervoſæ & fibroſæ, cum eorum expultrix irritatur, ob quam facultas animalis in conſenſum trahitur, ut in vomitu, tuſſi, &c. Si firmiter parti adhæreat, fit convulſio; ſi vero vapor vel materia mobilis, fit motus convulſivus; ſi vnus vel vnius generis muſculus afficiatur ut flectentes, fit convulſio; ſi vero duo antagoniſtæ, fit motus convulſivus. In convulſivo motu cerebrum ſimul afficitur, in convulſione raiò. Si à vulnere fiat convulſio

ſit ab acredine ſaniei. Cum partes ultra tonum contrahuntur, diſlocantur, diſtorquentur, ut extendi denuo non poſſint.

Progn. In aphoriſm. *Hipp.* Conuulſio ſubito orta alvi fluxu vel febre ſuperveniente, ſolvitur. 4. diem ſi effugiant, ſanantur.

CVRATIO, Si per conſenſum, pars primario laborans curetur. Si à repletione, aut per eſſentiam à V. S. auſpicanda; ſi plethora adſit, uireſque ſint ualidæ: in eâ euacuat. ſatius eſt peccare in defectu quam in exceſſu; cum cauſæ principali quæ pituita eſt, contrarietur. Dein purgatur ſeq. pil. ℞. Maſſæ pill. cocciar. mm. ℈ij. caſtorei gr. iij. ma.laxantur cum aq. betonica & formentur pill n.vij. ſummo mane aſſumendæ præcedente leui cœna. Admoueantur cucurbitulæ cum ſcarificatione, ſi vena non fuerit ſecta, alioqui ſiccæ; ſi crura ſint convulſa, natibus & lumbis applicentur; ſi brachia, collo & ſcapulis; ſi lingua, palpebræ, primis cervicis vertebris apponatur. Præparetur materia apozemate conuenienti, purgante, ſi reliqua conſentiant; ſin minus detrahantur, purgantia, frictiones, clyſteres acres, inunctiones ſpinæ, locum habent. Topica ſint reſolventia incipiendo à mitioribus. ol, chamæmyl. aneth. &c. pinguedo anſeris. &c. Maximè etiam conueniunt balnea ſulphurea, in contumacioribus præſertim convulſionibus nec non balnea ſicca ſeu vaporoſa ex decocto ſaluiæ, roriſm. ſtæchados, chamæp. origani & ſimilium, cum vino albo, lapidibus ignitis, aut ſcoriis ferri;

ignitis infuſo : optimum etiam eſt fotus ex aq. vitæ occipiti & cervici applicandus. Durante horum remedior. vſu, cerebri expurgationis ratio habenda, apophlegmatiſmis, & errhinis, eademque pars roboranda opiatis cephalicis, aquâ apoplecticâ, theriacali & ſimili. *Rondeletius* commendat aquam ſuam hirundinum ex hirundine & caſtoreo paratum, *cap. de Epilepſia*; & adhibitam convulſioni à repletione ſubito mederi inquit. Interna ſint ut in paralyſi. Os convulſum nullo modo inſtrumento eſt aperiendum.

Si à vulnere, ſanies detergatur, phlegmone ſanetur.

Si ab eſu fungorum, Galenus ſtercus gallinarum cum oxymel. exhibet magno ſecreto. A nimiis ſiccantibus indurati nervi ſæpè curari non poſſunt. Si dolor intolerabilis, ut fieri ſolet, urget; ei præ cæteris occurrendum ſeq. linimento ℞ ol. uiolacei, lilior. & chamæmeli, ana ℥ ß. ol. amygd. dulcium, maſtiches & roſac. ana ℥j. inungatur pars affecta. Si efficacius requiritur remed. ℞ Rad. althææ, lil. ana ℔. ß fol. maluæ, violariæ, origani, ſaluiæ, abſynthij, ana M. ij. ſem. lini fœnugræci ana ℔. j. decoquantur pro balneo, in quo diu non immoretur æger, ſed dolore ſedato confeſtim egrediatur, vel immergantur tantum partes convulſæ. Paretur & balneum ex oleo puro; Si æger diues, in eo decoquatur vulpes vna vel altera.

CORDIS palpitatio. Palpitatio cordis,

CORNEÆ puſtulæ. Puſtula.

CRANII fractura cum contuſione. Contuſio cum fractione cranij ſeu vulnere.

CRANII fractura. Fractura cranij cum vulnere.

CRAPVLA. Vid. Ebrietas.

CRASSITIES nimia corporis. *P. Borellus cent.* 2. *obſerv.* 11. commendat maſticationem fol. tabaci. Pituitoſis & frigidis corporibus conducere poteſt, macilentis vero & ad tabem vergentibus noxia. Folia lauri linguis impoſita aquas multas educunt.

CRISES. Imperfectæ, materiâ nondum coacta, tamen bonæ. Vidit *Fer.* ſæpè repetita criſi, tamen ægros evaſiſſe. Sic ab apoplexia paralyſis, à lethargo parotides bonum.

Fern. l. 2. *c.* 1. ſtatuit criſes utiles non fieri per hæmorrhagiam. 1. quia ſemper ſanguis ruber floridus affluit. 2. Quia radicem morbi non revellit citra enormem fluxum. vid. *Aph.* 25. *ſ.* 4. Reſpond. *Zac. l.* 1. *hiſt.* 64. quod ruber ille ſanguis apparet, quia guttatim exſtillat; unde calore ejus ab aëre ambiente tollitur; idcirco frigus heterogenea à bonis ſeparari non patitur; vnde ſanguis manet ruber. In cubito confertim effluit; vnde manente calore craſſæ à bonis ſeparantur.

CRISPATIO capillorum. Pili.

CRISTA. Verruca.

CRVDITAS acida, eſt intemperies ventriculi calida & ſicca incipiens. Nidoroſa eſt eadem progreſſa. Signa ex ructibus

acidis nidoroſis. In cruditate acidâ corruptâ, adeſt. 1. Faſtidium ciborum conſuetorum. 2. Pica ſeu appetitus ad cibos inſuetos. 3. Malacia ſeu appetitus ad cibos abſurdos. Cruditas nidoroſa ſi corrupta ſit, adeſt 1. Appetitus caninus, ſub quo ægri valdè cibum ac potum appetunt, rapidè aſſumunt & ingeſtum revomunt vt canes. 2. indelebilis fames cum perpetuâ quaſi lipothymiâ. Vtrobique excrementa alui liquida ſunt & extrema fœtida.

℞ Cvratio conſtat ablatione corrupti, correctione intemperiei, reſtauratione partis ac roboratione caloris nativi. Aufertur corruptum vomitione primum, deinde purgantibus, inter quæ pulv. diaſennæ. extract. Mechoacannæ & Mercurius dulcis multum præſtant. Intemperiei corrigendæ & parti roborandæ conveniunt ſpiritus vitrioli acidus, imprimis Philoſophicus cum tincturâ roſarum aut vino granator. aut ſyr. limonum. In acida imprimis conveniet maximè ſequens.

℞. *Pill. Aleophanginar.* ʒ ij.
Tart. vitriolati ℥ viij.
Lact. ſulphur. ℈ ß. *Miſce fiat maſſa.*

CRVRIS fractura. Fractura cruris cum vulnere.

CRVSTA lactea. Sahafati.

DELIRIVM. Mens penitus obbruteſcit in amentiâ; hebeſcit in fatuitate; corrumpitur in delirio: cauſa delirij minus principalis eſt ſpirituum animalium vel inordi-

nata motio, vel impuritas, vel vtrumque ſimul. Vide *Cl. Menjotium in eruditiſſ. ſuis diſſertat. Patholog.*

DENTIVM caries & nigredo fit à nimis calidis, frigidis, dulcibus, acidis, fucis ex hydrargyro.

Praſerv. Si à cibo os vino eluatur, & dentibus maſtiche cyperus imponatur.

CVRATIO. Si quis omni mane gr. ſalis ſub lingua contineat, & eo liquato dentes fricet. Sp. & ol. vitrioli aq. permixtum dentes reddit albiſſimos. Pumex ignitus bis vino albo exſtinctus & tertio ignitus relictus, donec refrig. tritus & lotus albiſſ. facit dentes; etiam non ignitus. *For. l.* 14.

Quidam ſolo pane toſto vtuntur. *Par. l.* 16.

Oſſa ſepiæ CC. cinam. corall. oculi cancri, teſt. ovor. cochl. mandib. lucij piſc. maſtich. rad. ariſtol. rad. ireos, roſmar. fl. lavend. roſ. arena alba ſubtiliſſ. Alij ſolo melle roſar. cum oleo vitriol. vtuntur. Cinis ſtirpium roriſm. Cinis Nicotianæ.

DENTES ferro avelluntur vel ob dolorem ſummum, vel cariem, quæ animam olidam reddit, vel ſi ſe extra ordinem ſuum profert. Summâ manus moderatione opus eſt, ne maxilla loco moveatur, frangatur cum alveolo, vnde hæmorrhagia vel os obtortum ſemper maneat: ne ſanus pro ægro evellatur. Exempto dente ſanguis liberaliter fluat; os oxycrato proluatur; ventus fugiatur. Vt dentes ſine violentia evelli poſſint,

gummi hederæ imponatur vel radix cucumeris agreſtis in aceto macerata per triduum; ſemen hyoſcyami, vel radix ejuſdem aſſata radici dentis calida applicata. Sed vicini dentes non tangantur, os apertum ſervetur vt ſaliva effluat, niſi deglutiatur.

DENTIVM ſtupor. Cauſa eſt ſapor acidus.

§. CVRATIO. Portul. maſticata, ſuccus ejus prodeſt. amygd. am. avell. jugl. maſtic. rad. ſicc. glycyrrh. Vinum. Sal.

DENTIVM dolor. Fit vel à cauſa frigida, vel calida, vel vermibus in dente. Affluit ſerum illud vel à capite vel ab alia parte.

S. Progn. à dolore tumor, bonum.

CVRATIO. Cauſa vacuanda, revellenda, derivanda, omni ingenio: ſecari poteſt vena pone aurem, per veſicatoria, &c. fronti, tempor. adſtringens applicetur. Topica in cauſa calida. aq. roſ. cum tertia parte aceti ſucc. plantag. ſempervivi, è lactuc. acetoſ. &c. *Rul.* aq. ſolani cum aqua vitrioli vtitur. Pilula D. *Herlicij* in ore detenta mira præſtat in dent. dolor. componitur. h m. ℞. ſeminis apij gr. ij. hoſciam. opij ana gr. IV. ſyr. papau. q. ſ. M. fiat pilula.

Ad periodicum dentium dolorem, qui præſtantiſſima illudere ſolet remedia, curandum felici cum ſucceſſu vtitur *D. Spigel: colomacherio tab.* XII. *figur.* I. *deſcripto*, quo inſtrumento candente eam anthelicis partem, quæ ſuperiorem tragi immediatè contingit, incidit,

incidit, vulnuſque deinde iterum conſolidat.

Si gingivæ ſimul ſint affectæ acetum ob acrimoniam vitandum. vngu. alabaſt. *Senn.* Radix lapathi acuti in taleolas conciſa & denti dolenti impoſita mirè auxiliatur; decoctum item fol. lappæ. *Fer. Paraus* tribus remedijs graviſſ. dolores dentium à causâ calidâ curavit. 1. appoſitis ſanguiſugis, gingivis tumentibus leniter ſcarificatis. 2. phlebotomiâ ſub lingua, 3. earum quæ poñe aures ſunt.

Si à causâ frigidâ. Allium ſub cineribus coctum dolenti denti impoſitum.

Aq. vitæ. piper. gum. junip. ℥ ß. Vini rhen. ℥ vjjj. coque, cola. colatura calidè in ore detineatur. ol. cal. junip. & fumus nicotianæ. ſæpe expertum à *Senn.*

♃. Rad. filicis. pentaphyll. ana ʒ jjj. biſtort. ʒ jj fol. rut. Salv. beton. fl. roſ. rub. ana m. ß. coq. in vini rubri & aq. ſ. ana q. ſ. pro collutione à quavis cauſa. *P. Borellus* multos ſanauit *lapide ſuo imperiali* vocato, cujus fruſtulum denti dolenti impoſitum ſtatim aquas allicit & ſcreatu frequenti dolorem aufert: deſcribitur ab eo *in obſeru. 98. pag.* 97. & ad varios uſus ibi commendatur, fit ex ſalis petræ & aluminis rochæ ana pulueratis & in crucibulo fuſis, addendo parum ſulph. *Idem obſeru.* 27. *cent.* 3. Burſam paſtoris contuſam & auribus inditam auellanæ magnitudine pro optimo remedio commendat; ut & allium contuſum cum ſalis momento & pol-

lici admotum, & emplaſtrum ex pice Burgundicâ cum pulvere nucis moſchatæ multis contuliſſe idem affirmat *obſeru. 68. cent. 4.* Alij ſaponem pedum plantis apponunt ut quaſi veſicante remedio excorientur, & ita dolor dentium minuitur humore alibi deriuato. Vltima ſunt narcotica. *Rul.* ol. camph. vel ligni Heraclij guttas aliquot apponit cum goſſypio.

Poſtremò vel ferri candentis ad rad. ima depreſſio vel narcotica vel extractio: præmittatur tamen lac tithymali thuris & amyli polline exceptum vel tangatur aq. diſtillata è ſale ammoniaco.

Graviſſimos dolores dentium vidimus, ſimul ac evomuit aliquis, tolli: *Crato ep.* 182.

DENTIVM vacillatio vel fit à nimiâ humiditate, vel lue venereâ, vel inunctione hydrargiricâ, vel à ſcorbuto.

CVRATIO. Si ab humidis, præmiſſis ſiccantibus generalibus, topica ſint calida adſtringentia: ſed omittenda quæ dentes denigrant, ut cort. granat. balauſt. gall. vitriol. alligationem per filum aureum ſæpe ſequitur inflammatio.

DENTITIO infantum ſub menſem ſeptimum fit.

CVRATIO. Nutrix curetur ac ſi febricitet. Ori infantis actu frigida non ingerenda; omni ingenio gingiva mollienda ut baculo glycyrr. ol. amygd. d. adeps gall. butyr. *For.* cerebellum leporis cum melle terit, quo gingivas fricet: cerebellum pullorum avium.

Commendatur & ſuccus è cancris vivis contuſis cum aq. fl. cyami extractus, ſi gingivæ eo abluantur. *Par. l. 23. c. 67.* ſcalpello gingivas aperuit. Dens dexter caninus lupi appendi ſolet cum catena argentea.

DIABETE. Cauſa renum retentrix læſa vel ab urinæ copiâ vel qualitate. Copia urinæ fit à calore hepatis, lienis, ſerum liquante, imbecillitate ventriculi, viarum laxitate; fit potiſſimum in febb. ardentibus & malignis.

S. diagn. Senſim incipit ut vix agnoſci poſſit, in viſceribus ardor concipitur.

Progn. ad tabem & mortem deducit, niſi in principio curetur.

CVRATIO. V. S. purgatio. Vomitus. ſudorif. non conveniunt. Sed per interna & topica adſtringendum, roborandum per ea quæ moderatè refrigerant: poſſunt & narcotica adhiberi.

DIARRHOEA eſt fluxio alvina: vel alvi fluxus ab humoribus excrementitiis facta: Eſt autem morbida aut critica: hanc, cum bonis ægri rebus fit, oportet ſinere; illam verò diligenter tractare: propterea quod vires proſternat & adducat in periculum dyſenteriæ. Morbida eſt quæ l. morbus ipſe ſit, l. ſymptoma morbi: hæc familiaris eſt febribus ardentibus aliiſque colliquativis morbis. Quæ morbus eſt, poſtulat vt accuratè diſtinguatur pars mandans à laborante.

Signa cujuſque petenda ſunt potiſſimùm ab excretis & à partibus vnde illa venire a-

bitramur. De quibus alibi.

CAVSA eſt vel obſtructio venarum epatis, vel epatis debilitas, vel totius diſpoſitio. p. n. cum febre vel ſine febre. vel feb. hecticâ, ardens, phthiſis, inflamm. viſcerum, vnde fluxus Syntecticus ſ. colliquativus: vel cibus corruptus, vel vermes, vel epar & bilis, vel lien & humor melancholicus, vel vterus, vel cerebrum, vel hypercatharſis, vel dentitio infantum.

Materia irritans ad ſui expulſionem eſt aut cruditas, aut colluuies, aut cacochymia; ſed benignior. Cruditas quæ in pleriſque fluxionibus obtinet, eſt à ventriculo & vt plurimum acida aut porracea; illa in adultioribus, hæc in infantibus frequentior. Colluvies in iis quæ à meſenterio, pancreate, hepate aut vtero proveniunt. Cacochymia in iis quæ à cerebro aut habitu corporis ſunt.

S. diagn. Obſtructionis, debilitatis epatis ſigna vide ſuis locis.

Si à corrupto cibo, præceſſit cibus ejuſmodi vel ventriculus eſt debilis. Si ab hepate, liene, illorum læſorum adſunt indicia, abſunt ſigna aliûs partis læſæ.

Si ab habitu corporis venit, ſæpe ſeroſa eſt, & accidit Leucophlegmaticis; de hac vide. *Aphor.* 29. *lib.* 7. & 14. 6.

Progn. Alvum fluere vno die vel etiam pluribus pro valetudine eſt, ſi modo febris abſit & intra ſeptimum diem conquieſcat. Periculoſum admodùm, ſi intempeſtiuè ſiſtatur conatus naturæ, & materiæ ſalubris fluxus. Ita-

que exactè conſiderandum an ſufficiat natura excretioni nec ne, ne currenti additis calcaribus præcipites in mortem demus ægros.

CVRATIO. Conſiſtit in refrigeratione ſanguinis, evacuatione materiæ peccantis, & roboratione partis mittentis. Si ab obſtructione fiat, primo per epatica aperiendum, poſt detergendum, tandem conſtringendum, roborandum.

Si ab humore acri, cibo corrupto: primo eſt detergendum & humoris acrimonia tollenda vt ℞ decoct. hord. non excort. ℥iij ſir. roſ. ℥j. viol. ℥ß. Vena ſecari poteſt. Deinde leniter vacuandum per clyſteres, pot. pil. è rhabarb. myrob. maſtiche, è quibus fiant pilulæ quæ in omni fluxu tutò dantur.

℞ myrob. citrin. chebul. ana ʒß maſtich. ℈j ſpic. gr. 6. cum mell. roſ. f. pil. cape pro prima ʒß. poſt ℈j. Non niſi vacuatâ majore parte materiæ, & ſi vires multum dejiciantur, in duobus his caſibus adſtringendum, quod intra 8 & 12 dies fit, primo per topica & alimenta, poſtea per interna & derivationes omnes, V. S. ligationes, fluxus tollatur. Ad fluxum cohibendum confert hîc exterius emplaſt. ex theriacâ veteri cum terrâ ſigillatâ. interius ſyr. è roſis ſiccis, myrthinus è ribeſijs, aut berberis, vel è corallis *Querçetani*. C. C. philoſophicè præparat. vel ſequens imprimis formula.

℞. *Pulv. rad. biſtort. tormentill.*
C. C. ſine igne calcinati, ãã. ʒ j.

ſem. plantag. ℨ ij.
croci martis. ℨ ij ß.
Ter. ſigill. boli armen. ãã. ℨ j.
Sang. dracon. g̃. xlv.
Sacch. Roſacei tabulat. in ſ. q. aqua fol. quercus ſoluti. q. ſ.
M. F. Tabella.

P. *Borellus obſerv.* 40. *Cent.* 2. multos, inquit, alui fluxionibus, imò ſanguineis liberatos & curatos fuiſſe remedio alimentoſo, ſumpto ſæpè lacte vaccino recenti, ovorum luteis in eo ſolutis. Sed corpus ante hujus remedij vſum probè prius repurgandum. Commendat idem Author etiam panem bis coctum cum ſemine ſambuci mixto, qui ad ℨ j. idem in vino propinatus valde celebratur. Item panem ex farinâ ſiligineâ cum ſucco ſambucj optimum eſſe inquit ad fluxus ſiſtendos. In contumaciori aluj fluxu commendatur clyſter ex juſculo & theriacâ recenti. It. pilulæ de bdellio bis aut ter in ſeptimana ſumptæ.

Si cum febre & ſit criticus, nihil agendum; ſed diæta præſcribenda. Si nimius tamen ſit, acrimonia humoris eſt tollenda, imo & conſtringendum, roborandum. Si parcior ſit, promovendus. Si ſymptomaticus, curetur vt ſupra.

Si ſit colliquatio curatur reſumptivis, parum adſtringentibus, imò & narcoticis, vt c'yſteri tria cap. papav. incoqui poſſunt.

In infantibus dentientibus, ſi fiat vel à pituitâ ſalsâ à capite defluente, vel lacte per

febrem corrupto, exhibeantur mel ſir. roſ. ſir. de cichor. cum rhabarb: conſtringendum poſtea per topica.

DIFFICVLTAS reſpirandi eſt obſtructio pulmonum; eſtque triplex. Diſpnoea, Orthopnoea, & Aſthma. Materia obſtruens in iſtâ eſt ſanguis, in illâ crudus humor, in hac pituitoſus. Signa ſunt difficultas & crebritas reſpirandi. Vide plura ſuo loco.

DISLOCATIO. Luxatio.

DOLOR capitis. Cauſa vel nuda intemperies, atque tum gravitas capitis nullâ eſt, oculi facilè moventur, præceſſit cauſa procatarctica.

Vel materia, ex ſignis communibus & propriis. Sic ſanguis ſyncipur, pituita occipur, bilis dextram partem, mel. ſincipur occupat.

Vel flatus; adeſt tenſio ſine gravitate, ſubitò oritur & remittitur, tinnitus adeſt.

Vel ſerum: dolores fiunt vagi: crebræ ſunt deſtillationes, ſputum multum.

Subj. Si ſurrectis pilis intendatur dolor, qui ad radices oculorum non pervenit extra cranium eſt.

Si radices oculorum attingat, intra cranium eſt.

Diff. Fit vel per Idiopathiam vel ſympathiam ventriculi, lienis, hepatis, menſ. hæmorrh. ſuppreſſ. vlcerum clauſorum, quod ſcitur ſi per intervalla repetat, ſi intendatur pro intenſione alterius affectus, ſi alius par-

tis affectæ adſint indicia, ſyncipur potius aſfligatur.

CVRATIO. Si à nudâ intemperie, alterantia contraria indicantur per generalia topica.

Si à materiâ, illa eſt vacuanda, revellenda, caput roborandum, alterandum per generalia & topica.

Vng. alabaſtr. mirandæ eſt efficaciæ. V. S. ſemper vtilis eſt, ſi ob nimium dolorem metus ſit inflammationis. Potiones magna doſi etiam ℥x. pro vna exhibeantur. Saccharum in dolore capitis ſit albiſſimum: impurum. n. lædit. In quavis cephal. pro quovis humore addenda phlegmagoga. In hemicrania hoc frontale multum ſolatij adfert ſi in paroxyſmo applicetur. ℞. album. 3. ouor. diu agitentur cum croci momento, & cum linteo fronti applicentur. In pertinaciori aperiatur vena recta frontis. Proximius enim hæc V. S. ſanguinem è capite deriuat, & ejus ardorem mitigat, nullum datur remedium quo æque ac V. S. refrigeret & ſanguinis impetum retundat.

Clavus eſt dolor in ſupercilio à materia acri cum flatu inter cranium & pericranium concluſa: In cephal. mel. V. S. tentativa inſtitui poteſt. Optime exficcant pulv. arthrit. quos vide apud *Senn. l. 1. p. 1. c. 11.*

Fernelius ait nullam ſe cephal. offendiſſe quam non curarit. ♃. aloës opr. ℥ß. ſp. el. de gem. trium ſant. roſ. rub. ana. gr. vi. cum ſirup. abſint. & viol. fiat. maſſa. doſis ʒj bis

in hebdomad. horis 2. ante cœnam. *Scholtz. ep.* 121.

Si a crapula, vomitus ſtatim ciendus, ſomnus longior imperandus. Hic enim concoquit: Braſſicæ folia in aq tepida macerata & capiti impoſita & circumligata, vaporum aſcenſum prohibent, cæterum curatur vt cephal. bilioſa.

Si à ſero vt cephal. pituitoſa, potiſſimum ſudorif. & diureticis.

Topica ſyncipiti circa frontem, tempora, ſuturam coronalem applicentur, quibus ſemper adde acetum. Occiput ob. ſp. medullam ea non fert.

Actu frigida applicari poſſunt; cautè tamen in ſenibus, pueris, &c. Si incaluerint vel ſiccata fuerint removeantur: calida etiam in cephal. cal. conveniunt, rariſſ. frigida.

Laudatur verbena cujus aqua deſtillata & capiti admouetur & intus aſſumitur ad ℥ iiij. cum ſpiritus ſalis gut. iij. ipsâ etiam verbenâ viridi de collo tantum ſuſpensâ, duos ægros curauit *Foreſtus*, cæteris remedijs fruſtra tentatis: corona è roſis, polygono, philantropo impoſita, rad. phantag. appenſa. *Zacutus Luſitanus lib.* 1. *Prax. Med. mirab. obſeruat.* 7, 8. 9. *&* 10. quatuor laudat remedia, quæ multis leuamento fuere. 1. fonticulum in ſummâ manu. 2. hirundines temporibus affixas. 3. apertione venæ frontis. 4. iuxta canthum oculi.

Folia caulis cum fimo columb. aceto ſambuc. ſubacto pedibus ſuppone. Fermentum

cum ſapone & ſale caulibus inductum pedibus ſuppoſitum, probatum eſt. vide febr. ſympt.

Si inueteratus ſit capitis dolor & pertinax admodum antequam curationem aggrediaris, diligenter inquire, numne à luis venereæ reliquiis: Quod cognoſces. 1. Si præceſſerit gonorrhœa virulenta: 2. ſi puſtulæ quædam latæ & ſiccæ in fronte, facie & capite emergant: 3. Si dolor noctu atrocior in habitu totius corporis ſentiatur. Hæc ſi adſunt ſigna, eadem ratione quâ lues venerea curandus veniet ille capitis dolor: ſudoribus per guajacum prouocatis & litu ex hydrargyro. *Paræus lib. 16. cap. 4.* Hemicran. deſperatam arteriotomiâ in temporibus celebratâ feliciter curauit. idque ſine vllo periculo. Idemque magno cum ſucceſſu ſe tentaſſe & expertos eſſe teſtantur *Botallus* alijque Practici. Aperienda arteria vt in brachio vel pede detractis ℥vj. ſang. deinde deligatio appoſitis plagulis facienda & per 4. dies relinquenda. Vulneri emplaſtr. admouendum ex thure, maſtiche, bolo armeno & pilis leporinis albumine ovi ſubactis. admotâ deinde faſciâ vt in vulner. capitis. De cauterio, & vtrum actuale vel potentiale præferend. Vide *Arcæum egregium Author.*

DOLOR eſt actio læſa facultatis ſentientis, triſtis ſenſatio.

CAVSA. Non eſt intemperies, vt patet in ſectione, extenſione: nec ſoluta vnitas, ſed cum vnius rei vna ſit cauſa proxima, ſo-

lutio continui, quæ fit à cal. frig. ſicco, ſine & cum materiâ, non vero à ſolâ humiditate: ab extenſione & maligno humore.

CVRATIO. Dolorem tollunt quæcunque ſenſum partis blandè afficiunt vt anodyna: dolor non ſentitur, ſed cauſa. Vel ejus intemperiem tollunt: Sic calorem frigida. Vel materiam evacuant, vt cucurb. purgat. top. Vel malignitatem infringunt vt ægyptiacum: vel ſenſum tollunt vt narcotica.

QVÆSTIO. An aëris calor dolorem facere poſſit in parte nervosâ vt aure? N. cum aër ambiens ſemper frigidior ſit calore cerebri.

An trahat dolor? N. *Laur.* Quia natura magis obeſſet quam prodeſſet. Sed humores facilius ad partem debilitatam decumbunt, & pars debilitata humores diſcutere non valet.

DOLORES à partu. Partus.

DOLOR colicus. Colica.

DOLOR Iſchiadicus. Iſchiadicus dolor.

DOLOR lateralis. Inflammatio pleuræ.

DOLOR Lumborum in febribus fit à causâ morbificâ in amplas lumborum venas tranſmiſsâ.

CVRATIO. V.S. cucurb. vng. roſ. &c. Vide plura in febr. ſymptomatis.

DOLOR ventriculi. Ventriculi dolor.

DRACVNCVLI infantium. Infantium dracunculi.

DUSPEPSIA eſt intemperies ventriculi frigida & humida progreſſa.

Signa ſunt tumor circa præcordia ſtatim poſt cibum ſumptum, ructus, borborygmi & dolor inter coquendum in ventriculo veluti tenſivus, reſpiratio difficilis, omnia ceſſant jejunis. Curatio eadem quæ in apepſia & imbecillitate ventriculi.

§ DYSENTERIA in genere quælibet cruoris per ſedem excretio hoc nomine inſignitur. Eſtque quadruplex. 1. inteſtinalis. 2. ſanguinea. 3. melancholica, & 4. hepatica.

DYSENTERIA inteſtinalis, quæ verè & propriè talis eſt, & ideò dyſenteria ſine adjuncto dicitur. Deſcribitur inteſtinorum exulceratio cum dejectione frequenti cruenta, purulenta, ventris dolore ac torminibus validis, tum ante, tum inter excernendum, à materiâ acri & inteſtinis peculiariter adverſâ, erodente, ortum habens.

CAVSA potiſſimum eſt humor bilioſus occulıâ qualitate inteſtinis infeſtus. *Remota*, eſus vuarum, potus muſti, frigidæ aq., coagulatis ſc. humoribus, poſtea putreſcentibus, *P. Bor. obſ.* 47. *cent.* 3. aq. per canales plumbeos vetuſtos fluens ſumpta, ob mercurij & plumbaginis copiam: purgantia cibis mixta. Venena vt hydrargyrum, nebulæ, aër malignus. contagium.

Diff. Gradus 3. ſunt. 1. in quo pinguia corpora exiguo humore perfuſa. 2. In quo ramenta inteſtinorum. 3. in quo ſubſtantia inteſtinorum

teſtinorum ſub formâ caruncularum excernuntur: de vltimo gradu intell. *aph.* 26 *ſ.* 4.

S. *diagn.* è definitione patent. Febris non ſemper adeſt, *aph.* 3 *ſ.* 6. diligenter ab abſceſſu in inteſtinis eſt diſtinguenda. Si tenuia inteſtina ſint affecta, dolor eſt punctorius. Cruor exactè ſtercori miſcetur vel poſt ſtercus excernitur. Si craſſa, vel ſupernatat pus, vel extra iis adhæret.

Progn. Circa æſtatem & initium autumni fiunt potiſſimum. Puſtula nigra poſt aurem ſiniſtram cum ſiti magnâ lethalis. Mulieres, ſenes, pueri, gravius laborant.

CVRATIO. I. Cauſa eſt vacuanda, temperanda per V. S. per vices purgantia; vt ſir. ex multipl. infuſ. roſ. pallidarum, vel potius primo è ſimplici infuſ. myrobal. tamarind. *Rhabarb.* quorum infuſum damus ſi purgare, ſubſtantiam, ſi adſtringere ſimul ſit animus mechoacana. fol. Sen. diacathol. diaphæn. *Clyſteres.* qui magnâ quant. injiciantur ſi detergere velis: parvâ ſi glutinare. In primis hæc formula ex vſu erit. ℞. Iuris veruecini. ℥viij. ſacch. Tomæi. ℥ij. vitell. ouor. n. ij. M. fiat clyſter. *Angelus Sala* ſeq. clyſt. mirum in modum commendat. Caput veruecis per medium ſectum decoquatur, donec caro ab oſſibus ſeparetur. Iuri colato adde ſummit. hyperici. M. ß l. iij. rad. tormentillæ craſſo mod. contuſ. ℥ij. Infunde per 3. vel 4. horas ſupra cineres calidos, colatur. vel ſuccus plantag. ſolus, vel lacte & decocto hordei contemperatus cum fructu inijcitur. Ale-

xipharmaca vt bolus arm. &c.

2. Si dolor vehemens ſit, interdum dolorem ſedantia injicienda. Detur juſculum ex ol. amygd. d. applicentur interna, topica, narcotica.

3. Conſtringendum, non tamen ante ſeptimum, niſi forte levioribus. Tragea granorum actes, pulv. turturum, lepor. vſtorum commendatur. Item ſuccus hederæ ter. ſumptus. Ceræ in pomo aſſo vſus. Cavatur pomum & repletur cerâ alb & citrinâ, aſſatur, edatur ante cibum: per externa etiam topica, quicquid velint multi: per revellentia. Ad conſolidandum & fluxum cohibend. hoc præ cæteris commendatur. ℞. lapid. hæmatit. papau. ʒ ij. Æ[t]itidis. nuclei interioris. ℥ iij. Carneoli. papau. ʒ ß Bezoar. occident. C. C. ſine igne cremati terræ ſigillat. croci Martis adſtr. ana ʒ j. miſce fiat puluis Doſis. a ʒ ß. ad. ℈ iv, cum ſyr. adſtringente aut hoc vino ſeq. ℞. vin. rubell. ℔ j. decoct. myrtyllor. acaciæ. ſ. prun. ſylu. fol. quercus ana ℥ iv. conſ. roſ. rubr. antiq. ℥ iiij Bacchar. myrtill. ℥ ij. caryophill cinãoi. ana ʒ iß. maſtiches ʒ j. Bulliant ad tertias colatura detur vſui cum præcedenti pulu. *P. Borellus obſeruat. ſuarum Medico-phyſicar cent.* 1. xi: 1 ſequentia vt pote ſæpius probata in dyſenteriâ magnâ & diuturnâ expertus eſt. ℞. Fabar. cum cortice puluerararum ʒ vj. cariophyll. exſiccat. n. viij. miſce fiat puluis. deinde. ℞ Lentium integrarum ℥ vij. & cum aq ℔ j. bulliant, chalybeetur hæc aq.

XII. vicibus & cum puluere ſupradicto ſumatur in 3. doſes matutinas.vel. ℞. ol. oliuarum & ſacchari ana ℥ij. liqueſcat ſacch. addendo vitell. ouor. n. iij. pro tribus doſibus matutinis. It. Argentinæ folium plantis pedum admotum pro ſecreto habet. Suadet hoc in caſu aëris mutationem. Habet idem pro arcano aquam ſuberatam *cent.* 1. *obſeru.* 57. pro ord. potu.

4. Mundificandum vlcus, carne replendum, &c.

Diæta. Potus copia dyſentericis noxia, ſi conualuerint nimium exercitium. Non prætereundum quod *Aëtius lib.* 3 *cap.* 8. *& Paulus Ægin. lib.* 1. *cap.* 35. obſeruant & affirmant inueterata alui profluvia per venerem exſiccari. Id. teſtantur. *Hipp.* 7. *Epid. in fin & Amatus Luzitanus curat.* 47. *cent.* 2.

Mucus ille albus, pinguedo inteſtinorum non eſt, nec pituita, nec cruſta, ſed humores è venis effuſi ob partis læſionem mutati, vt in fluore vteri albo.

QVÆSTIO. an purgantia exhibenda? N. *Valeſ. in Com.* 4. *in* 4. *Epid. Fuchſius. Maſſarias:* quia *Galenus* iis non vtitur: quia trahitur humor ad partem affectam.

Affirm. *Senn. Galeno* non notum fuit Rhab. myrobal. vſus tamen eſt melle, lacte; & *Crato* ob rationem ſecundam negat cauteria in podagrâ vtilia eſſe. *Ep.* 167.

An lac conuenit? Non conuenit, ſi adſit febris, & vbi corpus eſt impurum. Cautè vera exhibeatur; ſi ſerum ſit copioſum, de-

tergit: ſi coctione longâ ſerum evaporet, adſtringit.

An potus aq. lac. vini chalybeati prodeſt? N. *Crato ep.* 261. *Doringius obſ.* 42. *cent.* 3. ait aq. recentis chalybis, quique nullam adhuc extinctionem paſſus eſt, alvum turbare; ſi vero à chalybe jam ante crebro extincto potetur, alvum ſiſtere. Vnde ſi adſtringere velis primam aquam abjice. *Sen.* hoc non concedit: quia homogeneæ eſt naturæ, ſed parcè potum chalybeatum ſumendum cenſet: quò enim plus ferri aquæ communicatur, eò plus alvum turbat, imo vomitum movet: neque diu contineatur, ſed ſubitanea ſit extinctio. Si enim diutius in liquore maneat, in rubiginem quaſi mutatur & magis turbat: ergo prima aqua effundenda non eſt. Crocus martis per ſolam reverberationem factus. utilis eſt, per aq. ſolventes non item.

DYSENTERIA ſanguinea oritur virtute tecentis, quâ ſanguis toto redundans corpore liberaliter per alvum prorumpit.

Differt ab hæmorrhoïdali fluxu, quod hic ſit affectio venarum in ano deſinentium, ideoque ſanguis planè liquidus deturbetur; ille verò fiat per oſcula vaſorum, quæ in inteſtinis ac in ipſomet recto, ſed longius à podice terminatur, & proinde ſanguis deiiciatur non ita fluidus, pigro lapſu per inteſtina deſcendendo, ſpiſceſcens: talis eſt dyſenteria ephebor um, cum fortè careant hæmorrhagiæ commodis.

Prog. hujuſmodi dyſenteria affatim ac ſu-

bitò peragitur. Et teſte *Hippocr. lib. 4. de arte cap* 41. nec longa nec mortifera eſt.

CVRATIO Si acceſſerit viſceris oppreſſio, phlebotomiæ locus eſt; Si ab acrimoniâ ſanguinis venarum ad inteſtina pertinentium clauſulas irritantis, catharſis neceſſaria eſt ad expellendos bilioſos ac ſalſos humores.

DYSENTERIA melancholica, fit à ſanguine aduſto nigro & ſplendente quem hepar aut lien ad inteſtina protrudunt.

DYSENTERIA hepatica ſeu hepatis, eſt reſolutio facultatis ſanguificæ & retentricis in hepate à præſigni ejus intemperie, quâ ſanguis dilutior carnium recens mactatarum loturam referens, ex aluo profluit.

Diſting. à verâ atque vlceroſâ inteſtinorum dyſenteriâ, quod in hâc dejectiones pauciores ſint, dolorificæ ac frequentiſſimæ: in illâ copioſiores indolentes nec crebertimæ.

Quæritur. Cur hic affectus nullo ſtipatus ſit dolore; cum ſerum ſalſum ſit atque pungens? R. cum ſerum hepaticorum à cruditate fiat, non à corruptione vel liquefactione ſanguinis, ideò mite eſt non acre atque mordax; prætereà quod à permixti ſanguinis benignitate demulceatur.

Prog Non modò calamitoſa eſt magnitudine cauſæ partiſque afflictæ nobilitate, ſed ſubductione quoque materiæ ad alimoniam vireſque ſuſtentandas neceſſariæ. Si incautè compeſcatur, mille tædiorum & calamitatum Author. *vide Cl. Menjotium in diſſertat. patholog.*

monum aut omphacio. *Platerus* ebrietatem fugit, quod in principio parciſſimè biberet. *Mneſitheus Athen.* tria obſervanda dicit. 1. ne vinum non mixtum bibas. 2. ne bellariis ſecundæ menſæ te repleas. 3. ne dormias antequam evomueris.

CVRATIO: acetum ſumptum ebriis mentem reſtituit & alia acida. *For.* ebriis cerevisiam tenuem propinat & dormire jubet. Si non dormiant non levantur niſi abſtinentiâ ſeq. diei & ſir. dd. rib. aſſumpto. Fol. braſſicæ aq. roſ. mad. cephal. medentur à crapula ſi capiti imponas. *Obmuteſcentes à crapula mori ait Hipp. niſi febris accedat.*

ECCHYMOMA, ſugillatio. Oculi vitia.

ECCHYMOSIS. Contuſio cum ecchymoſi.

ECSTASIS. Vel *vera* eſt cum mens ad cœleſtia contemplanda abſtrahitur; Vel *Dæmoniaca* vt ſagarum ſaltus, quo pertinet *Cardani* & *Lapponum* ecſtaſis. Vel *naturalis* quâ ſomnia ſua ob imaginationis contentionem verè accidiſſe & angelorum choros ſe vidiſſe putant.

ECTROPIVM. Palpebrarum vitia.

ELEPHANTIASIS Græcorum ſeu lepra Arabum, eſt cancer totius corporis, ſeu morbus in magnitudine auctâ, intemp. cal. ſic. ſolut. cont.

Cauſa eſt bilis atra maligna: remota conceptio fluentibus menſibus; cal. & ſicca partis & lienis intemperies.

S. diagn. Naſus lividus, genæ rubræ, vnguium fiſſuræ. Vox clangoſa. Stupor in ſuris & toto corpore vt vix puncturam acus ſentiant. Si aliquot gr. ſalis ſuper ſanguinem leproſi projiciantur, ſal reſolvitur. Si ſanguis aq. limpidæ innatat, infectus eſt. Cineres plumbi vſti ſi vrinæ ſupernatent, leproſus eſt. *Lemn.*

Progn. Non curatur niſi incipiens.

CVRATIO fit Diætâ præſcriptâ: V. S. purg. cardiacis. balneo. poſt balneum milvi cap. pedum ac viſcerum in olla combuſtorum cinis exhibeatur; carnes vero tribus continuis diebus comedendas præbent, quod aliqui pro ſecreto habent. Viperarum vſum non ſufficere obſeruavit *Palmarius. Fernelius* verò & *Eraſtus*; ſatis validum eſſe, & quo *Giſb. Horſt.* & multos alios Romæ curavit. Idem aiunt & *Vidius, Schenck. Palmarius* magnam ſpem ponit in hydrargyro.

ELEPHANTIASIS Arabum eſt tumor pedis qui pedem elefanti refert, lividus.

Curatur incipiens: inveterata incurabilis. Obſeruavit *Senn.* ſæpe & manus ita intumeſcere, vt digitis preſſæ inſtar oedematis foveam relinquant. Curatur vt ſupra.

EMPYEMA eſt collectio puris in cavitate thoracis.

CAVSA: ſequitur potiſſimum inflamm. tonſill. pleuræ, pulm. &c.

S. diagn. Si præcedat talis inflamm. quæ curari non potuit, pondus circa diaphragma,

fluctuatio in mutatione decubitus, febris tandem accedit lentè, partim putrida, partim hectica, circa veſperam & manè exacerbatur: tuſſis perpetua, ſputum purulentum. Si in dextro latere latent, pondus & calor ibi ſentitur. *Hipp.* jubet linteum madidum vtrique lateri applicare, vbi citius ſiccatur ibi pus latet.

Progn. Sitis, anorexia, alvus liquida, ſputum fœtidum, lethale: ſæpe in phtiſin abit: tum tempora valdè extenuantur, pedes intumeſcunt, vngues curvantur. Si in ſiniſtro latere pus lateat, periculoſius, *aph.* 44. *ſ.* 7. 27. *ſ.* 6.

CVRATIO. Vacuandum pus quo natura ducit. *For.* injecit enema è decoct. hordei & mell. roſ. pectus inunxit ol. chamæm. lil. axungiâ felis, catuli, fotu vſus eſt molliente: poſt exhibuit caſſiam, cumque vrina craſſa fieret, diuretica: poſtea purgans: his curatus fuit. Si tuſſis adſit per expectorantia, vt ſuc. hederæ ℥ jv. ter quaterve in die. Si fruſtra omnia, ſecandum viribus conſtantibus. Si pulmo vlceratus non ſit, inter 4. 5. vel 5. & 6. coſtam in latere, vbi major eſt dolor.

ENCANTHIS, excanthis. Oculi vitia.

ENTEROCELE. Hernia inteſtinalis.

EPHELIDES. Maculæ.

EPHIALTES. Incubus.

EPILEPSIA, fit vel per Idiopathiam.

cerebri vel à ventriculo, vtero, vermibus, partibus externis in adultis vel infantibus.

Diff. gradus 3. ſunt. 1. præſentitur lapſus, non demittunt ſpumam, non diu durat, & æger poſt paroxyſmum omnium meminit. In gravi gravius ſe habent, in medioeri medio modo. Exemplum epilepſiæ cum hydrope vide apud *P. Borellum obſeruat.* 34 *cent.* 3, *quod notatu dignum eſt.*

CVRATIO. à paroxyſmo liberetur æger, quod fit, ſi quamprimum ingruit, pil. vna laudani opiati cum quarta parte ol. camphoræ ſumatur. vel pil. antepileptica è rad. pæon. cran. humano, vel ol. ſuccini. Caput altius locetur, cuneus ori inſeratur, motus vehementior inhibeatur, ſed non omnino (prolongatur enim paroxyſmus) excitetur.

Poſt paroxyſmum curatur vt cephal. pituitoſa vel melancholica, præparantibus, vacuantibus diu, imo per menſem continuatis, ſudoriferis & reliquis generalibus, topicis appropriatis. Si plenitudinis notæ adſint & ſanguinis temperamentum. V. ſecetur in cura vniuerſali quæ eadem ſit cum frig. intemperie cerebri infra propoſitâ. Hoc obſervando, vt apozematis, diætæ ſudorificæ & ſyrupo magiſtrali, vt & maſticatorijs & puluetibus cephalicis addantur radix & ſemen pæoniæ & viſcus quercinus, quæ proprietate ſpecificâ hoc in caſu valent. Ex ſudorificis guajacum pro delicatioribus ſalſa perill. præferantur, illaque diæta per 30. vel 40. dies continuetur, addendo ſingulis decocti doſibus aliquot gut-

tas ſpiritus vitrioli, qui ſpecificus comperitur ad Epilepſiam. Purgantibus vſualibus vtetur ſemel aut bis in ſeptimanâ, earumque vſus continuetur per plures menſes, ad fortiora interdum tranſeundo, iuxta *Maſſariæ* præceptum, dicentis *hinc oriri quod Epilepſia rarò curetur, quod Medici ſemper in leuioribus hæreant.* Recentem epilepſiam ſale vitrioli feliciter curauit *Angelus Sala*; quarto quoque die exhibito; ſyrupus de peto *Quercetani* maximæ eſt efficaciæ hoc in affectu, ſed prudenter & circumſpectè exhibend. cum violens ſit medicamentum. ſeq. opiata efficax admodùm eſt. ℞. conſeruæ fl. betonicæ & roriſm. ana ℥ijß. radicis eryngij conditæ & mithridatij ana ℥j. pulu. ligni ſaſafras ʒ vj. caſtorei ʒ iij. cranij humani non humati, vngulæ alcis ana ʒ ij. rad. & ſem. pæoniæ, ſem. nigellæ, rutæ ſyluestris & rad. pyrethri ana ʒ j oxymel q. ſ. fiat opiata, de qua capiat ʒ ij. vel iij. ſing. dieb. Vtatur interim æger pro potu ordin. hydromelite vel brocheto ex guajaco & rad. pæoniæ. Ex infinitis ſpecificis, quæ cum fructu poſt vniuerſales euacuationes exhibentur, ſequentia experientiâ probantur. Aqua hirundinum *Rondeletij*, aqua theriacalis cephalica & ſyrup. antepilepticus *Quercetani*. Radix Valeriana à *fab. Columna* magnopere celebrata. Doſis eſt pulveris hujus rad. cochl. ß. cum vino, alioque appropriato liquore exhibetur. Mixtura ſpiritalis, quæ ita componitur. ℞. *Spiritus vitrioli part. j. ſpiritus tartari partes. 3. Aq. the-*

riacal. camphorata part. IV. probè mixta ſeruetur vſui in vitro benè clauſo. *Doſ.* ʒ j. in conuenienti vehiculo. Oleum ſuccini albi, à perito artifice extractum, nullum empyreuma redolens. a ℈ß. ad ℈j. exhibitum. *Crato* cinnabarim natiuam tanquam epilepſiæ magnetem commendat, hoc modo exhibitam. ℞. Cinnabaris natiuæ pellucidæ, limatæ, & in tenuiſſ. pulu. tritæ ℥ß coralli rubri & margarit. præparat. ana ℈ij croci oriental. ℈j. fol. auri n. xv. terantur omnia ſubtiliſſimè ſuper lapidem: Doſ. in ipſo paroxyſmo à gr. vj. ad ℈j. in aquis appropriatis. Non minoris efficaciæ apud Chymiatros habetur Cinnabaris antimonij, quæ poſt mercurij vitæ extractionem elicitur. Iungitur æquali pondere cum magiſteriis perlarum, corall. & cranij humani, & exhibetur à gran. x. ad xv. in liq. conuenienti. Veſicatorium ſyncipiti, vel cauterium poſteriori ceruicis parti admota maximè proderunt, ſed longè efficacius eſt ſetaceum, teſte *Fabr. Hildano*, & experientiâ. Pulvis ſem. *Saponaria* ante paroxyſmos ſumptus, ſemel in menſe per tria nouilunia ad ʒ j. paroxyſmos valdè minuit, tum numero tum violentiâ. *Pet. Borellus obſeruat. ſuar. rariorum* XVIII *cent.* 3. Idem pro ſecreto commendat Paui ſtercoris puluer. ad ʒ j. cum vino lunâ ſilente ſumpto, idque ſemel in menſe per aliquot tempus continuetur. *obſeru.* 15. *cent* 3. Iecur perdicis ad ignem in reſta pulveriſatum cum aqua milleſ. in vaſe vitreo deſtillatâ. *Crato ep.* 104. ſir. è ſucco

cardui

cardui cum extracto cal. arom. *ep.* 140. ſang. hum. probat *Zac. l.* 1. *hiſt.* 23. quia lac vtile eſt: ſemper amuletum appendatur vt ♃. rad. pœon. ℥ß. ſem. pæon. mar. ʒ jß. item rad. bryoniæ. Vel ℞. Radic. pœon. viſci quercini ana ℥ j. vngulæ alcis ʒ ij. nucis moſch. garyophillor. macis ana ʒ jß. fol. rutæ & hyſſopi ana ʒ j. fiat ex puluèratis & rubrâ ſindone ſacculus, collo appendendus & ſæpè odorandus.

Diæta: caro hircina, cor hirci, capræ, anguillæ, peſſimæ. eſus turturum vtiliſſ. coturnices malæ. pedes calidi ſeruentur. temulentæ epilepticos pariunt.

Si affectus ſit cerebri Idiopathicus, gravior eſt paroxyſmus, invadit circa novil. & plenil. cerebri affecti adſunt ſigna: reliquæ partes valent. Setacea apprimè conveniunt cervici applicata.

Si infans laboret, præcavetur, ſi quamprimum ferè natus fuerit, exhibeatur pulvis epilepticus cum lacte. Si à lacte, vomitus procuretur, quod fit ſi lingua infantis comprimatur, vel penna ol. amygd. d. vel alio imbuta in fauces indatur. Nutrix curetur ac ſi laboraret epilepſiâ: infans purgetur melle paſſulato. *Holl.* In paroxyſmo curentur vt adulti. Si à vermibus, necati expellantur. Vide plura infrà de infantium epilepſiâ.

EPINYCTIS. Puſtula.

EPIPHORA. Oculi vitia.

EPVLIS. Tumor.

ERYSIPELAS, Roſa ſeu ignis ſa-

cer, eſt vehemens ardor ex bilis efferueſcentiâ in ſummam cutem diffuſus, nullo manifeſto tumore ſeſe prodens, nullâque collectione circumſcriptus. Fit non à bile purâ; exulceraret enim & fieret herpes, ſed à ſanguine bilioſo vel calidiore ejus parte: plerumque eſt cum febre.

Diff. aut enim eſt ſimplex ſolo rubore & ardore abſque vllâ exulceratione moleſtum; aut exulcerationem habet conjunctam.

Signa. Febris cum horrore, rigore; dolor intenſus & calor; color roſeus. Diſtinguitur à phlegmone. 1. quod digito poſito ſuper Eryſipelas pars exalbeſcit refugiente ſanguine; ſecus in phlegmone, niſi pars prematur. 2. major eſt calor, dolor, major febris; vnde pars ſæpe in veſiculam attollitur. 3. Color phlegmonis ad nigrum, eryſipelatis ad flavum inclinat.

Progn. aph. 25. ſ. 6. 7. 2. In oſſis denudatione Eryſipelas malum. In Eryſipelate ſanies aut putredo malum.

CVRATIO. Si adſit plethora, cauſa antecedens V. S. purgatione vacuanda: poſt naturæ conatus eſt promovendus per ſudoriſera alexipharmaca, aq. flor. & rob. ſambuci, Theriaca &c Si affectus exiguus clyſter refrigerans ſufficere poterit addendo polypodij quercini & ſennæ orient. ana ℥j. cum melle violaceo, auctâ inſuper refriger. quantitate. Quidam nucem moſchatam lino vel cannabe involutam torrent ſub cineribus, ac cum ſem. aquilegiæ itidem toſto cum aq. ſca-

bioſ. exhibent tanquam ſingulare antidotum. Vulgo pannum lineum vel laneum rubrum vel far. hord. apponunt: humida vulgus horret; commodè tamen pannus lineus aq. ſambuc. imbutus fortiter expreſſus tepidus imponitur.

Topica, vt in ambuſtis, ſi frigida ſint, facilè gangrænam accerſunt: potius igitur aq. fl. ſambuci. ol. ſambuc. quod lac aureum vocant, vtendum. Item aq. omnium florum. furfures macri. *Wierus* ſecretum eſſe ſcribit ſi fel carpionis piſcis cum penna tepidè membro affecto illinatur, & poſtea linteum ſiccum imponatur. Si frigidis vti velis, eo vſque vtere dum calor parum ſedatus ſit quod æger narrabit.

Diæta ſit frigida & humida, quæ quoque ad præſervationem facit. Omnia pinguia, dulcia, acria, calidaque vitanda, cum in bilem facilè conuertantur. Lactuca portulac. acetoſa in iure carn. præ cæteris vtendum cremore hordei & eius decocto in potu. Exercitatio, vigiliæ, ira, clamor, & ſimiles affectus, venuſque nocent plurimum.

ESSERE. Puſtula.

EXCRESCENTIA carnea. Vlcus.

FAMES canina v. Bulimia.

FASCINATIO Eſt incantatio quâ per intuitum, laudationem ſeu contactum, homines, bruta, ſegetes, emoriuntur. Dantur autem faſcinationes per primum & ſecundum modum non vi vocum, ſed diaboli.

Signa: ſi medici doctiſſimi de mali cauſâ dubij ſint; ſi ſtatim ſtatus adſit; ſi res p. n. vt lapides ejiciantur.

Curatur precibus, purgat. hum. mel. vomitu. Vide quædam rariora de faſcinatione apud *P. Borellum obſeru. ſuarum rariorum* 91. *&* 92. *cent.* 1.

FAVI. Sahafati.

FEBRES infantium. Infantium febres.

FEBRIS lactis. Partus.

FEBRIS. Vti febris à feruore latinis dicta; ſic Græcis πυρετὸς ἀπὸ τοῦ πυρὸς, ab igne; quia febris fit quando natiuus calor in igneum vertitur. Ex *Gall. Fernel. Holler.* eleganter definitur quod ſit calor natiuus auctus materiæ alienæ ſecernendæ & excernendæ gratiâ. Ab alijs quod ſit calor præter naturam in vniuerſum corpus effuſus omnes functiones interpellans. Eſtque vel *primaria*, vel *ſymptomatica*. Morbus cenſetur cum primò ac per ſe actionem lædit. Symptoma verò cum morbo ſuperuenit, vt *pleuritidi*, *anginæ*, *phrenitidi*. E triplici ſubiecto, in quo primum accenditur calor febrilis, triplex omninò conſtituitur febris. *Ephemera* in ſpiritibus; *Putrida* in humoribus, *Hectica* in ſolidis partibus primum conſiſtens. Hæc enim tria, *ſpiritus*, *humores*, *partes ſolidæ* corpus noſtrum conſtituunt & coagmentant.

Signa omnium febrium communia ſunt. inuaſio ſubita & cum frigore, hinc calor exæſtuans, pulſuſque, cæteraque, functiones minus, vel magis læſæ; excreta legem na-

turæ non ſeruantia; color aut rubore aut pallore nouo, aliæque corporis qualitates mutatæ.

Cavsæ in genere ſunt aër impurus, victus plenus aut prauus, & hinc nata cruditas cùm ventriculi, tùm primæ ac ſecundæ regionis, aluus adſtricta, & hinc aut vndecunque producta inquinamenta ſanguinis.

Cvrandi rationem in genere monſtrant indicantia, ea ſunt febris & febriendi cauſæ, &c.

FEBRIS *Ephem.* ſeu diaria omnis vocatur, quæ ſui ratione vnâ die durat; eſtque febris à ſpirituum vitalium incendio orta: quo pertinet ſynochus plurium dierum à ſpirituum & ſanguinis tenuioris efferveſcentiâ orta.

Different. Ephemera vera eſt, vel ſpuria.

Cavsæ. Vera diaria à cauſis procatarcticis corpus per ſe inflammantibus infertur: vt à ſolis æſtu, vehementiori corporis motu, intentâ animi contentione, ex ira, mœrore, timore, &c. Spuriam ſæpius excitant cruditas, ſiue ex nimiâ cibi copiâ & helluatione, ſiue ex fructuum corruptorumque ciborum eſu contracta: naturalium euacuationum, vt alui, vt vrinæ quâuis ex cauſâ retentio.

S Dign. 1. Incipit à cauſâ procatarcticâ, eſt ſignum inſeparabile. 2. Vrina ſanorum eſt ſimillima. 3. Pulſus naturali proximus. 4. Calor mitis, ſuavis. 5. Invadit ſine frigore, horror. Caloris cauſæ ſunt. 1. motus. 2. putredo. 3. vicinia rei calidæ. 4. conſtipatio cor-

poris. 5. permiſtio rerum calid.

CVRATIO peragitur balneis, frictionibus, vnctionibus; interdicendum vino; mittendus ſanguis ne in ſynochum putrem degeneret; clyſtere, aut blando cathartico, vt caſſia, &c. corpus repurgandum. Imperandum balneum in declinatione vt ſquallida cutis relaxetur atque totum corpus humectetur.

MALIGNÆ FEBRES ſunt febres *putrida & cauſus.*

FEBRIS *ſynochus putrida* pro obiecto habet ſanguinem putridum ex parte vel toto. In putridâ, cauſa putredinis eſt læſa coctio ob res nat. n. n. p. n. 2. Pororum conſtipatio vel ab aſtringentibus vel ſiccitate vt ardore ſolis vel vaſorum obſtructione ab humorum copiâ, lentore. 3. Evocatio caloris naturalis à febre ephem. irâ &c. 4. Vicinia rei putridæ.

S. diagn. 1. Calor eſt acris, mordax. 2. Incipiunt abſque cauſa procatarctica, eſt ſignum proprium. 3. Vrina, pulſus multum differunt à naturali. 4. Incipiunt cum frigore, eſt ſignum proprium. 5. Per paroxyſmos redit, eſt ſignum proprium.

QVÆSTIO. An purgandum in febb. putridis? N. quia purgantia calida ſunt & febrem accendunt. 2. Quia ſub cane & ante canem difficiles purgationes ob cal. ambientem, quanto magis ob febrilem? 3. Quia purgantia naturæ ſunt contraria. 4. Quia non in principio nec augmento; cruda enim ſunt omnia: nec in ſtatu; natura enim à coctione

turbatur, & melior eſt quies. *aph.* 29. *ſ.* 2. Nec in declinatione; in ea enim nemo moritur, &c. reſtat quod in fine ſtatus ſit purgandum. *Zac. l.* 1. *hiſt.* 6. 3.

An à putredine febris oriri poſſit? N. 1. Quia putredo calor non eſt. 2. Quia omnia putrida refrigerantur tandem. 3. Quia vapores minus calent quam cor. *Zac. refut. hiſt.* 84 *l.* 1.

CVRATIO. Saluberrimum eſt in febribus venam incidere non continentibus modò, verùm etiam alijs omnibus, quas putreſcens humor concitat, vbi præſertim nec ætas nec vires prohibent. *Leuatâ namque, quæ corpus regit, naturâ, exoneratâque eo quo veluti ſarcinâ premitur, longè facilius quod reliquum eſt vincet. Ita enim proprij muneris haud oblita & concoquet quod concoqui eſt habile, & excernet quod poteſt excerni. Gal. cap.* 15. *lib.* 11. *meth. med.* V. S. putridis febribus ideò vtilis eſt, quod ſanguinis plenitudinem vires prementem & venas obſtruentem, vnde putredo excitatur, demat; ſicque ex accidenti refrigeret & febrem extinguat. Hoc imprimis locum habet *Lut. Pariſ.* vt experientia docet. Ante venæ ſectionem aluus reſpondeat vel ſpontè vel clyſtere coacta. Poſtea alterantibus opus & concoquentibus quod ſeceſſit ac putruit: conuenit hic oxymel dilutum decocto endiuiæ aut lactucæ, ſimiliue. Materia cocta blandè & quotidie julapio ex decocti hordei liberâ vnâ cum ſyrupi roſacei ſolutiui ℥iij. ad ℥v. facti ſubducatur. Mihi in fœlici-

vſu ſunt ſequentes formulæ. ℞. Rhei in taleolos diſſecti. ʒ ij. vel iij. ſantali citrin ℈. j. infunde per noctem in ſ. q. aq. cich. tepide mane facta colatura & forti expreſſione admiſce Elect. diacatholici ℥ ß. ſyr. roſati ſolutiui ℥ j. crem. tart. ℈ j. miſce fiat hauſtus: ſi res moras non ferat. ℞. Diacatholici, diapruni lenitiui ana ʒ vj. diſſolue in aq. cich. q. ſ. additiſque ſyr. roſ. ſol. cum ſenna ℥ j. crem. tartari ℥ ß. atque etiam in robuſto corpore diagrid. gr. iij. iv. vel. v. fiat potio. Pro delicatulis. ℞. Elect. diapruni ſolutiui ℥ j. infunde per horam vnam aut alteram in aq. lactucæ ℥ iij. fiat colatura, cui adde ſyrupi roſati ſolutiui, de acore citri ana ʒ vj ſpir. vitrioli vel ſulph. gut. ij Miſce fiat potio. Pro nauſeabundis. ℞. pulpæ tamarind. ʒ vj. Elect. diapruni laxatiui ʒ ij. vel. iij. crem. tartari ℈ ij fiat cum ſaccharo canti Bolus.

FEBRIS *cont. putrida.* Diſtinguitur ab intermittente: quod intermittens ſemper cum magno horrore & rigore ingruat, illa raro cum parvo. Intermittens raro vltra 24. horas extenditur, cauſus linguæ nigredinem habet conjunctam: vnde chirurgi linguam ſolam ineptè curant. *Far. l. 2.*

FEBRIS *ardentis* ſeu *cauſi* objectum eſt materia vſta. *Signa.* inuaſio cum magno & breui rigore, exacerbandi & remittendi quaſi vices nullæ, ſæpè inordinatæ & vix obſeruabiles, in quibus obſeruantur, acceſſio plerumque ſolet eſſe triginta ſex, deceſſio duodecim horarum. Calor maximè vrens &

ſiccans, ſitis inexhauſta, lingua arida, aſpera, fiſſa, nigra, inquietudo anxioſiſſima, reſpiratio magna & denſa, vigiliæ continentes, deliria ferocia, hypochondriorum æſtus, dejectiones liquidæ & pallidæ, fœtidæ, vrinæ ſplendidæ, tenues, crudæ.

Progn. Vide *Aphor. Hipp.* 49. *lib.* 4. *Aphor.* 50. *lib. eiuſd. Aphor.* 66. *eiuſd.*

CVRATIO. Conſiſtit in caloris nimij inhibitione & materiæ peccantis præparatione & excretione. Priori indicationi ſatisfacit victus refrig. & tenuis, V. S. ſæpius repetita, refrigerans potio largiſſimè data, ſomni conciliatio tempeſtiua. Poſteriori lenis euacuatio circa declinationem demùm occepta & vſque dum alba ſpumoſaque exeant quotidie continuata, *Ex Hipp. aliiſque celeberr. practicis.*

FEBRIS *tertiana* eſt febris biliosa, ea ſæpè vna interdùm gemina eſt: illa ſimplex, hæc duplex appellata.

Vtriuſque ſigna ſunt, Inuaſio plerumque cum magno ſtatim rigore, acceſſio poſt horas 48. ab initio præcedentis paroxyſmus hor. 12. calor multus & initio acer & mordax, pulſus in acceſſu parui, rari, debiles, in augmento primùm vehementes, frequentes & quodammodò inæquales, circa ſummum vigoris præterea magni & ordinati, & æquales, ſitis ingens, capitis dolor acutus, vigiliæ & deliria, vrinæ flauæ, croceæ, ſubruſæ: cum duplex tertiana eſt quotidiana acceſſio eſt, paroxyſmi imparium dierum.

Progn. Febres intermittentes periculo vacant: quia neque ex inflammatione eſt, neque ex maligna humorum putredine excitantur, cum neutra intermittat. vide *Aphor.* 43. *lib.* 4. Adde quod in intermiſſione natura cibos admiſſos concoquat, vnde noui ſpiritus fiunt, ex quibus vires calore febrili debilitatæ reſarciuntur. De acceſſionibus harum febrium vide *aphor.* 30. *lib.* 4. de tertiana exquiſita vide *aphor.* 59. *l. eiuſd.*

CVRATIO in genere requirit alui ſubductionem, ſanguinis miſſionem aliquoties pro re natâ repetitam, ejuſdemque refrigerationem ac humectationem, materiæ denique febrilis præparationem. Vide *quæ in ſpecie ſequuntur infrà.*

FEBRIS *tert. Interm.* Intermittit. Quia quovis paroxyſmo materia diſcutitur; quod probatur ex apyrexia. 2. Quia facilè diſcuti poteſt. 3. Quia ſymptomata vt horror, nauſea, die vacuo recolligi novam materiam indicant.

Diff. Exquiſita differt à notha: 1. Quod exquiſita nunquam horas XII. ratiò 7. excedat. 2. Quod rigor ſit vehemens & brevis. 3. Quod ſtatim ſigna coctionis appareant.

S. diagn. Dignoſcitur à quotidiana rigore: in hac enim ſolus eſt horror; duratione paroxyſmi, caloris acrimoniâ, vrinâ, pulſu.

CVRATIO. Aluus, cum requiritur ducenda enemate emolliente duraſque fœces reſoluente. Prima regio euacuanda vomitorijs, inter quæ aſarum obtinet primas; feliciter id

datur ante paroxyſmum, ſi circa ventriculum porracea bilis ſtagnat & neglecta fuit educi: poſt hæc purgatio ἐκκοπρωτικὴ inſtituenda; ſi in inteſtinis reliquiæ vomitus hæreant, aut in meſenterio colluuies biliosa pridie concepta, ſi plethora adſit aut vehemens ebullitio, ſanguis ſemel iterumque mittendus, & mediâ quaſi integritate. *Fern. l. 2. m. m. c. 3.* in febribus bilioſis copioſam probat V. S. 1. Quia tam bilis quam ſanguis vacuatur. 2. Quia aliquando febb. bilioſæ hæmorrhagiâ ſolvuntur. 3. Quia refrigerat. 4. Quia plethora ſæpè eſt cauſa. Ad humectandam, refrigerandam & præparandam materiam conueniunt julapia ex decocto hord. cum ſyr. violac. tamarind. ribeſiâ, berberes. rad. gram. acetoſæ, taraxici cum toto. herb. cich. lact. acetoſæ, acetoſellæ, trifolij acetoſi, ſem. mai. frig. minimè rancida. Concocta tandem materia, niſi ſudore aut alui profluxu ſpontè oborto digeratur, euacuetur blandè: conuenit hic ſyrupus ex infuſione roſarum cum foliis ſennæ cum decocto hordei aut refrig. addito interdum ſi minus ſequax materia tartaro vitriolato. Confert imprimis, vt iam ſuprà dictum, V. S. cùm præſertim præter bilis permiſtionem multa cruditatis ſigna inſunt quæ naturam onere grauari oſtendunt.

QVÆRITVR. 1. An ex ſent. *Hipp.* aq. frigid. potus febribus tertianis maximè conueniat. *Negatur* ſemper & vbique conuenire: conuenit quandiu feruet bilis, vrgetque ſe-

bris; quod ſeptimâ plerumque acceſſione contingit: poſtquam verò feruor humoris & morbi vigor præterierint, neutiquam in magnâ copiâ conuenire experientia probauit, obſtructiones enim ingeminat. Febris curationem differt in melancholicis præſertim & frigidioribus naturis, quæ obſtructionibus viſcerum ſunt obnoxiæ. Conuenit maximè ſi hæ conditiones adſint. Si æger iuuenis & robuſtus; ſi viſcera non habeat imbecilla neque obſtructa; ſi calido ſit hepate & ſiti intentiſſimâ affligatur; ſi denique æſtus ſit & aër calidus & ſiccus: hæc ſi adſint, aqua ad ſatietatem vſque in acceſſionis vigore ebibita admodùm prodeſt. An expectanda concoctionis ſigna? *Negatur cum Auerrhoë*, quia æger interea periclitatur, & longè minus periculum immineat ex aquæ oblatione, quam ex incendio: nam ex frigidæ aquæ potu ſola morbi longitudo timenda; ex caloris vehementiâ mors. Serius futurum eſt auxilium vbi febrilis calor natiuum calorem extinxerit. *Ex celeb. practicis.*

QVÆRITVR 2. An diuretica conueniant? Neg. quia humor continens intermittentium febrium cauſa, in prima corporis regione collectus commodiſſimam viam in aluum, non in venas majores, renes, aut veſicam habet, per quam expurgetur. Aliquando ex vſu eſſe videntur: quia viſcerum obſtructiones ſoluunt, craſſoſque humores attenuant, modò multæ purgationes præceſſerint, & acriora non fuerint, & non ante quartam acceſſionem

nem in legitimâ tertianâ, nec ante ſeptimam in Nothâ vſurpentur. His enim neglectis ſi æger diureticis vtatur, excrementitij humores è primâ corporis regione in ſecundam, id eſt venas maiores transferentur, & pro tertianâ intermittente fiet tertiana continua.

FEBRIS *tert. duplex.* Sæpè putatur eſſe quotidiana: ſed paroxyſmi duplicis tertianæ qui incidunt in dies impares modo & tempore ſibi ſunt æquales; qui verò in pares dies, itidem ſunt ſibi æquales & differunt ab illis.

CVRATVR vt tertiana ſimplex. à *Galeno* remediis cibiſque humectantibus & refrigerantibus. Purgat bile corpus per inferiora cum illorsùm repit, per vomitum cum in ventriculo hæret aut eò pergit. Ventrem clyſteribus mollientibus & refrig. ſubducit. Venæ ſectioni non parcit, imprimis ſi vrina rubicunda appareat & plethora adſit. Specifica dantur fl. chamæm. centaur. minus. ſcabioſ. morſus diaboli & plantago, vel eorum ſuccus.

FEBRIS *ſemitert.* ſeu *hamitritaa* eſt vel *minor* quæ fit ex tertianâ intermittente & quotidianâ continuâ; vel *media* quæ fit è tertiana continuâ & cotidianâ intermittente vel *major* quæ fit è quartanâ continuâ & tertianâ intermittente.

Senn. dicit eſſe febrem intermittentem cujuſcunque generis, quæ poſtea vel ob malignitatem vel aliam cauſam inflammationem ventric. epat. lienis, meſent. & pulm. faciat, vnde febris continua ſeu febris continua ſym-

ptomatica ab inflammat. viſceris & intermittens. Reperit enim *Spigelius* in cadaveribus ſemper inflammat. Sequuntur dyſenterias contagioſas : deſinunt in alvi fluxum, colicam.

CVRATIO. Ejus potior habeatur ratio quæ continuam facit, non tamen neglectâ intermittente. Vnde quidam vtraque miſcent cal. frig. vtrique febri ſatisfactura. Verum hoc modo neutri morbo ſatis fit : per vices igitur exhibeantur purgantia lenia, non fortia.

FEBRIS *Quotidiana*. Eius materia eſt pituita dulcis aut acida, vel vitrea corrupta aut bilis porracea. *Continua* ante diem 40. non terminatur, ſæpè non ante 60. Si paroxyſmus ſit longus, appetitus proſtratus, ſomnus longus, mortem minatur. ſæpè in cachexiam, hecticam, hydropem abit. *Intermitt. duplex*, cujus vnicum habet ex. *For.* Latens vel lenta quâ laboravit *For.* vna cum hectica. 1. victus ratio opponatur ei quod magis vrget. 2. digerentia & hecticam reſpiciant & quotidianam. 3. vacuationes & vomitus moveantur : cibi offerantur horâ minoris acceſſionis. 4. reſtaurantia adhibeantur.

FEBRIS *Quart. Continua.* ſemper ferè lethalis eſt. Vidit *For.* quendam qui inde melanch. factus cum medicum non admitteret, per ſeptimanas. 12. & dies. 3. alvum non egeſſit: poſtea per ſe ſeceſſum habuit & obijt. Quartanæ *intermittentis* materia eſt fæx melancholica in pancreate aut meſenterio ſta-

gnans. Diſtinguitur ab aliis; quod primo & ſecundo paroxyſmo vix percipiatur, nullus rigor pungens, ſed quaſi oſſa frangens cum immenſâ pulſus tarditate & raritate.

Signa ſunt inuaſio in principio cum horrore & oſcitatione atque pandiculatione, in progreſſu ſic horror creſcit vt dentes crepent, & totum corpus vehementer concutiatur cum dolore oſſifrago. Calor paulatim augeſcens & acris. Pulſus ſub horrore valdè obſcuri, eo ceſſante tardi & rari, poſt vigorem frequentes. Vrinæ variæ ſed crudæ in augmento colorantur cum copioſo ſedimento. Paroxyſmi intra viginti horas non deſinunt.

Progn. æſtiuæ quartanæ breues, autumnales verò longæ, præſertim quæ hyemem attingunt. *Hipp. aph.* 25. *lib.* 2. ratio, quia æſtate humores vitioſi ambientis aëris calore per vniuerſum corpus fuſi promptè diſcutiuntur. Hyeme contrà. Vide *Hipp.* 1. *Epid. com.* 3. *part.* 3. *text.* 4. *It.* 6. *Epid. lib.* 6 *ſect.* 6. *textu* 7. *It. aphor.* 70. *ſect.* 4. Quartana à ſucco melancholico longior eſt eâ quæ fit ab aduſtâ bile. Quæ diuturna eſt ſæpe perducit ad hydropem, maximè ſi æger ſcirrho hepatis aut lienis laboret, & copioſiore aquæ potu in acceſſionibus ſitim expleuerit. Si acceſſio quart. eadem horâ repetat quâ deſiit, difficilior eſt febr. *Aphor.* 30. *ſect.* 4. benè ſperandum vbi variè inuadit. De hæmorrhagiâ criticâ in quart. Vide *aphor* 6. *ſect.* 7. & 6. *Epid. part.* 2. Quartanæ in continuam tranſitus plerunque lethalis.

CVRATIO. Præmiſſ. clyſter. præparatione & purgatione mittatur ſanguis è baſilicâ dextrâ, ſi jecur originem dederit; ſiniſtrâ verò, ſi manifeſta tenſio occurrat in hypochondrio ſiniſtro; vel etiam vtraque ſi ſanguinis corruptela & plenitudo poſtulent. Magno ægri leuamento exhibentur vomitoria, quæ propria febris quartanæ ſunt remedia, maximè in iis naturis, quibus jecur & lien ſe in ventriculum exonerant, & ad nauſeam aut vomitionem acceſſionum initiis incitant: Mitiora ſunt quæ ex foliis & rad. aſari cum vino albo exhibentur. Longâ experientiâ probatæ pilulæ ſpecificæ noſtræ contra quart. ſi ſemel datum vomitorium febris mineram non aufert, ſemel in hebdomade reïteretur interjectâ præparatione & purgatione: vtatur iuſculis medicatis, quibus adjectæ ſint radices, herbæ concoquentes, incidentes aperientes. In vno paſtu abſtineat à variis cibis: cum cruditas quæ varietate ciborum augetur & potus copiâ, perpetuò hujus febris comes & diuturnitatis cauſa ſit. Præferantur carnes euchymæ, aſſæ potius quàm elixæ. Abſtineat à fructibus crudis, cibis, craſſis & flatulentis. Tantùm cibi capiat quantùm naturæ & viribus inſtaurandis ſatis eſt. Maximè verò parcè bibat. Modis omnibus concilietur hilaritas. Vitetur ſolitudo, mœſtitia, torpor & ignauia. Quo die febris affligit, nihil cibi ſumendum eſt. Si quid dari corporis neceſſitas cogit, id ſit perexiguum & liquidum, & acceſſionem quatuor aut ſex horas præcedat;

Præparandus inſuper & intereà humor. Præparabitur & concoquetur ſi calefacientibus eius frigus temperetur, & ſi aperientibus, incidentibus, attenuantibus eius craſſities incidatur & attenuetur. Conueniunt hîc oxymel ſimplex, ſcylliticum, ſyrup. de fum. de ſcolopendrio, de ſtæchade, de artemiſia. Apozem. ex rad. enulæ, apij petroſelini aniſi fœniculi, aſparagi, cort. cappar. fraxini. &c. Si in viſceribus ſentiatur renitentia obſtructionis index, foueatur prædict. rad. & herbis; à fotu illinatur pars ol. capparum abſynthij camomel. addito ammoniaco. Purgatur poſtmodùm blandis medicæ nam cum quartanâ ſæpenumero clementer agendum; nam humor illius cum ſit contumax & expulſione rebellis, niſi probè præparatus fuerit à validis purgantibus irritatur, irritatus ferociùs exſultat, & pro ſimplici duplicem quartanam profert. Cane pejus & angue vitetur antimonium. Senna, rhabarb. caſſia, catholicum initio ſufficient. In fine validiora ex vſu erunt. turbith. radix ellebor. nigr. confect. hamech. &c. tutiſſimè dantur pridie acceſſionis, neutiquam ipſo paroxyſmi die, vt nonnulli perperam volunt. Quod ſi vnâ cum quartanâ febris lenta, continua, aut erratica iuncta ſit. primùm illi occurrendum, & ſanguinis miſſione, frequenti purgatione, & præparatione idoneâ; quicquid quartanæ curationem remorari poteſt, eſt circumcidendum. Vtilis etiam eſt vſus nucl. perſicorum & decoctum raparum. *Crato ep-*

103. Spinam vngit ol. cham. exhibet & ſuccum cardui ſub forma ſirup. poſtea decoctum parum cum butyro: purgat cum ſirup. viol. de pomis, elleb. ad ℈j. *epiſtola* 112. etiam linteum aq. vitæ imbutum ingruente paroxyſmo ventriculo applicat. ep. 113. *Monavius epiſtola* 229. tale ſecretum ponit ad quart. ♃. cor leporis & eo modo, quo pulmo vulpis, præparetur: poſtea in pulverem redactum in 3. æquales portiones diviſum tribus vicibus exhibeatur horâ vnâ ante paroxyſmum cum vino albo vel alio liquore, ſi manifeſta coctionis ſigna appareant. Specif. ſunt rad. gent. plantag. vt & ʒ j. rad. Imperat. ſuccus verbenæ, abſynt. chalyb.

FEBRIS Quintana. Duas vidit *For.* ſequentes quotidianam. vnde authores eam à pituitâ aduſtâ fieri volunt. Curatur vt quartana cum hydrope.

FEBRIS erratica. *Celſo* incerta, *aliis* vaga nullum ſtatum tempus nec vllum acceſſionis aut remiſſionis ordinem ſeruat. Generatur. 1. ob humoris tranſmutationem, vt cum bilis flava in atram degenerat. 2. ob victus errorem. 3. ob materiæ mixtæ confuſionem.

CAVSA eſt humor diuerſi generis in variis infimi ventris partibus putreſcens, iſque magna ex parte melancholicus & pituitoſus.

S. Prog. facile degenerat in quartanam inſtante autumno. In tertianam verò ſi ver aut æſtas immineat. ideò maturanda curatio.

CVRATVR vt quartana aut tertiana notha præparantibus, purgantibus, & venæ ſectione (ſi plethora adſit) opportunè adhibitis. Quibus ſi non cedat balnei vſus ex re ægri erit; quòd duntaxat erit tepidum, ſi humor ad bilis retorridæ naturam accedat; paulò verò calidius & cum madoris profuſione, ſi pituitæ & fœculentæ melancholiæ particeps ſit.

FEBRIS hectica, vel ſequitur alios morbos vt ephemeram vel putridam, vel per ſe à cauſâ procatarcticâ incipit vt irâ, calore nunquam accidit, niſi præcedat ephemera. Eſt vel ſimplex, vel putridam, aut alium morbum habet conjunctum: ac tum lethalis eſt præterquam cum anaſarca.

Diff. Gradus tres ſunt. 1. Cum ros ſeu rorida humiditas, quæ per minima ſpatia partium ſimiliarium diſpergitur, abſumitur; & dicitur hectica ſine tabe, quæ curationem recipit. 2. Cum partes carnoſæ & adipoſæ abſumuntur, dicitur hectica tabida non exquiſita. Curationem recipit. 3. Cum partes fibroſæ ſiccantur, in qua cor exuſtum fit friabile, hectica maraſmodes vel tabida exquiſita dicitur. Incurabilis eſt. Eſt enim maraſmus alius deurens, vt in hectica: alius frigidus & ſiccus, vt in hectica ſenectutis, vel ex morbo ſenecta dictus: alius ſyncopoſus qui calidus eſt reſp. febris & frig. reſp. ſyncopis.

S. diagn. Calor eſt æqualis: vnde ægri ægrotare ſe non ſentiunt. Vnâ aut alterâ

horâ poſt cibum incaleſcunt, licet quinquies vel ſæpius de die exhibeatur; provt fit in calce, vel ſi lapidibus ignitis in balneo aqua affundatur. Pulſus parvus & celer. Vrina adipoſa inſeparabile hecticæ ſecundi gradus eſt ſignum, &c. Curavit *Fern.* quendam, cui vrina tam pinguis vt pinguedo digitis auferri poſſet.

S. Progn. Incipiens hectica non facilè cognoſcitur, ſed facilè curatur; confirmata verò quæ μαρασμώδης dicitur, incurabilis prorſus eſt cenſenda, quia primigenium ſeu radicalem humorem funditùs abſumit, qui reſarciri nequit. Si febris hectica ſit ſymptomatica, vt eſt ea quæ conſequitur affectus viſcerum, perſeverante morbo, cujus ſymptoma eſt, curari non poteſt. Si febri putridæ implicetur, difficillima curatio. Indicationes enim inter ſe pugnant.

Cvratio. In hectica ſimplici V. S. purgatio lethalis. Vnicè humectandum, refrigerandum, ne tamen exiguus calor ſuffocetur, reficiendum. Cibus ſingulis 4 horis exhibeatur. Per interna & topica omnia. Veteres gelidam propinarunt à cibo ad ſatietatem in principio: in ſtatu enim moritur inde, vel hecticam ſenectutis incurrit. Commodiùs datur aq. hordei, cerevisia tenuis. Lac exhibebant à ℥ij ad ℔j ſenſim aſcendendo. Offerri autem debet manè & vacuo ventriculo; nam cibo miſtum facilè corrumpitur: non debet exhiberi hecticis, qui valdè febricitant, lac enim ab igneo febris ca-

lore facilè aſſatur & corrumpitur adeóque febrem auget; neque etiam his, quibus hypochondria murmurant, & qui capite dolent, & qui diarrhoeâ laborant. Balneo item vtebantur aquæ vel lactis tepidi. Topicis humectetur.

FEBRIS Hectica peſtilens. *Signa* ſunt, pulſus debilis, parvus, celer, ſyncope, jactatio, inquietudo, vigiliæ, delirium, ſomnolentia, febris æqualis: ſic ſine vllo dolore, viribus extinctis, decidunt: *For. Senn.*

FEBRIS quart. tripl. dignoſcitur à quotidiana, quod in illa paroxyſmus primus fortis ſit, ſecundus mitior, tertius mitiſſimus, & ſic primus quarto, ſecundus quinto, tertius ſexto reſpondet.

FEBRIS Symptomatica. 1. quæ inflamm. viſceris comitans, ut febris phlegmonodes, typhodes, lipyria, quæ curatur V. S. refrig. humect. internis, topicis. *Fern.* 2. Febris lenta ex humore extra vaſa in viſceris ſubſtantiâ putrente. 3. Quæ corruptionem partis comitatur vt phthiſis. 4. Cum vel ex lacte, ſemine, menſibus corruptis, vermibus, febris excitatur; quo pertinet *daſz hertzgeſpan* in infantibus ſeu hypochondriis; inflatio è crudis humoribus in primis viis collectis, qui putreſcere incipiunt & in flatus mutantur.

FEBRIS Epiala eſt cum vno eodemque tempore in eadem parte calor & frigus excitantur. Eſt febris intermittens. Vulgo di-

citur fieri à frigidiſſ. ſeu vitreâ pituitâ putreſcente. Rectiùs *Platerus* eam fieri ait, ſi principium vnius paroxyſmi in finem alterius incidat, vel intermittens continuæ accedat. *For.* eam curat vt quotidianam.

FEBRIS Syncopalis, vel biloſa eſt eaque continua, vel intermittens; vel pituitoſa, eaque itidem continua vel intermittens. Continua lethalis eſt.

Cvratio variat pro ratione cauſæ. Sempèr exhibeantur cardiaca quæ humorem morbificum corrigant. Omni ingenio reficiendum, per interna, externa; à ſyncope ſuſcitentur. Si purgandi incidat neceſſitas cautiſſimè fiat per mannam, mel. roſ. ſolut. Crem. Tart. &c. Syncope crebra ab orificij ſuperioris debilitate fit.

FEBRIS Aſſodes eſt in qua ægri moleſtè ſe habent, æſtuant inquieti, implacidi ſunt, anguntur, omnia faſtidiunt; intenſiſſimus adeſt dolor ſtomachi, hypochondriorum tenſio.

Cavsa eſt humor acris bilioſus ventriculi tunicis imbibitus.

Cvratvr detergente è decoct. hord. cum ſir. roſ. victu med. frig. hum. *For.*

FEBRIS Elodes de qua pauci agunt, eſt in qua corpus reſolvitur perpetuo ſudore. Nam vbicunque ſudores diu manent, ibi corpus reſolvi eſt neceſſe.

Cvratvr ſiccantibus, ſerum vacuantibus, generalibus, topicis.

FEBRIS peſtilens differt à peſte per-

niciei & contagionis vehementiâ, quæ in peſte major. Malignæ minor adhuc pernicies ineſt & pauci moriuntur, nulli inficiuntur per contagium. Non dantur ephemeræ peſtilentes, ſed continuæ putridæ, imo & intermittentes ſecundum *Paræum* l. de peſte.

S. diagn. Major eſt in principio virium imbecillitas quam pro febris natura vel caloris, pulſus parvus, vrina ſanis ſimilis, ſæpè & cruda, facies Hippocr. ſopor vel vigiliæ exercent, delirium, vertigo, convulſio, vomitus, fluxus alvi; hæmorrhagiam narium in principio feb. malignam indicare obſervatum eſt. Maculæ varij coloris. Linguæ ariditas, nigrities, inflammatio quam *die Breun* vocant.

Progn. Aphor. 19. *lib.* 2. in febribus quarum acumini malignitas auctuario jungitur, præſagium multò magis infidum. Hinc cauti & prudentes Medici judicium ſuſpendere debent, ne ante tempus triumphantes, cogantur detriumphare, vt Tertullianus rectiſſimè. In vniverſum hæ febres præcipites ac luctuoſæ eſſe ſolent. febres maligniſſimæ inquit ſenex noſter, cum grauiſſimis ſignis conjunctæ, quarto die occidunt, aut etiam prius. Interdum partium quarumdam interimento cum miſeris ægris paciſcuntur. Quò venenum ſegniores ciet turbas, eò res ægrotantis deteriore ſitæ ſunt loco. *Cl. Menjotius de febr. malign.*

CVRATIO. Cum duo vrgeant, vel ma-

lignitas, vel febris; ſi illa magis vrgeat, alexipharmacorum vſus eſt magis neceſſarius: ſi hæc, ejus curatio eſt inſtituenda. Mox ergo ſudorifera dentur, quantum poſſibile, temperata; materia enim coctionem non admittit: poſt V. ſecari poteſt. Lenes clyſteres & eccoprotica vtilia ſunt, vomitus aliquando vtilis &c. Hinc repetenda alexipharmaca. Præſtans eſt el. ſeq. *For.* ♃. mala Citria. n. 2. aq. roſ. affatim affuſa & ſaccaro optimo ad dulcedinem aſperſa, coque ad conſiſtentiam electuarij. Optimum erit cordis vim roborare ſimulque veneni diritatem mollire tinctura florum violarum, bugloſſi & borraginis in aq. acetoſæ, ſcabioſæ cardui bened. aut calendulæ cum ſpiritu vitrioli vel ſulphuris extractâ: Item aq. ſtillat. aut decocto radicis ſcorzoneræ Hiſpanicæ, admixto ſucco mali Punici, vel aq. roſaceâ. *Cl. Meniotius de febb. malignis.*

FEBRIS Petechialis. Petechiæ à lentiginibus & aliis puſtulis differunt febre, magnitudine, elatæ enim non ſunt, non longæ ſed rotundæ, inſtar pulicum morſus. Differt à puncturis pulicum, quod in puncturis in medio punctum appareat, quod ſemper manet etiamſi reliquum ruborem compreſſione, frictione pellas. Petechiæ ſi comprimuntur evaneſcunt, ſed redeunt. Raræ ſunt in facie ob arteriarum parvitatem, & frigus aëris repellens. Fiunt ſine exulceratione, pruritu, protuberantiâ.

S. Progn. Si die critico copioſè erumpant,

&

& ſequatur allevatio, bonum: Si materiâ crudâ exiſtente, vt plerumque fit, lethales. Paucitas vel copia Petechiarum ſalutem vel mortem non certò prænunciant. Moriuntur quibus Petechiæ ſunt nigræ; quibus in facie apparent; quibus vrina ſupprimitur.

CVRATIO. Præmittatur lenitivum, ſequatur V. S. ante quartum, poſt quartum omittatur. Sudorifera dentur. Si fluxus alvi ſuperveniat, non ſiſtatur, niſi ſit nimius, ſed totum negotium naturæ committatur. Interim alterantibus & roborantibus vtendum. Cordi, pulſibus applicetur theriaca cum ſuc. citri. ol. ſcorpionum, & inunctio è nitro vt ſupra. Per veſicantia commodè in corde vapores venenati derivantur.

FEBRIS Vngarica ſeu morbus Vngaricus, febris eſt peſtilentialis & propè ad peſtem accedit. *Crato* ad Synochas putridas: *Langius* ad cauſum refert, quippe ſummus eſt ardor: *alij* ad petechialem. Cæterum, licet aliquando, non tamen ſemper adſunt petechiæ. incepit anno 1566.

CAVSA: *Rulandus & Iordanus* agnoſcunt ſummam malignitatem & ſummam cacochymiam idque benè: cacochymiam autem eſſe à pituitâ contendunt. 1. Quia phlegmagoga in principio proſunt non verò V S. 2. Exacerbatur circa noctem. 3. Flante auſtro exacerbatur & graſſatur tempore pluvioſo. 4. Quod adeſt dolor ventriculi. 5. Quod per ſudorem & vrinam terminetur. 6. Quod vltra ſeptem vel 14. dies extendatur. 7. Quod abſceſſu ple-

rumque terminetur. *Sennertus* credit cauſam eſſe, ita tamen vt magna pituitæ copia adſit, non tamen vt cauſa.

S. *diagn.* Intenſiſſ. dolor capitis. Salivalis linguæ humiditas exſiccatur, & lingua ab atrâ accenſi ſanguinis fuligine obfuſcatur, qui effectus *die breun* vocatur. Ingruit cum horrore. Manu quaſi ductâ dolorem ventriculi oſtendunt, cujus contactum non ferunt: eſt enim durus. Sitis inexhauſta, delirium. Omnes ferè ſurditatem & parotidem incurrunt.

CVRATIO: Si fiat per contagium, præmiſſo eccoprotico mox ad alexipharmaca recurrendum. Si vero ventriculi dolore, anxietate, æſtu, nauſeâ ſtipata ſit, humores illi prius vel per purgantia, vel vomitoria tollendi: pér. agar. fol. Sen. diaphænic. roſ. Meſ. &c. Vomitoria hic ſæpe vtiliſſima. Vacuatis humoribus, vel ſi non adfuerint, primo vel ſecundo die V. S. inſtituenda; etiamſi primo die maculæ appareant, ſi modo vires ferant. Omnes ferè qui in principio V. S. neglexerunt, obierunt. Si vomitus vel alvi fluxus adſit, tutiùs omittitur. Secetur baſilica, mediana, vel vena in pede, quæ omnium commodiſſima eſt præſertim in mulieribus. Tertio adhuc die inſtitui poteſt. Poſt tertium vomitoria, purgantia, V. S. lethalia. Cucurbitulæ loco V. S. inferioribus partibus applicari poſſunt. Deinde alexipharmacis pugnandum, iis tamen quæ febrim non augent. vt Spec. liberant ʒj. Lap. Bezo. C. C. fl. ſulph. ſuccin. Zedoar. confect. è citro. rad.

ſcorſon. & lap Bez. omnia hæc ſunt efficaciſſima. Poſtea & diuretica dari poſſunt. Potus vinum non ſit, nec cereuiſia: ſed decoctum ex C.C. cum ſp. vitriol. vel. aq. hord. cum ſuc. citri.

FEBRIVM SYMPTOMATA.

Dolor capitis in febr. fit à vaporibus ſurſum ad cerebrum per venas, arterias, & per cœca quædam ſpiracula elatis. *Curatur* generalibus, topicis. Derivandus & repellendus humor qui ad cerebrum aſcendit; derivatur purg. blandis, clyſt. emoll. refrig. & leviter detergentibus; venæ primùm cephalicæ, dein illarum quæ in temporibus ſectione; cucurbitularum applicatione cervici & ſcapulis; ligaturis extremarum partium & blandâ totius corporis infernè deſcendendo frictione. Repellitur oxyrrhodino, additis ol. chamemol. ad aceti noxiam qualitatem infringendam, aq. roſar. plantag. betonicæ, ſolani applicand. cum linteis ſincipiti: non actu frigida ſed tepida. Conveniunt etiam cataplaſmata ex mica panis albi, croco, pulvere betonicæ & oleo roſar. quæ ſtupis excepta capiti applicantur. Addi poſſunt, ſi his non cedat dolor, vehementius refrigerantia, vt ol. nymphææ, papaueris, mandragoræ, vng. populeon. In extremâ neceſſitate confugere licet ad Narcotica, adhibitis cautelis, ad opium cujus pro vſu externo. ℈ij. commode diſſoluuntur in ℥j. ol. Interd. & Philonij Romani ʒij. Laud. opiat. gr. iij. vel iv. aut pil. è cinogloſſo ℈ij. introſumuntur. His

refrig. extrinſecus admouendis non vtendum, ſi adſit capitis grauitas, aut diſtillatio aut tuſſis. Multi laudant rad. raphani in taleolas inciſas pedibuſque ſale & aceto prius mundatis appoſitas. Succus ſedi & aloes American. Sedum enim in tectis in maximo æſtu ſucco turget, aëre verò pluuioſo flacceſcit, quod ea ferè halitus ſicciores pro alimento attrahat. Laudatur rad. rhodiæ ℥j. aq. roſ. ℔ ß. coq. & decoctum cum linteo applicetur capiti: vng. alabaſt. cum popul. futuræ coronal. inungatur. Multùm etiam conducunt pulli gallinacei, feles, aut columbæ diſſectæ & exanteratæ capiti raſo applicatæ, ita vt ſinguli non diutiùs inſideant quàm horis tribus, ne fœtore viſceribus obſint.

Notand. in dolore capitis qui ſanguinis fluxum per nares, aut vomitum criticum ſignificat, nihil moliendum eſt; quia talis capitis dolor non ſymptoma, ſed potius ſalubre ſignum exiſtimari debet.

Vigiliæ. Huic ſymptomati promptè occurrendum, ne diſſipatis ſpiritibus, vires prorsùs frangant, conuulſionem & deſipientiam *aphor.* 10. *ſ.* 7. accerſant. Vigiliæ enim maximè exſiccant & ſanguinem bilioſiorem reddunt. Si à ſiti aut dolore, aut ab inquiete proueniat, propriis remediis ſunt compeſcenda. Si à feruore & ſiccitate cerebri, cerebrum refrigerandum & humectandum, tàm extrinſecus admotis quàm intrò aſſumptis: admoueantur ol. violar. roſ. nymph. papau. ſucci lactucæ, ſolani, vmbilici ve-

neris; ex his & ſimilibus fiunt epithemata, vnctiones, frontalia, quorum magno ſæpè cum ſucceſſu frequentiſſimus vſus eſt. Intro ſumuntur, ſi neceſſitas vrgeat, ſyrupus papauerinus, diacodium, aq. roſar. lactucæ; ex his, vt etiam ex decocto ſeminis & capitis papaueris albi fiant potiones hypnoticæ

Delirium. Cauſa. intenſiſſimæ vigiliæ quæ nimiâ cerebri exſiccatione eius temperamentum vitiant. Delirij imminentis *Signa* ſunt, vrinæ quæ antea valdè tinctæ erant & flammeæ, nunc ſunt aquoſæ & tenues, quod contingit raptu bilis quæ vrinas tinxerat ad cerebrum. Si profluuium alui bilioſum ſit ſuppreſſum, æger inſolenter petulans eſt. Ijſdem remedijs anteuertitur quibus vigiliæ ſedantur. Admoueantur animalcula capiti recens inciſa per tergum & inteſtinis mundata; hæc enim calore ſuo tepidoque noſtro amiciſſima ſunt, cerebrique feruorem contemperant. Cucurbitæ etiam cum ſcarificatu ad reuulſionem, humeris admoueri poſſunt. Conciliandus ſomnus ijſdem remedijs, quæ ad vigilias præſcripta ſunt. Nutriatur æger alimentis refrigerantibus & humectantibus. Abſtineat à vino & ſimilibus. Ne præbeatur iraſcendi occaſio. Cæteraque vitentur animi pathemata.

Sopor. Non raro ineptam cephalalgiæ, vigiliarum & paraphrenitidis, medicationem ſequitur, poſt nimium refrig. & narcoticorum vſum; his enim cerebrum ſtupeſcit. *Quicunque ſomnus ægro laborem adfert, ma-*

lum protendit. Aphor. 1. & 2. *ſect.* 2. & *aph.* 67. *ſect.* 4. Sunt febres quædam ſoporiferæ naturâ ſuâ, vt ex quibus multa pituita viſcida in viſceribus collecta eſt, quæ fuſa à febrili calore cerebrum ingenti frigidorum vaporum copiâ replet: quales ſunt febr. quotidianæ, intermittentes, aut duplices tertianæ, aut tertianæ nothæ. Debent hi ſoporoſi omnibus artibus excitari, ne calor natiuus opprimatur. Adhibeantur violentæ corporis agitationes, frictiones, &c. Inijciantur clyſteres acres ex decocto pulegij, majoranæ, origani, calamenti, in quo infundatur pulpa colocynthidos ad ℨ.j. bened. laxat. ℥ ß. oleum. ruræ, ſal gemmæ. Admoueantur ventoſæ ceruici. Inſtilletur in oculos acetum, omphac. ſucc. limon. Inſpergatur in nares puluis hellebori. Capiti raſo inſpergantur pulueres calefacientes, dein ſuperimponatur emplaſtrum ex pice nigrâ, ammoniaco, therebinthinâ, addito ſulphure & puluere ſinapi in aquâ vitæ macerato, malaxatis omnibus cum oleo nucis moſchatæ, & additâ ceræ ſufficienti quantitate. In contumaciori affectu admouetur capiti ſinapiſmus.

Surditas fit in febr. continuis à vaporibus ſurſum in caput irrepentibus. Bilem ſurditatis cauſam eſſe teſtatur *Hipp aph.* 28. *ſect.* 4. Sæpè teſte experientiâ ſurditas & alui dejectio ter & quater recurrit. Ei medetur ſi euacuatur bilioſus humor contentus in primâ & ſecundâ corporis regione, idque infuſione Rhabarb. in aq. cichor. aut fol. ſennæ in de-

cocto refrigerante & humectante. Si à copiâ ſanguinis, vel à vaporibus è ſang. elatis, (vt ſimplici ſynocho ſæpè euenire vidimus) confert baſilicæ dextræ ſectio. Lenitur etiam applicatione ſacculorum parator. ex ſem. lini, rad. alth. lilior. fol. maluæ bis malu. parietar. chamomeli, meliloti, aneth. ſem. fœnic. &c. ebullitis in lacte.

Parotides febri ſuperuenientes periculoſæ admodùm, dolorem enim ingentem excitant, quo febris increſcit, vires proſternuntur; hinc natura victa nequit humores foras propellere, qui recurrens in cerebrum mortem minatur, niſi alui fluor aut ſudor, aut alia inſignis euacuatio ſuperuenerit. Repellentibus non vtendum, nam humor per criſim expulſus, non eſt intro regerendus. Vrgente dolore ad anodyna confugiendum. Pars affecta illinatur oleo chamomeli, lilior. amygd. dulcium, dein ſupponenda lana ſuccida iiſdem ol. imbuta: addi poterunt mucilag. ſem. lini, fœnugr. alth. extractæ aquâ decocti chamomeli, adipis. Hiſce nihil proficientibus ad ſuppurantia tranſeundum. Baſilicum cum ferment. veteri & acri incorporatum. Ob humoris craſſitiem non expectanda perfecta ſuppuratio, ſed in tempore parotis aperienda vel ferro, vel cauterio potentiali, in illâ parte quæ tactu mollior apparebit. Reliqua curatio abſoluitur detergentibus, dein ſarcoticis, poſtremò epuloticis.

Guſtus deprauatus Oritur ab humore bilioſo, pituitoſo, aliterque corrupto linguæ cor-

pus, aut eius tunicam occupante; tum ſolus guſtus læditur manente appetentiâ. Curatur frequenti lotione per aquam ſolam aut cum omphacio miſtam; aut per pomacium ſecundarium, & abſterſione per cochlear paruum & oblongum. Si adeſt inappetentia, ventriculus & in eo contenti humores accuſandi, qui idoneâ purgatione, eâque repetitâ, ſunt euacuandi.

Siccitas & *aſperitas linguæ* corriguntur humectantibus & lenientibus. Vt ſyr. viol. iuiubino, cremore hordei, gargariſmate facto ex decocto hord. mund. rad. & ſem. alth. fol. portulac. carnis cucurbitæ, ſem. lini, flor. violar. in ℔. j. decocti diſſolvantur ſyr. viol. ℥ij. vel iiij. Tenentur in ore fruſta redolentium pomorum madef. in aquâ conuenienti, vel panni linei madefacti in mucilag. ſem. pſyllij vel cydonior. extr. cum aqua roſar. Maximè itidem conuenient raden. ex oſſe ſepiæ, humectantia etiam fortiora. vti aq. ſucci ſemperuiui, ſal. prunellæ ſpirit. vitrioli, &c.

Sitis. Si ex pulmonum calore fiat, os aridum eſt, difficilis eſt ſermo; qui potu non ſedatur, ſedatus illico recurrit. Hic præſtat frigidiſſ. aërem inſpirare quam nimis largiter bibere: præſtat etiam ore continere gelidam, ceraſa condita, fol. lactuc. portul. condit. vel aq. gelidâ irroratâ, Oxycrat. taleolas mali citrei. conſerv. acetoſæ taleol. cucum. cucurb. ſaccharo prius eluantur. Cryſtall. Tamarind. fraga ribes, ore detineantur.

tur. decoctum rad. acetoſ. quod vinum rubrum refert: detur potus in vigore. Si à ventriculo cauſa, tollatur humor ſc. acris calidus. Aquæ frigidæ potus imprimis compeſcit ſitim in febr. ideóque intrepidè porrigenda: vt autem tutiùs & citra viſcerum offenſam pro potu ſumi poſſit, in ea integrum hordeum coquitur dum crepuerit: fit & iulepus ex aq. font. roſ. ſaccharo in parua quantitate, pulpa citriorum ſimul igne lento præbullitis, & qui vulgo Alexandrinus vocatur. A conditis, ſaccharatis ſyr. quantum fieri poteſt, abſtinendum: quia dulcia bileſcunt, & potius ſitim augent quàm demulcent. Si cera aliaque ſacch. condita exhibentur, lauentur prius aq. roſar.

Nigredo linguæ iiſdem remediis deletur. Si prædictis macerata diligenter fricetur linteo aſperiore, vel cochleari aliove inſtrumento ad id parato. Admoveantur & collo fol. lactucæ & portulacæ trita & inter duo linteola applicata; additis olei recent. lil. nymph. omnia lota in aqua roſar. vel plantag. vt majorem acquirant tum humectandi, tum refrigerandi facultatem.

Deglutiendi difficultas. Fit 1. à fuliginoſo vapore œſophagum coanguſtante, vel à pituitâ è ventriculo per œſophagum aſcendente, & à febrili calore incraſſatâ. 2. ex bilioſo ſanguine in muſculos faucium & cervicis decumbente. 3. ex vertebrarum cervicis diſtenſione excitatâ à nervorum in dictas partes inſertorum ſiccitate. 4. ex virium

extremâ imbecillitate.

Progn. Quæ à convulſione nervorum oritur lethalis eſt: etiam illa quæ venit à ſummâ virium imbecillitate. Cæteris ex cauſis oriunda facilè curationem recipit.

CVRATVR præcipuè remedijs prædictis ad linguæ fauciumque lentorem. Si tumor adſit, admovenda collo vng. linimenta & cataplaſmata remollientia, reſolventia & digerentia; & ſi nulla ſpes digeſtionis appareat, ſuppurantia, de quibus alibi.

Tuſſis vel præcedit febrem intermitt. & tùm oritur à vaporibus & fumis à febrili materiâ initio acceſſionis commotâ in pulm. excitatis. Quæ verò in acceſſion. perſeverat, vel in febr. continuis infeſtat, fit 1. à pituitâ in cerebro contentâ à calore febrili liquefactâ & in pulm. illabente, & talis tuſſis eſt humida. 2. Ab intemperie calidâ & ſiccâ inſtrumentorum reſpirationi dicatorum, talisque tuſſis eſt arida. 3. Ob refrigerationem capitis & thoracis, cum in æſtu ſummo illæ partes denudantur.

Progn. illud ſymptoma maximè nocet: commoto enim corpore febr. auget dolorem, vigilias, aliaque febr. ſymptomata exaſperat. Sitim tamen leuat, ſi non nimis vehemens. *Aphor. 54. ſect. 4.*

Curationem vide ſuo loco de tuſſi. Remedia autem eligenda quæ curandæ febri non noceant, eamque, quoad fieri poteſt, leniant.

Dyſpnæa. In febr. contin. fit, 1. à bile in præ-

cordijs turgente, diaphragma & pulmonem comprimente 2. A ſolo incendio concepto in corde & pulmone. 3. Ab extremâ imbecillitate virtutis animalis thoracis muſculos mouentis: hac in cauſâ reſpiratio adeſt rara & exigua, eaque frigida & inter reſpirandum narium pinnulæ contrahuntur, quod lethale.

Progn. Omnis reſpirandi difficultas in febre acutâ malum portendit. *Aphor.* 50. *lib.* 4.

CVRATIO. Si à bile æſtuante, iulepis refriger. eius feruor & acrimonia contemperanda, vt iulep. roſat. Alexandr. cum ſucco citri, ſi abeſt diarrhœa: decocto ex rad. gram. cichor. aſparag. fol. lact. portulacæ, agrim. tamarind, ſeminibus frig. mai. & minor: concedendus potus, frigida ſi maximè appetat. Aër cubiculi refrigerand. Vt alibi dictum. Hordeum mundatum apprimè conducit. V. baſilicæ S. imperanda, eaque repetenda bis, ter, quater, quinquies vel etiam pluries, ſi opus. Purgat. præſcrib. ex infuſ. fol. ſennæ, rhabarb. in decocto refrigerante, leniente, & bilis acrimoniam contemperante. Caſſia, Catholicum intro ſumptum tùm per os tùm per aluum. V. ſectioni præmittantur, ſi tempus & morbus ferat, clyſt. refrig. & emoll. Hepati epithemata admouend. ex aq. roſar. plantag. cich. ſolan. camph. aceto roſar. pulu. elect. triaſantal. & ſimilibus. Thorax etiam anticâ & poſticâ parte inungatur vnct. fact. ex lact. muliebri, butyro recenti,

ol. violato, ſucco papau. portul. lactuc. omiſſis adſtringentibus (cum thorace arctato reſpirationem difficiliorem reddant.) Si aliunde tuſſis oriatur, ea remedijs ſuo loco deſcriptis & accommodatis ſiſtenda, cauendo ne febri noceant.

Syncope fit ab omnibus illis cauſis, quæ ſpiritui vitali infenſæ eum alterant, corrumpunt, diſſipant. Quales ſunt 1. Venenata pernicies cordi impreſſa, 2. Longæ vigiliæ, 3. Dolores acutiſſimi, 4. Immodica & repentè facta quælibet evacuatio vel per ſudores, vel per alui proſl. vel per hæmorrhagiam, 5. Bilis æruginoſa & porracea ſe altiùs inſinuans in os ventriculi; dum enim illam partem pungit & vellicat, ſyncopem ſtomachicam inducit, 6 Abſceſſus intrò latens, cujus teter & venenatus vapor in cor elatus, ſpiritus vitales diſſipat. 7. Denique lumbrici orificium ventriculi compungentes.

Progn. Niſi à causâ aliquâ manifeſtâ oriatur, perniciem portendit; præſertim ſi per morbi initia frequenter corripiat; hinc omnes febr. continuæ, quarum comes eſt ſyncope, ſunt valdè formidabiles: nam vel occulta quædam malignitas cor afficit, vt in peſte, vel abſceſſus aliquis intrò partem nobilem occupat, qui ſi rumpatur, repentinam mortem accerſit. Eò autem periculoſior eſt ſyncope; quod neceſſaria vrgenti neceſſitati opponenda remedia differat vel non admittat, imprimis V. Sectionem, quam hoc in caſu citra calumniam præſcribere non licet.

CVRATIO.

CVRATIO. Eius cauſa diligenter inueſtiganda, vt appropriatum ei opponatur remedium 1. Malignitati cardiacæ, cæteraque auxilia, quæ in peſte deſcribuntur, conuenient. 2. Cacochymiæ è ventriculo oriundæ catharticum cardiaco miſtum 3. Lumbricis, infuſio Rhei infuſi in aq. portulacæ & card. benedict. Rad. gram. aliaque appropriata. *Nos.* in febr. ſyncopalibus abſtinendum à vehementioribus catharticis, vt turpetho, ſcammoneo, &c. Ne caſſia quidem exhibenda, quia ventriculum relaxat. Omnis curatio ad illud ſympt. conuertenda neglectâ interim febre. Exhibetur ex cochleari vinum flauum, ſubſtantiæ tenuis & oligopharum; recreat enim cor & celeriter per totum corpus tranſmittitur. Panis aſſus vino generoſo maceratus cum ſacch. & pauco cinamomo. Odoramenta ex rebus quibuſque gratis, cor & ſpiritus reficientibus & fouentibus. Recreatur etiam ſpiritus vapore panis calentis. Epithemata cordialia cordi admoueantur, faciei inſpergatur aqua frigida, reliquaque adhib. quæ ad ſyncopen præſcripta.

Inappetentia. Ferè ſemper hoc ſymptoma factas febres comitatur; interdum illas antecedit, interdum illis ſolutis remanet per aliquot tempus.

CAVSA eſt. 1. Febr. feruor ventriculo communicatus. 2. Teter vapor in orificium ventriculi, vbi famis ſedes, vndecunque elatus. 3. Quilibet vitioſus humor ventriculi tunicas & orificium obſedens.

CVRATVR. Si ab æſtu ventriculi, dentur refrig. & acida vt ſyr. lim. & arantiorum, & ſimilia feruorem illum obtundentia. Aq. etiam potus hoc in caſu commendatur, modò nihil eius vſum diſſuadeat. Si à vitioſo humore, detur blanda catharſis. A quacunque causâ oriatur, exhibendi cibi non ingrati ægro. arg. *aphor.* 38. *ſect.* 2. Nam quæ voluptate aſſumuntur à ventriculo validiùs ampleꝺuntur & faciliùs coquuntur. A frequentiori & copioſiori cibatione abſtineat, cum etiam ſanis inappetentiam inducat. Condiatur cibus offerendus (modò tuſſis abſit) omphacio, aceto roſato, ſucco limonum. Si æger planè abhorreat ab omni cibo, iniiciantur clyſteres nutrientes. Si ſolutâ febre remaneat inappetentia, æger modicè ſe exerceat: Vtatur capparibus, ſaxifragiâ, oliuis. Si his non cedat malum, vtatur vino, abſynthide, decocto ex rad. enulæ campanæ, & fol. abſynthij; vel pilul. ex hierâ & ſimilibus impactam bilem, aut pituitam in tunicis ventriculi hærent. abſtergentibus.

Boulimus. Sæpe febre longâ laborantibus accidit maximè pueris, qui plurimùm habent calidi innati, cuius ratione copioſo indigent alimento: vide *Boulimia.* Fit in febribus. 1. A partium corporis ſpiritalium, humoralium & ſolidarum magnâ diſſipatione ab immodico calore progenitâ. 2. A vermibus in inteſtinis contentis, alimentum ſumptum abſorbentibus. 3. Ab immodico aq. frigidæ potu, qui refrigerato ventriculi ori-

ficio famem inducit: hinc *Hippocr. aquam voracem vocat.* Sunt tamen qui negant poſſe fieri à refrigeratione oris ventriculi, ſed potius ab immodico eius & viſcerum calore, à quo fit maxima ſubſtantiæ totius corporis diſſipatio.

CVRATIO. Si à primâ causâ, extinguatur illud incendium refrigerantibus tùm ſumptis tùm admotis, de quibus ſupra in curâ *Cauſi.* Alatur potius liquidis quàm ſolidis: *Facilius enim impleri potu quàm cibo.* Non multus cibus affatim ſed potius per breuia interualla ingeratur, ne vis imbecilla nimio onere ſuffocetur. Si à ſecundâ, excludentur remediis in cura vermium recenſitis. Si à tertiâ causâ; intemperie frigidâ impactâ ventriculo, calefacientibus, habitâ tamen ratione febris, corrigatur. Si ab humore acido & frigido, euacuetur vomitoriis, ſi facile vomat, vel blandis catharticis; huic ſcopo conuenit decoct. ex rad. enul. & abſynth. aut vinum abſynthites & enulatum; ſi febris fert.

Nauſea & *Vomitus.* febres ſæpè præcedunt, factas verò comitantur; atque imprimis peſtilentes.

CAVSA vtriuſque ſymptomatis in febr. eſt quilibet vitioſus humor vel in capacitate ventriculi hærens, vel eiuſdem tunicis firmiter adhæreſcens: aut maligna quædam qualitas orificio ventriculi impreſſa.

CVRATIO. Si à primâ causâ, euacuandi vitioſi humores appropriatis catharticis, aut etiam blandis vomitorijs, ſi nihil prohi-

beat. Si vomitus frequentior, is ſupprimendus erit tùm aſſumptis, tùm admotis. Admoueantur ol. roſar. abſynthij, myrtillor. & ſimilia. Empl. ex conſeruâ roſar. carne cydon. puluere maſtiches. pulu. abſynthij ſampſuch. caryophill. nuc. moſch. cortice citri ſicci & ſimilibus. Præ cæteris valet cruſta panis toſta in aceto vel vino generoſo macerata & conſperſa pulu. maſtiches, nuc. moſchatæ, & caryophill. Si fiat ab aurâ peſtilenti, ea oppugnanda eſt cardiacis, tùm admotis tùm aſſumptis. De quibus in curâ peſtis.

Singultus. In febr. fit 1. à repletione cum vitioſus & mordax humor per venas in ventriculum effunditur, & in eius tunicas altiùs impingitur, vt in horrore febr. intermittent. & in criſi continuarum febr. ſæpè accidere conſueuit. 2. Ab inanitione, cum exſiccatæ ventriculi tunicæ ab ardore febris ſeſe contrahunt. 3. A tetro malignoque vapore, qui ventriculo eiuſque tunicis altiùs inſeritur; vt in febr. peſtil. alijſque malignis euenire ſolet. 4. A cerebri & iecoris inflammationibus, ventriculo, ob conſenſum & ſympathiam, mali participe facto.

Cvratio. Si à repletione, aut ab humoribus acribus & mordacibus in ventriculi tunicis hærentibus: præſcribatur vomitorium; ſi facilè vomat æger: aut lenis blandaque purgatio ad reuellendum, alioquin reuocetur ille mordax humor: vel contemperetur ijs remedijs, quæ eius acrimoniam & morſum poſſunt obtundere, vt iuſculis, pti-

ſanâ, emulſionibus 4. ſem. frigid. maior. Si ab inanitione, lethalis vt plurimum iudicatur, imprimis ſi præceſſerint immodicæ euacuationes per hæmorrhagiam, alui profluuium, vomitus, aut ſudores. Subleuandus interim æger iuſculis conſummatis, expreſſionibus carnium galatinis, deſtillatis reſtauratiuis & ſimilibus. Si â tetro & maligno vapore, omiſſis vomitorijs & purgationibus; oppugnetur malignitas ſolis Alexiterijs, de quibus in peſte. Parentur præterea ſacculi pro fotu regionis ventriculi ex fol. ſiccis menthæ, pulegij, meliſſæ, artemiſiæ, ſem. aniſi, fœniculi, rad. cyperi, calami aromatici bullitis in aquâ vel vino rubro: à fotu illinatur pars oleo ſaluiæ, roriſmarini, menthæ, addito mithridatico. A quacunque demum causâ oriatur ſingultus, iuuat multùm cucurbitula cum multâ flammâ admota regioni hepatis: hac ratione partes ventriculo ſuperpoſitæ ſuſpenduntur, & dum ventriculum minùs comprimunt, minùs infeſtat ſingultus: hinc qui erecto corpore ſe tenere poſſunt, minus infeſtantur, quàm qui ſupino. *Vide plura in ſingultu ſupra.*

Lumborum grauitas & *dolor* fit ſæpenumero à venæ cauæ diſtenſione, à copioſis vaporibus, vel calefacto nimis ſanguine, vel humoribus vitioſis productâ.

CVRATIO. Sedatur ille dolor vulgò oxyrrhodino, ex aq. roſar. ol. roſat. & aceto; vel oleis papaueris, nymph. lotis in aceto; vel ex popul. aut cerato refrig. Gal. cum

ſucco ſemperuiui & camphorâ. Huic ſcopo quoque inſeruiunt Epithemata ex aq. plantag. roſar. aceto roſato & camphorâ. Intro ſumantur emulſiones ſem. frig. amygdalata, hordeata, & clyſteres remoll. refrig. & blandè purgantes.

Hæmorrhagia in febr. è naribus eſt vel critica, vel ſymptomatica. Symptomatica eſt, quæ vi morbi fit nullis præcedentibus coctionis ſignis die non critico.

CVRATIO. Immodica quàm primùm comprimatur admotis repellentibus & refrigerantibus fronti, temporibus. Huic ſcopo inſeruit litus ex ſang. draconis, bolo armeno, albumin. ouorum & aceto. Linteum in aceto frigidiſſimo maceratum tum ceruici tum teſtibus apponatur, & exſiccatum vel calefactum renouetur. Inſufflatur naribus pulu. boli armeni & ſang. drac. vel *cineris lintei fini combuſti*. Iniiciantur arcta vincula extremitatibus partium. Spina & lumbi illinantur vng. albo. refrig. Gal. mucilag. ſem. pſyllij extractâ in aquâ portulac. Epithema refrig. jecori apponatur.

Sudor. Commune ſymptoma febr. tam intermittentium quam continuarum, eſt humidum ſecundæ & tertiæ coctionis excrementum per cutem in aquæ ſpeciem erumpens.

CAVSA. Eſt calor non quidem acris admodum qui ſiccandi vim habet, ſed humidus per habitum corporis diffuſus. Cauſa verò ſine quâ non, cutis raritas, idonea hepatis & lienis conſtitutio, quibus viſceribus attribuit

Cl. Fernel. primam ſudorum ſcaturiginem: quia calido & humido iecore & liene præditi quauis ex causâ ſudore diffluunt; quibus verò ſcirrhoſa obſtructa aut arida ſunt illa viſcera, contrà.

Progn. Boni ſunt ſudores, qui morbum reddunt tolerabiliorem, licet neque die critico, neque à toto corpore erumpant: mali ſunt à quibus ingraueſcit morbus, etiamſi è toto corpore profluant, vel die critico. *Hipp. 1. progn. aphor.* 29. Optimus eſt ſudor, qui die decretorio erumpit, antegreſſis coctionis ſignis, die ſcilicet 3. 4. 5. 7. 9. 11. 14. 17. 31. 34. Indicat enim naturam eſſe validam. Malus verò eſt, qui vel morbi initio, vel quovis morbi tempore, ante diem criticum, nec adhuc viſis coctionis ſignis profluit; vocaturque ſymptomaticus, quia vitio & maleficio morbi non ex motu naturæ euenit. Bonus eſt qui à toto corpore manat *Galeno* æqualis dictus, non copioſior ex capite & brachiis quàm pedibus. Malus verò qui non ex toto corpore profluit æqualiter, ſed tantùm circum caput, faciem & ceruicem erumpit. Significat enim naturam languidam, aut copiâ grauatam ſuccumbere, vel indicat morbi inobedientiam, facultatiſque expultricis imbecillitatem. Qui ſi ſimul frigidus ſit & viſcoſus mortem denunciat. Ex *qualitate* bonus eſt ſudor, qui calidus eſt & tenuis, nec admodùm graueolens. Malus verò, qui frigidus eſt, qualis morituris apparet. Bonus denique eſt, qui ægrum alleuat: malus verò qui

gravat & morbum exaſperat. Diuturnæ ferè ſunt febres omnes, quæ lentum & craſſum madorem partibus imprimis ſuperioribus, vel ſtatim initio exhibent.

CVRATIO. Sunt vel cohibendi vel provocandi ſudores. In febrium contumacium criſi, aut in fine acceſſionis intermittentium parciùs erumpentes, promovendi; non quidem veſtimentis neque externis calidis admotis, ne incendium exaſperetur, ſed attenuanti & ſudorificâ potione. Dantur ad id varia, de quibus alibi, imprimis vinum album tenue valdè dilutum aq. card. benedicti cum ſyr. capill. veneris. Sudores, vt omnes reliquæ evacuationes, ſi modum excedunt, metu nimiæ virium exolutionis tutò ſiſtuntur: cognoſcitur id ex pulſu, & virium lapſu. Concidente itaque pulſu, ſudores arte ſupprimentur, cavendum ne noxios humores in internas partes revocent. Illinantur lumbi oleis roſar. & maſtiches lotis in aceto, vel cerato refriger. *Galeni* additâ camphorâ. Admoveantur cordi & hepati Epithem. refrigerantia. Dentur intro refrigerantia quæ ſimul viſcera corroborent: convenient hordeata ex decoctis lactucæ, vel ſem. frigid. confectis. *Nota.* Sudor niſi ſponte prorumpat, fruſtrà arte ſæpenumero elicitur, imprimis verò iis vix vnquam elicitur, quibus male affecta ſunt viſcera, maximè quibus ſiccum eſt jecur & ſcirrhoſum.

Alui fluxus. eſt vel *cæliacus*, per quem chylus alvo redditur; vel *lientericus*, per

quem alimentum tale, quale eſt aſſumptum, reijcitur. vel *humoralis*, quo vitioſi & inutiles humores, bilioſi, pituitoſi & melancholici evacuantur.

CAVSA. Fit ſæpè ab immodico ptiſanæ aut aq. frigid. potu, vel à ſubdolâ & latitante veneni peſtilentis pernicie. Sæpè etiam à cruditate ventriculi.

Progn: Lienteriam & cæliacus morbum non levant, ſed vires diſſolvunt, & in ægri perniciem ſæpè vergunt. *Humoralis* ſæpè levamen affert, ſi fiat tempore conveniente, nempè in fine continuarum febr. aut acceſſione febr. intermittentium, ſitque moderatus: immodicus verò, & qui initio febrium contin. fit, malus; tunc enim evacuationes omnes non naturæ vi, ſed morbi potius impetu & acrimoniâ turgentis humoris naturam ſtimulante, adeoque ſymptomaticè fiunt: cum ſincera neque nimis tenuia excrementa ſunt, ſed craſſa & miſta morbi brevitatem indicat.

CVRATIO. Si immoderatus eſt, à quacunque demum causâ oriatur, rhei vſus requiritur. Nam deterſis hoc medicamento crudis humoribus, & roborato ſimul ventriculo, facilè conquieſcet, & alacriores evadent partium omnium concoctiones. Si cruentum ſit profluvium, detractâ acri & mordaci bile inteſtina rodente haud ægrè ceſſabit. In bilioſo & ſymptomatico fluxu vacuatio arte facta itidem requiritur, vt *detractâ oneris, quo natura premebatur, portione,*

me, reliquum faciliùs concoquatur. Vomitus initio arte provocatus itidem prodeſſe poteſt, ſi nihil obſit: nam vt meſenterium purganti medicamento, ſic cyſtis fellis vomitione commodè exoneratur. In immodico verò alui profluvio ad clyſterum adſtringentium vſum confugiendum, vt & vnguentorum & emplaſtrorum ejuſdem facultatis extrà adhibitorum. Somnus itidem & quies arte procurandi.

Alui adſtrictio fit vel à calore intenſo inteſtina exſiccante: vel obſtructione meatus, quo è veſicâ fellis bilis in inteſtina labitur; à quâ causâ etiam Icterus.

CVRATIO fit decocto prunor. dulc. & acidorum; clyſteribus frequenter injectis, iiſque refriger. remollientibus, & blandè purgantibus. Item ſuppoſitoriis vim inteſtinorum expultricem excitantibus, purgationibus blandis ex caſſiâ recens mundatâ, infuſo fol. ſennæ, Rhabarb. ſyr. de cichor. compoſito cum Rheo ſimilibuſque.

Icterus in febribus acutis fit: 1. Ab inflammatione jecoris, cujus incendio tota ferè ſanguinis maſſa bileſcit: 2. Vel per criſin, quâ bilis febris cauſa conatu & robore naturæ foras ad cutem propellitur. 3. A nimiâ bilis copiâ, quam venæ prævalidæ gignunt.

Progn. Vide *Aphor. 62. & 64. ſect. 4.* qui ita intelligendi, vt *Hippocrates* à calumnia vindicetur: Icterus ante ſeptimum diem in febribus continuis ſuperveniens, ſi nulla conſequatur critica evacuatio, neque febris

ejuſque ſymptomatis remiſſio, lethalis eſt: maximè ſi adſit jecoris inflammatio. Si verò poſt ſeptimum diem oboriatur & criticus ſit, expectanda erit ſalus, imprimis ſiqua excretio illum comitetur, vnde minuatur febris: quæ ſi non contingat periculo non vacat talis Icterus ante ſeptimum diem obortus.

CVRATIO. Si ab hepatis inflammatione, eadem requiruntur remedia, quæ in hepatis inflammatione deſcripta ſunt. Si à calidâ & ſiccâ venarum totiuſque corporis intemperie oboriatur, refriger. & humectantibus vtendum: & prohibebitur ita flauæ bilis generatio, ſi eius quæ iam genita eſt, inſtituatur euacuatio conueniens per cholagoga, & habitus corporis refrigeretur & humectetur.

FEBRIS alba, morbus eſt vel ſymptoma cum colore faciei pallido, virium languore, membrorum grauitate, cibi faſtidio, cordis palpitatione, reſpiratione difficili, mœrore, pedum, palpebrarum, faciei tumore oedematoſo; à deprauatâ nutritione & crudorum humorum copiâ ex viſcerum, hepatis, lienis, ventriculi prauâ dipoſitione genita; & hinc vaſorum circa vterum & vicinorum viſcerum obſtructione, ac inde menſtruorum ſuppreſſione orta.

CVRATIO. Eſt vt in leucophlegmatiâ, ita tamen vt vterus reſpiciatur; ac vt in menſium ſuppreſſione, habito interim viſcerum reſpectu. Leniens, V. S. (niſi fuerit inueterata, ſanguine, viribus corruptis)

purg. aperient. ſudorifera, venus (niſi fuerit nimia cacochymia) conducunt ; imprimis chalybs poſt vniuerſalia. Radix ſcorſoneræ quocumque modo ſumatur. Lapis Bezoar.

F E M O R I S luxatio. Luxatio femoris.

F I C V S. Verruca.

F I C V S Cancroſus. *Fab. obſ.* 1. *c.* 1. Ficus cancroſus in oculo dextro. Præſcriptâ legitimâ victus ratione, injecto clyſtere, propinatâ aquâ borr. acetoſ. beton. cum ſir. de ſuc. citri & granat. *V. S.* hirudinibus ſub auribus ejuſdem lateris & ſcapulis cucurb. applicatis ; exhibito infuſo rhab. ſen. in aquâ beton. euphrag. agrim. cum ſir. roſato : lotis pedibus in decocto rerum calidarum : oculum lavit aq. ſtillatitiâ adverſus cancrum, fronti intercipiens applicavit. Increſcente nihilominus tumore cum ex illo vno impetu fluxiſſent 73. vnciæ ſanguinis cum dimidiâ, chirurgiâ exemptus eſt oculus. Ne fieret hæmorrhagia, metus ægri fecit, & injectâ artubus dolorificâ ligaturâ. Quare præſcriptus eſt potus lenitivus itemque cordialis, ex aq. bugl. roſ. viol. meliſſ. ana ℥j ſir. de cortice citri, de acetoſ. ana ʒj conf. alkermes ʒj pulv. diambr. ʒß. Cordi applicatum interpunctum è flor. ſem. pulv. cordial. pulveriſatis, goſſypio exceptis cum ſindone rubrâ. Ventriculus vnctus eſt vngu. ſtomachico. Finitâ chirurg. pulvis Autoris ad ſanguinem ſiſtendum cum ovi alb. copioſè eſt injectus; defenſivum fronti eſt applicatum; item digeſtivum

geſtivum plagæ. Ne autem natura eò denuò humores amandaret, ſetaceum inter primam & tertiam vertebram affigit.

FISSVRA Papillarum ſeu *Rhagades* fit à ſuctione vehementi & humore bilioſo. A ſiccitate vt in alijs partibus hic fieri credibile non eſt. Præcavetur ſi vltimis tribus menſibus vel ſolo vltimo, calices duo è cerà inſtar cupularum vel digitalium glandium formentur & reſinâ abietis pleni papillis apponantur & linteis retineantur: vbi reſina abſumpta eſt, nova eſt infundenda. Topica ſunt mollientia, item ſuccus cancrorum cum flore lactis. Si dolorem in ipsâ ſuctione inferant, appone papillis calicem ſtanneum argenteum perforatum papillâ vaccæ recens mactatæ tectum. Sic enim infans ſuget & tamen labijs papillam non attinget. Generalia ſunt refrig. & purg. bilem. Eodem modo & reliquæ *Rhagades* curantur.

FISTVLA eſt vlcus ſinuoſum, album anguſtum, calloſum, à pituitâ exſiccatâ & non rarò indolens: fiſtulis arundinum haud diſſimilis, arcto orificio, per quod certis interuallis tenuem humorem effundit. *Aëtius cap. 55. term. 2. tetrab. 4.*

Differentiæ eius à magnitudine, figurâ, & numero ſinuum, inſuper ab euentu deſumuntur. Quædam intra carnem deſinunt, aliæ ad oſſa aut cartilagines penetrant aut ad vlteriora perueniunt. Vide *Celſum. cap. 28. lib 5.*

S. Progn. fiſtulæ cum inſigni oſſium carie

N

vt acetabuli, Iſchij, quæ ad viſcera penetrant, quæ ſunt in parte inſignibus neruis prædità, imbecillo corpore, prognoſticis relinquendæ.

S. diagn. explorantur virgulâ plumbeâ, cereâ candelâ. Si plures ſint, injiciatur liquor, qui ſi ſimul per orificia omnia effluit ejuſdem coloris, vna eſt fiſtula. Si per multos annos durauit & ſubito claudatur, lethalis.

CVRATIO eſt vel palliatiua, cum per generalia, reuulſiones, ſetaceum, topica, vacuatur, reuellitur materia, calcis aquâ, item lixiuium, aq. theriacalis. Vel vera, quæ fit præmiſſis generalibus, item potione vulnerariâ. Callus remouendus & priùs orificium fiſtulæ dilatandum eſt vel igne vel ferro, vel quod commodius eſt pyramidibus formatis è ſpongiâ, medullâ Sambuci, rad. gentian. bryon. rapi, vt in fonticulis. Non incommodè forte diu ante curationem fieret fonticulus ad diuerſionem in parte oppoſitâ. Callus poſtea tollitur vel ferro vel igne, vel med. vng. apoſtol. imprimis cinere ficuum, decoct. rad. bryon. centaur. min. Vel fortioribus vt ægyptiaco. Differunt pro ratione ætatum, temperiei &c. Ellebori nigri radix tuta non eſt. aq. viridis, quibus interdum totus callus inſtar vaginæ excernitur. Si fruſtrà, in parte quæ ſectionem fert tota fiſtula aperiatur ferro, callus eximatur cultello vel igne, pars tamen probè muniatur. Oſſis caries curetur, Si adſit eſchara, amoueatur. *Nicol. Florenti-*

nus ſeq. oſſa fracta & corrupta extrahere, malam carnem erodere & fiſtulam ſanare dicit. ♃. *ſalem toſtum, tartarum, agaricum, pulu. melle excipiantur. vid. f.* 570. *l.* 5.

FISTVLA thoracis. Incurabilis ferè eſt 1. Quod muſculi in perpetuo ſint motu. 2. Quod pleura exanguis. 3. Quod ſecari nequeat.

CVRATIO Diætâ ſiccante, potionibus vulnerariis, generalibus item & topicis perficitur: injectionibus parum ægyptiaci addi poteſt. Si ingens adſit putredo, tubulus aureus, argenteus vel plumbeus in ſinum mittatur foraminibus multis peruius arctè revinctus, ſpongiâ magnâ vino & aq. vitæ imbutâ inſtructus ad orificium, vt æger naribus & ore obturatis per illum ſaniem ſubinde ſecernat.

FISTVLA gingiuarum curatur generalibus, decocto agrimoniæ cum alum. vel cauterio vel dentis euulſione ex ſententiâ *Celſi.* Gutta ammoniaci optimum remedium. *For.* mell. roſ. ℥j. gutta vna vel altera ol. vitriol. mixta optimum *Crato ep.* 183.

FLVOR muliebris ſiue profluuium album. Eius cauſa eſt crudus ac ſeroſus ſanguis. Diſtinguitur *ab vlcere;* quod ab vlcere vteri fluens craſſius eſt & fœtidius, parcius excernitur, coitum non fert: *à ſemine*; quod in fluore humor eſt tenuis ſeu ichor continuò fluat. Cauſa eſt vitium vel vteri, vel totius, vel partis principis. Quædam à ſumpto ca-

thartico, quæ iam à balneo hoc incurrerunt.

Progn. Ducit ad hydropem, vlcus melanch. &c.

CVRATIO. I. Vacuanda cauſa: tollenda partium intemperies: ſiccanda materia per generalia, topica, etiam diuretica, vide *Senn.* poſt per adſtringentia ſiccandum. *Senn.* *For.* Marrubij albi ſummitates in vino albo infuſas per noctem triduo epotas mirè ad menſtrua prouocanda, ſtomachum roborandum, & cachexiam appetitumque reſtituendum facit. *P. Borellus obſ.* 14 *cent.* 4.

FLVXIO. Vide congeſtio

FORMA In prima creatione data eſt rebus naturalibus. quæ, cùm ſui ſit communicatiua, multiplicatur. vel per ſemen, vt in viuentibus; quæ generare dicuntur, non cum fœtum, ſed cum ſemen generant: dantur autem in plantis diſtinctæ ab anima formæ, vt do et vis purgans in cadauere rhabarbari. Miſceri poſſunt iſtæ formæ: ſic forma pyri inſerti in pomum ei miſcetur. Forma item aſini & equæ, imo viri & mulieris, ſecundum *Senn.* Vel communicatur per atomos formas in ſe continentes vnde ortus rerum omnium ſponte naſcentium.

FRACTVRA. *Signa* ſunt quod fruſta oſſis fracti tactu percipimus, earum crepitantium ſtrepitum audimus: pars caua eſt vnde os abſceſſit, gibba vbi ſe intulit, dolet & ſanæ parti eſt diſſimilis.

S. Progn. Quæ in longum fit citius curatur; reſtitutione enim opus non eſt. Si fiat

in articulis periculoſiſſima eſt. Naſi, maxillæ, juguli, pectoris, ſcapularum, coſtæ, ſpinæ, tali, calcis, manus & plantæ pedis intra 20 & 24 conſolidantur: crurum & brachiorum intra 40. Oſſa medulloſa citiùs ſolidantur quàm dura.

CVRATIO. Scopus primus eſt vt oſſa reſtituantur, quod fit extenſione, quam facilius ferunt humidiores: & repoſitione vel per manus vel per *gloſſocomia*, in quibus vbi ſatis extenſum eſt os, funis contentio eſt remittenda. Reſtituta oſſa intelligis ſi ſubito dolor ſedetur; ſi nihil inæquale ſentias; ſi ſano ſit ſimile. 2. Vt oſſa reſtituta contineantur per med. ex ovi alb. q. ſ. bol. arm. ℥ß: per *plagulas* (vocantur ſplenia) è tripl cato vel quadruplicato linteo quæ cauitatem explent vt in poplite; vel gracilitatem partis æqualem reddunt vt in carpo. Per *Ferulam* quâ cum deſtituantur hodie, fiunt ex papyro multâ, tenuiſſimis ligni aſſulis, ita tamen vt lignum viride non ſit. *Fab. c. 4. obſ 98.* è corio quod calceis in ſoleas ſupponitur; è ferri albi plumbive lamellis: circa extrema ſemper tenuiores ſint, quâ parte fracturam attingunt craſſiores. Per *torulos* ſeu *ceſticillos*, qui fiunt è bacillis digitum craſſis linteo involutis. In cruris & femoris fractura duo apponuntur à calce ad inguen, vt rigore ſuo partem immotam contineant. Per *capſulas* ex ferri albi laminis vel ligno. Vſus eſt in lecto, vel cum è lecto transferuntur. Per *faſcias* quæ vl c or iaceæ ſunt, vt in naſi fractura

vel laneæ vt in inflammatione vbi conſtri-ctione opus non eſt, vel linteæ. Quæuis pars ita eſt liganda prout eam volumus permanere. Si in dextro latere fractura ſit eminentior, ſeu in parte ſylueſtri, à parte ſylueſtri ducendum faſciæ initium, ac in illo latere fortius ſtringatur; ſi in domeſtica, contra; hodie prima faſcia loco fracto vel luxato injicitur, ibique ſtrictam denſis gyris verſus corpus ducunt. Secundam itidem injectam rarioribus gyris verſus extrema ducunt. Tertia læſæ partis extremo injicitur & ſurſum leniter obuoluta gyros ſecundæ & primæ decuſſatim ſecat & muſculos per primum & ſecundum loco motos reſtituit. Poſtea *ferulas* applicant. Peractâ deligatione rogandus eſt æger, num arctè nimis conſtrictum ſit membrum? Si affirmet, diſſoluatur & laxior ſubſtituatur. Laxior inutilis eſt, arctior fluxionem accerſit. Iuſtæ deligationis ſignum eſt ſi alterâ die pars oedematoſo tumore tumeat. Si pars duriter tumeat, arctior; ſi non tumeat, laxior eſt. Si arctior ſit, alterâ die laxior ſubſtituatur, foueatur pars hydræleo: alias ante 4. nihil eſt mouendum: à 3. ad 7. pars gracileſcit, quo ſeptimo die arctius quàm ante ligandum, quod Symptomata amplius non ſunt in metu. *Faſcias* & *plagulas* oxycrato, ſi ſimplex ſit fractura, vel vino rubro ſi cum vulnere, imbutas eſſe oportet. Æſtate crebrius humectentur. Vbi ſymptomata deſierunt, ab irrigatione eſt deſiſtendum, ne calli tardetur generatio. 3. Symptomata curentur, præ-

ueantur generalibus, topicis. Callum generant alimenta viſcida quæ tamen improbat *ab. obſ. 92. cent.* 1. Quod quidam inde in ydropem inciderint: quod multi abſque eoim vſu curati ſint ſuc. primul. ver. pulu. vel ac. rad. agrimon. aſſumpto: item pulu. lap. oſteocollæ ad ʒ j. cum aqua rad. ſymphyt. ptiſan. vel alio jure ſingulis diebus ieiuno ſtomacho propinatus mirè callum generat, ſi præſertim topicis quoque miſceatur. *Fabr. obſ. 90. cent.* 1. Topica ſunt empl. diapalm. hyeme; barbarum vel nigrum æſtate. In morbi progreſſu quidam [illegible] aq. roris marini imbuunt, quam efficaciſſimam eſſe ſcribunt in fracturis.

Generale. Si oſſium extremitates, perioſteum, carnem, pungunt, aperiendus eſt locus & eximendæ teſtulæ. Si perioſteo ſoli hæreant, non tamen pungant, non eximantur. Si nec oſſi nec perioſteo hæreant, eximantur. Sæpe circumagendum metu *anchyloſeos*. Si adſit inflammatio, reſtitutio non tentetur metu convulſionis, nunquam tamen vltra quartum extendatur reſtitutio. Collocentur partes eo ſitu qui minus eſt dolorificus. *Fab. cent.* 1. *obſ.* 93. Digitis glomus comprehendendus detur, vt mediâ figurâ maneant. Brachium mitellâ geſtetur curuum ad angulum rectum, non altiùs ne nihil, non humiliùs ne nimium affluat. pars ſemper. 1. molliter jaceat. 2. æqualiter. 3. altiuſculè.

FRACTVRA cum vulnere difficilius curatur: oſſa enim ſunt reſtituenda & vulnus

curandum. Si adſit inflammatio, repoſitio differatur donec prætereierit: repoſito oſſe vulnus curandum. Deligatio fit vel faſciis latioribus, laxioribus quam in fract. ſine vulnere, & in emplaſtri, catapl. imo faſciarum medio foramen relinquitur vt purgari queat vulnus, faſciæ ſolummodo oſſa contineant. *Ferulæ* non ſunt apponendæ. *Capſulæ* ſunt ex vſu. Vel deligatio fit vnicâ faſciâ & vnicâ circumuolutione, quæ duplici tripliciue linteo in *plagulæ* modum contexta ac oris ſuis dexterrimè conſuta eſt tam lata, vt totum vulnus contegere poſſit. *Par. l.* 13. non prohibetur vacuatio puris.

FRACTVRA cruris cum vulnere. *Paraeus l.* 14. in vulnere cruris oui albumen, butyrum & farinam applicuit, juſſitque vt pedem extenderet; ſi vulnus eximendis teſtulis non ſatis pateret, nouaculâ amplificaret; digitis; num teſtulæ ſint eximendæ, exploraret; manu ſanguinis thrombos exprimeret; deligaret debitè poplitis & malleoli cauitates; ſtupâ linteo obuolutâ expleret, ne ceſticillorum duritie calx inflammaretur; pedem molliter, æqualiter, altiuſculè capſulâ munitum collocaret; tria vaſcula ſanguinis è baſilicâ ſiniſtrâ extraheret. Secundo apparatu vulneris oras vng. roſ. inunxit per dies 6. diutius vſurpatum occæcat poros, plagulas oxycrato & vino rubro irrigabat; per 9. dies nihil præter 12. pruna damaſcena & fex panis bucculas eſitabat: potus erat aq. ſaccharata vel potus diuinus: purgabatur bolo è caſſiâ & rheo;

ndecimo febris & fluxio inuaſit, quæ in abceſſum abiit multo pure manantem: à porone puris ſuppreſsâ & ligatione laxiore im-ctus etiam conuulſiuus oſſa reſtituta è ſuâ de ejecit; vnde noua facienda erat repoſio: Febris ſeprimo die eſt terminata; digeſtiuum poſtea detergens adhibuit cum pus rumperet: In fundum pulu. ceparum immiit exemptis teſtulis; calli generationem ciois viſcidis accelerauit & ſic intra menſes 4. curatus fuit.

FRACTVRA cranij cum contuſi ne. Contuſio cum fractione cranij ſeu vulnere.

FRACTVRA cranij cum vulnere mening. *Signa* ſunt ſi ex ictu æger conciderit ſine ſenſu, auditu; ſi per nares, os, aures, oculos, ſanguis effluxerit; ſi denique vomuerit: Si ſpecillo aſperitas ſentiatur oſſis: Si atramentum è ſola galla (ſi vitrioli acrimoniam metuamus) illitum & ſcalpris deraſum lineam reliquerit.

Diff. 1. fiſſura ſi adſit cum vulnere per dies 2 vel 3. opus naturæ committatur; radatur capillus; ſanguinem ſiſtens applicetur. Primo poſtea apparatu cutis muſculoſa cum pericranio, vitatis tamen temporibus & ſuturis, ſecanda; à cranio revellenda & vel ſcalpro vel atramento inveſtigetur fractura. Quò verò ſis certior an fiſſura laminas geminas perruperit, imperandum ægro vt clauſo ore & naſo fortiter expiret: tum enim per fiſſuras exſudabit ſanies cruenta; tum linteis molliſſimis cum pulveribus ce-

phalicis totum vulnus eſt implendum, doloris mitigationi incumbendum & ad quartum vſque diem applicetur repellens è far. hord. & fabar. ana ℥vj ol. roſ. ℥iij q. ſ. f. catapl. Secundo apparatu fiſſura ſcalpris eſt eluenda vel trepanon admovendum. Si parva fuerit vnius laminis fiſſura an ſtudiosè ad extremum vſque ſit eradenda, dubitat *Senn.* affirmat *Aquapend.* negat *Celſus*; cum *Galenus* moneat ſi fiſſura in longum porrigatur, ne ad finem eam proſequamur; in Europa etiam tam contumacia non ſint illa vulnera. Oſſi raſo nunquam humida nec vnctuoſa, ſed pulv. cephalicos impone, niſi inflammatio in metu ſit ob dolorem ſummum. Si meninges ſimul ſint læſæ, oſſe aperto, ſi non ſatis pateat, membrana detegenda, ſanguinem ſiſtens applicandum, imprimis celebre illud *Galeni ex aloës part. vna*, thuris dimidiâ: ad dolorem inſtilletur ſanguis columbinus qui etiam detergit: ad deterſionem mel roſatum cum ſuc. apij imo Ægyptiaco. *Matthiolus* vnicè ol. ovorum commendat. Vtile eſt oleum hyperici, maſtich. & vngu. cephal. quæ vide ap. *Senn.* Terebinth. cum aq. vitæ ſpc. calamint, nepetæ. Multi duræ meningi ol. roſat. & alia humect. applicant, quia roborat; & fluxum prohibet. Alij ſola ſiccantia requirunt: quia tympanum & nervi ſiccantibus gaudent, item omnia vlcera; quia oleum nervos offendit; quia frigus nervis inimicum. *Senn.* diſtinguit: ſi membrana ſit alba, pura, il-

læſa; ſiccantia ſunt ex vſu vt mel roſ. cum guttis IV. aq. vitæ: ſi vero membrana non planè illæſa ſit & inflammatio à dolore ſit in metu, vtile eſt oleum roſ. omphac. deinde variat pro ratione temperiei: in mollibus & pueris ol. roſ. convenit; in robuſtis reſina abietis, vel ol. hyperic. admiſce: ſi ſiccior, plus reſinæ quam olei: æſtate ol. roſ. hyeme reſ. abietis. Dura mater ob aerem ſemper motum amittit & ſuperficies ejus in ſquammas reſolvitur, interdùm cum fœtore quo inexercitati terrentur, ſed conſuetum hoc eſt & ſuperficiale, eluitur mell. roſato. *Senn.* hoc in caſu in clyſtere præſcripſit rad. pæon. ℥j ſem. pæon. ʒjj. Oſſis ſquammæ vi non euellantur ſed motus illarum, non lapſus, promoueatur; calli generatio promoueatur.

2. *Contuſio*, cum os deprimitur ita tamen vt in multas teſtas non ſit effractum. Reuocatur cucurb. cum magna flamma, ſed hoc fluxionem facit: æger ore, naribus clauſis ſpiritum ſurſum exprimat, quod in pueris ſuccedit; vel tenax emplaſtrum imponatur; vel attollatur terebello vel tripode. Oſſa ſine ſue ferruminat empl. è gum. hederæ.

3. *Effractura*, cùm os in teſtas diffractum intro deprimitur, teſtulæ illæ eximendæ, vel roſtris exſcindendum os, vel ſcalpris & volſellis cum malleo plumbeo eſt effringendum. Interdum os ita depreſſum in natiuam æqualitatem reſidit.

4. *Sedes*: cum concutientis veſtigium

oſſi manet impreſſum: reuocatur vt contuſio.

5. *Reſonitus*: cum vel pars alia, vel lamina alia findatur quàm icta ſit. Conjicitur, autem locus contrafiſſuræ ſi raſo capillitio emplaſtrum imponatur è pice liq. cerâ, thereb. aloe: hinc enim ſi quis locus tumidior, humidior, mollior apparuerit; hoc fiſſuram ſubeſſe veriſimile eſt; adeo vt æger etiam tale nihil cogitans cogatur ſubinde manum ei parti admouere.

S. progn. Quatuor ſunt fracturæ quibus decipi chirurgus poteſt. 1. Cum fiſſura ſubeſt capillaris. 2. Cum interna lamina finditur, exteriore illibatâ. 3. Cum os depreſſum illico in natiuum locum reſilit. 4. Cum alterâ parte os ictum eſt, alterâ fiſſum: *Fabr. Cent.* 1. *obſ.* 17. In fractura cranij ira lethalis fuit, *obſ.* 19. actus Venereus, *obſ.* 20. ſtrepitus nimius, riſus immoderatus, ſternutatio. *obſ.* 24. aër religioſiſſimè calidus ſit. *Fab. c.* 3. *obſ.* 22. familiaris eſt in vulneribus & contuſionibus capitis cucupha & rad. cariophyll. fol. fl. beton. &c. Vide *P. Borelli obſeru.* 20. *cent.* 2. vbi quædam habet notatu digna de cranij fracturis non apparentibus, & de modo eas cognoſcendi: Item de crotaphyti muſculi ſectione.

An à FVLMINE tactum cadauer. Renunciatio.

FVNGI ſunt excreſcentiæ vulnerum. His excedendis conveniunt alumen vſtum, mercurius præcipitatus, vnguentum Ægyptiacum.

Sæpè

pè è foramine per terebrum fracto fungi
ergunt, caro ſcil. rubra, fungoſa. Sub-
tum eſt meninx læſa. Cauſa vitioſi humo-
craſſi. Curantur vacuantibus; item to-
:is. ℞. Sabin. pulu. ʒ ij. ochræ ʒ j. f. pul-
; qui adſperſus eos conſumit. Par. Fabr.
ium pulu. habet. obſeru. 15. cent. 1. cuius
ec deſcriptio. ℞. Rad. caryophillat. ange-
cæ, calami aromatici ana. ʒ ß. Rad. ariſt.
otund. Irid. florent. ligni guajaci ana. ʒ ij.
. ſaluiæ, ſummit. majorannæ & roriſm. ana
.j. fiat omnium puluis tenuiſſimus: fungo
nſpergendus: poſtea ſeq. e is emplaſtr. appli-
:at. ℞. Empl. de betonica ℥ iv. gummi elemi
liſſolu-i in oleo roſaceo. ℥ j, Puluer. roſ. myr-
ill. ana ʒ j. maſtiches, calami aromatici ana
ʒ ß. cum ſ. q. ol. roſ. fiat emplaſtrum. Vide
plura citato loco apud Fabr. Hildanum.

FVROR vterinus eſt delirium cum im-
mani Veneris appetitu, ortum à ſeminis &
vteri calore toti communicato.

Cavsa *proxima* non eſt putridum ſemen
vt in *hyſterico pathemate*, ſed genituræ incor-
ruptæ quidem, verùm vberioris & acrioris in
vaſis vterinis *orgaſmus*.

Differt à maniâ, quod non ab atrâ bile,
ſed à ſeminis feruentioris plethorâ ducat ori-
ginem, quodque circa rem veneream peculia-
riter verſetur, ita vt petulcæ ægrotantes nihil
aliud vel loquantur vel cogitent. Vide *Cl.
Menjotium in eruditiſſ. ſuis diſſertat. Patholog.*

Cvratvr refrigerantibus, V. S. pur-
gantibus bilem atram. Appropriata & ſemen

extinguentia ſunt, lactuca, nymphæa, ſalix, portulaca, vitex, ruta, anethum, ſem. cannabis, imprimis coralla, ſmaragdus. Cuncta trita & teſtibus circumlita venerem extinguunt. Refrigerandum per interna & topica. Aquam caſtitatis vide ap. *Senn. l. 1. p. 2. c. 10. l. 4 p. 2. ſ 3. c. 5.*

FVRFVRES ſeu porrigo, fit ab ichore ſalſo, bilioſo etiam. Habetur aliquibus pro validi cerebri ſigno. Nihil periculi portendit.

CVRATVR generalibus, topicis, mollientibus: poſt detergentibus vt vrinâ, muriâ, decocto lupinorum cum fuligine, ſuc. ſcillæ: ſcarificatio, hirudines vtiles ſunt.

FVRVNCVLVS. Puſtula.

GALLICA lues. Lues venerea.

GANGLIVM tumor eſt circa articulorum oſſa, quæ ſolâ cute teguntur. Cauſa eſt nerui vel tendinis imbecillitas, ex ictu, labore; vnde alimentum conuertere non poteſt. Pertinet ad ſcirrhos, non œdemata, vt ſtrumæ.

Differt, ab *atheromate* tumoris inæqualitate & renitentiâ. Curatur generalibus: frequenti cum ſaliuâ frictione, abſque aliorum medicamentorum vſu: ſi tenui ac gracili ſunt radice, vinculo ſericeo ad radicem arctè vinciatur, & vinculum quotidie arctiùs conſtringatur, donec illis nutrimentum pereat. Topica ſunt mollientia, poſtea ad calorem ganglium diſcutiens appone vel manibus cyſtim rumpe: laminam plumbeam mer-

curio confricandam per nouem dies impone, ſeca, vre ſi liceat; in articulis non licet. Suppuratio procuretur ſi reliqua fruſtra ſint.

GANGRÆNA eſt incipiens membri corruptio, quam ſi partis extinctio ſubſequitur, *ſphacelus* ſeu *ſideratio* dicitur, quæ nihil aliud eſt quam cadaueroſa & emortua caro. & dicitur *der Kalte brand*. prout Gangræna. *der Heiſſe brand*. Fit 1. A frigore nimio. 2. A venenatâ qualitate. 3. A prohibitâ tranſpiratione vel ab humorum copiâ vt in inflammat. 4. A calore externo nimio. 5. Ab alimenti & caloris influentis defectu. Quæ cauſæ omnem calorem natiuum extinguunt.

Signa. Si à cauſa 1. Præcedit dolor pungens, rubor, tandem frigus, ſtupor. Si à 2. ſyncope, febris continua, delirium adeſt. Si à 3. dolor & pulſatio citra materiæ reſolutionem & ſuppurationem imminuitur color liuidus, fœtor. Pars ſi nigra ſit, marmore frigidior, molliſſima: ſi penitus nec ſentiat nec moueatur, ſi valde fœteat & ſanies viridis affluat, *ſphacelus* eam tenet. Sæpe tamen aliquis motus deprehenditur adhuc etiam in ſphacelo, cum ſc. caput muſculi illæſum, tendinem ſyderatum mouet, quo ne fallamur cauendum.

Progn. Gangræna ſæpè phlegmoni & aliis id genus tumoribus ſuccedit.

CVRATIO. Vacuetur humor ſi adſit: diæta inſtituatur: Quibus vires imbecillæ, vinum præmittatur *oligophoron* & dilutum carnes euchymæ & earum iura; quibus inco-

quantur acetoſa & lactuca cum borag. vel buglosſâ vt in cæteris calidis affectibus. Semper cor per int. & externa roboretur. Si à frigore & nondum adſit gangræna, pars frigida vel niue fricetur, *Senn. de gangr.* poſtea theriaca cum vino detur vt ſudet. Vbi refrigeratio nonnihil mitigata eſt, lenes frictiones ex oleo amygd. am. item fotus è lacte, decoctione roris marini vtilis eſt. Si autem præſens ſit gangræna, ſcarificationes potius adhibendæ vt in ſeq. &c.

Si à cauſâ 4. Præter generalia, V. S. præmiſſo mollientis enematis vſu; purgantia non valida, ſudorifera & cardiaca locum habent, & 1. Inciſiones ſunt faciendæ ſi ad os penetret, vitatis vaſis: vel ſcarificatio ſufficit: vel vrendum. 2. Lauandæ ſunt plagæ decocto acri detergente è ſcordio, quod imprimis hic vtile eſt, rad. angel. 3. Ægyptiacum cum penicullis inſere plagis, toties donec caro mortua nouaculâ reſcindenda ſit conſumpta; quod carnis odor, calor, ſenſus indicabunt. 4. Toti parti catapl. deſic. reſolu. eſt applicandum. 5. Supra partem affectam adſtringens.

Si à cauſa 5. Repellens locum non habet; niſi manifeſta adſit gangræna. Si *ſphacelus* adſit, quidam in parte ſanâ ſectionem faciunt; quidam in demortuâ; quod in hac ſymptom. vt hæmorrh. metus non ſit. *Senn.* diſtinguit: Si putredo non latius ſerpat ſed ceſſet; quod vbi ſit, circa partem affectam circulus exactè rubeus & exquiſiti ſenſus apparet, ſectio fiat

in parte mortuâ, alias non approbat *Senn. Parei* modum quo ſanguinem ſiſtit, *vid. apud Senn.* Statim poſt inciſionem cauteria admouenda, ad ſanguinem ſpiritusque cohibendos, ne immoderatè effluant: poſtmodùm conſulendum viribus patientis: tandem enitendum vt eſchara decidat vel vſu ſucci porri cum melle, vel radicis ireos cum melle. Commodè etiam duobus aut tribus, antequàm aggrediamur operationem, diebus, patienti propinatur. ℈j. aut ℈jß. ſeq. opiatæ cum ℥ iij. aq. lactucæ & nymphex, & ſyrupi papaueris ℥ß. ad ſopiendos ſenſus. ℞. Pyrethri, euphorbij, ſpicæ nardi ana. ℈j. croci optimi ʒ j. lachrymæ papaueris. ʒ iij. ſem. hyoſcyami albi ʒ ij. ſem. papau. albi ʒ v. vel mellis optimi non cocti q. ſ. in triplici aut quadruplici pondere. M. fiat opiata: Quâ intra ſex menſes non eſt vtendum. Sæpè ægri diu pedem ante dies aliquot abſciſſum dolere queruntur.

Datur quoque *gangræna ſcorbutica*, quæ incipit plerumque à causâ internâ abſque vllâ causâ manifeſtâ circa pedis extremum cum nigris & purpureis maculis, vlcere cruſtoſo ſicco, ſaniem non reddente. Vltra ſex menſes extenditur aliquando. Occupat tendines, qui non tam citò ac caro putreſcunt, cum dolore intenſiſſimo.

GANGRÆNA ex interceptione ſpirituum animalium. Vide apud *Fabr. Hildanum, obſeru. 3. cent. 1.*

GARGAREONIS inflammatio. In

flammatio gurgulionis.

GINGIVARVM fiſtula. Fiſtula gingiuarum.

GINGIVARVM inflammatio. Tumor.

GLANDVLA eſt adenis tumor obduratus à *ganglio* & *nodo* ſolo ſitu diſcrepans.

CVRATIO. Eadem quæ in *gangl. nodo* & *lupia*. Topica adhibeantur quæ molliendi, eliquandi, & diſcutiendi vim habeant. e. g. ℞. empl. exycrocei ℥j. muciag. alth. lini. fœnugræci. ana. ʒ v. euphorb. ſagap. ammon. ana. ʒ iij. reſinæ ʒ vj. ceræ albæ. ʒ iij. diſſoluantur. gummi in aceto, & fiat emplaſtrum. Aut nucum cupreſſi ʒ j. ficus acerb. (*caprificos*) n. iij. cum ſucco ſambuci miſce & appone: vel ammon. in aceto acerrimo eliquatum: vel emplaſtrum de bdellio: quæ omnia etiam faciunt ad emoll. quoſcunque tumores duros.

GLOBO inflictum vulnus. Vulnus globo inflictum.

GONORRHOEA eſt fluxus inuoluntarius ſeminis. Fit vel à retentrice læſâ, ab intemperie frigidâ & humidâ; vel ſemine aquoſo & acri expultricem irritante. Sine ſenſu eſt. Si ab intemperie, corrigitur contrarijs, imprimis aq. ſuc. menthæ, balneis adſtringentibus, ſiccantibus, per generalia & topica. Diſtinguendum tamen accuratè, an ſemen, an humor pituitoſus effluat. Diæta ſit ſiccans, calida. Facit tabem dorſalem, quæ cum gonorrhæa ſemper eſt.

GONORRHOEA Venerea eſt inflammatio *paraſtatum* ab impuro contactu cum ſanie acri, dolore, ardore vrinæ, tentione penis, quæ vel per decennium durare poteſt.

CVRATIO. Virus non temerè ſiſtendum, ne vel luem accerſat, vel vlcus penis aliudve graue malum. In principio refrigeretur & humectetur, per clyſteres, lenientia, V. S. generalia, topica. In declinatione adhibeantur reſoluentia, vt terebinthina. Si inter mejendum intolerabilis ſit ardor, vrinam reddat demersâ mentulâ in matulam lacte vel aq. tepente plenam. Si vlcus fiat, detergentia injiciantur, vt aq. hord. ſir. roſ. aq. plantag. mell. roſ. *Paræus* addit ſæpè ægyptiaci modicum. Cicatrix inducatur iniectione ſiccante & adſtringente. Si fruſtra, ad Guajacum & rad. ſalſ. parill. recurre. Tandem ceſſante omni fluxu, roborandæ partes ſeminales, & tollendus omnis luis metus. *Cl. Lindanus* ſequens præ reliquis probatum habebat. ℞. Herbar. vermiculariæ aut Zedi major. m. j. ſem. cidonior. rutæ, agni caſti, plantag. ana ʒ j. rad. tormentill. ℥ ß: flor. roſar. rubr. p. ij. verbaſc. p. 1. ſucci recent. limonum. ℥ vj. Aq. flor. maluæ arboreæ. ℔. jß. Indantur vitro & quatriduo macerentur in balneo, colatur. Doſis. iij. vel. iv. cochlearia manè & veſperi per aliquot dies.

GVLÆ obſtructio. Obſtructio gulæ.

GVLÆ paralyſis. Paralyſis oëſophagi.

GVRGVLIONIS inflamma-

tio, Inflammatio gurgulionis.

GVRGVLIONIS procidentia. Procidentia gurgulionis.

GVTTA roſacea. Aliquando rubedo præter naturam abſque puſtulis, veſicis vel vlceribus adeſt; aliquando cum puſtulis & veſicis, aliquando cum vlcere, quæ poſtrema etiam *noli me tangere* vocatur. Inficit præcipue naſum.

CAVSA: ſanguis feruidus craſſus, vitio epatis genitus, qui ob craſſitiem nec remeare nec diſcuti poteſt.

Progn. Difficulter curatur.

CVRATIO. Sanguis refrigerandus per diætam, V. S. cucurb. ſcarif. & generalia & purgantia humorem bilioſum. Topica ſunt aq. omnium fl. quæ deſtillatur è ſtercore bubulo; facies prius vapore aq. tepidæ molliatur. lac virginale. Aq. lil. alb. ſigill. ſalomon. fl. fabar. &c.

GVTTA ſerena. Oculi vitia.

HÆMOPTYSIS eſt ſputatio ſanguinis à pulmone. Hinc venire tuſſis docet. Non dubitandum ſi floridus, ſi ſpumoſus: oritur à copiâ ſanguinis & feruore eius vndecunque excitato. Si à pulmonibus copioſior exit & tenuior ſine dolore, à thorace paucus craſſus cum dolore. *Cl. Lindanus.* Cauſa eſt *ruptura vaſis*, quæ cognoſcitur ex multi ſanguinis fluxione & confertim factâ; & ex cauſâ procatarcticâ, ictu, lapſu, irâ, tuſſi validâ. Vel *eroſio*: tumque præceſſit deſtillatio acris, vel eſus acrium, triſtitia: particulæ ejiciuntur

m tuſſi ; ſputa cruenta per interualla tan-
m ejiciuntur. Vel *anaſtomoſis* & non con-
ttim ſed paulatim ſanguis modicus ejicitur,
à venere : reliqua ſigna abſunt.

CAVSA *remota* eſt conſuetæ vacuationis
appreſſio, lienis, epatis vitium.

Subjectum. Si ſimplici exſpuitione excerna-
tur, è gingiuis eſt; ſi per exſcreationem, è fau-
cibus; ſi copioſus vacuetur & adſint capitis
affecti indicia, è capite; ſi vomitu, è ven-
triculo; ſi tuſſi, è pectore.

S. Diagn. Si tuſſis ſit longa, è pectore ori-
tur ob viæ longitudinem: ſi breuis, ex tracheâ:
ſi mediocris è pulmonibus. Sanguis nigri-
cans, grumoſus, interdum & fœtidus, è pe-
ctore prodit. Spumæ ſimilis ex rubro albi-
cans, è pulmonum ſubſtantiâ. Sanguis pau-
cus ex tracheâ. Dolor obtuſus vel nullus pul-
mones affectos indicat : dolor magnus pe-
ctus.

S. *Progn.* Hæmoptyſis è pectore periculo-
ſa, è pulmonibus magis, ex aſperâ arteriâ
minus: quia vaſa pectoris minora ſunt & ſa-
nies in thoracem effunditur. Peſſima eſt vlce-
ratio, minus mala ruptura; apertio facile
curatur. Vlcus pectoris curabile, pulmonis
non. Vide *aph.* 25. *lib.* 4. & *aphor.* 16. *lib.* 7.
cum febre ſemper *lethalis.*

Cernis vt è molli ſanguis pulmone remiſſus,
Ad ſtygias certo tramite ducit aquas.

Aliquando critica eſt, & liberat à magnis mor-
bis; tum non metuenda, quia accidit cum
ægri εὐφορία, abſque febre. *Mulieri ſangui-*

nem vomenti, ſi menſes ſuperueniant, ſanatio.

CVRATIO. Si fiat per rupturam, apertionem; vnica eſt indicatio conſolidandi & ſanguinem ſiſtendi. Ergo ſi à tuſſi rupta ſit vena, ſuſpendatur omnibus modis catharrus. Vide catarrh. poſtea ſiſtendus ſanguis per omnis generis reuulſiones: qualitas ſanguinis excedens temperetur: bilis purgetur per mitiora: vitanda aloe & ſcam. omnibus medicamentis mel miſceatur quod vias aperiat. Poſtea ſolidandum per ſir. de Symphyto *Fern.* quem vide apud *Senn.* ℥ jv. ſuc. vrticæ per dies 6. mane ſumatur; lap. hæmatites ʒ j. cum aq. vel ſuc. polygon. *Trallianus* dat ℈vj. datur in rotul. elect. infuſ. donec menſtruum rubeſcat: vide hæmorrhag. Si omnia fruſtra, laudanum opiatum exhibendum vel aliud narcoticum. Chamædryos diuturnus vſus vtiliſſ. *Crato ep.* 184. *Rul.* ſem. vrticæ, *Manard.* rad. lappæ laudat. Si ex eroſâ venâ pectoris pus effluat, vel etiam ſputum cum ſanguine, curatur vt phthiſis quæ ab eroſis pulmonibus fit.

HÆMORRHAGIA critica. Criſes.

HÆMORRHAGIA narium, ſiue fluxus ſanguinis è naribus vel critica eſt vel ſymptomatica.

CAVSA eſt vel *anaſtomoſis*: vel *copia ſanguinis* & adſunt ſigna plethoræ: vel *irritatio expultricis* ab humore acri & tum ſigna adſunt cacochymiæ: vel *retentricis imbecillitas* & tum ſæpius ex interuallo ex leuiſſimis cauſis

fluit ſanguis : vel *ab externis* vt irritatio, titillatio, illitus calidorum : vel *diairesis*, vel *diapedesis*, ſi ſanguis ſit aqueus, ſi pituitoſa cacochymia infeſtet.

Diff. Fit vel è venis narium vel craſſæ meningis tertij ſinus, & tum ad reuulſionem topica occipiti applicanda monet *Bauh.* Sæpè ex arteria fluit. Critica non eſt ſiſtenda, niſi nimia ſit. Si modum excedit optimè quidem ſiſtitur ijs remedijs quæ ſpiritus impetum ſiſtunt.

Progn. Melancholici & pituitoſi eam difficilius ferunt.

CVRATIO. Si per anaſtomoſin à plethora, ea eſt tollenda & ſanguis à naribus reuellendus per V. S. è directo & fiat foramen anguſtum, detrahatur per vices ℥j. ℥ij. vel etiam ℥jv. Per cucurbit. ventoſ. epati applicatas, quæ tamen inflammationem epatis excitarunt : melius ſiſtunt ſi pedi è directo applicentur, imo ambobus ſi ſanguis è nare vtrâque ſtillet, eâ tamen cautione adhibitâ, ne diu in eodem loco maneant, ſed antequam deliquium animi ſuperueniat, detrahantur, *For.* Scarificatæ ſuris, ſcapulis applicentur. Ligatura dolorifica artubus injicienda. Frictiones cum ſale & aceto fiant. Non niſi reuulſione peractâ per topica & interna ſiſtatur ſanguis. Interna ſub quauis forma. *For.* ſtercus porcinum bolo arm. mixtum, ne agnoſceretur, exhibuit. Seq. etiam incurabilem ferè hæmorrhagiam ſtitit.

♃. ſem. portul. plantag. acetoſ. endiv.

papav. albi, ana ʒ j. rad. conſol. maj. ℥ j. coq. in aq. ſ. ad ℥ jx. colat. adde ſir. myrt. granat. papav. nymph. ana ℥ ß m. Succus vrticæ & ſem. lap. hæmat. Vltima anchora ſunt narcotica. Seq. *Heurnius* in ſecretis habet. ♃. Sem. pap. alb. ʒ ß hyoſcyam. alb. ℈ j. lap. hæmat. ℈ j corall. rubr. ʒ j m. f. pulv. cum conſerv. roſ. ʒ vj pro vna vice. *Idem* ♃ aq. vrticæ ℥ j. pulv. cran. hum. ℈ j m. Suc. vrt. portul. plantag. millefol.

Per topica. Fimus porcinus naribus applicatus. Aq. gel. carpis manuum & nuchæ affuſa ſi febris adſit. Os repletum teneatur aq. gelida, ſi quid naribus attrahitur, quod perpetuum eſt. ſuc. vrtic. plant. naribus indantur: anacollemata, item epithemata, fotus: cinis chartarum alb. in nares mittatur. Fruſtum cretæ annulari contentum è directo. Teſtes foveantur frigidâ, Spongia oxycrato imbuta axillis ſubmittatur. Rad. pæon. linguæ ſubjiciatur. lapis carpion. ore detentus. Radix nigellæ maſticata naribus appoſita. Thalerus Imp. fortiter intercilio applicatur loris. Fl. Bellidis min. manu detentæ. Iidem intra ſumpti ſanguinem concretum promptiſſ. reſolvunt. vſnea. aq. ſperm. ranar. Vide plura apud *P. Borell. obſeru. 95. cent. 1. pag. 94.* vbi mirè laudat vrticam plantis pedum & volis manuum applicandam. Et apud *eundem obſeru. 7. cent. 4.* oxicratum cum pannis eo madidis toti ſpinæ admotis & ſæpè renouatis.

Si

Si à materiæ acrimoniâ, purgari bilis debet & temperari. Si per diapedeſin, humores ſeroſi purgentur. decoct. lign. cibi ſint incraſſantes, &c. *Heurnius* primo vtitur cucurb. ventoſ. pedi, epati appl. poſtea & ſecundæ ceruicis vertebræ: deinde frict. ligat. poſtea V. S. tandem topica & interna. Muſcus ille crepitus lupi dictus.

HÆMORRH. vulnerum. Fit à ſolutione continui venarum & arteriarum. Difficilius curatur, ſi arteria ſecundum longitudinem vel obliquè ſecetur, quam ſi transverſim. Sæpè enim medici ſuadent, ſi ſanguis ſiſti nequeat, vt arteria transverſim diſſecetur.

CVRATIO. Adhibitis quæ ſupra dicta ſunt: primo vulneris vel potius vaſis orificium eſt occludendum, vel compreſſione digitorum, donec thrombus concreſcat; vel cum hoc in arteriis locum non habeat, in quibus ſanguis non concreſſit & rarò in venis, vas digitis aut med. obſtruatur. Comm... eſt fungus crepitus lupi dictus, vel *Gal.* illud tritum. Intercipientia ſupra partem affectam ponantur. Si fruſtra, *Par.* jubet vaſis oſculum radicem verſus acu filove cum carnis tantâ portione, quantam pars permittit, comprehendere ac vincire; cui fini cogimur aliquando cutem, quæ vas illud tegit, diuidere ac tardè vinculum reſoluere. Quod ſi hoc partis non ferat conditio, eſcharotica, quæ cruſtam inducunt, adhibenda, quæ improbat *Senn.* & potius eorum loco

vitriolum laudat, quod non niſi vſtum cauſticum eſt, crudum v. vehementer adſtringit & parum vrit. Quidam pulv. crudi vitrioli inſpergunt, alij commodè in liquorem diſſolvunt & adhibent, niſi nervi ſubſint. Interdum vas in lucem protractum cogimur reſcindere, vt moles partium extremitatem ejus comprimat. Quidam ineunte vere, cum ranæ ſperma primum projiciunt, accipiunt craſſioris linei panni q. ſ. hoc ſpermate ran. ſæpius lavant, ſolique ſiccandum exponunt, idque ter quaterve repetunt, & ſic ſiccato linteo tempore vſus præciſam partem; vulnere duplo majorem, vulneri impomunt.

HÆMORRHOIDES ſunt fluxus ſanguinis. Sunt vel opus naturæ vel ſymptomata morbi. *Hæmorrhoides* ani externæ duæ ſunt; interna à vena porta vna. *Diff.* Sunt vel apertæ vel cæcæ in ano vel inteſtino vel ſphinctere. Cæcæ ſunt vel veſicales à pituita, vel verrucales à ſanguine melancholico, vel vuales, vel morales mariſcæ dictæ. Dolor non eſt in venis, quæ ſenſu carent, ſed partibus vicinis à diſtenſione.

CAVSA. Eſt *anaſtomoſis* venarum à ſanguine craſſo aduſto. Purgantibus validis, vt aloe, exacerbantur; quia humorem ad partem attrahunt & tumorem irritant: quod qui negant, ſcuticâ digni ſunt. Internæ non niſi ſpeculo ani explorantur.

Progn, *aph.* 11 *ſ.* 6. In dolore hæmorrhoidum, niſi maturè ſuccurratur, inflammatio

vel vlcus fit. Cæcas tumentes, niſi maximè tumeant & magnum dolorem inferant, præſtat naturæ committere, quam aperire, magnæ effuſiones à V. externâ fiunt, cum nimiâ copiâ manat, aut diutius durat hæmorrhoïdalis fluxus, vel frequentius reuertitur, vires labefactantur, viuidus corporis color perit, tandemque cachexiæ & hydropes ſequuntur.

CVRATIO. Cæcæ ſi tumeant, vt vacuetur ſanguis danda eſt opera, frictione aſperâ factâ, fol. mercurial. parier. borrag. frig. ſuc. betæ, cyclam. centaur. min. ne autem dolor excitetur, anodyna addantur. Ol. ſamb. & liquor qui è flor. verbaſci inſolatis in vitro fit, mirè confert dolori ſi illinas. Scrophular. chelidon. minus extra, intra, mirè operatur.

Si verò magnus ſit dolor & inflammatio metuatur, V. ſecetur in brachio, poſtea etiam ad malleolum; Phlebotomia enim in omni ſanguinis profluuio reuulſorium & magnum eſt remedium; ſi non ſedetur, hirudines poſt V. S. applicentur, quibus elapſis fluat ſanguis donec ſponte ſiſtatur; vel æger ſuper balneum aq. calidæ ſedeat, cujus vapore ſanguis mouetur, vaſculo aquæ innatante quod ſanguinem excipiat, vel corniculâ extrahatur. Dolor ſedatur anodynis refrigerantibus injectis & applicatis, humectantibus etiam; imprimis ol. viol. etiam ad ℥j. injectum. Quædam ſuberis lignei cinerem cum vitell. oui & ol. roſ. ſubactum appoſuit pro mirâ-

culo. Sectio tuta non eſt, quia facillimè fit vlcus. Purgatio à hiera ardorem & tumores in ano ac hæmorrh. ciet. *Solen.* item frict. part. infern. ſuffitus è matric. coctâ in vino. *Idem.*

Si verò nunquam fluere conſueuerint, nec ſpes ſit eas fluxuras, danda opera (præmiſſis fortè generalibus & purg. V. ſect. *Fer.*) vt exſiccentur per digerentia & exſiccantia; vt bol. arm. verbaſ. ſcrofular. plantag. millef. hyperic. ſcabioſ. cynogloſſ. rad. chelid. min. ſub formâ fotus, inſeſſus vaporis. Fumus ſulphuris. Cæpæ cum butyro coctæ. *Amatus* cum cætera eſſent fruſtrà, pomum arantium excavatum ol. roſ. & ſem. lauendulæ impletum ad cineres calidos admouit, calidè applicuit & ſæpè renouauit. Si parcius fluant, viæ molliendæ, danda aloe ſed cautè. Si nimium fluant, curandum reuellentibus, alterantibus, adſtringentibus. Inter purgantia alaumque ducentia ſeligenda blandiora adſtringendique ſimul qualitate prædita: qualia ſunt rhabarb. myrobal. & tamarind. vt humores biliosi ſanguinis impetum conciliantes commodè expurgentur. Laudantur imprimis pil. ex bdellio. ℞. Pill. de bdellio. ʒ j. trochic. de carabe, & terra ſigill. ana ℈ j. cum mucilag. ſem. cydonior. extracta cum aq. roſac. fiat maſſa pill. de quâ capiat ℈ j. bis in die ante prandium & cœnam. Toto curationis tempore vtatur æger pro potu ordinario aq. ferratâ vel decocto millefolij. Præſeruatio fit per conuenientem victus rationem, V. S. bis

autter in anno celebratam; & per purgationes vſuales; cauſticum tibiæ admotum, aliaque huiuſcemodi, quæ varianda iuxta varias corporum diſpoſitiones. Præterea aq. minerales vitriolatæ, aluminoſæ & ferratæ maximè huic ſcopo conueniunt. *Fonſeca* ad præcautionem commendat decoctum Lentiſci, quod hæmorrhoïdes ſiſtit ſimulque ventriculum roborat. *Rulandus* ſibi ipſi ſtitit applicatis alternis ſacculis rubr. & contuſis glandibus vel fol. quercus in aceto diu coctis.

Obſeruauit *Senn. Plat. Fern.* ſæpè è podice ſine ſanguine & dolore mucoſas & ſubalbidas ſordes, quas falsò nonnulli pro pure habent, excerni multo tempore, poſt longos morbos melancholicos, equitationem, &c. Materia è ſanguine corrupto fit, vt in fluore muliebri, albumini ouorum ſimilis. vid. Topica. Ad nimium hæmorrhoïdum fluxum laudat *Cl Borellus obſeru.* 58. *cent.* IV. Syrupum de roſis ſiccis. In ordin. curatione hepatis & lienis ratio habenda, cum venæ meſeraïcæ viſceribus hiſce inſerantur: quæ ſi calidiora ſunt aut debiliora, vſu epithem. & vnguent. refriger. & roborantium fouenda. Si ab obſtructione viſcerum & venarum meſeraïcarum, vt ſæpè fieri ſolet, eæ erunt ſoluendæ. Sic pill. ex chalybe contumacicrem fluxum curatum vidi. Sequens oleum frigidè admotum commendatur à *P. Borello obſeru.* 63. *cent.* I. ℞. inſecta quæ in locis humidis & cellis vinarijs, ſub lignis & lapidibus reperiuntur, gallicè *Cloportes* dicta Leucophæa,

ea collige ad ℥iv. Vt & radices porri ſeu barbam ad ℥jß. olei oliuarum ℥vj. minutim incidantur inſecta & radices & cum oleo per horam bulliant, cola & vtere. Confert etiam butyrum recens aq. roſaceâ lotum, & cum oui albumine agitatum & admotum.

HÆMORRHOIDES Vteri. Vt in ano ſic & in vteri ceruice fiunt hæmorrh. ſi venæ in illo loco diſtendantur: explorantur ſpeculo.

CVRATIO. Præmiſſis generalibus dolor quouis modo ſedetur per inſeſſum, &c. Si dolor abſit vel mitigatus ſit, ſi ſanguinem non fundunt, ſed tumeant, ſolummodo veteres eas ſcarificabant, ſed potius digerentibus & ſiccantibus ſiccentur. Si valdè turgeant, vt vacuentur danda opera, per mollientia ſub formâ vaporis, & frictione, appoſitione hirudinum: vltimum eſt ſectio, quæ tamen eſt periculoſa. Dolent ac ſolo dolore à menſtruo dignoſcuntur.

HEMICRANIA. Dolor capitis.

HEMIPLEGIA. Paralyſis.

HEPATIS inflammatio. Inflammatio hepatis.

HEPATIS obſtructio. Obſtructio hepatis.

HEPATIS ſcirrhus. Scirrhus hepatis.

HEPATITIS. Dyſenteria hepatica.

HERNIA inteſtinalis. Cauſa proceſſus peritonæi vel ruptura vel laxatio. Prius negat

b. ep. cent. 3. annexa quia in aneuriſmate, omphalo, varice, arteriâ, peritoneum, & na dilatatur: quia in ſectione herniæ conictio & ligatura illius proceſſus fieri non ſſet, diſruptæ enim partes diſtrahuntur.
Signa. Tumor durus modò magnus, modò è euaneſcens in ſcroto digitis preſſus reat cum murmure & dolore: ſi rumpatur ritonæum, ſubito oritur; ſi laxatum, ſen. Sæpè teſtis naturæ ignauiâ in inguine titans, dolorem & tumorem faciens, heram mentiens. Curatur ſaltu, &c. Epiplocele ie dolore & murmure intrò pellitur.
CVRATIO. Inteſtinum reponendum: ob flatus & fæcum duritiem reſtitui non ſſit, violentius non ſunt impellenda, ſed ius applicandum molliens reſoluens. Si fruſtra, clyſter reſoluens injiciatur: ſi etiam hoc ſtra, conſenſu amicorum in ſcroto facien eſt ſectio, vt peritonæi ruptura major fiat: c repoſito inteſtino peritonæum ſuturâ udatur. Si flatus ſint à pituitâ, difficilis curatio; valida enim diſcutientia flatus gent; in quo caſu quidam ol. amygd. dul. nt; tutius glandes & clyſteres pituitam edunt. Sectio, de qua ſupra, rariſſimè prodeſt. *nn.* ſæpè homicidij ſuſcipicionem medico cit.
Continetur repoſitum inteſtinum ſubligalo. Diæta ſit conſolidans, adſtringens. Inna quoque talia. Poſt videndum vt alui crementa ſint mollia. Quoties aluus redtur, manu cohibenda inteſtina. Supinus

per aliquot dies in lecto ſe contineat. Topica ſint ſymphit. maius, ſanicula, jacea alba & nigra, ſigillum Salomonis, pentaphyllum, tormentilla, nuces cupreſſ. filix fœmina, piloſella, perfoliata, herniaria, herba Holleriana dicta; quod *Hollerius* ſcribat ſuccum eius herbæ per 9. dies cum vino rubro potum hernias perfectè curare: rad. caryophyllat. è quibus interna fiunt ſub quauis forma æquè ac topica. Curatio per punctum aureum, vt vocant, fit modis tribus: vel cum filo linteo, vel virgulâ plumbeâ, vel virgulâ aureâ. *Par. l.* 7. Caſtrationi *Paræus* nunquam ſubſcribit, niſi vel gangræna vel ſarcocele eos inuaſerit. *Platerus* alium modum habet, quo citra ſectionem herniæ curantur. vide *Senn.*

HERNIA inguinalis. Tumor rotundus in inguine qui facilè intro pellitur.

CVRATIO. *For. l.* 27. eam curauit eccoprotico clyſtere, fotu molliente & reſoluente, repoſitis inteſtinis: locus inunctus eſt col. ouor. myrt. hyperic. ana q. ſ. mox per plures dies ceratum contra rupturam applicat & ſubligaculum. Potus erat cereuiſia infuſionis conſolid. maj. cum ſacch. vel claretum decoctionis rad. conſolid. ſigill. Sal. glycyrrh. ana ℥ß herba valeriana, nep. et. conſol. min. oſmund. plantag. fl. roſ. rub. ana m. ß ſem. aniſi ʒj: alij dant flores calendulæ cum vino ex ouo ſorbili: quidam dabat puluerem vermium terr. *For.* feliciſſima vtitur rad. ſig. Sal.

HERNIA vteri. Non occurrit apud

authores. *Senn.* vnicum habet exemplum. *Doringius in Epiſt. ad C. Fabr.* adhuc duo recenſet. Fit cum vterus in inguen decumbit & ibi ſenſim accreſcente fœtu in majorem tumorem attollitur. Curatur ſolâ ſectione.

HERNIA ventoſa. *Signa.* Tumor ſcroti ſine pondere aut grauitate cum ſono.

Progn. Facilè curatur.

CVRATIO. Generalibus flatum & pituitam tollentibus topicis reſolu. ſectione non curatur.

HERNIA humoralis. Inflammatio ſcroti & teſtium.

HERNIA aquoſa. Sæpè ſequitur hydropem vel comitatur potius. Rarò in ſcroto generatur; defluit per venas à renibus. Cum vnum latus ſaltem affectum eſt, nunquam teſtis dexter, ſed ſiniſter, ob materiam ſpermaticam, laborat.

Signa. Diſtinguitur à Sarcocele ſolâ pelluciditate, tumor in abdomen ſe non recipit, licet prematur. Si in ſcroto ſit, teſtes tactui occurrunt, ſcrotum tumet. Si inter erythroidem tunicam, tumor eſt oualis, teſtis viſum & tactum fugit, ſi in vno tantum latere ſit tumor.

Progn. Ramex inteſtinorum difficilè admodùm curatur. At aquoſa hernia curatu facilis eſt. Carnoſus ramex ægrè aut nunquam curatur. Omnes inueterati ramices ſuſpecti ſunt ne teſtes corrumpant.

CVRATIO. Si ſiniſter teſtis laboret &

ren ſiniſter vitioſus ſit, vel planè à cura abſtinendum, vel ſcrotum tantum in inferiore parte incidendum, vt ſeroſus humor effluat: quod ſingulis annis in ſexagenario feliciter fecit *Griffonius ap. Fab.* Si renes non laborent, aqua vacuatur vel inſenſibiliter per reſolu. & diſcutientia: ſi fruſtrà, præter vniuerſalia, ſcrotum ſcalpello aperiatur, ſi in ſcroto hæreat aqua: ſi in tunicis, tutum non eſt. Præmiſſis vniuerſalibus in parte decliuiori ſcroti fieri debet apertio vitando teſticulum, aqua iteratis vicibus extrahenda. Vide *Petr. Borellum obſeruat. Medico-phyſicarum.* IV. *pag.* 7. Si cum hydrocele caro circa teſticulum concreuerit, vt in ægro *Fabr.*, cautè tractetur, *cent.* 4. *obſ.* 65. reſcindatur teſtis, ſi fieri poſſit, vt & ſi ab aqua teſtis putreat, quod ex fœtore & odore ſcitur.

HERNIA carnoſa rarò in ſiniſtro latere oritur ob vas ſpermat. Fit è ſanguine craſſo, vt verrucæ.

Signa. Tumor durus ſine inguinis tumore ſenſim auctus, figurâ teſtem refert. ab Hydrocele pelluciditate dignoſcitur. Iuuenis cum ob amici ingreſſum in coïtu ſemen retineret, Sarcocelen incurrit. *Fabr. obſ.* 64. *Cent.* 4.

CVRATVR. Vniuerſalibus præmiſſis, in principio repellentibus vtendum, poſt ſiccantibus vel chirurgiâ, quâ totus teſtis eximitur. *For.* aliquot curauit. Qui cacochymum, imbecillum ſenem, aut guloſum præſumpſerit curare ſectione, manifeſtiſſi-

deſiderat homicida vocari: ſuadent au-
s tutius eſſe non aggredi curam. Puluis
, ononid. ſumptus, vtiliſſimus.

IERNIA varicoſa, ramex varicoſus circocele eſt varix: tactu & viſu exploṛ ur.

CVRATIO. *For.* præter generalia empl. mucag. & ammon. applicat. *Paraus* ſe- .one curat vt varices. *Senn.* hanc pericu- ſam ait & teſtes potius in ſubligaculo ſuſ- nſos gerendos, & adſtringentia applican- a, vt aq. nuc. cupreſſ.; alij molliunt, po- ea reſolvunt, vt *For.*

HERNIA vmbilicalis. Sæpè fit, cum ıteſtina & omentum in vmbilicum laxatum ecumbunt.

Signa. Si ab inteſtinis; tumor mollis non ſt nec durus, ſuppreſſo ſpiritu increſcit; vbi eger ſupinus decumbit, inteſtina plerumque cum ſtrepitu & rugitu in ſuum locum regre- diuntur. Si ab omento, tumor ad baſin la- tus, in verticem anguſtus eſt.

Progn. In infantibus facilè, in adultis dif- ficillimè curatur.

CVRATIO. Præter generalia & topica vt ſupra. *For.* in infantibus, repoſitis inteſtinis, quatuor rotulas ad formam ſtuferi è corio ru- bro conficit oxycroceo obductas: primam per dies 4. apponit, quâ ſublatâ aliam appo- nit. Idem ol. ouorum laudat. Faſcia vmbili- calis tuta eſt, ſectio non tuta, præſertim in infantibus. Cum tumorem aperuiſſet chirur- gus in infante, inteſtina cum animâ ſunt ef- fuſa. *Par.*

HERNIA vmbilicalis aquoſa

Sign. Tumor laxus cum fluctuatione, preſſus non minuitur nec augetur, ad candelam lucidus apparet.

Progn. In Infante periculo vacat. In adulto cum hydrope periculoſus.

CVRATIO. Nutrici diæta ſicca imperetur: adulto vacuandum ſerum. Topica ſint reſoluentia, in infantibus cataplaſma ex arnogloſ. & lentibus ſimul coctis vtile eſt. Si fruſtrà, facienda eſt inciſio, quod probat *Laur. Fabr. Hild. & Senn.* hernia vmbilici flatulenta curatur, vt hernia ſupr. ſed difficulter.

HERNIA vmb. carnoſa. *Sign.* Tumor digitis non cedens, licet æger ſupinus jaceat. Curam chirurgicam non admittit *Paraus. Beniuenius, Fabr. cent. 5. obſ. 62.* fungum carnoſum cancrum referentem filo ſenſim magis conſtricto abſumpſere.

HERNIA Gutturalis, Bronchocele, eſt tumor inter aſperam arteriam & cutem, quo modò caro hebes, modò humor aliquis melli aquæve ſimilis, ſæpè cum pilis continetur. Fit à pituitâ craſsâ & lentâ, quæ ſenſim ex capitis externis partibus per auris poſteriora in eam partem delabitur. *Platerus* ſolum flatum cauſam eſſe ſtatuit; cauſam remotam verò auulſionem cutis cum membranâ ab aſperâ arteriâ; prius negat *Senn.*

Signa ſunt, prominens tumor in gutture, corpori concolor, vtcunque mollis & mobilis doloris expers.

Progn.

ogn. Materia putreſcens malignam tan-
induit naturam; vnde in cancrum dege-
ns ſæpius mortem infert.
VRATIO. Præmiſſis vniuerſalibus V. S.
argatione humor peccans diſcutiendus &
mendus. Inter topica laudat *Aëtius* bdel-
i, caprinum ſtercus in aceto liquatum. Si
icamentis non cedat ex *Rogerij* conſilio
icuendi ſunt duo ſetones, vt ſenſim hu-
defluat: & ſuperfluum poſtea erodenti-
paulatim eſt abſumendum, puluere aſpho-
num & ſimilibus. Denique ſi venis, ar-
is & neruis implicata non fuerit, inciſio
oteſt extrahi cum cyſti: vt feliciter vidi
Lutetiæ Pariſiorum Primò applicentur
ringentia, poſt ſiccantia reſoluentia.
HERPES miliaris à bile flaua ſincera
ur tenuiore: excedens à bile acriore, vl-
facit parua ſerpentia, excoriationem ſi-
ltitudine cum liuore. Malè nomine for-
æ mu'tis venit.
rogn. Ex maligna vel benigna bile minus
magis periculoſa eſt. Herpes in cancrum
enerans, malum: Herpes miliaris diffi-
oris eſt reſolutionis, imprimis ſi ex lue
erea oriatur.
CVRATIO. Per generalia. Continens
ſa; primo refrig. vt lactuc. &c. indicat:
feruor remiſit, digerentia, diſcutientia
lia ſunt. Si puſtulæ adſint, refrig. non
humida ſed ſicca vt fol. ſalic. polyg.
napendens ſeq. ſæpè vſus eſt. ♃. ſucc. Ta-
c. ℥iij. ceræ citrin. ℥ij. reſ. pini ℥jß. te-

reb. ℥j. ol myrth. q.ſ.f. Cerat. *For.* fol. tuſ-ſilag. appoſuit. Certiſſ. auxilium in vng enulato cum merc. expertus eſt *Paraus.* Commendatur ol. è virgula deſiccatæ betulæ ad vas ſtanneum collectum. Si in dies ſe latius diffundat, margines vlceris oleo vitrioli vel aquâ forti continges: hoc pacto inſanabilia vlcera carauit *Par.l.6.* laudatur ſeq ℞. Radicem lapathi minutim inciſam & à neruo medio ſeu corde liberatam, eamque in aceto per viginti quatuor horarum ſpatium infunde, & illo aceto ſæpè frica herpetes: *P.Borellus obſer.* 88.*cent.*IV. Victus ratio ſit eadem,quæ in Eryſipelate, cum ex iiſdem cauſis generetur.

HORDEOLVM. Palpebrarum vitia.

HORROR Gradu *differt* à rigore. Subjectum eſt muſculus. Cauſa, expultrix irritata; & ſic ad fac. naturalis ſymptomata pertinet: quia tamen animalis virtus ad noxij hum. expulſionē quoque inſurgit, ad animalia ſymptomata refertur. Remotam *Gal.* & multi ſtatuunt refrigerationem & motum calidi influentis à centro ad circumferentiam & contra. Verum in rigore à bile excitato, item vbi acria vlceri imponuntur aut ſcintilla in corpus incidit, rigor refrigerationem præcedit. Ergo cauſa eſt res moleſta in ambitu corporis ſubito partes ſentientes vellicans & expultricem ſtimulans. Sententia *Gal.* aliquando obtinet. In febb. rigor fit à vellicatione partium ſenſilium vt ventriculi &c. ita tamen vt partes in ambitu corporis & muſcu-

s in conſenſum trahat, vt & è vaporibus
transmiſſis.

CVRATIO peculiaris huic non debetur:
quitur enim alios morbos. In febb. dorſum
lidis vt ol. chamæm. inungendum.

HVMERI luxatio. Luxatio humeri.

HVNGARICVS morbus. Febris
ungarica.

HYDATIS palpebræ. Palpebrarum
tia.

HYDROCELE. Hernia aquoſa.

HYDROPS eſt vel Leucophlegmatia
el Aſcites: vtraque definitur intemperies
lida & ſicca cordis. Leucophlegmatiæ
gna ſunt, totius corporis tumor albus,
ollis, laxus ac veſtigia ſeruans in pedibus
otiſſimum ac manibus; bibendi deſiderium,
inæ tenues, albæ. *Curatio* conſiſtit in abla-
one pituitæ tum venoſæ, tum intercutaneæ
u cauſæ fouentis intemperiem; in correctio-
intemperiei & roboratione ventriculi. In-
r purgantia appropriata commendantur præ
eteris mechoacana, jalappa, diaturbith
im rheo, gutta gamba. Egregium in hoc
ſu eſt gratiola data cum decocto Eupatorij
rma apozematis aut extracti v. g. ℞. Ex-
acti gratiol. ℈j. Extract. jalappæ. ℈ß. M.
pilulæ. Inter vretica ſingulare eſt *Weckeri*
qua antihydropica. Decoctum Guajaci pro
miliari potu maximè digerit per ſudores in-
rcutaneam pituitam. Intemperiem cordis
ventriculi corrigunt pulu. diambræ, dia-
mini. in tabellis cum oleo cariophyllor. ci-

namom. *P. Borelli* arcanum in hydrope vide in *eius obſeru.* 23. *cent.* 3. Extrahit beneficio ſpiritus vini gummi è jalapio. cuius ℈j. exhibitum mirum in modum aquas euacuat, ſpecificumque remedium eſt. Idem *obſeru.* 53. *eiuſd. cent.* pro arcano habet ſolam ptiſanam herbæ ceterach

HYDROPS Aſcites definitur abdominis ex ſubito inter peritonæum & inteſtina aquoſo humore, non omninò tamen flatus experte, diſtenſio. *Cl. Menjotius.* Deſcribitur quod ſit tumor abdominis, ſcroti, fœmorum, pedum, ab humore aqueo, qui interdum diaphragma premit, ſæpè in thoracem transſudat, vnde tuſſicula: quique tractu temporis putreſcit, vnde febris: ſitis à vaporibus ſalſis. Generatur aqua à partibus inter ventriculum & renes; epar, in anaſarca, non in aſcite: læderetur enim totum corpus, niſi forte id inſici tandem dicamus. Colligitur aqua in abdominis cauitate, non ob eparis vitium, nec viarum ad renes anguſtiam, ſed paucam mictionem: parcè mingunt, quia aq. in illis locis ſubſiſtit. Subſiſtit ob lienis attractricem læſam ejuſque vaſorum obſtructionem, ſcirrhum. Minima enim pars ſeri per venas ad renes vehitur. Maxima pars è ventriculo per vas breue à liene attrahitur & inde per arterias ad renes deriuatur. A ſanguificatione ſolâ læſâ fieri non poteſt: licet enim in ſanguinem crudum chylus mutari queat, vt in anaſarcâ, non tamen in aquam totus mutari poteſt, & licet mutatus, à renibus tamen

erni poſſet. Defluit in abdominis cau..a-
1 & omentum per venas per modum ana-
moſeos & diapedeſis & ſolutæ vnitatis :
ia ſæpe eſt citrina. Obſeruauit *Hippocr.* pi-
toſa à bilioſis deiici, hiſque hydropem ſu-
uenire, in *Coacis.* Aquæ hydropicorum
ſi thermales eſſent, è medijs viſcerum
nibus plerumque ſcaturiunt, ita vt miran-
m cum *Tralliano. lib. 9. cap. 4* : quod nec
ua hydropicorum calorem febrilem reſtin-
at, neque febris eorundem aquam exhau-
t; ſed aquæ ſimul ignisque ſupplicio miſeri
i mulctentur. *Cardanus* ſcribit omnem
dropem fieri à calore : quæ opinio miti-
nda. Nam vt certiſſimum eſt cauſam hy-
opis efficientem, remotam & anteceden-
m, non rarò eſſe calidam, ſic cauſa proxima
continens non alia agnoſci poteſt quàm fri-
da. Vti clarè demonſtrat. *Cl. Menjotius in*
ſſert. ſuis pathol.
Sign. Tumor pedum ſemper adeſt, maxi-
e circa veſperam & poſt exercitia : dein-
e ſe oti atque abdominis ; reliqui corporis
maciatio atque collapſus ; ſitis ingens &
eſcens indulgendo. Vrina pauca craſſa,
ubidaque. *Aſcitem* præterea comitantur
appetentia ; repletio ſicut in ſaturis à ci-
atu etiam pauciſſimo. *Videntur alimenta*
obſeruante Hippocr.) *cucumerem agreſtem*
lere. Alij ſtrepitus à circumuoluto ſpiritu ;
ed is longè ſummiſſior quàm in tympaniti-
e. Vrget ſpirandi labor, diaphragmate op-
reſſo. Intumeſcunt ſæpè pedes in conualeſ-

centibus è morbis acutis & chronicis à ciborum copiâ vel causâ externâ; qui tumor periculum non minatur, ſi modo maturè ſuccurras.

Progn. Cum jecur, facultatis naturalis arx ac præſidium, in hydrope grauiter tenetur; certè hicce morbus non poteſt non eſſe periculi plenus. *Anaſarca* autem tutior eſt, quia minus læditur fac. naturalis & ſanguis propius ad naturalem ſanguinem accedit quàm aqua. *Aſcites* ſi à ſcirro fiat, periculoſior eſt *tympanitide*; cætera *tympanitis* grauior eſt *aſcite*. Notatu digna *Aretai* verba. Omnes hydropum ſpecies prauæ ſunt, ſed inter ipſas Leucophlegmatia mitior habetur, quod ſudore, vrinâ, vel aluo ſolui poſſit. Difficilis Tympanias (ſub quo videtur Aſcitem comprehendere) adhuc Tympaniâ difficilior Anaſarca: oportet enim Medicum in hoc morbo totum hominem permutare, quod neque Dijs ipſis facilè fuerit. Si ab epatis vitio fiat, tuſſis facilè fit & alvus dura eſt: Si mollis & liquida ſit alvus citra allevationem: partes, vt venæ circa ilia, æſtu hectico laborant & in cauſa ſunt: in quo caſu cathartica ſæpè lethalia ſunt. Obſeruat *Hippocrates*, hydropicum eodem die pro quiete vel motu humoris, nunc meliuſculum eſſe, nunc peſſimè ſe habere, ita vt mori ſibi videatur; quod intelligendum de vigore ægritudinis in quo terrifica ferociant ſymptomata. Nam in exordio vel etiam augmento ægri bene ſperant, imo non pauci fiduciâ

:undæ valetudinis opprimuntur: teſte *Cel-*
Si ſequatur morbos melancholicos, à lie-
s eſt vitio, etiam in agone conſtituti be-
: ſperant quod mirum: citius in ſervis
iam liberis, juuenibus quam ſenibus, cu-
tur. Quibus firma ſunt viſcera, iis in prin-
pio morbus ſolvitur ſæpè vomitu, diar-
œâ, ſudore, vrinâ. In genere omnis hy-
ops, judice *Hippocrate*, feſtinat ad aug-
entum ac velociſſimè euadit curatu diffi-
lis: Ille tamen minùs formidabilis æſti-
atur, qui nullius antecedentis affectionis
onſectarius eſt, magis qui longæ, maximè
ii acutæ: juxta illud *prognoſtici lib. 4. de*
orb. ſect. 2. Hydropis à ſcirrho hepatis non
neſcit.
Afferat ipſe licet ſacras Epidaurius herbas,
aquæ hydropicorum vnâ vice vacuentur,
:cedente è veſtigio imbecillitate, mors con-
ngit. *Aphor. 27. lib. 6.* Hydrops maniæ
perueniens bonum. *Aphor. 5. lib. 7.* Illius
im frigiditas atque humiditas, hujus ca-
rem & ſiccitatem emendat. Intelligendus
item hydrops inchoatus & bonâ fide man-
eſcens. In Anaſarca ſi œdema ad faciem
manus jam irrepſerit, ac pruritus ſuper-
:nerit, æger ſecundâ vel tertiâ die mori-
ır: ex *Auicenna*. Hydropicus ſi tumorem ha-
ns in cruribus, tuſſiat, malum ex *Hippo-*
ate ſect. 5. lib. 2. Epid. Aph. 35. lib. 6. &
phor. 47. lib. 7. Hydropicorum vlcera
grè ſaneſcunt. *Aphor. 8. lib. 6*: vlceris enim
edela exſiccatio eſt, ac vt inquit *Præceptor,*

quod ſiccum eſt ad ſanum magis accedit; quod humidum ad vitiatum.

CVRATIO. 1. Varianda ſunt remedia. 2. Abſtinendum per aliquot dies intercalares à medicatione. 3. Ad fortia non veniamus niſi mitiora fruſtrà fuerint. 4. Forma potius ſit ſicca.

Vacuatur cauſa continens catharſi, rarius vomitu, ſi in abdomine & meſenterio oberret: ſudore & vrinâ, ſi cis hepar. Cathartica ſunt, præter vulgaria, ſuccus è rad. vel cortice mediano ebuli cum aq. hord. vel paſſul. expreſſus, non coctus: coctus enim exoleſcit: ad ℥j. Exprimitur ex acinis baccarum ſambuci oleum, vt è ſemine lini; quod ad ʒj datur. Extractum è granis ebuli. Granum vel ſemen ricini vnum vel alterum excorticatum; dicuntur grana Tilli: gummi gottæ, quod aliqui ſuccum ricini eſſe putant. Succus iridis noſtratis cum mell. paſſul. tragac. per ſe enim datum fauces exurit. Elaterium tam vehemens non eſt, vt vulgo audit; adduntur mucagines. Spiritus vitæ aureus *Rulandi* qui pleriſque nihil aliud eſt quam eſſentia trochiſch. Alhandal. Seq. commendat vel præſcr. *For.* ℞. ſpec. Indi min. ʒiß rad. Mechoac. ℈jv. rad. enul. pimpinell. ana ℈ß. f. puluis: tertia pars detur cum vino. vel ℞ rad. ireos, ebul. petroſ. apij, bruſci, enul. (filicis) ana ʒj. hyſſop. centaur. abſint. fol. ſambuc. quæ optima ſunt, ſatureiæ, ceterach. cuſcut. ana, m j. medianorum cort. ſamb. gratiol. beton. ana. m. ß. rad. rub.

℞. cal. aromat. inciſi ana ʒ jj. ſem. aniſi ci ana ʒ jß. ſem. cartham. contuſ. ana fol ſen. ℥ jß polyp. qu. ℥ ß. fl. geniſt. ß. ſem. junip. ʒ j. ſoldanell. m. ß. vuan paſſ. ℥ j glycyrrh. raſ. ℥ ß zinz. cinam. ʒ j coq. in aq. ſ a l ℔ jß. colat. adde de Bizant, de eupator. de calamint. ana. f. decoctum. vel ♃ fol. Sen. ℥ ß. ſem. iſ. ʒ j fol. mezer. ʒ ß. rad. Ireos virid. rum contuſ. ʒ jjjß. ſoldanel!. ʒ ß infunde ℥ jx ſeri lactis facta prius ebullitione, excell. add. ℥ ij mell. roſ. col. pro 2. doſibus. adſit febris *For.* pro mezereo ponit ʒ jß ab. ſpicæ ℈ j. vel ♃. ſuc. ireos ℥ ß aq. ca- ℥ jjß. mellis crudi ℥ jß bulliant & contur. adde ſpicæ nard. ℈ ß cinamomi ℈ j agrid g. jjj. Topica purgantia applicentr. Roborant epatica & ſucc. cochlear. ad j ſumptus quotidie *Crato ep* 123. offert agno cum ſucceſſu extract. rad. Ireos, yoſciamum pedibus ſupponit *ep. eadem.* *r.* ſolo vſu allij multos curauit.

Topica ſunt ♃. vng. agrip. ℥ jj, ſuc. ul. vel ſambuc ℥ j coq. ad ſuc. conſumpt. at litus pro ventre & pedibus. Si ſcirrhus ſit, mollientia applicentur. Vetula quæm ranas, rubetas dictas, viuas in ollam onjecit, cum ol. oliu. decoxit, eo oleo cum iraculo pedes & ventrem inunxit. Seq. aranum eſt *For.* ♃ rad. ebul. rec. m. vi. rad. ryon. ℔ j corticis exter. ſamb. m. jjjj. fol. ucum. aſin. m. jj caul. rubr. m. v.i. fol. malu. m. jj fol. alch. m. jjj furfur. maj. m.

V. fl. chamæm. m. jjj. fl. me il. m. jj abſint. ſicc. m. jjj. coq. in ſ. q. aq. ſ. piſtentur; adde vngu. agrip. ℥jjj. far. hord. ℔ ß. f. cataplaſm. pro cruribus ad genua vſque. vel ℞. ſuc. ireos, ſuc. rad. ebul, & rad. ſamb. ſuc. bryon. ana ℥j vng. agrip. ℥jjj coq. vt f. vng. molle. Mulier ab applicato pedi veſicatorio mortua; *Fab. obſ. 49. c. 1* *Gradus* ait, mirabiliter ad ſe attrahere aquoſitatem, ſi ranæ viuæ in balneo artificiali ponantur. *Paracenteſis*, quæ locum habet cum viribus conſtantibus, viſceribus integris; aliâs breui intumeſcit venter & reliqua fruſtranea ſunt, cum vmbilicus in amplam & lucidam veſicam attollitur. *Sanctorius* dicit inſtrumento ita dilatari vaſa vmbilicalia poſſe, vt aquam vacuare poſſint. Si non tumeat infra vmbilicum: ad latus dextrum ſi hepar; ſiniſtrum ſi lien laboret: tribus vel quatuor digitis à lineâ albâ ſecetur: immittatur fiſtula linteis clauſa, vt non niſi medico volente ſenſim quid vacuetur: vt in empyemate. Aperitur commode ſcrotum vt docet *Fab. Cent.* 1. *obſuer.* 48. In omnibus hydropicis *Rondelet.* pancreas induratum vidit.

Sudor, niſi ſponte natura eo ducat, vix prodeſt. Interna ſunt & inſenſibiliter aq tollunt ſales theriacales ſudoriferi, abſint. chalybs, fotus & topica reſoluentia. Spongia vino imbuta cui ſal ſulfur & artemiſia incoxerint. Sitis non tollitur aqua ſed oxycrato.

i febris adſit, frigida calidis miſceantur:
rſtum formatum in pil. cum mell. ad ℈ j.
℈ iß. Supra talum 4. dies vtiliter cutis
ritur ſcalpello paulò quam in V. S. altius
ſale confricatus ne ſanguis concreſcat:
que, aqua educitur feliciter. Fol. hyoſ-
m. pedibus ſuppone. Hydrops ex colli-
tione fit in feb. ardente à calore exuren-
: curatur temperantibus calorem & va-
ntibus aquam.

HYDROPS *ſeu aſcites epiploicus.* Præ-
Aſcitem ſuperius delineatum, datur etiam
cites Epiploïcus ab aquâ concluſâ in omen-
tanquam in lagenâ, quæ meteoriſmum
citat in ſiniſtro præſertim hypochondrio
i major omenti portio locata eſt.

Progn. Hydrops omenti; decreto apho-
tico *Aphor. 55. lib.* 7. abſolutè lethalis ju-
atur. Aquis enim epiploon confertim op-
ntibus cæteræ, quibus introitus denega-
, in abdominis caſuum neceſſariò exun-
nt, tuncque omentum intus & extra aquis
cundatum, tanto celerius putreſcit, quan-
naturâ ſuâ ad corruptelam magis obno-
um eſt. Exemplum ſingulare Hydropis ab
ilepsiâ, vide apud *P. Borellum obſeru.* 34.
nt. 3.

HYDROPS tympanites eſt flatuoſa
dominis moles, rugitu ſtrepens, dumque
rcutitur inſtar tympani reſonans. Vix dif-
t ab aſcite. Raro enim flatum abſque
ua & contra reperias. Vocatur & hydrops
c is,

CAVSA eſt flatus in abdomine incluſus, in ó & inteſtinis, ex *obſ. Plateri*, aliorumque. Sequitur hic morbus inſignes ventriculi cruditates; quæ cruditates partim à venarum meſeraicarum, quas perlabuntur, caliditate præternaturali, partim & quidem magis ab hepate, præſertim circa regionem eius concauam æſtuante, ſolvuntur in flatus, non aliter quam ignis aquam, aut calor aëris ambientis cadauer tumefacit. Proinde minùs rectè *Galenus in Aphor.* 11. *lib.* 4. qui vt flatum omnem pro matre pituitam, pro patre frigiditatem, id eſt calorem imbecillum habere arbitratur; ita tympanitem à iecoris frigore prodire exiſtimat, remiſſiore tamen quàm in aſcite. Flatus fiunt è materia craſſa, præſertim bile atrâ, & calore per ſe quidem ſatis forti, reſpectu materiæ tamen debiliori. In tympanitide calor ferè eſt adurens, materia autem melancholica.

S. diagn. Venter ſonum reddit inſtar tympani.

CVRATIO. Materia eſt euacuanda, cauſa flatuum tollenda, flatus diſcutiendi. Semper carminatiua ſuperent purgantia. *Arculanus* ſingulare remedium putat eſſe, ſi in clyſtere ſoluantur ℥ jjj elect. de bac. lauri, diſcutiendum per interna & topica. emplaſt. è bac. lauri. Si calida non juuent, ad frigida tranſeundum. Miraculi inſtar ſe habet cereuiſia decoctionis fl. chamæmeli. In leucophlegmatia vel anaſarca V.S. conuenit, ſi à ſuppreſſione fiat, curatur vt cachexia.

HYDROPS,

HYDROPS Vteri vel in cauitate eſt
:ri, vel in tunicis vteri, vel in vaſis vteri:
l clauditur cyſti, vel non. Eſt vel cum fœtu
l ſine. Plerumque fœtum enecat: ſæpiſſimè
grauidationem mentitur. *Cauſa*: vel tranſ-
ittitur aliunde, vel in vtero generatur:
ppreſſio menſium.
igna: diſtinguitur ab impregnatione, quod
drops vteri æqualiter juxta vteri ampli-
dinem extendatur. Si vltra decimum ex-
ıdatur menſem, quotidie & poſterioribus
enſibus ingraueſcit: in impregnatione
ntra: ſymptomata, quæ primis menſibus
fligunt, poſterioribus remittunt: mammæ
æ ſolidæ ſunt, molles fiunt. In hydrope
eri ſanguis aliquis effluit. *Diſtinguitur*
iam à mola pondere: ab inflatione vteri
ndere & ſonitu: ab hydrope ventris,
od oriatur à partibus ſuperioribus, &
rgat ad inferiores: in hydrope vteri con-
ı, cum in cauitate hæret, os vteri clau-
m eſt, cum in cyſti, conniuet. Si totum
rpus bene ſe habeat & præceſſerit partus
oorioſus, ab vteri vitio fit.
Progn. Si aqua non ſit corrupta, non
ris (quod ex ſymptomatis colligitur) cu-
ur proceſſu temporis.
CVRATIO. Si è ſuppreſſis menſibus
, ii euacuandi, etiam V. S. in reliquis ta-
:n caſibus vtilis non eſt: aquâ per inje-
ones diureticâ: per peſſos purgantes, ex-
na, vomitum, ſternutationem, clyſteres.
nticuli vtiles non ſunt.

HYDROPS pectoris raro agnoſcitur, frequens tamen eſt: à capite deſtillare tantam copiam probabile non eſt: ſed vel generatur in thorace vel tranſmittitur.

Sign. Dolor grauans pectoris. Sonitus cum mouetur corpus. Tuſſis ſicca. Suffocationis periculum præſertim per ſomnum primum, ſitis, appetitus dejectio, color faciei pallidus, intumeſcunt ſæpè pedes.

Progn. Raró curatur. Semel curatus facilè reuertitur in hydropem.

CVRATIO. Aqua vacuanda per vices, per purgantia. *Hipp.* ſectionem thoracis inſtituit viſceribus integris. Per diuretica, quibus ſeipſum curauit per annos viginti Maximil. II. Imp. cumque impediretur ille motus, ſuffocatus eſt. *Crato ep.* 137. *Senn.* ſectionem in principio laudat.

HYDROPS à compreſſione. Ejus exemplum notatu dignum vide in *P. Borelli obſeru* 24. *cent* 2.

HYDROPS oculorum. Oculorum hydrops.

HYDROCEPHALVS eſt tumor aquoſus, qui vel intra vel extra cranium ſubſiſtit. Affluit per *anaſtomoſes* & *diapedeſes* venarum. In infantibus fit à violenta obſtetricatione.

Sign. Si extra cranium hæreat, tactu exploratur. Si intra, illacrimantur oculi & difficulter clauduntur, & lethalis eſt.

Progn. Si humor ille aqueus inter cranium & cutem concluſus in oculos defluat, va-

s affectus producet, vt lippitudines, ſuf-
iones, caliginem, nubeculam, apoſte-
ta frigida in auribus: dolorem dentium
n eius neruos & radices decurrat: omne
nique Arthritidis genus in quamcunque
ictūratum partem decubuerit. Sub cranio
itesſcens difficilè admodùm abſumitur.
CVRATIO. Primò victus ratio nutrici
ſcribatur, vt parcè ac tenuiter viuat, ſic-
tibus viatur; humectantia fugiat. Alvus
quotidie liberè fluat. Poſtmodùm præ-
ſſis generalibus vacuantibus ſi ætas ferat,
s primo eſt molliendà, poſt reſolventia
tanda: ſp. vini cum 4 parte aq. ſcabios.
n aquam calcis viuæ abjectâ calce com-
ndat in pueris *Aquapendens*. S fruſtra
: ſint, cauterium occipiti apponatur.
ctionis proceſſum vide apud *Senn*. Tan-
n cerebrum ſiccantia adhibeantur, abſti-
idum à cauſticis ob cerebri adeo tenelli
iniam. Caput purgantia, vel garga iſ-
ta, quæ nutricibus imperantur, non pro-
itur. *Fab. obſeru.* 10 *cent.* 1. inuenit in
erioribus cerebri ventriculis 18 ℔ aq.
pidæ.
HYDROPHOBIA. Vocatur no-
ie Græco ὑδροφοβία à liquidorum ci-
um & aquæ formidine: ſeu rabies cani-
quia rabidi canis morſu ſæpè inuehitur.
affectio primùm cordis, deinde totius
poris contagioſa à veneno rarius intus
ito; ſed frequentius aliunde tranſmiſſo
ercata, per quam furens æger ſiti ſimul

& aquæ timore diſtorquetur. *Differt* a ma niâ, quod hæc ſit morbus chronicus, il affectus præceps. Deinde à mania diſcrimin tur inſuper, contagio, venenatâ qualitat aliiſque ſymptomatis, imprimis flagran ſiti & aquæ abominatione. Vide *Cl. Mer jorium in diſſertat. ſuis pathologicis.* & hoc l bro. venenum.

HYPOCHONDRIACA affecti Affectio hypochondriaca.

HYPOPYON. Oculi vitia.

ICTERVS flauus, viuerra, aurigo morbus regius & ſuffuſio fellis: definit obſtructio bilioſa hepatis. *Signa* ſunt, fla ueſcentes oculi: viror totius corporis: vr næ craſſæ & croceo colore tingentes lintea alui fœces albæ. Si ab anguſtia meatuu vel veſiculâ fellis fiat, fœces alui candican febris abeſt; adeſt grauitas; repente obor tur citra virium iacturam: ſi med. effi cia nihil profuerint, à calculo oritur, anguſtiâ. Si hepatis affecti ſint ſigna, i lud affectum eſt. Si diu duret hydrope minatur. Si iecur durum factum aut fit, de perata res eſt. *Aphor. 64. lib. 4. & Aphor 4 lib. 6.*

CVRATIO. Primo aperiendum, impr mis per cuſcutam, quâ nihil præſtantius crocum, agrimon. marrub centau. min. cha mæd. abſinth. Multum præſtant apozema ex rad. taraxici, cichor. chelidon. ex her cichor. endiuiæ, fragar, marrub. fol. ribeſio nigror. cum ſem. fœniculi fol. ſennæ, rh

barb. tartaro vini: additis colaturæ ſyr. cichor. con poſito cum rheo aut roſar. ſolutiuo cum fol. ſennæ & ſpirit. tartari. Vtilis eſt lapis flauus in felle tauri repertus ʒj. lumbric. terr. cum ſuc. cichor. rad. chelidon. maj. enulæ, tartar. vitriolat. cremor tartari vino chalybeato dilutus, ſpiritus ſalis: decoctum ex fragor. m. iij paſſul. ℥jv. marrub. m. ß. in infantibus ſem. aquileg. poſſunt & aperientia & purgantia miſceri. Poſt vacuandum. *Gal. l. de vi purg.* prorſus negat hic V. S. *For.* eâ vtitur, ſi adſit plethora. Purgantia valida eſſe poſſunt. *For.* in puerpera icterica dedit el. de ſuc. ros ℥ß, rhabarb. ℈j. diagrid. gr j. ſpic. gr. iii cum aq. meliſ lupul. fænic. ana ℥j. pro vna doſi. Solutæ obſtructionis ſignum eſt, quando fæces à ui iterum colore flauo tinguntur, & vrina fl uedo remittit.

S à colica, cum ſc. à pituita & flatibus obſtruitur meatus cholidochus, curatur vt colica: è colica icterus, ex ictero colica. Si ab epatis calore abſque febri, nimia bilis copia & hinc febris oritur, vrina & fæces flauæ ſunt, pedes & manus calent.

CVRATIO. V. S. conuenit, ſi adſit plethora. Intemperies corrigenda, cauſa vacuanda. Si criticus ſit, vrina & fæces naturalem colorem retinent: curari non debet. Si ſymptomaticus ſit die non critico, non coctâ materiâ ingruit: tollitur curatâ febre. Si ab inflammatione hepatis fiat, curatur vt phlegmone. Si à veneno, curatur alexipharmacis.

Rondeletius grauidis ſanitatem pollicetur ſi ſeqq. carpo & pedibus ſupponantur. ♃. fol. viſc. querc. m. ij. chelidon. marrub. ana m. ß contundantur in mortario cum pauco vino. Sequenti *Par.* vtitur. ♃. ſtercoris anſer. ℈ ij. vini alb. ℥ iij. fiat potus duabus horis ante paſtum *Querc.* ſtercoris anſer. ʒ j. vel ʒ ß. exhibet. vel ſterc. gall. alb. ʒ ß. per dies. 4.

I C T E R V S niger eſt obſtructio fœculenta pancreatis Vulgò à liene fieri creditur, cum humor mel. non attrahitur. *Platerus* cauſam eſſe bilem vult p. n. quæ in veſiculâ fellis colligitur ac in venis mesaraicis corrupta eſt & viridem ac nigrum colorem è corruptione acquiſiuit; quia in liene nulla cauitas, nullus ſinus, nec in venam cauam deferri poſſet: quia ſubito inuadit. Curatur vt icterus flavus, chalybe, &c. ſi color non ceſſet, diſcutiendus eſt ſudoriferis, balneo etiam ſicco, & poſt balneum abſtergatur corpus emulſione ſem. cannabis. Tinca piſcis per dorſum diſſectus abdomini plantis pedum applicatus hum flauum & nigrum attrahit.

I E C O R I S inflammatio. Inflammatio hepatis.

I E C O R I S obſtructio. Obſtructio hepatis.

I E C O R I S ſcirrhus. Scirrhus hepatis.

I G N I S Syluestris. Puſtula.

I L E V S, ſiue Iliaca paſſio, vulgo *Miſerere mei*: eſt motus inteſtinorum inuerſus, in

quo nec chylus perfectè distribuitur & fæces retinentur & tandem per os reijciuntur.

CAVSA. Vulgò docetur fieri ab inflammatione inteſtinorum; ab eorundem obſtructione in colica contumaci, & circumuolutione à duritie & copia fæcum; ab hernia; à veneno. Cæterum *Senn.* non credit poſſe fieri ab obſtructione inteſtinorum tenuium; feces enim per os egredi non poſſent: ſed ſtatuit prout in vomitu fibræ circulares ventriculi; ita in ileo inteſtinorum tenuium in cauſa eſſe; quia clyſteres in ileo ſæpè per vomitum rejiciuntur, imo & glandes. Cauſa autem illius motus eſt inflammatio inteſtinorum. 2. Fecum retentio. 3. Exulceratio. Plerùmque tenuia occupat, aliquando & craſſa inteſtina.

S. diagn. Aluus ſuppreſſa, vomitus major quam in colicâ, dolor minor. Si tenuia fint affecta, vomitus, nauſea major.

Progn. Omnis ileus periculoſus; vbi feces euomuntur, exitialis, *aph* 44. *ſ.* 6. *aph.* 10. *ſ.* 7. Intra 4. dies interimit.

CVRATIO. Mollientia ſunt ex vſu: interna, topica, ℥ j. ol. amygd. d. vel per ſe vel cum vino albo, vel vrgente dolore cum ſyr. papau. exhibitum, vnicè proſunt. ſemper foueatur podex mollientibus: abdòmini applicentur mollientia: balneum vtile eſt: juſcula pinguia: clyſteres mollientes ex decocto althœæ, maluæ, violariæ, chamom. & meliloti cum ſem. lini & fœnugræci; vel ex decocto inteſtinorum & omenti veruecis, cui diſſoluantur butyrum, mel & ſal gemmeum,

Si ab inflammat. curatur, vt inflammatio inteſtinorum : V. S. ſæpius repetitâ, ſi vires ferant, tum in brachio, tum in pede cucurbitularum admotione inguinibus cum ſcarificat. clyſt. emoll. & refriger. vel lac recenter mulctum cum pauco ſacch aro & albumine oui vel mucilag. ſem. pſyllij ℥j. ad leniend. dolorem vnguatur. Poſt V. S. exhibeatur ol. amygd. d. ℥ij. Denique balneum aquæ dulcis tepidum maximè conuenit, imprimis ſi incoquantur emoll. & refrigerantia. Si à fæcibus duratis, curatur vt colica : *Paræus* aliique celeb practici commendant argentum viuum ad libras tres in aqua exhibitum, quod pondere ſuo inteſtinum veluti vinctum expedit. Si curari non poſſit, *Hippocrates* folle inteſtina inflata à ſtercoribus ſeparat & poſtea clyſterem injicit. Si ab hernia, curatur vt hernia.

IMAGINATIO per ſe non alterat nec mouet, quia eſt potentia apprehendens ejuſque actio immanens ; ſed per accidens, quatenus facit vel appetitum vel odium ; ſicque trahitur in conſenſum facultas motiua ſeu naturalis, quæ humores & ſpecies vel mittit vel retrahit. Morbos producit ob ſolum terrorem & timorem, quo humores mouentur & corrumpuntur. Si vero imaginatio ſit naſi magni, naſus magnus non fit Per ſe non curat morbum, ſed quatenus confidentiam facit & gaudium. Fœtum afficit in mala conformatione ob animi pathemata & inde natum motum humorum & ſpirituum, quo fa-

ſtas formatrix turbatur. In determinata conformatione, vt ſanguineæ maculæ mori inſtar, imaginatrix formatrici ejuſmodi ſchema exhibet vel per pathemata animi, vel quatenus anima matris ſic affecta afficit animam in ſemine, hæc fœtum.

IMBECILLITAS ventriculi. Ventriculi imbecillitas.

IMBECILLITAS virium latè ſumpta omnium actionum animalium, vitalium & naturalium generatim comprehendit; ſed ſtrictè vitalium tantùm, quæ ex pulſus debilitate & infirmit. cognoſcitur. In omnibus morbis grauioribus euenire ſolet, à naturâ vel ſuccumbente, vel vix ac ne vix quidem cauſæ morbificæ reſiſtente. Illi, cum mortis metum incutit, celeri manu ſuccurrendum, neglecta etiam ad tempus cauſâ manifeſtâ.

CVRATIO. Subuenitur confect. alchermes, de hyacintho, tum juſculis exhibitis, vino oligopharo, aquâ cinam. cum aq card. bened. & ſacch. perlar. habitâ probè ratione morbi. Vt in calido cardiaca temperatiora, in frigido calidiora præſcribantur. Succus carnis veruecinæ ſolus ac ſimplex in vſu eſt frequenti. Succum ex cordibus veruecinis *Valeriola* mirè laudat: vt & *Zacutus Luſitanus*. Iulepi itidem cardiaci e. g. ℞ aq. bugloſſ. roſar. & fl arant. ana ℥ j. ſyr. de pomis, de limonibus ana ʒ ß confect. alkermes ʒ j. aq. cinamomi ʒ ij. fiat julep Cordi applicanda epithemata, pulli columbini per medium diſſecti & pulu. cardiacis conſ-

perſi Ventriculo ſacculi ex aromatibus vino odorifero madefacti. Teſtes pudendaque foveantur vino in quo confect. a kermis diſſolutæ: arteriæ tempor. manuum & pedum dictâ confectione illinantur, addito tantillum aq. cinamomi. Odoramenta naribus admouenda e. g. ℞ fol. meliſſæ, ocymi & majoranæ ana ℥ ij. cort. citri, ſantal. citrin. gariophillor. ana ʒ j. croci ℈ ß ambræ griſ. g̃. vj. moſchi. g̃. iiij. ligata in nodulo irrorentur aq. cinamomi & roſar. vel balſamo confecto ex prædict. ol. nuc. moſch. cinamomi, & gariophillor. nares illinentur.

IMPETIGO Græcorum nihil aliud eſt quam lepra. *Celſus* quoque lepram impetiginem vocat Latinis, vt *Plinio*, impetigo ſeu lichen eſt cutis aſperitas cum puſtulis ſiccis & magno prurítu ad vicina ſerpens. *Fern.* 4. facit impetiginis ſpecies. 1. Pruritum. 2. Impetig. ſeu lichen. 3. Pſoram quæ eſt cum puſtulis. 4. Lepram.

CAVSA *Fernel* eſt bilis aut pituita putrida. *Senn.* tenuis & acris ſuccus craſſo immixtus.

CVRATIO eadem eſt ac in Sahaphato.

INAPPETENTIA. Anorexia.

INCVBVS vel incubo Latinis dicitur ab incubando, propter oneris velut incumbentis ſenſum. *Plinio* ſuppreſſiones nocturnæ. Eſt reſpirationis, actionumque animalium læſio cum imaginatione ponderis. *A Cl. Menjotio* elegantius deſcribitur quod ſit nocturna ſpirandi difficultas abſurda ſuperin-

ectæ molis opinione ſomniantem eluden*.
CAVSA. Quilibet humor ciendo incubo paratus eſt. 1. Phlegmatica immundities in prima corporis regione collecta. 2. Humor melancholicus. 3. Sanguis imprimis luxurians & ebulliens. 4. Feruidioris vberiorisque ſeminis orgaſmus. *Senn*. Sæpè cauſam vaporem craſſum poſteriorem cerebri partem obſtruentem eſſe vult. *Plater*. verò & *Fern*. pituitam & melancholiam circa præcordia hærentem, quâ per crapulam vel cruditate turgeſcente, diaphragma pulmonesque premantur, craſſo autem vapore in fauces & cerebrum exhalante vox ſupprimatur, ſenſus turbetur: conjungi poſſunt hæ duæ cauſæ.

Progn. In genere ille incubus ſtatuitur formidabilior qui vertiginem mentiſque ſtuporem & confuſionem poſt ſe relinquit, eo quod cerebri idiopathiam denunciet. Pueros frequenter exercet: quia voraces plus comedunt quam digerunt, cum vehementior impreſſerit præfocatio, quoſdam interfici teſtatur *Aurelianus*; additque ex *ſilimacho* contagioſum quondam & epidemicum incubum Romæ graſſantem multos peſtis inſtar jugulaſſe. Si pluries vnâ nocte vel per plures noctes repetat, ac domeſticum fuerit eius ſeminarium, periculo non vacat. Apoplexiam minatur aut melancholiam: mala ſi partim vigilantes opprimat & ſi ſudor frigidus ſequatur.

CVRATIO. A paroxyſmo excitetur æger:

Curetur vt apoplexia per generalia & to ica. Pellis lupina pro tegmine capitis inter dormiendum commendatur. Aniſi ſemen lecto inſperſum odore iuuare creditur. Infantibus ob nimiam edacitatem familiaris eſt, quare ingeſto cibo non ſtatim dormiant. mel lingendum exhibeatur. rad pæon. ʒ j. infundatur in ℥ jv. cereuiſiæ pro potu.

INFANTIVM aluus ſuppreſſa. Aluus ſuppreſſa in infantibus.

INFANTIVM regimen. Reſciſſo vmbilico, ſi infans ſit plethoricus, effluat ſanguis; ſi macilentus, manu intro prematur ſanguis; paucioribus tamen variolis laborabit infans, ſi non manu ſanguis intro prematur *ex obſ. Riol.* Si ſubruber eſt & clarè plorat, ſanus eſt. Lauetur vino decoct roſ. fol. myrti &c. *Galenus* ſale conſpergi iubet, ſed malè. Cretaceum excrementum ori interno adhærens, linteolo bacillo alligato imbuto med. ex ol amygd. d. mell. & ſacch defricetur; articuli omnes communes explicentur. Antequam ei mamma præbeatur, mell. vel ſir. roſ. cum ol. amyg. d. & ſacch. exhibe. Quidam non niſi purgatis lochiis lac maternum infanti conuenire volunt: ſed conſideranda lactis conditio: malum ſi ſit, non detur, ſi ſeroſum ſit non nocere ſed plurimum prodeſſe vult *Spigel.* Lumen intenſum nec candela ei prope admoueatur. Decumbat per menſem in dorſo, poſtea in latere. Lumen rectè oculis ſit oppoſitum: quare cunarum latera velo claudenda vt vnus proſpectus an ro

tantum.

intum pateat. Cunæ penſiles meliores. Somno plus indulgeant quam vigiliis. Quotidie molliter fricandum eſt corpus infantis. Poſt menſes quatuor manus & brachia faſciis liberari poſſunt. Nunquam vni mammæ tantum aſſueſcat, ſic enim vnâ tamen manu vtetur: poſt menſes aliquot puls fiat ex farina triticea toſta parumper, vel pane albiſſimo: ſolida ante dentitionem non ingerenda. Cum dentes erumpunt, ſolidioribus aſſueſcendum. Non nimis maturè cogatur vt pedibus inſiſtat. Curriculo includatur vt ambulare diſcat: circulo caput cingatur. Infans à lacte remouendus non eſt antequam dentium numerum completum habeat. Commodius ablactatur creſcente lunâ, vere & autumno.

INFANTIVM febres. Vel è lacte corrupto vel dentitione vel vermibus oriuntur. Nutrix vel mater purgetur diacatholico, ſir. roſ. &c. alterantia infantibus exhibeantur. vt ſuc. ſir. viol. ſir. acetoſ. citri, aq. cichor. endiu. viol. &c. ſpina vngatur mucag. ſem. pſyll. cum oleo viol. & cerâ: adſtringens vt ol. cydon. ventriculo applica. *Heurnius* ſeq. laudat. ℞. conſeru. fl. viol. ℥ij. borrag. ℥ß. pulp. caſſ. rec. tract. ℥j. mucag. ſem. pſyll. ℥ß. ʒj. vel ʒij. pro doſi. Dari poſſunt ſir. roſ. viol. de cich. cum rhab. man. caſſ. &c. *Senn.* vidit infantem obiiſſe à guttis iij. ol. ſuccini à vetula in epilepſia exhibitis. Commodiſſimè aluus ſoluitur glandibus & clyſteribus, ſero lactis & ſir. roſ.

S

Siriaſis eſt inflammatio cerebri & membranarum, quam ſincipitis & oculorum cauitas ſequitur. *Fit* à ſang. pituitoſo putreſcente, item lacte calidiore. Vocatur à mulieribus *das blatt ſchieſſen*, quòd ſcil. membrana fonticuli procidat & foueam faciat. Intra triduum plerumque interimit. Aluus ſubducenda eſt. ol. roſac. inungitur fonticulus, poſt additur ol. chamæm. Nutrix vtatur frig. & humidis, degat in aëre frigidiore.

Pauor in ſomno, ſi à vermibus, à febre accidat, ſuo modo curatur. Si à lacte corrupto, tollitur vomitu; mell. roſ. ſolut. cum lacte, confect. de hyacint. vel corall. exhibeantur. Dens lupi, corallia, cornua, ſcarabæi lucanici, quem volantem ceruum vocant, extra appendantur.

Vigiliæ. Si à lacte corrupto fiant, nutrix mutetur. Si à vermibus, tollantur. Nutrix, nequaquam infans, ſomnifera ſumat mediocria. lotiones pedum potius vtiles ſunt ex aneth. fol. malu. ſalic. vitis, &c. plantæ pedum medulla oſſium ceruinorum vtiliter inunguntur. Capiti toto ol. anethinum recens applicatur. naribus ol. viol. cum pauco ſuc. lactucæ illinatur.

Epilepſia infantium differt ab adultorum epilepſia quoad curationem, quæ hac ratione ineunda. Solutâ aluo ſuppoſitorio vel clyſtere exhibetur validum purgans pro ætatis robore e. g. pro infante vnius anni diacarthami ad ℥ ij. Si ex lacte corrupto. vel ℞. hieræ picræ à ℈ ß. ad ℈ j. puluexis *de gutteta* ℈ ß.

dentur cum liquore ſpecifico. Cucurbitulæ ſcapulis & lumbis admotæ etiam cum ſcarificatione ſi infans grandior, vel veſicatorium poſteriori ceruicis parti. Purgatione parum proficiente prouocetur vomitus, vitriolo albo præparato, vel ſale vitrioli, bis terue quaterue celebratus. Si affectus pertinacior: exhibeatur frequentèr cum lacte puluis epilepticus *de guttета* vulgo dictus cum lacte aut iuſculo à ℈. ß. ad ℈j. ita autem paratur. ℞. Rad. pœoniæ, ſem. eiuſdem dictamni albi, viſci quercini ana ℥ß. ſem. atriplicis ʒ ij. cranij humani ʒ iij. coral. rubr. præparat. hyacinth. præparat. ana ʒ jß. vngulæ alcis præpar. ℥ß. moſchi. ℈ 3. fol. auri No. xx. M. fiat puluis. Occipiti deraſo admoueatur emplaſtrum de ammoniaco. Sinciput ſeq. pulu. ſinapiſetur. ℞ Nuc. moſch. ʒ ß. gran. pœoniæ. ʒ ß. fl. lauend. p. i. ſuccini. ℈ij. f. pulu. ℞. ol. ſuccini ſpiritus vitrioli ana gut. ij. vel iij. exhibeatur in aq. betonicæ, ℞. ol. rutacei lumbricor. ana ℥ij. ol. de caſtoreo. ʒ j. aq. vitæ parum f. liniment. quo ſpina dorſi & membra contracta inunguntur. ℞. Theriacæ, veteris ʒ j. confect. alkermes & de hyacintho ana ℈j. aq. betonicæ, ſaluiæ, maioran. & cinamomi, ana ℥ß. Miſce f. fotus quo nares, tempora, aures & os foueantur; ad eundem vſum valet balſ. apoplect. Interim clyſteres ſemel aut bis in die iniiciendi, in hunc modum parati. ℞. Rad. oroſtol. rotund. polypodij quercini, ſem. carthami. ana ℥ß. ſem. pæoniæ cumin. ana ʒ iij. flor. cha-

momyl. & anthoſ. ana p. j. decoquantur ad ℔. j. De colatura cape. ℔. ß. hieræ picræ ʒ iij. mellis anthoſati. ℥ j. ol. rutacei & lilior. ana ℥ ß. M. F. Clyſter. Pro ſpecificis ſint rad. valer. ſylueſtr. & fel catelli lactantis: *Vntzerus*. Habendâ inſuper nutricis curâ: ſi lacte nutriatur infans: lac diligenter examinetur: præſcribatur victus attenuans & laudabilis: vino interdicatur: bibat aquam vel hydromel vel bochetum ſalſæ perillæ. Ad præcauendam recidiuam prophilaxis obſeruetur, dando nuper natis, antequam lactari incipiant, pulueris *de guttera*. ℈ j. cum pauco lacte: eadem doſis ter reïteretur intra duos dies. purgetur bis in menſe cum manna, ſyrupo roſaceo, aut de cichor. cum rheo. ſingulis interlunijs capiat doſin pulueris epileptici *de guttera*: cauſticum occipitio inuſtum itidem vtiliſſimum eſt, aliquot à partu dies, vel ad prophilaxin adhibitum. Multò vtilius cauterium actuale à *Rondeletio* & *Aquapendente* ſummoperè commendatum, quamuis ab eo abhorreant Noſtrates. Vide *Aquapendentem* cap. peculiari de exuſtione occipitij in infantibus & puerulis. Denique conuenit & cucupha cerebrum corroborans, vel eius loco puluis capillis inſpergendus & ſupra ad Epilepſiam deſcriptus. Ad præſeruationem hoc remedium à multis commendatur. ℞. Spiritus vini ℔. iv. caſtorei. ℥ j rad. pœoniæ. ℥ iij. Macerata colentur: colaturâ tepidâ vel calidiuſculè totum corpus infantuli abluatur.

Humiditas aurium: quæ, niſi curetur, oſſa

eroſa ſurditatem faciunt. Dolor eſt ſedandus lacte tep. ol. roſ. viol. croco. Ad abſterſionem vtile eſt mel. roſac, & aq. mellis per turundam indita. Item radix ireos, myrrha, crocus, alumen vino dilutum. Tonſill. inflamm. repellentibus curatur, vt ſir. è roſ. ſic.

Lingua vinculum ſoluunt ſæpè obſtetrices vngue vel acie nummi; ſed ſæpè ſine neceſſitate hoc agunt: vt tutiſſima eſt, ſic aliquando exitialis fuit. Sæpè opus non eſt inciſione. Nihil carnei inciditur, ſed neruum omne. Si denuo coaleſcat, denuo inciſatur. *Fabr.* fratrem ſuum ad annum 4. mutum inciſione curauit, vt poſtmodum articulatè loqueretur. *Cent.* 3. *obſ.* 28.

Catarrhus. Curatur ſi diæta ſeruetur, nutrici decoctum pectorale detur. Infanti clyſteres vel eccoprotica exhibeantur. Vel vomitus prouocetur ol. amygd. dulc: dentur expectorantia: pectus vngatur: ſternutatio moueatur, &c.

Tormina ventris. Heurnius in primo cochleari pultis ſaccharatæ ℈j. ſem. aniſ. pulu. commodiſſimè dat: clyſteres, ſolutiua, topica proſunt: decoctum vel aq. cardiacæ herbæ datur ab obſtetricibus in torminibus ab inflatione, idque rectè; herba enim illa cardialgiæ maximè medetur; vnde nomen.

Alui fluxus tempore dentitionis fit à febre, vigiliis, à dolore. Febris calor agitat humores. Curatur vt diarrhæa.

Lumbrici generantur ex materia putrida

ac imprimis pituita dulci. : quâ abundant pueri propter ingluuiem, prauamque victus rationem. *Signa* ſunt, os ſaliuâ abundat, ſomnus turbulentus : nares ſcalpunt: ſæpius maſticare videntur: tuſſis ſicca. *Praeſeruatio* fit per diætam. Ante cibum detur decoctum ſebeſten vel rotul. diaturbit. cum rhab. decoct. rad. gram. auricul. muris, ſuc. limon, citri, guttæ ij. ſp. vitriol. Amara infantes non ferunt. *Curantur* corallinn. ſem. ſantonici, rad. diptamn. alb. CC. aq. & decoct. rad. gram. Commodè iis antepileptica miſcentur. Laudatur ol, è ligno exſiccato coryli ſeu auellanæ per deſcenſum paratum, ſi vna vel duæ guttæ puero exhibeantur : pro experto itidem habetur ol. juniperinum ad gutt. j. in juſculis exhibitum. *Vide Fabr. Hildan. obſeru. 71. cent. 2. de mercurio viuo.* It. *Fallop. de morb. gallico cap. 76. Mathiol. epiſt. 4 ad Steph. Laureum.* Item *Io. Bapt. Lappata lib. de ſecretis mirabilibus cap. 5.* Si febris adſit, frigidis vtendum vt ſuc. limon. granat. aurant. aceto. CC. Bezoar. lac injiciatur : amara extra applicentur. *Heurnius* ſeq. commendat in infantibus. ℞. ſir. de cichor. cum rhabarb. à ℥ ij ad ℥ ß. aq gramin. ℥ j. datur pro vna alternis diebus. vide Vermes.

Dracunculi, quoniam dracunculis ſimiles ſunt, quibus Indi laborant, *Die mitteſſer. Senn.* veros vermes eſſe vult proferentes capita inſtar pilorum nigrorum. Compungitur quaſi acu eis dorſum ; huc illuc ſe jactant ;

ma-ie afficiuntur. *Heurnius* ait, manu ad ruborem fricandam ſpinam & ſcapulas, poſtea ſolâ auulsâ è lardo pelle, & apparebunt pili. *Paræus* curat fotu aq. tepentis, poſt litu è melle & farina hordeaceâ: capita, quæ tunc exerunt, tenuibus volſellis euelluntur.
Dudith. ep. 27 curauit ab iis liberos ſuos balneo, cui injicitur panis in micas fr citi manip. cineris parum; elotis pueris, aqua colata, panis innumeros pilos oſtendebat, ſecundo die pauciores, poſtea humeros inunxit farinâ aceto mixtâ, quâ ablutâ fiebant tubercula parua, cultello abraſa, dracunculi dicta, niſi autem ocius abraderentur, intro ſe recondebant, vnde vermiculi eſſe creduntur à Polonis veculis. Vide *P. Borellum obſeru.* 80. *cent.* 1.

INFLAMMATIO; Phlegmone eſt tumor cum calore, rubore, tumore, tenſione à copiâ, renitentia & pulſu, quibus ab eryſipelate diſcernitur. Vel reſoluitur vel ſuppuratur vel in ſcirrhum abit vel gangrænam.

CAVSA. Vel purus eſt ſanguis extra ſua vaſa collectus, vel permiſtione alterius humoris inquinatus.

Signa ſunt, membri inflatio, calor, rubor, dolor pulſans & renitens cum duritie.

Progn. Cùm dolore magno in membro mobili, aut exquiſiti ſenſus in emunctoriis cordi aut cerebro vicinis, in Eſtiomenum aut gangrænam deſinens, periculoſa eſt.

Diff. eſt vel exquiſita aut non exquiſita.

Exquiſita eſt quando purus ſanguis extra ſua vaſa in aliquod membrum effuſus aut impactus putreſcit, vnde Ophthalmia, Parotis, Angina, &c. Non exquiſita fit ex permiſtione ſanguinis cum aliis humoribus, vnde Phlegmone, Eryſipelatodes, Oedematodes, Scyrrhodes.

CVRATIO. Cauſa antecedens, ſanguis ſcil. alterandus, vacuandus, reuellendus, intercipiendus: alterandus per frigida & humida reſp. febris: vacuandus per inediam, V. S. purgationem, ſi adſit cacochymia: reuellendus per V. S. cucurb. ligat: intercipiendus adſtringentibus ſupra partem admotis & diætâ incraſſante. Si affluat ob calorem, dolorem, hic ſedandus, ille ventilandus. Topica in principio ſint repellentia, in augmento adde reſoluentia, ita tamen vt illa præponderent; in ſtatu æquales ſint repellentium & reſolu vires: in declinat. ſolis reſoluentibus. Partis affectæ quoque conſideretur temperies; ſic aliter in carne, aliter in neruo curandum: dignitas, ſic cor vehementibus non eſt tentandum: ſitus, ſic in profundo ſita, fortia requirunt. Via breuior ſemper eſt eligenda. Somnus matutinus conceditur; mouetur enim tum ſanguis qui per ſomnum intro trahitur. Aër ſit ſincerus, clarus atque frigidus: victus itidem refrigerans & paululum exſiccans & non multum nutriens. Aluus ſemper mollis eſto; ſi conſtipata clyſteribus cienda. Vſus veneris & coïtus tanquam hoſtis infenſiſſimus vitandus: nec non ira, clamor & conten-

tio. Si in pus non abeat ſanguis, nec reſoluatur ſcarificationes vtiliſſimæ ſunt. Si ſuppuretur, curetur vt ſuppuratio. Tumor ſi, aut repellentium aut diſcutientium vſu immoderato; ſcyrrhoſam in duritiem degenerat, rad. cucum. agreſt. aut bryon. aut aſeri coquito, caricas adipem anſerin. addito pro cataplaſmate vel ℞. rad. lil. & alth. ana ℥jß. rad. bryoniæ, cyclam. cucum. agreſt. ana ℥ij. in vini albi ſ. q. coquantur &. tundantur, adde. ſtercor. columbini & caprini ana. ℥jß. ammoniaci. in aceto ſcill. diſſoluti, bdellij & opopon. in oleo ſeſamino diſſol. ana ℥ i. laudani, ſtyrac. liquidæ ana ʒ j. picis naual. q. ſ. fiat. ſ. a. emplaſtrum, quod plurimum emollit & diſcutit. Denique ſi extinctionis caloris natiui, partis putredinis & gangrænæ periculum imminet, locum ſcarificato, aq. ſalsâ abluito, farin. fab. & orobi ana ʒ ij. cum oxymelite coquito.

INFLAMMATIO cerebri ſeu *phrenitis* ab inflammat. cerebri vel membranarum vel vtriuſque. Oritur à ſanguine bilioſo. Interdum læditur memoria, interdum ſola phantaſia.

Diſtinguitur phrenitis à paraphrenitide, quod phrenitis ſit primarium & continuum delirium à phlegmone aut eryſipelate cerebri, cui idcircò continua febris ſemper iuncta eſt. Paraphrenitis verò delirium epigenematicum & temporarium, ſuperueniens alteri morbo vt febribus continuis, aliquando intermitt. in vigore paroxyſmi, quo-

exacto ſponte diſparet.

Sign. Febris continua & acutiſſima; vigiliæ pertinaces; caput, & maximè facies inſigniter calent; oculi rubent; pulſus obſcurus & inæqualis; delirium; vomitus virulentus; inſenſibilitas; linguæ aſperitas; reſpiratio magna & rara; vrina modò flammea, modò alba: in paraphrenitide reſpiratio ſæpè eſt parua, adeſt præcordiorum tenſio: phrenitidem præſagientia nulla adfuerunt. Si ſolum cerebrum ſit affectum, actiones omnes animales abolentur, excepto motu validiſſimo.

Progn. In lethargum ſæpè abit, item in conuulſionem, dyſenteriam. Vrinæ pellucidæ & fæces albæ calamitoſæ. Si antea furore perciti ſubito quieſcant & dormire putentur, moriuntur. Phreneticis, maniacis, & peſte infectis non propè eſt aſſidendum, nec digiti ori admouendi. *For.* Lud. de Leonibus ſic læſum narrat *Fab. cent* 1. *obſ.* 84. ſe à muliere phrenetica deruorſum ſcribit.

CVRATIO. Cauſa eſt reuellenda per V. S. baſilicæ præmiſſo enemate, poſtea medianæ; deriuanda per V. S. frontis, narium, ſub lingua; ſi ex menſium vel lochiorum & hæmorrhoid. ſuppreſſione malum oriatur, ſaphena in pede aperienda, poſtea cephalica; vt quod in capite receptum eſt, vel proximè ad id mouetur, educatur. Vulnus anguſtum infligatur. Etiam poſt tertium diem ſi vires ferant. *For.* per cucurb. ſcarif. primò partibus inferioribus, poſtea ſuperioribus vt collo &

meris applicandæ : capiti admoueantur
[illegible]mbæ, gallinæ, catelli per medium diſ-
ſecti viui: pedibus ſupplantaria repellentia,
diluuia refrigerantia, atque humectantia
conueniunt. Iulapia ſint refrigerantia, hu-
mectantia, adſtringentia modicè ex ſyr. gra-
nator. & ſuccor. ribeſiorum aut berberorum.
Epithemata applicantur eiuſdem intentionis.
Alternis diebus, ſi aluus tardior dentur cly-
ſteres mollientes cum looch de caſſia, cathol.
cauaris calidioribus vt benedict. laxatiu. dia-
prun. laxat. quia hæc febrem augent & hu-
mores exagitant. Victus ratio ſit humectans,
refrig. & adſtringens : vino prorſus abſtineat,
ſed eius loco vtetur ptiſana, &c. Nocet &
abſtinentia cibi, quia ieiunio bilis magis ex-
candeſcit.

Ad promptiorem coalitum vtile erit lini-
mentum ex aloë, albumine oui & pilis le-
poris paratum applicare. Intercipientia tem-
poribus aponenda. Vacuanda per verè cathar-
tica, cũ morbus ſit acutiſſimus ac materia tur-
geat, ſi cacochymia adſit, alteranda bilem præ-
parantibus: Topica in principio ſint repel-
lentia, e. g. ℞. ol. roſac. ℥iij. aceti roſac.
℥j. aqua roſar. & plantagin. ana ℥ij. ad-
moueantur ſincipiti raſo & temporibus cum
pannis quadruplicatis. It. ℞. aq. roſar. ℥iij.
ol. roſac. ℥ij. acet. roſac. ℥ß. album. ouor.
n. ij. conquaſſata miſceantur. vel. ℞. ol.
viol. roſac. nymph. ana ℥ß: aq. roſ. lactu-
cæ. Semperuiui. ana ℥ij. aceti. ℥ß. Miſce.
vel ℞. Succi lactucæ portul. ſolani, vmbili-

ci. Veneris ana ℥ij.ol roſac. ℥iij. aceti roſacei ℥j. Miſce Vel ℞. ol. roſac. omphac. ℥jß. vng. popul. recentis (nam vetus calefacit) ℥j. aceti roſac. ℥ß. alb. oui. n. 1. agitentur omnia ſimul & excipiantur ſtupis cannabinis & applicentur. Hujuſmodi refrig. non niſi ad dies tres continuentur, ne diuturniori frig. & humid. vſu æger in affectum comatoſum præcipitetur, cum cerebrum ſuapte naturâ frigidum ſit. In robuſtis æſtiuo tempore frigida, alias tepida, in augmento addenda reſoluentia, &c. epithemata frigida epati, cordi, applicentur. Somnus hypnoticis cautiſſimè inducatur. Chymici laudant ſp. terræ ſigillatæ ſine vllo additamento deſtillatum, flavum & acidum ad ℈j exhibitum. Monendi ſunt vt mejant. Veſicæ regio fouenda decoct. maluæ, biſmalu. parietar. chamœmel. melil. anethi, dein manu preſsâ vrina propellenda. Naſturtium aquaticum frictum cum vino albo & ſuper linteum ad veſicæ regionem appoſitum prodeſt: vel ſi leuioribus non prouocetur vrina. ℞. fol. parietar. m. ij. petroſol. cum rad. m. j fiat decoctio, & in colatura diſſolue ol. ſcorpion. ℥iij. fiat fotus ſupra pectinem: decocti hujus reſidentia fricta in ſartagine cum ol. ſcorpionum poſt fotum applicetur: ejus loco poſt fotum hoc vng. efficax admodum. ℞. ping. cuniculi, ol. ſcorpion. ana ℥ij. ſem. apij, petroſolini, aſari & ſeſeleos (quæ ſemina etiam addi poterunt decocto ſi forſan deſiderentur) ſubtiliſſimè

iſſimè puluer atos ana ʒ ß. fiat. ſ. a. vnentum. Si offendatur tenebris æger, in cum lucidum & contra transferatur.

INFLAMMATIO Gurgulionis. argareon, gurgulio, plectrum glandula eſt endula, quæ ſi infra tumeat, ſupra gracilis t, vuula: Si ſupra æquè ac infra in lonum tumeat, columella vocatur.

Progn. Subnigram Chirurgia attingere non debet: ſi ſeces, periculum eſt hæmorrhagiæ inſigne. Si exſcindas phthiſis in metu eſt.

CVRATIO, Præmiſſis vniuerſalibus, in humoris reuulſione conſiſtit: quæ fit V. ſectione in media cubiti vena, poſtea ſub lingua, cucurbitulis origini ſpinalis medullæ appoſitis, frictionibus, fotibus & ligaturis doloriſicis extremorum. In corpore cacochymo medicamenta humorem noxium præparantia & purgantia propinentur. Clyſt. acres in hunc finem iniiciantur hac formâ. ℞. herb. mollientium ana. M. j beton meliſſæ ana. M. ß. fl. chamœmel. ſtæcad. ſamb. ana pug. 1. prunorum & caricarum ping. ſing. par. vj. ſem. aniſi & fœniculi ana. ℥ ij. ſem. cartami. ℥ j. agar. troch. ʒ iij. ſem. lini & fœnugr. ana. ℥ ß. colocynth. (ſi vehementius vis vt operetur) ʒ j ß. fiat decoctio in: ℔. j. ß. colat. diſſolue caſſiæ & cathol. ana ℥ ß. electuar. indi major. vel bened. laxat. ʒ vj. olei de lil. ℥ iij. mellis violacei ℥ ij. vitell. ouor. n. ij. vt & diutius retineatur, ſalis prunellæ ʒ j. M. fiat clyſter. Nonnulli reuellunt ſero-

nibus ſuperiori ſcapularum regioni admotis. Topica ſint primo repellentia, addi tamen mel ſemper poteſt. In declinatione reſolv. mollientia adde, facilè enim in ſcirrhum abit. Externa antequam influxit adſtringentia ſint, lateribus aſp. arteriæ appoſita. Cum facta eſt fluxio, extra molliendum, gargariſmi tamen principio ſint repellentes, &c. Si ſuppuretur, ea promoueatur gargariſmo. Si non ſponte, ferro aperiatur. Et ſi gangræna immineat, ægyptiacum locum habet. Si fruſtra, uvula, quæ non amplius tumet nec rubet, chirurgiâ eſt exſcindenda, quod vltimum eſt remedium. Ante & poſt gargar. ſint adſtringentia: vbi rubet, ibi ſuffocationem ex hæmorrh. minatur. Vel cum inſtrumento & filo conſtringatur quotidie arctius. hæmorrhagia cauterio inhibetur. *Rul.* Fumum ʒ j carabes alb. ore excipit & capiti ℥ j ferment. vet. per diem & vnam per noctem imponit. Ceraſa comeſta hanc inflammationem faciunt.

INFLAMMATIO faucium. Anginæ prima ſpecies eſt, cum ambitus faucium interior inflammatur, tumore intus ac foris apparente. 2. Cum muſculi externi faucium, colli, oſſis hyoidis, oeſophagi, afficiuntur; tumore ſeſe ad pectus diffundente. 3. Cum interni laryngis muſculi afficiuntur, vt nec extra nec intra tumor appareat. Orthopnœam infert & ægri linguam exerunt inſtar canum: vnde cynanche dicitur. Secunda paraſynanche vocatur. Angina *Dod.* nulla

ti Prima Synanche dicitur. Quæ ex vertebrarum colli luxatione fit, notha eſt. Diuiditur in exactam & non exactam. Illa eſt inflammatio ſanguinea & ordinaria. Hæc autem inflammatio ſeroſa. De qua *Aphor.16. lib. 3.*

Signa in genere ſunt febris τεταιοφυὴς, aut Synochus acutus valde; dolor faucium acribus & lancinans; æſtus earundem & rubor coccineus; anguſtia itidem à tumore tantâ vi perforans, nihilque tranſmittens, ità vt potus regerant per nares; vox clangoſa. In ſpecie dolor, rubor, tumor & calor ſiccus vrens cum duritie & renixu, ratione partis affectæ. Difficultas degluciendi: in majori difficultas in reſpirando, febris: in ſeroſâ ſynochus: in ſanguinea tertiana continua duplex: in biliosa ardens. hæc vltima lethalis plerumque.

Progn. Leuiſſima eſt paraſynanche; hinc ſynanche, hinc paracynanche, quæ quarta eſt ſpecies, vbi externi gutturis muſculi inflammantur tumore intus apparente: peſſima cynanche: quia interna. vt ex *Aphor.* 16. *ſectionis* 5. & *Aphor.* 25. & 37 *ſect.* 6. videre eſt. Vox obſcura, ſpuma circa os, lingua nigra, ſputum crudum, lethalia. Securiſſima eſt angina, ſi rubor maximè foras vertatur.

CVRATIO. Præmiſſis reuellentibus, deriuantibus, vt V. S. in cubito, ſub lingua: cucurbitulis in ſecunda colli vertebra, frictionibus & ligaturis extremorum. Si febris

præceſſerit vel ſimul inuaſerit, quia
ria eſt errabunda & turget, purgandu
docet experientia. Si inflammatio præ
& ſequatur febris, tam commoda no
Sed cito hoc fiat: vt mane facta V. S. v
detur purgans; quarto enim die vel
ratur, vel reſoluitur, vel occidit. Sed
gentiſſimè cauendum, ne medicame
vomitum moueat, metus enim eſt ſtra
lationis, vel clyſteres potius & tutius
ciuntur. Exhibeatur catharticum ex
ctione communi cum ℥j. tamarindo
qua diſſolue caſſiæ. ℥vj. elect. de ſucc
ſar. ʒij. ſyr. viol. ℥j. Injiciatur clyſt
decoctione communi, in qua diſſolue
recenter extr. & ſacch. rubri ana ℥j.
è ſucco roſar. ℥ß. Mell. viol. ℥ij. ſalis
nellæ. ʒß. vide egregium remedium in
apud *Hartm. in praxi. chym.* §. 4. *de*
na. vel ℞. aq. prunellæ, acetoſ. ſalis
nellæ. ℥ß. M fiat gargar. ſi gargariſa
queat ſiphunculo iniicere aliquid garg
matis oportet. Poſt ſingulas gargariſat
corium laridi duos digitos latum lingua
pone eâ parte quâ lardo hæſit, detin
aliquandiu ac ſubinde renouetur. Garg
mi ſint repellentes imprimis, vt ♃ aq
prif. plantag. nucum ana ℥jjj. fl. roſ. ſic.
coq. in colat. diſſolu. ſir. granat. dia
ana ℥j m. *For.* In infantibus linctus
ſunt. Fumi non ſunt commodi. Suc. cor
rid. nucum depuratus cum melle comm
datur à *Gal.* A leuioribus inchoandum

&o auenæ fol. ceraſ. arb. Monent me-
ſci etiam in principio aliquid diſcutien-
ium adhibendum, ne humor, qui jam in-
ixit, nimis impingatur. In declinatione
tam adſtringentia addenda, ne pars per ſe
mollis nimis molliatur. *For.* In declin. ni-
lum vnum hirund. conciſum pro gargariſmo
præſcribit cum plumis. Alij pro ſecreto ha-
bent cancrorum cinerem, vel album græcum,
vel ſtercus gallinæ cum melle quod illinunt.
Semper detergentia miſceantur: in omnibus
enim inflammationibus, quæ tenui cute te-
guntur, aliquid tranſſudat detergentibus
eluendum. *Rondelet.* cum affluit humor ſe
& multos alios ab angina, ſcrofulis vindi-
cauit adſtringentibus: quod licet fieri poſſit
vbi corpus purum eſt & pauca fluxio, ſic in
magnâ lethale. Topica ſint molliencia, poſt
diſcutientia. Ventoſæ mento vel 2. & 4. ver-
tebræ applicentur, ſi fauces, vel muſculi ea-
rum ſint affecti. Si ſuppuretur, maturantia
ſunt adhibenda: poſtea aperiatur abſceſſus
vociferatione & prono capite, ne pus in pul-
mones defluat. Nonnulli in rerum omnium
deſperatione ſub maxillis vel ſupra collum
profundas ſcarificationes inſtituunt, quibus
nunc pure, nunc ſanguine effluente, ægri
leuati ſunt. Lignum hederæ ſpecificum eſſe
creditur, ſi cochlear inde fiat vel vas quo
vtaris. Vltimum eſt laryngotomia ſub larin-
ge inter tertium & quartum annulum. Per
fiſtulam faucibus inſertam & veſicam ſuillam
alimentum liq. injicitur. Toto morbi de-

curſu ad dolorem leniendum juuat garga-
ma ex lacte mulier. vel aſinæ, vel ca
cum ſyrup. viol. & exiguâ ſacchar. quan
tate. Ita autem vrgente angenteque hoc
fectu, vt immineat ſuffocationis periculu
frequentes cucurbitulæ ſunt ſecundæ c
vertebræ affigendæ, vel ſanguiſugæ. Ery
pelas in facie ſuperveniens, bonum.

INFLAMMATIO pulmonis. I
ripneumoniæ cauſa eſt ſanguis etiam bil
ſus, licet enim ab alijs ob tenuitatem p
monem penetrare dicatur, tamen cum
pleuritide, quæ ſæpè fit à bilioſo ſangui
fiat peripneumonia, nihil officit: pro
enim aqua in ſpongia hæret, ſic & hic. *Ca*
autem fluxionis ſunt, vt in reliquis inter
inflammationibus, humores pravi, quos cu
materia ablegat, ſimul ſanguinem expel

Signa. Febris ardentiſſima, ſi Eryſi
latodes eſt dolor vel nullus vel obtuſus, i
piratio difficilis, calida erecta, rubor ge
rum, pulſus inæqualis, magnus, languid
mollis & vndoſus, ac dycrotus. Cætera v
ſunt diuerſa à pleuritide, niſi quod diffic
tas ſpirandi major ſit, quàm in pleuriti
& quam *Hippocrates* ſublimem vocat: dol
eſt grauativus, niſi fortè pleura ſimul ſit
fecta quod plerumque fit. Lingua flaua
lentore multo obducta: maxillæ rubent:
tis magna: paralyſis ſæpè fit regurgitan
ſanguine in arterias intercoſtales nervos co
primentes: ſputum primo ſanie, mox cru
re tinctum cum ſtercore quodam.

Progn. Periculoſior eſt pleuritide: ſputum illum vel parum, dolorem non leuans mam. *Aphor.* 16 *ſ.* 6. Propter magnitudinem bris, aliorumque ſymptomatum vires laſfactantur, ſi præter hæc incidat diarrhœa, eſperatio major. Sternutationes malæ.

CVRATIO. Præmiſſis reuellentibus ſi b angina fiat, V. S. repeti poteſt: maxinè ad deriuandum conueniunt cucurbitulæ ateribus cum ſcarificationibus applicatæ: poſtea præ cunctis procuranda facilis excretio per liquores abſterſiuos; decocto glyzirrhizæ cum hyſſopo, addito oximelite. Omni etiam ingenio ſputum promouendum. Oxymel reliquis miſtum conuenientiſſimum eſt. Topica & reliqua eodem modo fiunt ac in pleuritide. Conferunt quoque fomenta & emplaſtra ex flor. chamœmeli verbaſci, anethi, ſem. lini fœnugrœci, maluæ, hyſſopo pulmonariâ & ſimilibus.

INFLAMMATIO pleuræ non ſemper, ſed cum ſuperior pars affecta eſt, conjunctam habet peripneumoniam. Non omnis dolor lateris eſt pleuritis, vt cujus meminit *Heurnius*, *Querc. c.* 8. à vermibus excitatus in morbillis, ſcorbuto, à flatu. Eſt autem pleuritis inflammatio pleuræ & mediaſtini à ſanguine calidiore cum dolore punctorio, febre continua vel tertio quoque die vel alternis vel quotidie, pro ratione cauſæ, affligente, cum difficili & paruâ reſpiratione, pulſu duro, tuſſi vehementi. *Species* ſunt dextra, ſiniſtra, interna, externa, aſcen-

dens, deſcendens. In externâ facilior d
bitus in latus affectum, in interna co
In aſcendente dolor & tenſio ad jugulum
deſcendente ad hypochondria pertingit.

S. diagn. è ſputo & inſpir. petuntur
non adſit febris, non tuſſis, nulla expui
à flatu eſt.

Progn. Si primo ſtatim die appareat
coctum, quodque facile ejicitur, breuis
morbus ſiue ſeptimo die terminabitur. O
nia ſputa ſincera mala, excepto ſangui
Vrina mala malum, bona non ſemper
num. Peſſimum nihil exſpuere, minus
lum tenuia tantum. Vel tranſit in alium
fectum vel reſoluitur, &c. Si abſceſſus
& rumpatur, tranſitus in empyema diffi
malum & ferè lethale

CVRATIO. Humor affluens reuell
dus, deriuandus, qui jam affluxit tollen
dolori medendum & viribus. Ergò ſi leuis
pleuritis, fotus molliens & reſoluens adhi
ri poteſt, vel potius ſi grauior, mediana
baſilica ob reuulſionem in parte oppoſita, p
fluxus ceſſationem eadem in latere affecto
deriuationem, aperiatur. Si ſanguis ex ar
ria affluat. V. S parum prodeſt, repelle
intercipere non licet. *For.* iu eodem later
non ſolum ante, ſed & poſt quartum die
imo octau. venam ſecat, etiam tempore m
turitionis parum detrahit ſed cautè, viril
fortibus & ſi ſummus dolor vrgeat. In pue
cucurb. applicari poſſunt. Si tarde voce
medicus, in parte affecta V. S. vtilis eſt.

ſuppreſſis menſibus & tempus purgationis
enſtruæ inſtet, & ſubita facta ſit ſuppreſſio,
talo aperienda eſt vena. Si non inſtet &
nſim facta ſit ſuppreſſio, more ſolito in
achio ſeca: poſtea fotus moll. reſolu. appli-
ri poteſt, & febris & malignitatis, ſi adſit,
ıbenda diligens ratio. His præmiſſis, ſi ca-
chymia adſit & materia ad aluum inclinet,
ıod è murmure, fæcibus liquidis, anxieta-
conjicitur, purgandum die ſecundâ, quar-
, quintâ cum ſc. fluxio deſiit, quod quinto
rè die fit. *For.* etiam ſeptimo die exhibuit
acathol. ʒ vj. caſſ. ℥ ß. ℥ jv. decoct. pect.
:. capill. V. ℥ j. Rhabarb. ſen. mechoac.
;aric. & eccoprotica vtilia: à pilulis & vo-
itoriis multi mortui. *Rondeletius* clyſteres
ommendat. Febri alterantia, malignitati
exipharmaca debentur, quæ tamen morbum
citè reſpiciant. His præmiſſis ſpecifica ex-
ibe: i poſſunt; licet enim morbus ſit mani-
ſtus, malignitas tamen peculiaris adeſt, cui
edentur ſpecifica. Item expectorantia quæ
cidunt vel incraſſant pro varietate ſputi.
ıter fomenta digerentia præ reliquis conue-
et emplaſtrum diaſulphur. *Mart Rulan-*
:. Poſt ſeptimum ſi dolor maneat, *Ae-*
us & *Celſus* cucurbitas ſcarif. lateri affe-
:o applicant. Vnde certè vel ſummum com-
ıodum vel ſummum damnum ſperandum
:nſet *Senn.* Pauci hoc ferunt: non vſur-
ındum, niſi in valido poſt diem 14. Si ne-
ue reſoluatur neque ſuppuretur, ſuppuratio
romouenda. Si reſolui nequeat, abſceſſus

rumpendus. Si non promoueant apeti
abſceſſum, quidam partem aperiunt: ſed
tumor extra vergit: fit tamen vtiliſſin
exactè locus affectus explorari queat. S
thoracem labatur pus, curatur vt empy
Diæta ſit tenuis. *Fab. obſ.* 31, 32. *c.* 5. in
re affecto V. ſecare jubet. Puero ſeptem
norum pleuritide laboranti cum alui flux
hibuit Lap. Bezoar. gr. V. corall. rub.
par. terr. ſigill. ana ℈ß. f. puluis. ♃.
dib. luc. piſcis ℈ß. ſem. card. mar. c
rub. pp. ana gr. 6. fl. papau. errat. ℈i
pulu. vng. pector. rotul. expector.

INFLAMMATIO hepatis co
ſcitur dolore grauante interdum & pu
rio ob ligamentum quod connectitur
phragmati. *For.* febris ſimul, mox adeſt
tuſſis arida, ſingultus, difficultas ſpir
facilior decubitus ſupinus, lingua rubra
vus ſupprimitur, niſi conjuncta ſit
imbecillitas: tum enim feces ſæpè li
ſunt vel bilioſæ vel loturæ carnium ſi
vomitus bilioſus. Si gibbam epatis p
afficiat, tumor extra apparet rotundu
que fibras cutis non ſequitur, quo pa
inflammatione abdominis diſcernitur.

CAVSA. *Fab. Cent.* 2. *obſ.* 46.
cis calidis, è cardam. cinam. & vent
appoſitis epatis inflammatio. *obſ.* 47.
cucurbitis epatis regioni applicatis in h
rhagia narium; cui inflammatio ſuc
Vnde *Senn.* potius adſtringentia qua
cucurb. epati apponit.

rogn. Sæpè lethalis eſt. Quæ gibbam te-
aſthma, tuſſim magis facit: quæ cauam,
i um. Illa periculoſior ob ſymptom.
uitur aliquando hæmorrhag. Critica è
e dextra, ſudoribus bonis & vrinâ mul-
ſi gibba laboret; ſi pars caua, ſtcibus,
nitibus. Si ſecentur, pus amuicæ ſimile
iale.

CVRATIO. Fiat reuulſio per V. S. ante
For. Aëtius etiam poſt 4. tum in lateris
tri. Baſilica. Si epatis gibbus laboret,
è eccoprotica valent; ſi caua, clyſteres
tùm. Si illa, diuretica valent, hic non. In-
na ſint refrig. imprimis cichor. endiu. ta-
ac. ſuc. lim. Si mitior ſit, agrimon. capil.
n. addantur: dulcia noxia. Cocta vel diu-
icis vt ſir. de endiu. byzant. &c. educenda
eccoproticis pro ratione ſubjecti affecti:
declinatione etiam mechoac. agar. &c.
lantur. Topica ſtatim poſt V. S. ſint re-
lentia frig. vel cal. ne tamen ſcirrhus fiat
de capp. adde :,& talia adſtringentia
am in declinatione conueniunt reſoluen-
as mixta. Topica non frigida applicanda
u. Omni ſtudio præcauendum ne ſuppu-
ur. Si nequeat, topica ſint ſuppurantia.
pus in inteſtina feratur, puris acrimoniam
peranti a ſolum dentur. Si non perfectè
uetur, clyſter è decocto hordei & mell.
injiciendum: quo tendit pus, eo vacuan-
n: ſi in abdomen confluat, lethale.

INFLAMMATIO Lienis. Dolor,
nor, grauitas in latere ſiniſtro, quæ ta-

men & dextrum latus ſæpè afficit &
nem quaſi cingit: febris eſt continua
tana, pedes & genua rubra apparent,
rationis difficultas, nares & aures palle
Differt ab obſtructione, quod hic no
gna ſit diſtenſio, ſine dolore & febre
flatu, grauitas nulla eſt, exercitium do
ſedat, contra in inflammatione.

Progn Rarò phlegmonem, rariſſim
ſceſſum patitur, in ſcirrhum mutatur

CVRATIO. Secetur V. in ſiniſtr
in talo ſi menſes ſint ſuppreſſi. mox
lens applicetur vt oleum roſ. cui mi
incidentia, aut acetum ol. chamæm.
humores præparati vacuentur vere ca
cis. Sitis, quantùm poteſt, ferenda.
ca poſtea ſint reſoluentia more ſolito.

INFLAMMATIO Mammaru
tam calida quam frigida; Prima fit 1.
guine craſſo & impuro putreſcente,
menſtr. retentione in mammas redun
3. A lactis corrupti & malignam quali
induentis coagulatione. Secunda ſpec
à deſtillatione capitis in eas partes de
bente.

Signor. Diſtinctio eadem quæ in a
mat.

Progn. In mammillarum inflammat
bus periculum eſt maniæ: eæque p
cordis vicinitatem & partis naturam p
loſæ: in cancrum degenerantes peſſim

CVRATVR. V. S. purgantibus,
rantibus. Topica ſint repellentia ſed

lida, ne tuſſis, dyſpnœa, tabes, ſcirrhus fiat. Poſtea adde reſoluentia, ſed modica, ne ſcirrhus fiat. Si ſuppuretur, ea eſt promouenda: ſi non, ſponte ſcalpello aperiatur. Vlcus non curatur, niſi altera mamma à lacte ſiccetur, quod fi. ſi lac infanti non ſugendum det & pannum frigida imbutum apponat.

INFLAMMATIO Ventriculi. *Sign.* Senſus eſt tenſionis, tumor ſæpè extra apparet: ſi pars externa, dolor ſumpto cibo non tam exacerbatur, ſed cocto, appetitus ſe melius habet, nihil ejicitur ab abſceſſu. Si pars interna; dolor, ſumpto cibo, exacerbatur: ſi externa, cocto cibo; ſymptomata omnia ſunt vehementiora. Adeſt æſtus, ſitis, febris ardentiſſima, delirium, ſyncope, vomitus. Difficillimè diſcernitur ab inflammatione abdominis circa illam regionem, niſi ſymptomatum vehementiâ.

Progn. Dolorem parit acerbiſſimum, ſæpè cum febre lypiria, ſyncope, aliiſque ſymptomatis: plerumque lethalis eſt.

CVRATIO. Reuulſio per V. S. pluries repetitam in vtroque brachio pro virium tolerantiâ, quarum infirmitas ab oppreſſione, quæ vacuationem poſtulat, minimè V. S. prohibet: per cucurbitulas ſcapulis, dorſo, natibus admotas: clyſteres, repellentia interna, externa, illa actu ferè frigida, hæc calida. Poſtea adde reſoluentia: ſemper tamen adſtringentia, roborantia adde. Purgantia hîc improbantur, cum humores con-

turbant & in partem affectam attrahant
ſeptimo elapſo & apparentibus concoct
& declinationis indiciis. Conueniet
purg. ex Rhabarb. ʒ j. cum ſantal. rubr
in aq. borag. infuſa, addendo ſyrupi r
℥ j vel ij. Interim clyſteres emoll. refri
lenientes quotidie iniiciendi. Hâc form
Iuris pulli, vel decocti maluæ & violari
j. caſſiæ recenter extractæ ℥ j. Mellis v
cei. ℥ ij. vitell. ouor. n. ij. fiat clyſter.
ferunt etiam emulſiones quatuor ſem. fri
major. & ſem. papau. albi, cum doloren
niant & calorem contemperent: tum e
julepi. e. g. ℞. Aq. roſ. ℥ iij. plantag.
ſucci acetoſæ vel vini granat. ℥ jß. ſacch
ſati. ℥ j. bulliant parum & colentur.
℥ ij. bis aut ter in die. Dolori medetur e
℥ j. vel ℥ ij. ſir. de papau. Si ſuppuretur,
retur vt ſuppuratio: & diæta ſe habeat
vt topica. A topicis calidis ventriculo a
catis epatis inflammatio. *Fab. cent. 2. ob*
46.

INFLAMMATIO Renum.
Calor; dolor grauis ad veſicam, teſtes, c
nothas ſe diffundens; ſternutatione, r
dolor intenditur; ægri erigere ſe non
ſunt. Stupor cruris ob nerui compreſſior
externa frigent; vrina in principio tenuis
augmento rubicunda. Vomitus bilioſus.
bris vehemens. In inflammatione coli d
ad anteriora vergit, & mutatio potius in
cibus quam vrinâ apparet. Si hæmorrho
ſuperueniant, bonum.

CVRATIO. Reuulſio: clyſter minori quantitate. Alterantia abſque diureticis Purgantia. In declinatione diuretica mitiora conducunt. Topica ſe habeant vt ſupra Pus per vrinam vacuetur.

INFLAMMATIO Meſenterij. Rara non eſt ſed raro agnoſcitur: plerumque hemitritæum comitem habet: adeſt dolor lumborum, qui ſupra & circa ventriculum ſe extendit: feces ægrè redduntur. Si circa loca ignobiliora hæreat, febris eſt lenta, ſine ſiti; ſanies per aluum ſæpè redditur. *Curatur* vt ſupra. Eodem modo & inflammatio veſicæ, peritonæi.

INFLAMMATIO penis fit ex nimio membri labore, vt equitatione, coïtu, &c. ſanguineâ illic materiâ collectâ & putreſcente.

Signa ſunt, tumor, rubor, durities.

Progn. inflammata ea pars non caret periculo propter ſenſus ſubtilitatem, quo exquiſitè pollet, & propter membri naturam, quod maximè putrefactioni obnoxium eſt.

CVRATIO. Eadem proſunt quæ infrà pro teſtium & ſcroti inflammatione præſcriptâ reperiuntur. Penis tamen magis adſtringentia recipit, quàm ſcrotum & teſticuli.

INFLAMMATIO teſtium & ſcroti, fit ab humoribus calidis in eam partem decumbentibus: Nonnullis dicitur hernia humoralis, quod ex partes intumeſcant ex humoribus eas incendentibus.

Signa habent communia cum aliis ſupe-

rius deſcriptis inflammationibus.

Progn. Ea apoſtemata difficilioris ſunt
rationis propter partium illarum exquiſit
ſenſum : quia ſunt emunctoria aliarum p
tium, faciléque corrumpantur & putreſc

CVRATVR more ſolito vt in tumori
calidis. Ad revulſionem etiam proderit
mitus, niſi ſit ægrotus ad tabem propen
Alvus glandibus & clyſteribus ſubducer
potius quam medicamentis valentibus. D
retica vrinamque cientia non conveniu
ne corporis recrementa in partem affect
attrahantur. Omnia topica ita applicen
vt teſtes minus dependeant. Intercipiens
latus pubis applicetur. Commendatur in
clinatione verbena cocta in vino, vel pa
cum oleo & aqua. In principio ad repell
dum conferunt, ol. roſ. vel myrtill. vel
don. cum aceto atque oui albumine in f
mâ linimenti; aut ſuccus plantag. vel ſo
ni cum ol. roſar. & ouo integro : tum
repellendum, tum ad dolorem leniend
Si tumor non diſcutitur, ſuppuretur vt tur
mammarum.

INFLATIO ventriculi fit à flatu g
nerato à cauſis in colica enarratis : tun
reſiſtens adeſt, ructus item; flatus. Si à
bilitate, ejus adſunt indicia. Si ex alimen
flatulentis, id æger narrabit. Si à mate
alia, affectus hypochondriaci ſæpè ſunt ſig
In conualeſcente recidiuam minatur : ſi
duret, tympanitem.

CVRATIO. Si parua ſit inflatio, car

natiua intus & extra applica vt ol. carui g.jjj. empl. de bacc. laur. ſi magna tollatur prius cauſa vomitu, purgantibus, &c. Grauitas nulla adeſt: dolor non eſt continuus, cum murmure, &c. eodem modo & inflatio epatis curatur & lienis. Dolor lienis *daz miltzenſtechen*, in liene non eſt, ſed peritonæo & muſculis abdominis à flatu, ſero, ſpaſmum q. flatulentum excitante. Vtilia ſunt chamæm. hiera picra.

INTEMPERIES cerebri *naturalis* vix vnquam ſaneſcit. Quia natura fixa & mutari neſcia, & inſanabilis affectus non ſit ſuſcipienda curatio. *Accidentaria*, ſi nuda, alteranda ſuo contrario: ſi ex longiore inſolatu, aliâque causâ calidâ, conuenient oxyrrhodina, litus & embrocationes totius capitis. Olfaciat linteum aq. roſar. aut nenupharis caphuratâ intinctum. Applicetur frontale refriger. Nares perfricentur oleo nenuphar. papaueris.

Si cum materiâ, alterantibus præmittantur purgatio & V. Sectio: perſeuerante malo iterentur: eoque audentiùs phlebotomia repetatur, ſi adſit febris, inſignis plenitudo, rubor faciei, tumor venarum circa oculos. Hoc autem caſu venæ particulares, vt frontis, temporum & ſublingualis incidantur. Si ab hepate calidiore cæteriſque inferis partibus fumi blilioſi aſcendentes anſam præbeant, aut ſanguinis maſſa plus juſto incaluerit: balneum aq. tepentis & refrigeratio totius corporis ex vſu erit; vt meatus reſe-

rentur. Viris hæmorrhoïdes , mulie
menſes prouocentur ſi ſuppreſſæ incisâ
ſaphenâ. Glyſteres emoll. & refrig. ſint
quentes. Abſtineat à vino & calidis.
tur juſculis refrig. Interdicatur ſalſis ,
bus , piperatis & omnibus ijs quæ jec
ſanguinem calefaciunt. Veſcatur elixis
tius quam aſſis , vitulinâ , pullaſtris :
omittenda julapia & apozemata, ex ſy
violato, nenupharino cum aq. endiuiæ
chorei , &c.

INTEMPERIES frigida cerebr
rò nuda eſt , quia cruditas mox congen
materiam acceſſit. Feliciter curatur, ſi
pus pilulis coccijs aut de agarico ſemel
rumque repurgetur. Capiat ʒ j, pro doſ
nâ decreſcente. V. S. locum non habet
adſint febris aut plethora. Errhina & m
catoria ad deplendum cerebrum condu
Cucurbitulis parcendum, ne priuatione
guinis magis magiſque refrigeſcat & m
augeſcat. Topica ſint litus capitis ex
calefacientibus à leuioribus ad fortior
ol. de euphorbio vel de caſtoreo , paul
progrediendo.

Intemperiei longæ & contumaci, fri
potius quam calidæ vtiliter cauteria pra
buntur ; veſicatorium quoque & dr
Venæ ſectio ratione pituitæ non conv
niſi plethora adſit, aut hepar calidius ,
florens aut conſiſtens : tum enim vap
ad caput effumatio V. S. impedietur, &
perfluum alimentum demetur, vt natura

modum quicquid crudum & pituitoſum in ſanguine eſt, faciliùs concoquat: niſi plethora vehementer vrgeat, melius erit venæ ſectioni præmittere potionem phlegmagogam, bolum, pilulas aut pulverem. e. g. ℞. ſennæ mundat. ʒ ij. ſem. aniſi & gariophill. ana ℥ ß. fol. menthæ, betonicæ ana. M. ß. ſummitatum thymi. p. ß. coquantur ad ℥ iv. in colatura infunde agarici recenter trochiſcati, cinamomi ana. ℈ ß. Expreſſ. diſſolue diaphæn. ʒ iij. ſyr. roſar. ſolut. ℥ j. fiat potio, quam hauriat cum regimine. ℞. Catholici duplicati & diaphænici ana ℥ ß. cum ſaccharo fiat bolus, cui addi poteſt electuarij diacarthami ad ʒ j. vel ʒ ij. imminuend. doſi diaphæn. vel catholici. Poſt purgationem, ad alterandum & roborandum cerebrum purgantiumque noxam corrigend. ſequens bolus ex re ægri erit. ℞. Theriacæ veteris. ʒ j. conſeruæ anthoſ. & roſarum ana. ℈ j. cum ſacchar. fiat bol. capiat duabus horis matut. tempore ante paſtum, ſuperhauſtâ vini diluti modicâ quantit. In pertinaci malo generoſiora requiruntur remedia: & convenient corpore repurgato diætæ ſudorificæ inſtitutio, quæ cerebrum vniuerſumque corpus calefaciat & exſiccat, crudos humores concoquat, craſſos attenuat, viſcidos incidat, lentos abſtergat, & quicquid aquoſum eſt, per vrinam educat ac per ſudores, aut per inſenſibilem tranſpirationem diſcutiat. Inſtituenda & varianda illa diæta pro varijs corporum temperamentis & diſpoſitionibus,

& eorum reſpectu longiorem aut bre
eius vſum imperabit prudens Medi
g. ad xv. xx. vel xxx. dies. Decocti
la hæc eſſe poteſt. ℞. Raſuræ ligni
& rad. ſalſæ perillæ ana ℥ij. infun
per 24 horas in ℔. iiij. aq. fontis
calidè: bulliant poſtmodum lento ig
mediæ partis conſumptionem. Colat
manicam *Hipp.* fact. ſeruetur vſui i
vitreo. De hac capiat. ℔. ß. calidè
corpus tegendo plus ſolito vt elicient
dores. Addi poteſt aliquid coriandri,
quiritiæ, vel ſacch. & cinamomi. *Not.*
rante vſu decocti ſudorif. neceſſario
in ſeptimana purgandum, omiſſo eâ
cocto: cum per ſudores tenuior hum
portio tantum educatur, remanente c
re, quæ per alvum educenda. Præterea
vt plurimum in vſu diætæ alvus conſt
tur, clyſter tertio aut quarto quoque d
jiciendus. Deterſo ſudore emplaſtrum
roborans eique parti admotum mali
naciæ maximè conducet. e. g. ℞.
pellucidi, maſtiches, ana. ʒj. ß. ga
opoponacis ana. ℈j. viſci quercini. ʒi
pœoniæ mariſ. ʒß. olei nucis moſ
q. ſ. fiat ſ. a. maſ. empl quæ extendat
per alutam, in formam oualem appl
capiti raſo: deterſo ſudore vniuerſ
particularia euacuantia ſuccedant; er
ſternutatoria, & apophlegmatiſmi.
errhinorum vſum eſſe ſuſpectum, dun
ſi laborant, vel nares vlcer. obnoxia

æger in hæmorrhag. facilè incidat vt & vertiginem. Apophlegmatiſmi cautè vſurpandi ſunt in illis, qui fluxioni ad pectus tabique ſunt obnoxij. Ad particularem capitis euacuationem maximè conducunt veſicatoria poſteriori ceruicis parti admota, vt & cucufæ exteriùs capiti applic. *Intemperiei* contumaciſſimæ novumque prorſus pituitæ prouentum minanti vſualia inſuper remedia maximè conuenient, vt ſyrupus magiſtral. ex materia apozematis ſuprà deſcripti triplicatâ purgant. doſi. quo vtetur bis aut ter in menſe ad ℥ ij. vel ℥ iij. cum decoct. betonicæ & majoranæ, vel etiam ſeq. pill. vſuales. ℞. Aloës opt. ℥ ß. turb. gummoſi. hermodact. & agarici recenter trochiſc. ana ʒ ij. diagridij. ʒ j. Zinzib. & gariophill. ana ℈ ß. croci & ſal. gemm. ana gr. vij. f. ſ. a. maſſa. pill. de qua capiat ʒ ß. vel ℈ ij. ſemel in ſeptimanâ duabus horis ante prandium. Poſtridie ſyrupi vel pilularum, bis aut ter in ſeptimanâ vtetur ſeq. opiatâ. ℞. Conſ. rad. acori, corticis citri cond. ana. ℥ j. conſ. fl. ſaluiæ & roriſmar. ana ℥ vj. nucis moſchat. condit. ℥ ß. myrob. condit. n. 1. theriacæ veteris & confect. alkerm. ana ʒ iij. pulu. elect. diambr. & diamoſchi. dulcis ana. ʒ j. f. ſ. a. opiat. de qua capiat magnit. caſtaneæ, manè duabus horis ante paſtum, ſuperbibendo parum vini generoſi mediocriter diluti: vtiliſſ. etiam erit hoc caſu cauſticum inurere poſteriori ceruicis parti. His omnibus adjungenda optima victus

raiio : de qua conſule practico

INTEMPERIES lienis ca
ſit; ſitis adeſt, lingua arida, col
rubor faciei, appetitus dejectus.
contra. Qui debili ſunt liene, ſplen
priè dicuntur.

CVRATIO. Attenuantia,
non fert lien, ſed moderatè adſt
vt abſinthium : modicè tamen, ne
rhus. Dulcia quovis modo ſumpt
item acetum. Vnde cort. rad. 5. ap
aceto ſed vino macerandi. Fortiora
hepar. Obſtruentia vnicè vitanda.
per hæmorrhoides, vomitum, alv
nam. Med. amara vtiliſſ. Lien bovis
in vaſe teſtaceo; lien hædinus ad ʒ
omnia cum poſcâ ſubigenda, vt

INTEMPERIES Ventric
gida curatur generalibus, topicis.
mucronatæ cartilagini verſus vmb
in dorſo ad 12 & 13. vertebras ap
Coral. vtiliſſ. myrobal. chebul. &
galang.

INTEMPERIES ventricu
& ſicca. vid. cruditas acida &
Reliquæ intemp. frig. hum. vteri, i
rantur generalibus, topicis; vt i
pe, anaſarca; imprimis decoct. gu
næ, &c.

INTERTRIGO. Curatur
herbâ ipsâ argentinæ contusâ : ſe
no, hircino : candelâ ſebaceâ : ol.
vell. ovorum. Adeps anſeris, m

gac. cum aq. roſ. facta convenient.

ISCHIADICVS dolor. Curatur Ialapij infuſione ad drachmam j. in vino albo per tres vices, eaſque ſingulis menſibus reiterandas. Confert etiam veſicans regioni Iſchij admotum remedium. *Petr. Borellus obſeru.* 55. *cent.* IV.

LABRA leporina curantur. 1. Diſſectorum & hiantium labiorum excoriatione. 2. Excoriatorum ſuturâ. 3. Medicamentis vulnetarijs.

LAC quo plus ſeri habet, eo magis deterget; quo plus caſei, (cum ſcil.ſerum longâ coctione euaporauit,) eo magis adſtringit, glutinat. Medicamenta è lacte facta æſtate ſingulis,hyeme alternis diebus iteranda ſunt; acre enim fit & dolores mouet. Lac ſpiritum calidum continet in ſe & inebriat. *Scal. ex.* 87. autor eſt, *Tartaros* tenuioribus lactis partibus per ſublimationem ſeparatis vti ad inebriationem. Omnia enim pinguia ſpiritus chymicis ſuppeditant & olea à Spiritibus vix aliter quam ſubſtantiæ modo differunt. *Nota.* Prima lactis boni, ſi vngui infuſum non dilabatur ſed ſubſiſtat; ſi difficulter dilabatur, nimis craſſum eſt. 2. Color lacteus. 3. Sapor. 4. Odor.

LACTIS defectus. Si à ſanguinis defectu ſit, curatur cibis boni ſucci, medicamentis lac generantibus, vias aperientibus. Sunt autem moderatè calida & attenuantia. Fol. rad. ſem. fœnic. omnia viridia & recentia, quod & de alijs obſeruandum. rad.

petroſ. rec. anethum. ocymum. ſemen aniſ. erucæ, ʒ j vel ʒ jj lumbric. terr. ſuc. fœnic. maceratorum, combuſtorum :· pulv. vber. vaccæ. Per interna & Topic.

LACTIS Redundantia tollitur revellentibus, diætâ, repellentibus mitioribus non mammis ſed ſupra mammas ad brachium appoſitis venis illis; reſoluentibus mammis applicatis. Cucurbitulæ pectini admotæ ad finem muſculorum rectorum epigaſtrij, vel vtrique inguini ℞. Aq. lil. & menthæ ana. ℥ iij. aq. chelidon. ℥ j. aq. roſar, & nymph. ana. ℥ vj. miſce ac frequenter hâc mixturâ mammas lava, pannoſque illâ immerſos applica. Intus ſumat ſeq. pulu. ℞. ſem. fœnic. ℥ j. apij. petroſol. & agni caſti ana ʒ j. Si inflammatio immineat, etiam mammis repellentia applicari debent. Quædam mammas melle oblinunt feliciter. Quidam linteum aceto imbutum decoctionis croci. fol. virid. nu um : aliæ linteum ol. rapar. imbutum imponunt, huic aliud melle oblitum & mammas modicè obſtringunt. Singulare eſt ſalv. apij, rut. chæref. folia minutatim conciſa, incorporata cum oxycrato, tepidè applicata ter in die. Fiunt & topica è menthâ, calaminthâ, apio, vitice, coriando, cicutâ.

LACTIS *Thromboſis* fit à fermantante humore: an autem hoc in mammis fiat dubitat *Senn.* quia nulla ibi eſt cauitas & putat ſi lac in mammis diutius hæreat, ſerum exhalare, reliquum cogi. Non differt à caſe tione.

CVRA-

Cvratio. Victus ſit reſoluens. Topica præter generalia ſint reſoluentia vt in ſchirro incipiente: vt ol. lilior. ſenſim ad fortiora deueniendo è fænicul. aneth. petroſ.apio, meliſ.fol.malu. caulium, &c. Intra dantur ſem. fænic. cumin. apij, vitic. rad. eryng. menth. crocus, ſem. coriandr. &c. *Screuelius* eam ſæpè curauit virid. chæref. & fænic. ana cum butyro in ſartagine frixis appoſitis.

LACHRYMATIO. Oculi vitia.

LAGOPHTHALMIA. Palpebrarum vitia.

LASSITVDO alia eſt *non ſpontanea* ſeu exſiccatiua, quæ labores ſequitur; vel *ſpontanea*: hæc vel eſt *vlceroſa*, quæ ſenſum punctionis facit in ambitu corporis à vapore vel humore acri, vt bilioſo, atra bile; vel *tenſiua* à plethorâ vel quovis humore non acri: vel *phlegmonodes*, quam qui patiuntur, contuſa & quaſi confracta ſibi eſſe membra queruntur, & fit à plethorâ ſimul & cacochymiâ; vel *gracilitatis*, cùm difficilis eſt motus à conſumptione carnis & adipis muſculorum poſt morbos magnos.

Cvratio. Cum laſſitudo ab humoribus circa muſculos & in ambitu corporis fit, tollendi ſunt. Si à cacochymiâ, quiete, ſomno, cibo parco & boni ſucci curanda eſt & vini moderato vſu. In vlceroſâ purgatio: in tenſiuâ V. S. in phlegmonode ambo hæc conducunt: ſi à labore, non tantum quiete tollitur, verum & labore ſed minore,

LATERIS dolor. Inflammatio pleuræ.

LEPRA Arabum Elephantiaſis Græcorum.

LEPRA Græcorum. Impetigo.

LETHARGVS eſt inexpugnabilis dormiendi neceſſitas ſomnuſque gravis cum delirio & memoria læſa & febre continua.

CAVSA antiquis eſt pituita in capite collecta, quæ ſua humiditate & frigore torporem, calore vero putredinali vigilias faciat. Sed impoſſibile hoc eſt. Cauſa potius eſt vapor narcoticus in febb. comitatis vt quotidiana, continua, tertiana notha & ſemitertiana eleuatus: vel ſi citra febrem ingruat, à pituitoſo ſanguine inflammationem faciente: cum ex obſ. *For.* adſit ſæpe talis inflammatio quæ in ſphacelum abit. Sicque duplex eſt cauſa lethargi.

S. Diagn. excitati ad interrogata vix reſpondent; omnium obliuiſcuntur: pulſus magnus ob reſpirationem ab obliuiſcentia paruam. Vrina inſtar jumentorum. *Differt* à caro, febre.

Progn. Intra ſeptem dies moriuntur: quos ſi ſuperent, euadunt. Sudor frequens, tremor, convulſio, ſingultus, lethalis. Pulmoniâ, paralyſi, parotidibus lethargo ſuccedentibus, ſi lethargus ceſſet, bonum, ſi non, lethale. Si ſanguiſuga fronti impoſita non hæreat, vel ſi pane aut lardo frontem frices, quem vel quod ſi canis famelicus reſpuat, lethale. Idem in alijs capitis affectibus obtinere dicitur,

CVRATIO Potiſſimum in revulſoriis conſiſtit: V. S quæ citius inſtituatur, nunc parcius, tempore frigido ſi à ſanguine pituitoſo; nunc largius. V. S. frontis vel pedis: cucurb. ſcarif. ſrict. & ventoſæ ceruici appoſitæ; glandes; clyſteres; hirudines. Poſtea purgandum: eſt enim morbus a cutus. Principio mitior ſit purgatio, propter febrem continuam conjunctam, ex agarico cui aliquid Rhabarb. addi poſſit, vel ſcammonij: pilulis de hiera cum agarico; cum bilis plerumque humorum ad caput vehiculum ſit. *vide remedia in Apoplexia.* Scammonium ad ℈j cum caſtor. ℈ij. valde efficax & vtile medicam. eſt ad purgandam pituitam, quam bilis admixta in caput rapuit. *Riuerius* contra complurium doctiſſ. practicorum opinionem in præcipiti hoc morbo magno ſucceſſu vtitur; vomitoriis: inquit ſe experientiâ edoctum quotidianâ, pueros lethargicos ſale vitrioli vomitiuo promptius & tutius quam vllo alio remedio liberari, Commendat etiam tincturam Nicotianæ in aq. extractæ & ad ℥ ij. cum melle exceptam & in os infuſam. Repellentia topica mox applica. In cephalalgia pituitoſa non vtitur repell. *For.* ſed in lethargo. Excitandi ſunt: à reuellentibus non eſt deſiſtendum. Poſtea curatur vt cephalal. pituitoſa tam ratione internorum quam externorum. Si fruſtra ſinapiſmi ſcapulis, vertici applicantur: roboretur caput. *Chymici* ol. vitriol. dulces, extractum caſtorei, imprimis ſulphur lunæ

commendant. Pili cremati cum aceto illiti, caſtoreum, cerebrum leporis aſſatum & panis biſcoctus antipharmaca: vide *P. Borelli obſeruat. cent.* I. *obſ.* 57.

LEVCOMIA. Oculi vitia.

LEVCOPHLEGMATIA. Hydrops.

LIENIS inflammatio. Inflammatio lienis.

LIENIS intemperies calida. Intemperies calida lienis.

LIENIS obſtructio. Obſtructio lienis.

LIENIS ſcirrhus. Scirrhus lienis.

LIENTERIA eſt cum cibus crudus ejicitur non coctus: Fit vel à retentrici ventriculi & inteſtinorum læſa, vel expultrice eorundem irritatâ.

CAVSA eſt humor crudus, pituitoſus & glutinoſus: vel humor acris & mordax: vel grauis & lethalis morbus præcedens.

Differt à cœliacâ ſecundum magis & minus tantum; iiſdemque remedijs curatur. Si omnino chyloſæ dejectiones non à vitio ventriculi, ſed ab obſtructione venarum meſeraïcarum oritur, qui ſatis frequens, infantibus imprimis. Cui affectui conveniunt deobſtruentia & hepar roborantia, minimè adſtringentia niſi alia alvi fluxus ſpecies ſubſequatur vel conjungatur.

S. *Diagn.* Si à retentrici ventric. & ininteſtin. læsâ, cœliaca præcedit, nullus dolor ſentitur: ſi ab expultrice eorundem irritatâ, cœliaca non præceſſit & morſus ſentiuntur.

Progn. Aphor. 1. *ſ.* 6. ad tabem deducit. Si poſterius, dyſenteriam præſagit.

CVRATIO. Si prius, materia ſi adſit per vomitum vel alvum vacuetur è decoct. hord. non excort. myrobal. rhabarb. agaric. &c. roborant. adſtring. poſtea per interna & topica adſtringendum, roborandum. *Fern.* in fine exhibuit vitellum ovi aſperſo pulv. vnius nucis moſch. ſupra regulam ignitam aſſati. Si poſterius detergentia, ſiccantia moderatè, purgantia exhibenda. Humorum acrimonia temperanda eſt vt in dyſenteriâ. Lienteria eſt continuus fluxus: cœliaca fit per intervalla.

LIGAMENTORVM vulnus. Vulnus ligamentorum.

LINGVÆ ariditas in febribus. Febrium ſymptomata.

LINGVÆ magnitudo ſeu tumor interdum abſque dolore eſt à copiâ vtilis alimenti affluente: aliquando à cacochymia, & tunc vel oedema eſt, vel cancer, vel inflammatio: & ſæpenumero à morbo gallico, ab inunctione hydrargyri à morſu vel tactu beſtiæ venenatæ.

CVRATIO. Si à copia ſanguinis vel inflammatione, revellendum, vacuandum vt in phlegmone. Apud *Galenum* ruſtico per inſomnium monſtratum fuit linteum duplex ſucco lactucæ imbutum. Si oedema ſit vel à morbo gallico, vel à veneno oriatur, curatur vt oedema: ſi cancroſus ſit tumor, incurabilis eſt.

LINGVÆ paralyſis. Paralyſis linguæ.

LINGVÆ Ranula, eſt tumor ſub linguâ pueris familiaris: rarius inflammationis, ſæpius oedematis rationem præ ſe ferens: mucus erit ovi alb. ſimilis, interdum & citrinus. *Cauſa* eſt humor tartareus vel pituita è capite defluens.

CVRATIO. Præter generalia topica ſint reſoluentia vt pulv ſalis, hyſſopi, cort. granat. ana ʒ ij. quo fricetur. *Senn.* incidentia & reſoluentia requirit. *For.* puluere ſupraſcripto vtitur vt & aq. plantaginis ℔ ß. mell. roſ. ℥ ß balauſt. ʒ jß alum. ʒ ß. bulliant: hæc adſtringunt & fortè in principio conueniunt. *Senn.* declinationem vel ſtatum reſpicit. Si fruſtra, *Paraus* laminam ferream perforatam hianti ori reſpondentem ori ita applicat, vt tumor foramini illi reſpondeat: poſtea per foramen ferro fiat vſtio; exprimatur ſanies & os eluatur hordei decocto, ſacch. & mell. roſato: nihil humoris relinquatur; facit enim recidiuam. *Gal.* non libenter ferro aperit metu hæmorrhagiæ. Vulnere etiam ſub mento facto mox pus effluit, quod fit ſi os commodè aperiri non queat. In infantibus *Senn.* pulv. ſalv. aut origan. cum melle roſ. miſcet cum ſp. vitriol. gutt. ij vel oſſis ſepiæ ſalis gem. piper. ana ʒ j f. pulv. mento vel ſub mentum applicat. empl è ſterc, anſer.

LINGVÆ vinculum. Infantium linguæ vinculum.

LINGVÆ vulnus, Vulnus linguæ,

LITHIASIS. Calculus veſicæ. Illius.

CVRATIO vix aliter quam ſectione tentatur. *Augenius* meminit felicis ex puluere aſellorum ſucceſſus; hunc & feliciter alij experti fuere. Vide arcanum ad lithiaſim & podagram in *obſeru.* 73. *cent.* IV. *P. Borelli.*

LOCHIA. Partus.

LVES *Venerea* morbus eſt occultus hepatis & reliquarum partium: an calidus an frigidus? cum copia prauorum humorum à concubitu impuro genitus. *Fiorav.* illum ab eſu carnium humanarum factum ſcribit. *Leoninus* ab aſtris & humiditate anno 1493. Alij à coitu Elephantici cum ſcorto. *Huttenus* l. 6. de Guai. è Spaniola allatum cenſet.

CVRATVR. 1. Guajaco, rad. chinæ quæ odore & ſapore caret & calida non eſt, ſarſ. parill. fol. ſaponariæ vt ♃. cort. ligni ℥ j. aff aq. ℔ VI. *Zvvinger* ep. 234. vel ♃. raſ. ligni ℔ j. cort. ℥ j. macera in ℔ x aq. puriſſ. coquatur ad conſumptionem trium partium. *Laur.* ſpumâ aſſeruatâ frontem, tempora, &c. inunge; ſumat omni manè ℥ viij. Fecibus adde ligni ℥ ij. Aqu. lib. xij. Coque ad ℔ v. pro potu: feces denuo coquantur pro loturâ manuum, frontis. 2. Hydrargyro, quod *Senn.* calidum eſſe aſſerit. vid. *Fern. Laur. Par.* qui partes duplices in hydrargyro agnoſcunt, quod reijcit *Senn.* Venenum eſt, licet vivum minus lædat, quia citò vacuatur. Colatur per pellem arietinam, poſt

cani exhibetur, per anum redditum elixatur in aceto cum herbis nervinis. *Senn.* parum hoc prodeſſe cenſet, cum axungia, &c. in cute maneant, nec ita ad ima penetrent. ♃. axung. porc. ℥vi butyr. rec. ℥ijj. ol. lumbric. vulp. ana ℥jß. his incoque ſalv. rorismm. &c. hydrargyr. præp. ℥jv. ceræ q. ſ. vngantur internæ pedum ac manuum partes & articuli cum dorſo. Ne ptyaliſmus vlcera oris faciat *For.* gargar. ex oleo amygd. d. præcauet. Ab vnctione annulus aureus ore contineatur: pil. ex auri ſcobe exhibeantur: ſic enim reliquiæ hydrarg auro adhærebunt. Mercurius morbum non curat, ſed cauſam tollit, vi purgatoria 3. Per emplaſtra. 4. Per ſuffitum; qui modus periculoſiſſimus eſt vt ♃. Cinnab. ℥j benioni. myrh. ſtyrac. oliban. ana ℥ß. maſtich. macis, tutiæ ʒjj. excipe terebint. & fiat ſuffitus. Si infans ſit correptus, nutrix per. 5 dies ſe præſeruet: aq. theriacali papillam ſemper abluat: puſtulæ pueri vngantur vng. enulato cum mercurio pauco. *Par.* in peſte & febb. petechialibus vtitur vnctione cum hydrargyro. Si decoctum ligni recuſent. ♃. ſarſ. parill. ℥jjj cort. lign. guajaci ℥j cinam. ʒjß. fol. Sen. ℥ß. ſacch ℥jv. f. pulv. doſ. ʒß. variat Sennæ quantitat.: inde mane vnam horam ſudet & vitet ventum borealem. *Monav. ep.* 241. & *Zac. l.* 1. *hiſt.* 71. morbum *Hipp.* notum eſſe cenſet & oriri à nimia Venere. Vng. è mercurio ſit recens: fermentatione enim amittit vires. *Par. l.* 20. *c.* 3.

luem ven. ſolâ humiditate venenum eſſe aſſerit. Diæta non ſit tenuis quæ vires minuit: quia morbus eſt chrónicus. In ſolis morbis acutis, qui breues, vtilis diæta tenuis: vinum tenuius conceditur. Motus vehemens multos curauit. E guajaco ol. non deſtillatur, ſpiritus difficillimè: extractum fit cum menſtruo idoneo.

LVMBORVM dolor. Dolor lumborum.

LVMBRICI. Vermes.

LVMBRICI infantium. Infantium lumbrici.

LVPIA eſt tumor mollis & rotundus in juncturis & locis ſiccis ſæpè ſedem figens, à ganglio parum & mollitie ſolâ diſcrepans. Idcircò eandem cum hoc affectu & glandula recipit curationem. vide ganglion. glandula.

LVPVS. Cancer.

LVXATIO eſt articuli è ſede emotio.

CAVSA eſt vel interna, vt humores: vel externa, vt lapſus: vel hæreditaria, vt cum acetabula non ſatis ſunt cauata, vel ligamenta nimis laxa.

Diff. 1. Quando oſſis capita ex acetabulo ſuo excidunt: 2. Cum oſſa juncta dehiſcunt: vt ſcapula ab humeris recedat, cubitus à radio, fibula à ſura. 3. Cum luxationi fractura eſt conjuncta, vt cum epiphyſis ab oſſe diuellitur. Illa facilius reſtituitur: iſta nunquam percuratur: quia ligamenta

ſunt vel abrupta vel effeminata : hæc penitus eſt incurabilis.

5 Diagn. Eadem vt in fracturis. Vera luxatio facit motus abolitionem, ſubluxatio difficultatem. Si à laxitate ligamenti, ſenſim fit luxatio & facile in contrariam partem pellitur. Digitus nullo corpore reſiſtente articulationem ſubit.

Progn. Corpora ſicca difficilius luxantur & reponuntur : humida contra.

CVRATIO. Si adſit inflammatio, tollatur antequam reſtitutionem moliaris. Si vulnus & fractura ſimul adſint : *Hipp.* ſatius eſſe putat reſtitutionem non aggredi, nam eâ tentatâ certa mors; eâ omiſsâ claudicatio tantum in metu eſt. Antiquæ, antequam reponantur, topicis ſunt molliendæ. Vel ſi reponas luxationem cum vuln. & fract. & ſuperveniat inflammatio, reſtitutum os ſine violentia è ſua ſede exturbetur denuò. *Primò* omnium extenſio facienda, in qua primo videndum vt rectè teneas Sic ſi humerus, vertebræ vel femoris oſſa ſint luxata, totum corpus; in juguli vero, cubiti, manus, genu, pedis, cruris luxatione pars affecta arcto miniſtri complexu tenenda, ne totum corpus extenſionem ſequatur. 2. Vt trahas vel manibus vel machinis eouſque quoad caput oſſis è ſui ſinus regione poſitum fuerit ac liberum : ſit inter os luxatum & cauitatem intervallum, vt ſc. labra acetabuli illæſa maneant. 3. Vt oſſis capita leniter ante-mota & circumacta in ſinum ſuum

compellantur eâdem viâ quâ exciderit; quod probè factum ex ſtrepitu colliges; dumque hoc fit, funis contentio eſt remittenda, alias poſſibilis non eſt. *Secundò*: apte deligetur cum medic. adſtringente vt in fractura. *Tertiò*: Symptomata corrigantur. Luxatâ claviculâ multi decepti ſunt, putantes eſſe luxationem humeri.

LVXATIO vertebrarum ad interiora lethalis. *Fabr.* tamen modum curandi tradit ſed non totum. Ad extra gibbus eſt curandus repoſitione, thorace ferreo multis foraminibus pervio. Fit vel ex aſthmate vel cauſâ externâ vel humorum copiâ. Huc pertinet illud malum, cum æger nimis grave pondus attollere tentauit, *daſz vvehethun* dictum: quatitur hic vndecimâ ferè vertebrâ, non luxatur ſed concuſſa mouetur: dolor adeſt dorſi circa ventriculum: appetitus dejicitur, cum vomitu aliquando: caput dolet in infantibus præcipuè: febris quaſi maligna. In adultis hoc curatur vt luxatio à quibuſdam. Exhibentur cum commodo vng. rubrum potabile, oculi cancrorum. *Senn.*

Humerus reſtituitur vel mantili ex collo renodato vel calce chirurgi vel humero altiori miniſtri vel perticâ vel ſcalâ vel gloſſocomio *Ambi* dicto. Luxatio clauiculæ multis habita eſt pro luxatione humeri: eadem enim ſunt ſymptomata. Triduo quoque ſoluenda eſt delegatio, & variè, leniter tamen motitanda pars, ne ancyloſin incurrat. Fe-

more antrorſum luxato, inguina tument; clunes rugantur: ſolâ parte calcis poſteriore terram contingit: vrina ſupprimitur. Si retrorſum, clunes tument: in inguine cauitas adeſt: crus ſano breuius eſt: genu flectere non poteſt: calx terram non attingit: ſcipione ſe ſuſtentat. Si extrorſum, poſt aliquod tempus miteſcit dolor: circum occaleſcit caro: caput oſſis in vicinia novum ſinum cauat, ita vt ſine ſcipione incedere poſſit æger: breuius fit crus, genus & pes intro ſpectant, in calcem incedere non licet, crus flecti poteſt, totum crus minus emaciatur. Si introrſum, minor eſt claudicatio, crus flectere non poſſunt, pes longior eſt: Incedunt crure extrorſum obuerſo ſcipione fulti: promptius in calcem quam digitos inniuntur: tandem facto nouo ſinu abſque ſcipione incedunt.

MACVLÆ Ephelides *vel à ſolis ardore fiunt*, cum ſc. color mutatur in fuſcum. Præcauetur ſi facies & manus illinantur ov. alb. conquaſſ. cum aq. roſ. vel emulſ. 4. ſem. frig. *Curatur* in feminis abſterſione cum foliis ceraſi rec. vel aq. roſ. in qua camphora ſoluta eſt. Aliæ gummi ceraſorum in aceto diſſolutum cum pauxillo farinæ auenaceæ vſurpant. *Vel à Cauſa interna* vt in grauidis, virginibus à retentis menſibus, eſu rad. bet. rubræ, &c. maculæ ſunt fuſcæ, interdum palmi magnitudinem æquantes. Curantur emulſione è ſem. cannabis, ſuc. rad. bugloſſ. expreſſo.

Lentigines

Lentigines fiunt à vapore aduſti ſanguinis; vtiliſſima eſt aq. ſcrophul. è tota planta deſtillata. Coſtus, braſſicæ ſemen & fuci.

MACVLÆ *congenitæ* ſecundum *Senn.* ab imaginatione matris fiunt. *Par. l.* 23. illæ à menſtrui quadam portione vteri lateribus à recenti adhuc fluxione adhæreſcente, aut quodam velut rore è venis ante tempus deſtillante fiunt. Grandiores incurabiles, item verrucoſæ, liuidæ. Lauentur ſangu. ſecundinæ; etiam menſtruo; ſaliuâ matris jejunæ.

MALACIA. Pica.

MAMMARVM inflammatio. Inflammatio mammarum.

MANIA fit plerumque ab atrâ bile per vſtionis gradus paulatim in atram degenerante.

CAVSA eſt ſpirituum vitalium & animalium feruor, quo frigus promptiſſimè ferunt, febrim tamen non faciens, ad multos annos durans: vnde occultam adeſſe qualitatem vult *Platerus*. *Cauſa antecedens* eſt vel ſemen corruptum vel aduſtus ſanguis, & ægri cantillant. *Signa* adſunt plethoræ vel bilis aduſtæ & ſunt temerarij, audaces: vel bilis atra & adſunt ſigna melancholiæ: vel venena vt cerebrum felis vel philtra. Vinum fulmine congelatum. Dæmoniaci ignota loquuntur. Hæmorrhoides ſuppreſſæ, vel vlcus clauſum.

Differt à melancholia, quod Maniaci ſint interriti; ruant in medios enſes, igneos habeant ſpiritus. Tales perhibentur tragœdis

Ajax poſt Achillis arma Vlyſſi adjudicatà: & furijs agitatus Oreſtes propter interfectam matrem.

CVRATIO. Inchoanda à V. S. ſic *Platerus* plurimos, qui in domibus publicis alebantur, curatos vidit V. S. ſexagies nunc hic; nunc ibi repetità: delectus venarum neceſſarius non eſt. Hæmorrhoides, vlcera clauſa aperiantur, poſt alterandum: bibant ſerum lactis, purgentur cholagogis, vt diapruno, potius quam melanagogis. Committendi ſunt balneo. Cor exhilarandum vt in melancholiâ dicetur. Somnifera. Empirica ſunt cerebrum arietis nondum venerem expertí: cerebrum canis vnicoloris: fol. buxi. rad. nymph. luteæ. Amuleta ſunt rad. eryng. bryon. hyperici. Commendatur nitrum quod volatilia figit: Sp. vitriol. topica ſint refriger. & potius humectantia, vt ol. roſ. & chamæm. &c. tepida. Specificum creditur topicum ſuccus cancrorum viuorum.

Quæritur, an Maniaci ſemper febricitent? ℞. Febricitant dum humor vritur; poſtquam verò vſtus eſt atque vt *Cl. Riol.* inquit, incineratus, non amplius febriunt.

MARASMVS alius eſt deurens ſeu hectica maraſmodes, alius eſt frigidus & ſiccus: dicitur hectica ſenectutis ſeu ex ſenectâ morbus: alius ſyncopoſus qui calidus eſt reſp. febris, frig. reſpectu ſyncopes.

MATRICIS hydrops. Hydrops vteri.

MATRICIS procidentia. Procidentia vteri.

MATRICIS ſuffocatio. Suffocatio vteri.

MELANCHOLIA definitur intemperies cordis frigida & ſicca. Deſcribitur animi angor in vna cogitatione defixus abſque febre & furore, à phantaſmate melancholico ortus. Subiectum proximum ſunt cerebrum & cor quod demonſtrant affectus. Mel. cum febre vidit. *For.* Conſule etiam *Clariſſ. Menjotium in diſſertat ſuis Pathologicis.*

Signa ſunt metus & mœſtitia præter rationem: hinc fuliginibus retentis fœdatur ſanguis & obſcuratur ſpiritus, præ aliis affi.itur gra.ius. Eadem fuliginum retentio cauſa eſt ructuum & flatuum in ventriculo ac ventre; æſtus in hypochondriis; ardoris in capite; vertiginis; viſionis ac inſomniorum horrendorum; & crebrarum in corpore punctionum.

Diſſ. 1. Cum cerebrum primariò afficitur. 2. Per conſenſum cordis & totius. 3. Hypochondriaca. 4. Ab vtero. Quæ ab hæmorrhoidibus, liene, &c. ad hypochondriacam pertinet. *Prima* non fit à nuda intemperie, alias enim actiones non imminuerentur, & ſi à frigore, ſenes inficeret: fit ab humore in capite nimis terreo. huc pertinet amor inſanus, ſeu delirium à nimiâ animi ſollicitudine, inedia, vigiliis, irâ, genitum.

Secunda fit ab humore mel. in venæ cauæ & arteriæ magnæ ramis hærente & ſp. vitalibus impuris, vnde & continua ferè eſt: adeſt cordis frigus & ſiccitas, præceſſit terror, vigiliæ, &c.

Tertia ſit ab humore melanch. in vena porta hærente, vnde per interualla affligit, circa hepar, omentum, lienem. ſi vapor non communicetur cerebro, affectio hypochondriaca ſaltem eſt. Huc facit quies, alvus ſuppreſſa. Obſeruantur in hac, dyſcraſiæ ſiue contrariæ intemperies, quæ morbum hunc longum & difficilem reddunt. Phlogoſis ſeu incendium magnum in liene, in meſenterio, aliquando in pyloro: perfrigeratio verò in ſtomacho. Quamobrem *crux & opprobrium. Medicorum*, vocatur: quia vni; arti conſulendo, alteri nocemus.

Quarta fit in viripotentibus viduis à ſuppreſſis menſibus & hum. melanch.

S. Progn. Melancholia decreto *Hippocr.* ex ſe & abſque funeſto ἐπιγενομένῳ ad mortem fatalis non eſt: etſi longum in ævum perdurer: quæ diuturnitas tum ægrotantis, tum ipſiuſmet affectionis culpâ prouenit. Incipiens morbus difficilè, inueteratus vix ac ne vix quidem curatur. Ingenitus nunquam eximitur. Sympathicus vt minus vehementer ſæuit, ſic minus operosè ſoluitur. Vide *Cl. Menjotium in eruditiſſ. ſuis diſſertat. pathol.*

Diagn. Si *prima*: delirium eſt continuum; vehemens; hypochondria ſalua; tinnitus; vertigo; capitis grauitas, &c. diuexant. Si ex amore inſano, hilares ſunt. Si *ſecunda*, totum corpus eſt melancholicum, delirium continuum non eſt, &c. facile in maniam, epilepſiam, &c. abeunt.

CVRATIO. Cauſa alteranda, vacuanda: intemperies per vices tollenda: caput, cor roborandum. Mundificetur imprimis ſanguis amotione partim cruditatum in primis vijs ſtabulantium, à quibus inquinatur, partim inquinamentorum, quæ in ſe concipit. Clyſteres frequentes inijciantur. Aperiatur lienaris ſeu baſilica ſiniſtra, quia illic præſertim hæret focus mali. Vehementiora cathartica vitentur, quia impensè nocent inflammatis viſceribus. Minoratiua & blanda cathartica ſufficient, vt catholicon, Syr. Regis Sabor. vtriusque ℥j. diſſolut. in aq. bugl. fiat potio: vt ignis paleam vrit intacto tigno: ita diacryd. colocynth. elleb. cum ſint ignea, humores tantum tenues trahunt, relictis craſſioribus. Vtilis etiam erit omnibus balnei vſus, vti etiam opiata ex conſeru. viol bug'oſſ. borrag. ana. ℥j. cum pulu. lætif *Gal.* & paucâ confectione Alkermes. Errhinum ex pulu. ellebori nigri. Melancholicorum panici terrores ſanantur ante conciliato ſomno. *Aretaus* vertici admouendas cucurbitulas ſuadet. Præſtant veſicatoria ad vacuationem humoris frigidi. Si amor ſit inſanus, ſemen extinguentia danda, cœlum mutandum, &c. Verbena geſtata venerem extinguit: item mentha. Vnde Prouerb.: *mentham tempore belli nec ſerito nec edito.* V. S. conuenit. Omnibus medicamentis miſceantur roborantia & humectantia. Conſ. Hamech tam commoda non eſt. Vomitoria, ſerum copioſum, (parum enim

non prodeſt.) decoct. abſinth. chalybs, acidulæ: thermæ & balnea, quibus multi curati ſunt à *Galeno*. Topicis lieni, cordi, ventriculo applicatis. Victus ſit humidus. Quidam Trypanon admouent caſu edocti. *For.* multos curauit leniente poſt decoctum puleg & centaur. min. modo cum ſyr. de Bizant. modo de mentha, de abſint. modo de borrag. pomis. bugloſſ leuibus vomitorijs, modicè purgantibus, decoct.abſinth. & diureticis. *Aphor.* 11. *ſect.* 6. *Scholtzius. ep.* 241. vbi *Monavius* de nobili Bohemo à philtro morienté.

Si *quarta*, dolor eſt varius, imprimis ſiniſtri lateris è regione cordis, qui vniuerſam mammam interdum prehendit: manifeſtus pulſus eſt in dorſo circa diaphragma: menſes parcius fluunt. V. ſecetur in brachio ſi adſit plethora: Si inſtet menſium tempus, in talo. Poſtea purgetur. Melancholia errabunda Arabibus *Kutubuth* dicta. menſe Februario potiſſim. homines infeſtat: ægri ne ho am in vno loco manere poſſunt ſed continuo vagantur, neſcientes quo vadant. Fit per cerebri Idiopathiam. Curantur more vulgaro.

QVÆRITVR. 1. Cur melancholici omnia tuta timent. ℞. Quià naturâ frigidi & ſicci ſunt meticuloſi, quemadmodum bilioſi, audaces & interriti. 2. Quia melancholici vivunt in perpetuis tenebris, propterea quod habent ſpiritus atros: nam ſpiritus animalis fit ex vitali, vitalis ex naturali, id eſt ex vaporibus ſanguinis: atqui

ſanguinis nigri vapores ſunt atri & caliginoſi: hinc ſpiritus animales, quorum miniſterio anima ſuas principes obit functiones, non poſſunt Melancholicis eſſe lucidi.

QVÆR. 2. Cur propoſiti tenaces? ℞. Quia impreſſio facta in re duriore eſt firmior & conſtantior.

QVÆR. 3. Cur hæreditaria? ℞. Quia intemperies genitrix in partibus principibus altè radices agit.

MELICERIS. Abſceſſus phlegmaticus.

MEMORIA debilitatur ab intemp. frig. humida. *Curatur* vt cephal. pituitoſa: alterantibus, purgantibus, roborantibus, imprimis confert anacard. quæ conf. ſapientum appellatur, quia multi ejus vſu admirandam ſibi memoriam compararunt. Sumitur ad ℥ ß & infra. Vehementer exſiccat: vnde ſi pars aliqua princeps calida ſit, memoriam quidem acquirunt, vitales tamen non ſunt. Poteſt abſque caſtoreo parari vt gratior ſit. Omni mane occiput & nucha fortiter fricetur cum aq. hæder. arb. ter quaterve deſtillata in alemb, vitreo. Secretum ol. thuris, myrrh. &c.

MENSES albi. Fluor muliebris.

MENSIVM profluvium immodicum fit eodem modo ac hæmorrhagia narium: plerumque ab acribus ſiue bilioſis ſiue ſalſis humoribus ſanguini permiſtis. *Signa* eadem. Sæpè incurabile eſt. Diapedeſis facilius, anaſtomoſis facile, eroſio difficulter curatur.

CVRATIO. Reuellendum per V. S. cucurb. mammis appoſitis. 5. *Aphor.* 50. humores bilioſi temperandi, purgandi: per interna & externa conſtringendum. Vetula quædam incurabilem curavit exhibendo novem vicibus ʒ j pulv. off. hum. cum. vino rubr. Si à pravis humoribus, temerè ſiſtendum non eſt. *Gainerius* magno experimento exhibet ʒ j cineris ſtercoris capræ. Si partum excipiat talis enormis effluxus, mulieres hoc arcano vtuntur: Nucem juglandem exſiccatam & pulveriſatam tribus vicibus exhibent cum vino rubro, vel carnem antiquam fumo induratam annum excedentem in patellâ terreâ toſtam & ſiccatam. *For.* ſeq. exhibuit cum commodo ♃ Corall. rub. bol. arm. oſſ. dactyl. ana ʒ ß detur duabus vicibus in ouo ſorbili. Topica omnia adſtringant. Injectiones vtiles ſunt. & ſuc. millef. plantag. ſanguinar. &c. peſſi. lotio crurum è frigida. Rad. nigell. ſub ling. detentæ: lapis hæmat. rad. papav errat muſcus arbor. ſub axillis geſtatus: ſanicula & fragaria plantis pedum alligata.

MENSIVM ſuppreſſio, menſtruorum oppreſſio, ſiue vteri obſtructio accidit paulatim aut ſubito. Subita eſt quæ menſtruis fluentibus contingit ex omni cauſâ quæ fermentationem ſanguinis comprimit, quale frigus eſt & metus & id genus alia. Paulatina eſt vbi parcius parciuſque primo colore ſæpius & prius mutato, tandem in toto eminent menſes, Hujus

CAVSA ferè ſemper eſt cacochymia pituitoſa ex deprauata clylificatione: quandoque accidit ex imminutione ſanguinis eòvſque, vt corpus nutriendo non ſufficiat nedum profluendo. In hoc caſu non opus curatione. Fit itaque vel à ſanguinis vitio & defectu vel viarum anguſtia.

Differt ab impraegnatione quod grauidæ plerumque natiuum corporis colorem retinent, hilares ſunt: in *menſ. ſupp.* contra. Symptomata grauidarum quæ in principio fiunt, in dies miteſcunt: in illâ contra. In grauidis motus & ſitus infantis tertio menſe percipitur: in illa nihil. Si ſex menſes duret, curari non poſſe ait *Hipp.* Anguſtia fit vel à craſſis humoribus vel tumore vel balneo adſtringente.

Signa ex relatione patientis ſumuntur: non temerè tamen credendum non maritatis, namque compreſſæ grauidæ plerumque abuti ſalutari arte ad perniciem fœtus ſtudent.

CVRATIO conſtat in ablatione cruditatis, correctione cacochymiæ & reſeratione vteri. Non moueantur in extenuatis, cachecticis, in quibus paucus ſanguis. Moueantur tum cum antea fluere conſueuerunt. In vteri inflammatione vel procidentiâ menſes non moueantur. Si ab obſtructione quod freq. fit & adſit plethora, V. ſecetur in brachio ad tollendam plethoram, quæ ſi maneat, ſectio venæ in talo non prodeſt: cum enim omnis ſanguis ad vterum ſic trahatur,

alter alterum detinet & impedit. Contra *Zac. hiſt. 76. lib 1.* Cucurb. ſcarif. ligat. frictiones partium inferiorum. *Mercurialis* valde commendat cauteria infra genua. Quod negat *Senn.* quoniam alios humores ab vtero deriuant. Poſt purgandum alterandum & quidem ſæpius. Tandem menſes mouentia: vt pulu. dominarum. ♃ ſem. ſeſel. ammeos, cinam. ana ℥jjß cumini ℥jjj ſem. fœnic. apij, carui, nuc. moſch. calam. aromat. galang. ana ʒjß Zinzib. macis, cariophi. ana ʒj. croci ʒjjjß f. pulu. Topica ſint mollientia & menſes mouentia; vt balnea, olea, ſuffitus, euaporationes, clyſteres, peſſi. *For.* in ſuppreſſione menſium cum cachexiâ primo exhibuit pil. de hiera cum aq. artemiſ. poſtea decoctum longum purgans: poſt potionem purg. ℞. Theriacæ ʒj cum ℥jj vini albi: repetitum fuit decoctum prius. Talis potio. ♃ diacathol. ʒvj el. indi. maj. ʒjji ſir. capill. V. de artemiſia ana ℥ß cum ℥jjj decocti artemiſ. puleg. m. liſſ. pro vna. balneum è matricalibus. à balneo femora inunxit hoc vng ♃ ol amygd. d. lil. butyr. rec. medul. crur vitul. ana ℥jj ol. amygd. amar. mucag. altheæ ſem. lin. fœnugr. ana ʒjj. ſuc. rut. artemiſ. ana ℥ß ceræ parum f. vng. poſtea ʒj theriac. cum ℥j juris cicer. rubr. Inſtante primo quadrante Lunæ Saphenam aperuit: ſed cum venæ non apparent, cucurb. ſcarif. cruribus applicauit & ſanata eſt. Si non juviſſent, autor veniſſet ad decoctum ligni admiſcen-

do diptamnum, cujus vires ſæpè eſt expe-ctus *Iacchinus* Sabina, ſemen nigellæ ʒj in decocto, vel ejus farina panno illigata & ſi p oſita egregia eſt. vide partus difficult.

MENSIVM ſtillicidium fit vel à ſanguinis craſſitie & acrimoniâ, viarum anguſtiâ, & dolorem facit: vel ab retentricis imbecillitate & ſanguinis tenuitate & ſine dolore eſt. *Curatur* mitigatâ acrimoniâ, facultate roboratâ, anguſtiâ ſublatâ. &c.

MENSTRVORVM oppreſſio, Suppreſſio menſium.

MESENTERII inflammatio. Inflammatio meſenterij.

MICTIO Involuntaria fit à reſolut. veſicæ & ſphincteris: à ſola reſolutione veſicæ vrinæ ſuppreſſio. *Solenand.* tanquam ſecretum laudat pulv. gutturis galli toſti cum vino rubello vel poſtea diluta ſub horam noctis. laudantur & teſticuli leporis combuſti.

MISERERE mei. Ileus.

MOLA eſt conceptus vitioſus. *Signa* ſunt adinſtar grauidarum, mammæ tument ſine lacte, tumet abdomen more hydropico, ſed neque tactui cedit neque ſonat: pondus eſt ad pubem maximè cum inclinat in latus. Menſes ſæpè inordinatè fluunt: quo vlterius itur eo ingraueſcunt ſymptomata magis.

CVRATVR expellendo. Huic ſcopo inſerviunt quæcunque menſes potenter cient, in primis borax & trochiſci de myrrha. *Hart-*

mannus ſcribit felicius experimentum non dari, quam ex pulu. ſecundinæ ad. ℈j. cum decocto gentian. artemis. rubiæ tinctor. rad. vrticæ, pulegij: ſed oportet illud remed. ſæpius repetere & addere aliquid aq. cinamomi.

MORBILLI febrem ſemper comitem habent putridam, aliâs continuam, aliâs intermittentem. *Cauſa* eſt ſanguis menſtruus, aer & diæta: ſi ſanguis ſit craſſior, variolæ fiunt: ſi tenuior, morbilli. erumpunt die 4. criticè. Fluxus alvi, pectoris anguſtia, vrina cruenta, raucedo, lethale. Moriuntur enim vel ex angina vel ſyncope vel alvi fluxu.

CVRATIO. Ante eruptionem variolarum in non valde teneris, ſi febris ſit continua. V. S. conuenit. alias non. lenientia dentur vel clyſteres; in augmento & ſtatu expellentia, cardiaca; mitigantia ex vſu ſunt temperata vel frigida pro ratione febris. *For.* tale præſcripſit. ℞. hord. mund. p. j. liquirit. ras. ℥ß. cicer. rubr. ʒjj. ſemin. frig. maj. an. ʒß. flor. cordial. an. p. j. fic. ping. No. jjj coq. in colat. ℥vj diſſolv. ſir. gran t. ℥ß pro 2. Infantes è ſententia *For.* rubro panno involvantur, ita tamen ne cutim tangat. decoctum lentium vtile eſt, non in ſubſtantia. ſem. nap. citri, aquilegiæ, card. bened. ſub forma emulſ. epithemata lethalia fuerunt. Vel nunquam vel cautè ſunt maturandæ. butyrum ſæpè obfuit. non ſunt aperiendæ niſi valde malignæ. puſtulæ ma-

ra.æ

turæ oblinantur ol. amygd. d. ſic veſtigia fœda non manebunt. Oculos ſeruat aq. roſ. cum exig. croco. Poſtea etiam additur ſuc. fænic. rut. verben. fragar. Saphirus oculis puerorum admotus eos præſervat. *Crat. ep.* 160. nares præſeruat aq. roſ. cum ſuc. agreſt. poſca, &c. auribus inſtillatur ol. roſ. myrtin. myrtill. Fauces mirè præſeruat gargar. è lacte caprill. & aq. plantag. Pulmones ſeq. ℞. ſir. granat. dulc. ℥jj ſacch. penid. ℥jjj. ſir. ex infuſ. roſar. diamor. ana ℥ ß diatrag. frig. ʒ jjj amyl. puriſſ. ℈jj f. eclegm. ſecretum eſt. Infantibus ficus dentur cum ſir. granat.

MORBVS Gallicus. Lues venerea.

MORBVS hungaricus. Febris hungarica.

MORBVS regius. Icterus.

MORSVS canis rabidi. Venenum.

MVTITAS eſt integrum linguæ impedimentum. Eſtque vel naturalis vel præter naturam. Illa infantibus conuenit. Hæc oboritur vel per ſe, vel per accidens. Per ſe à neruorum ſeptimi coniugij linguæ motui dicatorum ſeu ſpaſmo ſeu paralyſi. Hæcque linguæ reſolutio interdum apoplexiæ præuia exiſtit, interdum ei ſuccedit. Accidentaria, quæ organis dialecticis, ex ſe illibatis, euenire ſolet. Aphoniæ conſectaria eſt, omnis enim aphonos neceſſariò fit mutus. Non vicè verſâ. Vide *Cl. Menjotium in doctiſſ. ſuis diſſertat. Pathologicis.*

MYDRIASIS. Oculi vitia.

MYOPIA. Oculi vitia.

NÆVI materni. Maculæ congenitæ.

NARIVM hæmorrhagia. Hæmorrhagia narium.

NARIVM vlcus. Vlcus narium.

NASI tumor oritur ex cauſis extrinſecis. Vide Polypus, Sarcoma.

NEPHRITIS eſt obſtructio renum aut vreterum à calculo. Signa ſiue ſymptomata ſunt illa quidem multa & dira. Sed communia cum vicinis partibus, & adeo fallacia, inquit *Hoffmannus* vt nemo pronunciare auſit calculum eſſe antequam viderit exemptum. *Signa* tamen quæ dantur vide in titulo de calculo renum. *Notandum* autem nulla dari Pathognomonica, imo ne è ſignorum ϭυνδρομῇ vix quidpiam certi decerni poſſe. Sed dubium ſemper relinquitur an arena, an lapis, an phlegma vitioſum, an grumus ſanguinis, an pus craſſum, dolorem nephriticum prouocet: imo à flatibus quoque vreteris ductum ſubeuntibus ac diſtendentibus, dolores nephriticos quandoque concitari, experientiâ edoctus.

NERVORVM vulnus. Vulnus neruorum.

NODVS. Ganglium.

NOLI ME TANGERE. Cancer. Gutta roſacea.

NVBECVLA. Oculi vitia.

NYCTALOPIA. Oculi vitia.

OBESITAS corporis. Craſſities.

OBSTRVCTIO alui, vt & facilè

cognoſcitur, ſic & curatur ſolo clyſtere emolliente, liquefaciente & ſtimulante periſtolen inteſtinorum. Vide aluus ſuppreſſa.

OBSTRVCTIO cerebri fit vel à flatu, vnde ſternutatio immoderata: vel ab humore pauco, tenui & diſſipabili qui acceſſiones epilepticas breues reddit: vel à multo craſſo viſcido, à quo epilepſiæ longiores paroxyſmi: ab eodem carus, lethargus & apoplexia.

CAVSA obſtruens oritur etiam ab inferis partibus vt à liene, vtero, ventriculo, vnde epilepſia per conſenſum: vel in ipſomet cerebro generatur interueniente, vt plurimum, intemperie frigidâ: quia cerebrum frigidius alimentum malè coquit, & carnis reliquias pejus excernit, inde pituitæ congeſtio: quæ retenta frigidos morbos producit, tandemque anteriores, medios, poſteriores vel omnes ſimul ventriculos obſtruit. Hiſce pro magnitudine cauſæ ſuccurrendum eſt: cum magno pedi non quadret paruus calceus. Si vapores craſſi aut humores ſurſum efferri ſuſpicantur, & fiat morbus per conſenſum; reuellantur clyſteribus frequentibus & purgatione conueniente, vt lienari, ſi lien: vterina, ſi vterus in cauſa eſſe videtur.

CVRATIO. Ad obſtructionem anticipandam materia vacuetur primum generali vt catapotiis: deinde particulari, vt errhinis, maſticatoriis, gargariſmis. Intemperies verò contrariis alterantibus corrigatur. Vide intemperiem cerebri.

OBSTRVCTIO hæmorrhoïdum. *Signum* vnicum teſtimonium patientis. *Curatur* ablatione ſanguinis ſtagnantis & apertione venæ ſolitæ fluere. Prius fit venæ ſectione, poſterius aloë dato ſemel vel bis in ſeptimana, ficus folia recentia, ſuccus cœparum cum aloe, cyclaminis, bryoniæ: puluis colocynthid. cum melle toſtus, omnia applicato poſt præmiſſam frictionem, ſed & cum panno aſpero.

OBSTRVCTIO hepatis fit cum obſtruuntur venæ & arteriæ in parenchymate hepatis.

CAVSÆ ſunt humores craſſi ac immobiles, qui ſunt vel ſuâ naturâ vel morâ tales.

Signa ſunt dolor grauatiuus in hypochondrio, & ſi flatus ſimul moleſtat acutus cum intenſione: reſpiratio difficilis imprimis moto corpore; febris nulla.

Diagn. æger grauitatem & mox ab exercitio vel cibo dolorem ſentit in epate. In accliui aſcenſu inſueta difficultate ſpirandi premitur: alui dejectiones liquidæ & copioſæ: ſi caua pars, ſitis adeſt, nauſea. ſi gibba, diaphragma magis premitur. fit à vapore & adeſt pondus, vel à flatu. ſi caua pars ſit affecta, facilius curatur.

CVRATIO. Si adſit plethora, V.S. conuenit, vt tutior ſit vſus aperientium, quæ omnia calida ſint. Corpus purgetur: aperientia exhibe. Conueniunt apozemata purgantia & aperientia: pro delicatioribus ſeq. juſculum ex vſu ſit. ℞. Rad. apij, petroſel,

aſparagi ana ℥ ß. fol. agrim. hyſſopi, capill. ven. ana. M. j. cryſtalli tartari ʒ j. bulliant cum pullo gallinaceo & cum fruſtulo colli veruecini. Fiat juſculum quod capiat mane per IX. dies. In alternis juſculis infunde & leuiter decoque ſennæ mund. ʒ ij. ſem. aniſi. ʒ j. durante horum remediorum vſu, vel etiam poſt foueatur regio hepatis mane horâ vnâ ante hauſtum juſculi & veſperi horâ vnâ ante cœnam fotu ſequenti. ℞. Rad. alth. & bryoniæ ana ℥ j. ß. rad. ebuli, cyperi, eryngij, cortic. rad. capparis mediani & tamariſci ana ℥ j. fol. maluæ, alth. viol. agrim. chamædr. menth. & abſynthij. ana. M. j. ſem. lini. fœnugræci, bacc. junip.ri. ana ℥ ß. ſem. coriandri & ſantal. citrin: ana ʒ iij. fl. geniſtæ, ſambuci, chamæm. melilot. ana: p. j. fiat omnium decoctio in duabus partibus aq. chalybeatæ & vna vini alb. ſub fin. additi. Colaturæ adde aceti. ℔ ß. Miſce pro fotu. Poſt fotum inungatur regio hepatica vng. ſequenti. ℞. ol. lil. & de capparibus ana ℥ ij. ſucci rad. bryoniæ, & apij. ana ℥ iij. bulliant ad ſuccor. conſumptionem, addendo vng. de alth. & gummi ammoniaci in aceto ſoluti & trajecti ana ℥ j. ſem. dauci & ſpicæ nardi ana. ℥ jß. ceræ. fl. q. ſ. fiat vng. Si cauſa ſit calida, frigida aperientia dentur, vt cichoracea, lactuc. ſem. 4. fr. maj. Cum aliis calidis vtiliſſima ſunt abſint. abrot. & amygd. amaræ, item ſem. aquileg. Sirupus aperiens *Sennerti* & *Scholtzij* de cuſcuta. A quacunque cauſa fiat, vtilia ſunt tar-

tar. vitriol. quod *Croll.* digeſtiuum vniuer ſale appellat. criſtall. tartar. thalybs. A nimio aperientium vſu ingens malum. Sump to aperiente æger in latus dextrum decumbat. Topica quoque ſint aperientia. *For.* miraculosè ſeq. conferre ſcribit. ℞. hepatis lupi præp. ʒ jß. ſp. diarrhod abb. diatrag. frig ana ʒ ß. rhabarb. ammoniac. in aceto ſolut ana gr. iiij. diſſoluatur in decocto cuſcutæ capill. V. cum aq. fænic. bugloſ. ſcabioſ. lupuli cum ſacch. q. ſ. f. rotulæ pond. ʒ iij. Veteres dabant ʒ j. hepatis lupi cum vino ſine febre, cum febre cum ſucco ſeridis. Cremor tartari, trochiſci de capp. & de ſcolopendria. Topica vng. fotus &c. eodem modo in liene curatur obſtructio.

OBSTRVCTIO gulæ à re dura tollitur volſellâ, ſi res conſpici queat. Si non in conſpectum veniat, ceruix ægri pugno percutiatur. Vomitus oleis, vt amygd. d. jure pingui, moueatur. Quidam bolos majores deglutire jubent. Candela cerea vel ſtilus plumbeus incuruatus, melle vel oleo oblitus immittitur & res deturbatur. Tuſſis inject s acidis excitetur. *Fab. obſ.* 36. *Cent.* 1. commodius inſtrumentum deſcripſit. Vide *Senn.* Si fruſtra, res naturæ & tempori committatur, & topicis maturatio per cataplaſm. mollientia promoueatur: ſedatâ enim inflammatione res eijcitur.

In aſperam arteriam ſi inter edendum quid illabatur, ſternutatio conducit: dorſum pugno concutiatur. Si in oculum arena incidat,

ſem. hormini, oculi cancri, margaritæ, oculo imponantur: ſub palpebra oculus claudatur, & res oculis cancri adhærens ſimul excidet. Si fruſtra, volſellis eximatur. *Fab.* vxori ferrum magnete exemit.

OBSTRVCTIO lienis ſimplex aut ſcorbutica eſt. Simplex iterum vel merè talis eſt vel inueterata ſiue potius merè talis aut ſcyrrhodes.

CAVSA. Mera obſtructio eſt à pituitoſo ſanguine, ſub hac mollis tumor eſt, quantumuis magnus, vnde ſolet tumor vulgò dici & inflatio lienis.

Signa ſunt, inter initia grauitas tantum in eo hypochondrio ſeſe oſtendens: poſtea accedit dolor, obtuſus tamen, niſi quando currunt, aut diutius aut concitatius corpus mouent. cum iſta inualeſcant fit diſpnoea, & frequens cordis palpitatio.

CVRATVR attenuantibus atque incidentibus, tum & purgantibus: in illis potiora ſunt. Rad. filicis & polypodij herb. cuſcutæ & ſcolopend. epithymi. cort. cappar. tamariſci. Laudatur inter purgantia à Chymicis Mercurius dulcis præſertim exacuatus cum mercurio vitæ v. g. ℞. tartari dulcis gr. xvi. mercurij vitæ gr. ij. miſceantur longa tritura tum adde extracti ellebori. gr. iv. ſyr. ex epithymo q. ſ. M. f. pilulæ.

OBSTRVCTIO meatus auditorij. Si à verme illapſo ſit: viuus, ſi queat, prouocandus dulcibus, vt pomo dulci aſſo, appoſitis fermento, melle. Si fruſtra, necandus.

eſt ſucco abſinth. nucl. perſic. centaur. m
ol. coryli, ol. philoſoph. ſpir. vini, ſuc. fi
ſambuc. cannab. inſtillato. vel oleo cum ac
to. Interfectus educitur infuſâ aquâ, ol. v
no, immiſſis turundis terebinthina imbuti
ei enim adhæreſcit, vel ſimili.

Si res ſint duræ, meatus vt lubricus fiat, o
tepidum inſtilletur. At ſi res ab humore in
tumeſcat, humida non applicanda. Sternu
tatio mouenda naribus & ore clauſis. Si fru
ſtra, volſellâ, ſed cautè eximatur. *Paraus* in
ſuper cum antiquis ſectionem auribus inſti
tuit, quam plane vt noxiam improbat *Aquapendens*.

Si aqueum quid, antiqui oleum infundunt & aurem pronam habent: æger ſuper pede è directo auris affectæ exſiliat, capite in aurem inclinato. Si fruſtra, ſternutatio concitanda aut ſpongiola ſicca auri immittenda. Eſt & alius modus apud *Senn.* per ſyringam quoque immiſſam ore extrahitur. Sed obturanda auris cerâ.

OBSTRVCTIO meſenterij habet ſedem aut in pancreate Aſellij, aut in vaſis propriis. Si in illo eſt res deſperata: eſſe cognoſcitur ex Atrophiâ & aluo liquidâ ac chylum ferè egerente. Vaſorum obſtructio fit ab excrementis ſanguinis huc demiſſis & hærentibus in viis, ſiue ob lentorem ſuum ſiue ob craſſitiem ſiue quod exitum non inueniant.

Signa ſunt ponderis ſenſus in eis interdum ſubdolens: tumor aliquando, ſed in profundo, ideoque non facilè palpabilis, niſi ad-

modum depreſsâ manu : reſpirandi difficultas inter motum corporis.

Progn. Si colluuies inualeſcit & accenditur, ſuperueniunt melancholia hypochondriaca, murmura & tormina ventris : color faciei ſubicterus, pallidus inquam, & fuſcus: corporis grauitas, pedum tumor, vrinæ crudæ, tenues, modicè turbatæ, diuiſſæ : pulſus inæquales, debiles, tandem vel hydrops vel continuum alui & fœtidum ac ſæpè dyſentericum profluuium, vel inflammatio & abſceſſus ſuperueniunt. Illius obſtructio conijcitur ex deject. biliofis. *Beniuenius* obſeruauit obſtructionem ab inſigni callo.

CVRATVR frequenti vſu pilularum de hierâ aut ſyrupi ſolennis ex rad. aperient. capillaribus omnibus. Vide plura remedia huic curationi inſeruientia in jecoris & lienis obſtructione.

OBSTRVCTIO ſcyrrhodes lienis eſt à melancholico tartaro.

Signa ſunt tumor & durities obuij in ſiniſtris, tactui dolor nullus; grauitas major atque difficilior; color faciei liuidus; corporis ſquallor; pedum tumor.

CVRATIO feliciſſimè peragitur remediis ijſdem quibus curamus aut hepar obſtructum aut ſcorbutum. Foris vel imprimis emplaſtrum de cuſcuta conuenit.

OBSTRVCTIO ſcorbutica ab eadem cauſa eſt; ſed feruente & fermentante miréque corrupta. Vide ſcorbutum.

OBSTVCTIO vaſorum cerebri. V. Apoplexiam.

OBSTRVCTIO viarum vrinæ accidit aut renibus, aut vreteribus, aut veſicæ, aut vrethræ.

CAVSA rarò non calculus eſt, rarò pituita, ſi à pituita patet ex mixtione ejus. V. Nephritis. Calculus.

OBSTRVCTIO vteri. Menſium ſuppreſſio.

OCVLI vitia vel afficiunt tunicam adnatam & corneam, vt

OPHTHALMIA eſt inflammatio oculi: accuratius definitur. Phlegmone membranæ oculi coniunctiuæ à ſanguine in vaſis in eius ſubſtantiam effuſo, ibique computreſcente: ſemperque oritur per viam fluxionis, nunquam per modum congeſtionis: quæ ſi leuis ſit, à fumo, ardore ſolis, vini potu, *Taraxis* dicitur: ſi fortiſſima, ita vt album ſupra nigrum intumeſcat, *Chemoſis* vocatur. Si à ſola plethora ſiue bile, id è ſignis cognoſcitur.

CAVSA *interna* & mediata eſt ſanguinis in capite copia atque feruor partiſque excipientis debilitas. *Cauſa adiuuans* eſt viarum laxitas ſiue ingenita ſiue aſcititia vide *Hippocrat. lib. de videndi atie.*

Progn ophthalmia ab vno oculo ad alterum citiſſimè tranſuolat. Iudicatur vt plurimum per reſolutionem. Si autem in ſuppurationem deſinat, peſſimum, ob vlcera conſectaria. In regione ac tempeſtate frigidâ, vt rarior eſt, ſic rebellior. Pueros etiam & ſenes ob capitis plenitudinem, oculorumque

imbecillitatem, contumacius infeſtat. Viro lippienti febris ſuperueniens ſolutio: niſi verò ſoluatur, metus eſt ne vel cœcus fiat, vel moriatur, vel vtrumque accidat. *Hipp. in Coacis.* ſecurior alui fluxus arg. *Aphor.* 17. *lib.* 6. Populares ophthalmiæ, peſtes, alioſque morbos malignos, protendunt.

CVRATVR generalibus revellentibus, ſublatâ causâ procatarcticâ. Venæ temporum ſunt adſtringendæ. *V. S.* conuenit in brachio ejuſdem lateris, etiamſi à bile orta ſit: bilis alterata purgetur. V. frontis ſecetur. Setaceum efficaciſſimum in diuturno morbo. His præmiſſis ad topica veniendum. Sæpiſſimè enim ſolis generalibus tollitur & *Mercurial. Galenus*, *Merçatus* vno ore monent, ne topica in principio ophthalmiæ applicemus: multi enim cæci facti ſunt medicamentorum copiâ: parciſſimè applicentur: fronti tamen & temporibus tutò repellentia in principio applicantur. Lac oculis inſtillatum corrumpitur & acre fit, niſi ſingulis horis mutetur. Repellentibus ſemper detergentia vt lac, crocus, ſarcocolla, addantur. Opiata ſp. opticos incraſſant, raro adhibeantur. Semper admiſceantur quæ proprietate oculos reſpiciunt. Frigida oculo ſano conueniunt ad præſeruationem, tepida ad frigida inclinantia ſi repellere velis, ad calorem ſi diſcutere. Non ſimul temporibus & oculo repellens applicandum. *For.* collyrium alb. Rhaſ. ſine opio ad ℥ ß modo lacte, modo aq. roſ. ſolutum oculo inſtilla-

uit, etiam cum opio in dolore ſummo. In declinatione ſola ſarcocollæ ℥j nutrit. in lacte, ſoluta in aq. fœnic. euphrag. ol. è fl. cichor. vel cyani cærulei per inſolationem factum, è mulſ. ſem. papau. croci, opij ana g. III. cum cataplaſ. *For.* Crocum metall. laudat. *Rul.* cum aq. euphrag. Vinum commendat *Hipp.* Sed refert *Zvvinger.* in theatro, *P. Ramum* Lutetiæ à nimiis vigiliis ophthalmiâ correptum, quem cum *I. Syluius* vinum bibere juſſiſſet juxt. *Aphor.* vehementer creuit malum, vt cæcus fere fieret. *Galenus* balneum laudat poſt vniuerſalia. Sarcocollâ, nutricis lacte crebro & parcè affuſo, ne aceſcat Si *chemoſis* adſit, oui luteum cum carne muſcæ terito & linteolo excepta imponito. *Gal.* Victus ſit tenuis: abſtineat carnibus, ouorum vitellis, cæteriſque cibis multum ſanguinis gignentibus; euitet vaporoſa: vtatur in poſtrema menſa flatus diſcutientibus, oſque ventriculi conſtringentibus: oculos pannis viridibus cooperiat aut cæruleis.

OPHTHALMIA *ſicca* ſi ſine pruritu eſt cum duritie palpebræ, *Sclerophthalmia* vocatur. Si oculi cum dolore pruriant nec tumeant ſed rubri ſint, vocatur *Xerophthalmia.* Si pruriant cum exigua fluxione, *Pſorophtahlmia* vocatur. Curatur generalibus Topicis mollientibus. Commendatur imprimis alb. oui cum aq. roſ. oculo applicat. rad. chelid. contuſ. cum fermento appoſit. & fol. ejus cum rad. contuſ. pedibus ſuppoſit.

ſuppoſit. in omnibus oculi inflammat. Fortioribus ſeq. præ aliis fuit commodum. ℞. *Ceruſſ. lot.* ℥ j. *amyl* ʒ vj. *gum. tragac. ſarcocol. tutiæ præp. ana* ℥ ß *camphor opij thebani ana* ʒ j *aq. roſ. q. ſ. f. maſſa*, cujus portio exigua diſſoluitur in aq. roſ. & cum plumâ ſtillatur in oculum : infiniti eo ſueſſunt curati. Cætera generalia in curatione ſunt communia cum Anginâ & Phrenitide: quoad particularia & admouenda oculis inflammatis bonæ ſunt cautiones propoſitæ à *Sennerto*.

Pterygion. Vngula, eſt membranula nervoſa ab angulo domeſtico plerumque orta, adnatæ tunicæ valdè adhæreſcens, ad pupillam aliquando protenſa, ex ophthalmiâ, morbillis, vel fluxione diuturna orta. Pannum membraneſum non eſt, ſed è venis turgentibus quid complicatum. Sæpè eſt cancroſum. *Diſcernitur* à carne lachrymali quod radix vnguis ſemper ad albedinem magis declinat.

Progn. Si adſit ſuffuſionis principium, vngula non curetur: quæ pupillam contingit ſi chirurgiâ tollatur, cicatrix tamen viſum impediet. Albicantia & anguſti fundi facilius curantur.

CVRATIO. Præter generalia & adſtringentia temporibus applicata, topica ſint primo mollientia, poſt detergentia. Efficax eſt pulvis teſtarum ouorum aceto maceratarum ſiccatarum, ſi eorum pulvis oc lis inſpergatur. *For.* ſi bram vngulam eſſe aſſerit

& mobilem: præſcripſit primo omnium ſeq. ♃. fol. malv. m. jv. ſolani m. ij. ob inflammat. ſi adſit, viol. nenuph. fl. roſ. rub. ana m. j. fiant duo ſacculi, coq. in aq. ſ. expreſſi moderate calidi applicentur oculo quater. Poſtea ♃ fl. chamæm. melil. ana m. j. ſem. fænugr. ℥ jj. fiant ſacculi duo, quibus in die quinquies foueantur oculi. A fotu ſtatim collyrium inſtillatum fuit è ſuc. malv. fænic. rut. optimè depurat. Purgatio fuit continua cum decocto malvæ, fænic. rut. euphrag. fumar. rhab. ſen. ſub forma clareti. Poſt mollitionem detergentia vt ſuc. malv. fæn. rut. depur. cum fellis angu. exiguo & ſacch. cand. poſt & parum vitrioli albi additum fuit, poſtea ſuc. rut. & chelidon. duplum, fænic. minus, vitriol. ʒ jß. & viridis æris gr. v. & curatus fuit. *Foreſtus* laudat liquorem jecoris muſtellæ. *Hartm.* Specificum ex felle lucij. *Clariſſim. D. Lindanus* ſequens longâ experientiâ probatum habebat. ℞. *Vitrioli albi.* ʒ j. *diſſolu. in aq. plur. deſtillat.* ʒ x. *adde ſalis nitri.* ℈ j. *filtrentur per chartam bibulam.* vel ℞. *Aq. chelidon.* ℥ ij. *rutæ, fæniculi. ana* ℥ j. *vitri antim. per ſe fuſi.* ℈ j. *ſalis nitri.* ℈ ß. *Miſce & macerentur aliquot diebus, ac filtrentur vt ante. Idem.* Matrona quædam pauperes ſeq. aq. curabat ♃. extra lucij piſcis & vna cum felle, jecore, viſceribus, in minutas partes conſcindito, adde m. j. fænic. & deſtilla. Succus è formicis expreſſus. Ærugo æris vſta minus erodit quam non vſta. Quæ totam pupillam tegit,

chirurgo non eſt attingenda. *Par.*

Nubecula, quâ ægri per fumum videre videntur, ab humore corneæ impacto. *Albugo* ſeu *leucoma*, quæ fit vel à cicatrice & incurabilis eſt, vel à pituita inter corneam collecta. *Curantur* generalibus : topicis mollientibus & extergentibus cum ſuc. anagall. fl. cæruleo : imprimis aq. fl. roriſma. aq. mellis : ſi curari nequeat, albus color tollitur ſuc. mali punici dulcis. Si color flauus in ictero corneam teneat, vapor aceti in tegulam ignitam projecti oculis excipiatur. Decoctum rhab. ſi bilis : agaric. ſi pituita, oculo inſtilla, naribus attrahe.

Sugillatio, quæ eſt ſanguinis in adnata & cornea effuſio, ab ictu, lapſu. *Curatur*, ſi major ſit, reuellentibus, topicis repellentibus, deinde ſolis diſcutientibus : decocto fæn. nigr. exactè mundati vel ſub formâ fotus. Sanguis columbarum : braſſicæ folia cocta & impoſita : caſeus recens. Inueterata fortiora requirit. Coma hyſſopi trita, panno lineo illigata; in feruentem aq. demiſſa, oculo tepidè admota cruorem elicit vt linteolo adhæreat : rad. ſuc. rad. ſigill. Salom. *aq. vitis.*

Hypopyon, cum pus ſub cornea colligitur. Præceſſit ſugillatio, lippitudo, inflammatio. *For.* id curat vt pterygion. *Calenus*, *Paræus* apertâ ad iridem corneâ.

Vel afficiunt tunicam vueam vt :

Procidentia vueæ ob ſolutam vnitatem corneæ. Si parua vueæ portio excidat, *myoce-*

phalos vocatur: ſi major, *ſtaphyloma*: maxima *clauus* dicitur cum calloſa facta eſt. *Staphyloma* nemo curauerit, ſed Caniculus egregrie doctus eos per calles deducat. Si ab vlcere corneæ, curatur. Si à ruptura, vulnere, curatur itidem.

Pupilla dilatatio Mydriaſis dicta, cum juſto major eſt pupilla: vel natiua eſt, vel fit, à tenſione, à ſiccitate, vel affluxu humorum, ictu, lapſu, nimia ſpiritus retentione in gravidis. His omnia minora apparent, humor autem non totam vueam afficit, alias fieret pupilla minor (moles enim vueæ arctaret) ſed pupillam. Idem de ſiccitate dicendum.

Progn. ſenes ratione ſiccitatis minus obnoxij: pueri verò, eunuchi & mulieres proniores ſunt ad hunc morbum propter madorem. *Mydriaſis* à ſiccitate tendente ægrius eliditur, quam ſi ab humiditate repentè ortum traxerit: quia in genere ſiccitatis curatio, teſte *Galeno*, difficilior exiſtit quam humiditatis, nec ita arduum ſit detrahere quam addere. Vide *Cl. Meniotium de hoc affectu.*

CVRATIO. Si à ſiccitate molliendum. Si ab humore vacuandum, reuellendum, reſoluendum per topica, adſtringendum. *For.* ſeq. vtitur. ℞. roſ. ſicc. menth. ſic. ſpic. nard. ana ℥ ij. cort. thur. myrrh. ana ℥ ß. croci ℈ j. pomphol. acac. ſpodij, lotorum omnium ana ʒ j. aloes lot. ʒ ß. pulu. & cribr. f. Trochiſc. cum gum. trag. quorum vnus diſſolu. in aq. roſ.

Pupillæ phthiſis. Phthiſis pupillæ,

Cataracta, ſuffuſio, eſt pupillæ obſtructio ab humore glutinoſo viſum impediens. *Parao* à pelliculâ. Concreſcit inter id ſpatium quod inter corneam & humorem criſtallinum eſt. *Notha* à vaporibus fit. Non *curatur* nigra. Coitus huc facit. Circa diluculum acutius vident, quia pauci ſpiritus in copioſo lumine diſſipantur, à minori coguntur. Fit etiam à ſubtilitate ſpirituum, à raritate corporis, à pupillæ dilatatione. *Curatur* præmiſſis generalibus, reuellentibus, tepicis reſoluentibus, calens anhelitus ejus qui fænic. mandit, oculis digitis leuiter attritis, exceptus ſæpius. Conueniunt quoque ante dicta, quibus potentius eſt. ℞. *Tutiæ præparat. calcis antimonij. lithargyr. aur. argent æris vſti bis terve elu-ti. ſal. gemm ammoniaci. ſpecier. diatrion. piperor. caryophillor. ana* ℥ j. *camphoræ* ℈ ij. Macerentur in aq. euphragiæ ℔ j. per aliquot dies vaſe bene clauſo, deinde per chart. bib. filtrentur & vſui reſeruentur. Si inueterata ſit, vide primò an maturâ ſit, cujus ſignum eſt ſi præter lumen nihil videat, nihil diſtinguat. Incurabiles ſunt quæ attrita palpebra non dilatantur: quæ cum oculi phthiſi eſt: quæ graues morbos ſequitur; quæ virides, nigræ, citrinæ, liuidæ, gypſeæ. Contra quæ corticem caſtan. cœlum, aq. marinam referunt, ſanabiles. Secanda & leuanda dextrâ Chirurgi manu cum Luna decreſcat, vt diebus 2. vel 3. à plenilunio. Sub ariete non decurrat, abſit capitis dolor, nauſea, tuſſis. Acus ſit ferrea,

æger oculorum aciem verſus nares contorqueat, acus tum medio loco inter Canthum minorem & Iridem, vitatis venis, adigenda, & ſuffuſio ſupernè deorſum decutienda appoſito ou. alb. cum aq. roſ. obligati maneant oculi ad diem 8.

Vel afficiunt Carunculam lachrymalem, vt *Excanthis* quæ tumor eſt illius carunculæ à ſanguin. *Curatur* Topicis exedentibus, generalibus, ferro.

Rhyas ejus imminutio quæ ſequitur alios morbos. *Curatur* Sarcoticis. *Strabiſmus* à ſpaſmo fit muſculorum, vel natiuus eſt vel à Criſtallini ſitu vitioſo.

Vel citra manifeſtam cauſam viſum lædunt vt. Amblyopia, gutta ſerena dicta, qua pura exiſtente pupilla & oculo, viſus deprauatur. *Myopia* cum nihil vident niſi quod ante oculos habent. *Nyctalopia* qui noctu nil vident, interdiu benè. *Curantur* generalibus potius quàm topicis. Si cauſa ſit in cerebro, reliqui ſenſus ſimul patiuntur. Si ſubitò cœperit, obſtructio eſt. Si ſenſim, vel intemperies vel adſtrictio. Lumen nimium ob reflexum calorem generat in oculo, quo officit. Color albus ob dilatationem pupillæ. Topica ſunt, ſecretum *Maximil. Imp.* aq. deſtill. ſc. è ſtercore rec. anſeris. jecur hircinum aſſum comeſtum, cocti vapor, liquor ex aſſato ſtillans, illinatur. *Rondelet.* hoc efficacius reperit, ſi fænic. rut. chelid. folia ei infigantur. puluis in oculum conjicitur. Cibi ſale euphragiato condiantur: aq. ſapphyrica à colo-

re ſic dicta. Vide *Sennertum*: ſpec. Occonis. &c. vtile eſt & collyrium ſeu Sieff. ſeq. ℞. *aq. fanic. euphrag. ana* ℥jv. *tut. prap.* ℥jß. *aloes opt.* ℈j. infunde per noctem. aq. ablue oculos. aq. panis cum pulu. rut. fœnic. euphrag. piſti. Perſpicillorum vſus viſum debilitat niſi neceſſitate coactus id feceris. *Dud. ep.* 27. *Fab. Cent.* 1. *obſ.* 27. ex frequenti oculorum ablutione cum frigida, viſus obfuſcatio; à ſternutatione nimia voluntaria, cæcitas. Oculis ſæpè actu frigida applicari poſſunt, non auribus. *Zac. l.* 1. *hiſt.* 56 *For.* tria ocularia præſcribit. Primum eſt è criſtallo, quo in legendo vteretur. Secundum è vitro viridi, quo per interualla. Tertium inſtar pyramidis non perforatæ, è vitro denſo viridi, cujus baſis lata vtrumque oculum excipiat. *For.* ſequente arcano vſus eſt in multis. Piſciculus eſt latior anguilla limoſus, *aelpuick* dicitur, cujus epar tegulæ alligatum Soli exponatur & liquor exſtillans vaſe ſuppoſito excipiatur, quo non oculos ſed cilia & palpebram ſuperiorem illinas. Ocularia caua proſunt in circumferentia; denſiora enim illa omnia majora repræſentant, vt conuexa minora, & plana æqualia. Qui oculos *glaucos* habent, exiguum luminis deſiderant. Qui humores copioſos habent in oculis, oculos nigros habent, quia humoris copia tranſpici ſatis non poteſt. *Caſij* qui parum humoris habent, tantum luminis non ferunt. vide vlcus oculi.

Epiphora eſt humor tenuis, ſeroſus, lacrimarum ſpecie in oculis factus. *Curatur* ge-

metalibus ſiccantibus, reuell. Topicis adſtring. &c.

Ι'ππος, propriè eſt inſita & naturalis affectio oculorum, per quam illi non quieſcunt: nam potius ἵππος ad perpetuam oculorum mobilitatem refertur quam ad alium ocul. affectum. *Gal.* ſtridori dentium naturali comparat. vid. *Vegam in progn. 6. l. 2.*

CAVSA ſit 1. Ob calorem nimium agitantem, ſic iraſcentes mobiles oculos habent. 2. Ob infirmitatem neruoſi generis. Aliquando etiam affecta eſt neruorum origo: aliquando peculiaris eſt affectio ipſius muſculi.

CVRATIO. Victus ſit tenuis, cœna parcior, purgetur bis in menſe ex ſenna & ſyr. roſ. vtatur aquâ in qua coquantur paſſulæ, ſem. fœniculi addito cinamomo. vtatur blandis maſticatoriis, additâ nuce moſchatâ: mandat ſaluiam: exerceat ſe ante paſtus: non dormiat illicò à paſtu: exſiccetur cerebrum ſacculis conuenientibus; horâ ſomni conuenient conſeruæ cum pauco puluere ſeminis pœoniæ. Pyroticum nuchæ colli.

OCVLORVM *hydrops*. Ejus hiſtoriam habes apud *P. Borellum obſeru. 51. cent. IV. Curatur* cauterio potentiali ad occiput collyrioque adſtringente ex vitriolo albo.

OCVLI vlcus. Vlcus oculi.

OCVLI vulnus. Vulnus oculi.

OEDEMA eſt vel phlegmonodes vel ſcirrhodes vel eryſipelatodes. *Signa* ſunt color ſubalbidus, tumor mollis rarus, impreſſi digiti manens veſtigium: ſecus ſi fiat à flatu,

Progn. in duritiem deſinens & tandem in abſceſſum periculoſus eſt, quia diſcuti & reſolui vix poteſt. *Oedema* ex hydrope phthiſi, aut cachexia ortum, malum. Oedemata hyeme præſertim generari ſolent, eaque ſenibus imprimis & crapuloſis accidunt.

Præter generalia ad partis naturam, topica non apponantur parti niſi frictione præcalfactæ. *Curatur* vel reſoluentibus vel ſuppurantibus vel ſectione, vt & *atheroma*, in cujus cyſti materia polentæ ſimilis continetur. Laxius eſt & tarde reſtituitur, non tamen tam durum eſt ac *ſtruma*, nec tam inæquale. Et è quo lapides, cornu & vngues extrahuntur durius eſt & ad tactum renititur. *Meliceris* celeriter cedit & reuertitur: materia melli ſimilis eſt. *Teſtitudo* eſt meliceris in capite cranio adhærens. *Talpa* ſola duritie à teſtudine differt & ad atheroma refertur. *Natta* plerumque in dorſo, ſcapulis, oritur, ad *Steatoma* pertinet. *Lupia.* Secauit *Pareus lupiam* ℔ VIII. pendentem è ceruice. Oedematis *curatio* victum præſertim ſiccum, paululum calidum & attenuantem poſtulat: Omnia quæ humectant & ſanguinem pituitoſum gignunt prohibenda; parum cibi minuſque potus propinandum; aluus libera & laxa ſemper ſeruãda.

OESOPHAGI obſtructio. Obſtructio gulæ.

OESOPHAGI paralyſis. Paralyſis oeſophagi.

OMPHALOCELE. Hernia vmbilicalis.

OPHIASIS. Pili.

OPHTHALMIA. Oculi vitia.

OPHTHALMIA ſicca. Oculi vitia.

OSSIS Sacri excoriatio curatur ℞. ſevi ouill. crem. lact. vnius noctis ana ʒ j. cretæ alb. ℥ ß. m. vel adde ol. roſ. vel cyd. q. ſ. præcauetur crebrâ erectione cum fune in lecto pendente: puluillo feneſtrato ſuſtententur partes: crebro lintea vng. roſ. obducta appone.

OSSIVM ſphacelus. Sphacelus oſſium.

OZÆNA. Vlcus narium.

PALPEBRARVM *pruritus*. Pruritus palpebrarum.

PALPEBRARVM *Trachoma* eſt internæ palpebrarum partis aſperitas: cum pruritu & rubore, ſæpe & puſtulis ſemen milij referentibus, ab humore acri. Gradus ejus ſunt: *Sycoſis*, *Tyloſis*. Præter generalia, reuellentia, intercipientia, topica ſint mollientia, poſtea refrigerantia vt aq. roſ. taraxac. vltimo detergentia. *Par.* ſeq. inſtar omnium eſſe ſcribit: ſi parum vitrioli in mul-a(aq. roſ. ſoluas, Aloe, myrrha, crocus. Inuerſa j alebra fricari poteſt fol. ficus.

Hordeolum eſt tuberculum in ſumma palpebra ortum prope cilia, quod ſuppureſcens ſimile eſt grano hordei. Continetur cyſti. Foveatur cerâ albâ, aut adipe gallinæ vel ſalivâ jeiuni vel corpore muſcæ, abjecto capite, fricetur. *For.* præmiſſis generalibus, cerâ albâ fouet vel adipe gallin. aq. roſ. lotæ calidâ, poſt decocto hord. & chamæmel. Tandem ſanguine turt. columb. perdic. Vſus eſt

in ſeipſo aq. roſ. ℥ij. vitriol. ʒ j. guttam vnam vel alteram per diem in oculum inſtillauit: vel aq. roſ. ℥ij. aloes ʒ ß. Si fruſtra, ſectione opus eſt. Si materia ſit lapideſcens quaſi grando, *chalazion* dicitur.

Ectropium, cum inferioris palpebræ pars interior extra apparet inuerſa à paralyſi vel conuulſione vel vulnere malè curato. *For.* hoc curat adſtring. vt aq. roſ. in qua ferrum ignitum ſit extinctum. ſeq. ſæpe eſt expertus ℞. butyr. rec. nouies loti in aq. f. poſt nouies lot. in ſucco plantag. dein ter in aq. roſ. ℥ij ß. tutiæ præp. lotæ ſemel in aq. roſar, & aloës lotæ in aq. plantag. Sieff. albi cum opio ana ʒ j ß. Camphor. lot. ℈j. f. vng. quo veſperi inung. & aq. calid. ablue.

Lagophthalmia, cum ſuperior palpebra juſto eſt breuio: vel natiua eſt, vel à cicatrice vel conuulſione: vel cum infantes in cunis ſurſum vel retro ſemper ſpectant. *Curatur* mollientibus. Si à cicatrice ſectio fit ſupra eam figurâ falcatæ lunæ, in plagam litus injiciendus. *Aquap.* contra habenis glutino palpebris affixis ſibi inuicem alligat palpebras.

Hydatis pinguis ſubſtantia vt adipis fruſtulum ſub palpebræ ſuperioris cute latitans; vnde tota palpebra in infantibus oedematoſa fit. *Curatio* ſectione illius partis perficitur: totus oculus ou. alb. cum aq. roſ. obducatur. ſal manducat cum cumino & ſaluiâ imponatur ad ſiccationem, niſi dolor obſtet. *Hydatica* ſunt veſic. aq. plenæ in pulm. jecore, &c.

PALPITATIO cordis nihil aliud eſt quam inflatio cordis. *Cl. Lindanus.* Fit primo à re cordi moleſta, vaporibus, humoribus, aquâ in pericardio collectâ, calculo &c. 2. A mediocri ſp. vitalium defectu 3. Calore p. n. aucto qui ſæpe coſtas effregit apud. *Fern. For. Cauſa* calida eſt vel frigida. *Galenus* omnes ante annum 60. mortuos ſuo tempore ſcribit.

Sign. Si à flatu, repentina eſt acceſſio, breuis. Humor ſi cauſa ſit, diutius & tardius ingruit. Fit ſæpe ab hypochondriaca & menſium ſuppreſſione. Chloroſi ſeu pallidis virginum morbis. Si ab aqua, ægri ſe aquæ innatare dicent.

CVRATIO. In iuuenibus vel declinante ætate V. S. vtilis eſt & vacuatio cauſæ: diſcutitur cauſa ol. citri, vel rhapont. veri ℈ij. ſeq. ſecretum eſt *Foreſti.* Meliſſ. virid. contrita regulis ignitis impoſita, aq. roſ. & aceto irrorata cordi appoſita. Conſeru. meliſ. theriaca aq. de corde ceiui, bonis *Rondeletij* Seq. liquor valdè commendatur. ℞. corda veruecis n. iij. cynam. & garyophill. ana. ℥ j. ſem. acetoſæ & lactucæ. ana ʒ jß. confect. alchermes. ʒ j. bulliant omnia inter duo vaſa. doſ. cochl. ij. mane & veſperi. vel ℞. roſ. rubr. & fl. roriſmar. ana. ʒ ij fl. lauendulæ. ʒ j ſem. angelicæ cort. citri, garyophillor, cinamomi, macis ana. ʒ j. ex ſyndone rubr. f. ſacculus qui irroratus vino albo & aq. roſ. tepidè applicetur regioni cordis. vel ſeq. ... ℞. Vng. roſacei. ℥ ß. ol. cynamomi

momi & garyoph. ana. guttæ vj. moſchi ambræ ana gr. iiij M. fiat linimentum pro regione cordis illinend. Si à flatuoſa materia clyſteres purg. & carmin. frequenter iniecti eam potenter euacuent & diſcutient. Vrgente paroxyſmo. V. S. omnibus remediis præferenda, teſte *Galeno 5. de loc affect. cap. 2. Nonnulli Practicorum* cucurbitulis thoraci admotis ſine ſcarificatione multum tribuunt ad diſcutiendos & digerendos flatuoſos ſpiritus in interioribus partibus inclusos. *Alij* hypochondriis cum ægri leuamine admouent mali minerâ in iis locis latitante. *Zacutus Luſitanus* cucurbitulam ſcarificatam regioni cordis admouet magno cum ſucceſſu. Vide *eius praxin Med. admir. obſ.* 133. *lib.* 1. *Alij* mirè commendant rhaponticum verum ad ʒij. cum vino exhibitum, aut vinum, cui immacerata fuerit eadem radix.

PANARITIVM. Paronychia.

PANNVM. Oculi vitia.

PAPILLARVM fiſſuræ. Fiſſuræ papillarum.

PAPILLÆ ſi lateant, euocantur iuxta *Amatum* phiolâ vitreâ anguſti oris quæ aquâ feruente plena, effusâ aquâ, ſic calens papillæ admouetur.

PARALYSIS *defin.* obſtructio neruorum. Eſtque vel vniuerſalis vel particularis. Vniuerſalis eſt vel vtriuſque lateris, excepto capite, vel hemiplegia ſeu vnius lateris integri. Particularis multiplex eſt. Fit cum nerui vel refrigerantur vel humectantur à pituita,

bile; omnis enim bilis acris non eſt, vt patet in Ictericis, vel eorum vires ſopiuntur, vel comprimuntur pondere, humore melanch. vel eorum continuitas ſoluitur: oritur tamen vt plurimum à pituita.

Sign. abolitus ſenſus ac motus, aut alterutter tantum.

Progn. Si membrum paralyticum extenuetur: vel non vel vix curabilis eſt. Sed ſi à frig. & hum. fieret, non tam pertinax eſſet malum nec vehementiſſ. med eluderet & leucophlegmatici eſſent paralytici. Neque à ſiccitate, ſic enim hectici eſſent paralytici. Si ceſſet ſenſus integro motu, tum neruus qui in membranam partis infigitur eſt affectus, ſaluo tamen illo qui in carnem.

Diff. Pareſis à colica differt à *paralyſi*, 1. quod in hâc caput & ſpinalis medulla, in illâ ſoli artus afficiantur, quod curatio indicat: medicam. enim parti affectæ & inteſtinis imponuntur. 2. In illa ſæpe eſt dolor grauis & in conuulſionem ſæpe abit. 3. Illa breui tempore curatur in principio; eadem eſt ratio *paralyſeos ſcorbuticæ*: niſi quod in decumbentibus aliquis motus maneat & ſubitò recedat redeatque. *Cauſa pareſeos* ſæpe eſt bilioſa & cruda, non influit à capite, quia id raro afficitur in colica, nec ceſſaret colica. Sed ea ipſa materia per venas ex inteſtinis in artus defertur: prout è ſuppreſſa dyſenteria, pleuritis.

Sed ait *Eraſtus*, cur non potius natura clyſteribus irritata per alvum materiam ejiceret,

Reſp liberum non dari aditum. *Spigelius* per arterias fieri vult per eaſque vim purgatiuam clyſterum ad cor deferri.

CVRATIO. Si à pituita, illa vacuanda per generalia, tollenda per topica. Eadem cura narcoſi debetur reſolu. topica. V. S. vix confert, cum ſanguis non peccet ſed pituita, & plerumque hoc malum ſenibus, pituitoſis & natura frigid:s accidat. Locum habere poteſt, ſi humor pituitoſus à crudo ſanguine producatur, eoque foueatur: tum è brachio partis ſanæ eliciatur ſanguis ſed parcâ manu, ne languidus calor extinguatur. Reliqua curatio conſiſtit in ablatione cauſæ antecedentis, frig. nempe cerebri intemperiei. Si ab humore acri vt à colica, in ſcorbuto, non tam ſiccandum nec cerebrum reſpiciendum. Generalia & topica omnia locum habent. *Monar. ep.* 242. ſeq. præſtans ait in *pareſi*. ♃. pingued. taxi, vulp. gallin. anat. anſer. cicon. ana ℥j. ſuc. ſalu. abſint. inſpiſſ. ana ℥ß. ol. laurini ℥ i. vnge poſt balneum. Peculiaris etiam efficaciæ eſt balſam *Guidonis*: quo vel ſolo vtendum, vel cum aliis permixto in hunc modum. ℞. ol. vulpini, lumbricorum & de caſtoreo ana ℥j. balſami *Guidonis* ℥iij. aquæ vitæ ℥ß. ol. roriſmarini deſtillati. ʒ iß. M. fiat linim. quo inungatur tota ſpina dorſi calidiſſimè, parteſque reſolutæ, ſuperimponenda lintea calida. Hiſce linimentis vtendum tempore diætæ poſt deterſum ſudorem & durante vſu therm. itid. poſt ſudorem. Balnea ad ſudores prouocandos pa-

rentur ex decocto herbarum & radicum cephalicarum: præ cæteris in hunc finem commendantur decocta rad. bardanæ ſeu lappæ major. vel etiam ebuli: huiuſmodi decoctum aliquod calidum infundatur in vas, in quo æger jeiuno ventriculo ita ſedeat vt vaporem tantum excipiat. Vel in balneo ſicco, ſtupha vulgo dicta. Conueniunt etiam maximè vinacea efferueſcentia autumnali tempore ſi iis membra per horam vel diutius immergantur, & poſtmodum conuenienti linimento ſupra deſcripto inungantur, idque continuetur toto vindemiarum tempore. Thermæ itidem ſulphureæ, bituminoſæ & nitroſæ multum leuamenti afferunt, & reliquorum remediorum vires ſuperare ſolent: iis autem vtatur æger in balneo, pro potu & lotione capitis, & poſt ſudores vngatur linimentis prædictis. Apud *Chymicos* præ cæteris commendantur elixir proprietatis, ſpiritus tartari & balſamum galbani. Durante affectu partes reſolutæ, probè muniendæ pellibus vulpinis, leporinis, agninis & ſimilibus. Pro ſpecificis inſuper habentur calend. lavend. grana & raſur. lign. junip. vlmaria, primula veris. Vinum infuſ. fl. calendulæ & lauend. per menſem vnum ad cochlear vnum vel alterum inſolari debet in feneſtrâ apertâ. Si fiat per modum criſeos, fluxus inhibendus non eſt.

In *paralyſi linguæ* poſt generalia V. ſub lingua incidit *Foreſtus*. Cucurb. non ſcarif. ſub mento applicandæ, Vomitus non conuenit.

Gargariſmi ſint prius attenuantes: poſt adde ſpalegmagoga. Cauteria in ceruicẽ. Solus ſuccus ſaluiæ linguæ affrictus ſoluit obmuteſcentiam.

In *paralyſi œſophagi* liquida difficulter, craſſi facile degluriuntur.

In *paralyſi veſicæ* adde tereb. torr. troch. à κεκ. ſi e opio: fotus adſtringens, imo potus è rad. cyper. galang. ana ℥ ij. xyloaloe, cal. arom. nuc. cupreſſ. balauſt. cort. gran. myrt. cupular. gland. rad. ſigill. Mariæ, conſol. maj ana ʒ j. gallar. thur. ſem. agn. caſt. rut. ana ℈ j. &c. Si omnia fruſtra ſeq. expertum exhibe. ♃. gland. ℥ jß. galang. ℥ ß. coq. in ℔ ij. vini rubri & aq. fabr. thur. ℥ ij. coq & cola, bibe. Topica. Si *penis*: curatur fotu è lixiuio cineris priapi cerui, tauri, foue vertebras: præſcribe quæ ſterilitatem tollant Si *anus*: clyſteres ſint ſiccantes & adſtring. Cucurb. natibus applica. Fiant ſuffitus è cort. pini ℥ j. cort. thur. ℥ ß. pic. colophon. thur. maſtich. ana ℥ iij. caſtor ʒ j. raſur. CC. ʒ ß.

Si *à lapſu*, parti applicentur adſtring. refrig. metu inflamm. & cal. reſoluentia.

Si ſit cum *atrophia*: topica medio modo ſe habeant & interna.

PARAPHRENITIS ſiue *paraphroſyne* aliquando accipitur vniuerſim pro quacunque deſipientiâ: ſtrictè verò ac propriè eſt *delirium ſympathicum* à feruentiſſimâ præcordiorum totiuſque corporis ad cerebrum expiratione progenitum. A mero calore obo-

riri vix credibile eſt, cum ſæpè per febrem tepidiorem ſacra rationis prophanentur; in flagrantiori verò febri nulla ſtipata ſit delirio: quod nempè in illa nocuis exhalationibus caput petatur, in hâc non item. Vid. *Cl. Meniotium in diſſertat. ſuis patho'ogicis.* & *hoc libro phrenitis* & inflammatio cerebri.

PARONYCHIA tumor eſt in extremis digitis cum inflammatione, dolore, febre, jactatione, ab humore venenato. Incurabilis cenſetur. *Paraus* ſæpè inciſionem fecit in digiti parte internâ ad os vſque ſecundum primæ articulationis longitudinem: efficax eſt, modo ante maturationem fiat: ſanguis multus effluat: mox immergendus digitus in forti & calente aceto, in quo ſoluta theriaca virus euocet: dolor ſedetur. *Fab. obſ.* 97. *c.* 1. in principio ſæpiſſimè ſuperficiem ſolam cutis paulatim diſſecuit, vbi apparuere maculæ, quibus inciſis effluxit ichor, impoſitâ aq. vitæ cum theriacâ; omnes curati fuere. *Senn.* ex aduſto ſanguin. fieri ait &, præmiſſis generalibus intercipiens brachio applicat, parti opponit anodynum, poſtea ſuppurans, tandem detergens, &c.

PAROTIDES ſunt glandium, quæ pone aures ſunt, affectus & inflammationes. Oriuntur aliquando ſine, aliquando cum febre acuta. *Fiunt* 1. A ſanguinea. 2. A bilioſa. 3. A pituitoſa. 4. A melancholica aut venenata materia, vt in morbis Epidemicis.

Signa. Si à *prima* & *ſecundâ* adſunt rubor:

loci, calor, dolor, grauitas, febris præſertim ſi bilis permixta. Si à *tertia* adſunt color albus, vel rubor ad albedinem vergens; dolor minus excrucians, nullaque febris niſi cum pus conficitur. Si à quarta cauſa durities, nullus dolor, color liuidus.

Progn. ſub origine auris ex criſi ſalutari & cum concoctionis ſignis exort. vacant periculo. Si non præceſſerint ſigna pepſeos & ſalutaris criſis, malum.

CVRATIO conſiſtit in conuenienti & accommodatâ victus ratione, clyſter. injectione, phlebotomiâ: quandoque medicamentis humorem præparantibus & purgantibus, habitâ, in hiſce omnibus humoris peccantis ratione: vt ſi ſanguis abundet ad phlegmonem confugiendum; ſi pituita ad oedema & topica repellentia. Natura adjuuanda attrahentibus, imprimis ſi ad expellendum tardior videtur. In tumore critico vena vix ſecanda. Inter mitiora diſcutientia initio applicanda hordei farina in hydrolæo cocta: cui muccag. ſem. pſyllij & cydon. adjungi poſſunt. Fortiora ſunt cataplaſmata ex decoctione herbarum diſcutientium, flor. chamœm. mel. ſtæch. anthos, farin. lentium, orobi, ſem. lini & fœnugr. pingued. gallin. anatis, ol. anethin, irino vel laurino compoſita. Si tumor indureſcat, emplaſtr. applicand. ex ammoni. bdell. galb. opop. ſtyrace, axungia ceruina, caricis, ol. lilior. vt in curatione ſcyrrhi. Si in ſuppurationem tendat, admouendum hoc ca-

taplaſma: ℞. cæpe inter prunas coctor. ℥ ß. radic. lilior. ſimiliter coctar. ℥ iij. vitel ouor. n. iij. axung. ſuillæ & vng. dialthææ ℥ ij. fiat cataplaſma.

PAROTIDES in febribus maligni & purpuratis in augmento & ſtatu lethales ſi verò vel tantillum inclinante morbo apparere incipiant, & ad ſuppurationem veniant; ſalutares.

PARTVS. In partu difficili quibuſdam oſſa pubis diſtenduntur. *Paraus* oſſa innominata à ſacro diuelli vult, Diſtendi & illa poſſunt cum perinæo & oſſe coccygis. Vnde parturitæ perinæo inniti non debent, Et topica tam perinæo quam oſſi coccygis & pubis applicari.

Signa. Dolor grauiſſimus, qui ſi ſubito ceſſet, non edito fœtu, ſuccumbit expultrix.

CAVSA partus difficilis, eſt vel matris vitium, cum debilis eſt expultrix; vel fœtus, cum grandior eſt & non benè ſitus; vel viæ, cum ſc. membranæ nimis ſunt firmæ, cervix anguſta ab aere vel frigidiore vel calidiore: in primiparis à fœcum copia, ſiccitate. Si fœtus ſit mortuus, medici impoſita manus, nec mater, motum ſentiunt: aq. effluunt. Si ſecundina ante fœtum excludatur: ſi dolor ſit major, anhelitus fœteat: perinæum ſit frigidum: ſi vteri os ſit molle & calidum, fœtus eſt.

CVRATIO. Omni ingenio molliendi ſunt loci. Fœta in lecto collocetur, vt in

ιotomia; vel in ſella, vel ſpondæ innita-
. Spiritum contineat, non clamet. Ster-
:atio moveatur, clyſteres, glandes acres,
antur. Naribus adhibe fœtida. Sumat
euſſiam cum butyro & ol. amygd. d ℥j.
us ſit vacua, parce cibetur, ol. ſuccini
natur. Ejus gutta cum aq. verbenæ da-
: hoc oleum ſuccini per ſe ordinario
ıibetur vſque ad gutt. vj. Item ſumat
nium primo aq. cinamomi, vel ♃. di-
mn. alb. ſucc. ana ʒ jß. dimidium detur
n vino calido. ol. cinam. ol. ligu. cory-
i: pulv. ſecundinæ toſtæ grana junip ſ.
6. cum ficubus quinquies ſun p: a par um
rè accelerant: d ptamn. caſſ. lign n yrrh.
Borellus obſeru. 15. cent. 2. commendat ol.
ıarum potum contra tormina & ad faci-
ındum partum, imprimis ſi idem oleum
ɪicè extra admoueatur: aq. ophioglossi
m præſtare inquit Multæ pepere e ſ. m-
ʒ ß vel ʒ j. pil. de aſa fœt. pulv. do-
narum. Fœmori alligentur ætites lapis
etiam vterum ad ſe trahit, vnde non
vſurpetur. Item corall. rad. polygoni,
iandrum viride plantis pedum vel coxis
gatum. Hæc non adhibeantur niſi cum
na noni menſis præterierit. Qui latos
ıent humeros, grandes fœtus generant.
m fœtu ſecundina vel paulo poſt edu-
ur blandè, ne ſequatur vterus. Si plu-
ſint fœtus, totidem erunt ſecundinæ,
reſtitet, medicamento, imò manu extra-
ur. Ligato vmbilico vterus faſcia cir-

gatur. Secundina explicata vtero imponat
Mirabile eſt ſecretum ad ſecundinam det
bandam, ad menſes ſuppreſſos, vteri ſuffo
tionem, fœtum mortuum, molam. Fol. le
ſtici viridia contunde & ſuc. expreſſum c
vino vel aq. artemiſ. ad cyathum vnum p
pina: hyeme ſem. leuiſt. coctum cum aq.
temiſ. exhibe. Item ℈j troch. de myrrh. c
℥jj vini. Si fruſtra, vel manu extrahitur (v
Par.) vel per ſectionem. ol. lign. Her
Amara necant fœtum.

Si lochia parcius vacuentur, per frictioı
&c. in inferioribus ad vterum deducen
V. in talo ſecanda. Topica, clyſteres ſint n
lientes. Si dies aliquot à partu præterier
purg. è rhab. agar. prodeſt. dentur ſang
nem attenuantia & ſ. rad. ap. &c. ſi ni
fluat, curatur vt diarrhæa.

Dolores à partu vel in ventre ſunt, ve
vtero, qui ſimiles ſunt teneſmo, cùm exp
lendi impetus prorogatur. Fiunt vel ab a
frigido vel grumis ſangu. vel ſanguine ac
re. *Senn.* Curat ſublatâ cauſâ, purgaı
non præſcribit ſed calida interna & top
For. arcani inſtar habet cereviſ. decoct
fl. chamæm. vel abſque purg. pulv. domi
rum vel infuſ. ſchænant. cinam. &c. Si
terfemineum rumpatur, curatum quc
partu nouaculâ aperiendum.

Febres ephemeræ plurium dierum. *la*
febres dictæ, ſpontè ferè tolluntur. Si ſint
uera putridæ continuæ, à lochiorum ſuppı
ſione vel humorum vitioſo apparatu fiur

ARVLIS. Tumor.

AVOR infantium in ſomno. Infan-n pauor in ſomno.

ECTORIS hydrops. Hydrops pe-ris.

PECTORIS vulnus. Vulnus thora-

EDICVLI. Vermes.

ENIS paralyſis. Paralyſis penis.

ERIPNEVMONIA. Inflamma-pulmonis.

ERNIONES ſunt inflammatio pe-n à frigore hyberno. Præſeruatio fit ſi ci ſp. vini madidi induantur & benè mu-ntur. *Curantur* vt poma & oua congelata aq. frigidam immittantur vel niue fri-ur. Sic extracto frigore, quod è dolore ngente ſedato cognoſcitur, pars fouenda te decoctionis roriſmarini, &c. pedes & nus immergantur aq. in qua rapæ, im-mis congelatæ, coctæ fuerunt: vel ol. de a vel laur. pars vngatur, item mell. tere-t. ſi exulcerati ſint ol. roſ. in rad. rapæ raphani excauata coctum illinatur: vel is cancrorum cum mell. & ol. roſ. Cum ortua eſt pars, curatur vt grangræna.

PESTIS Cauſa eſt τὸ θεῖον *Hipp.* quod *iſius* ep. 275. occultam qualitatem aëris aſſerit. idem ep. 269. putredinem cau-n eſſe ſtatuit non fientem ſed factam, quæ n alteratione corrigi, ſed vacuatione tolli eat. Ex multis colligitur peſtis cauſam è ſemper naturalem eſſe. *P. Borellus ob-*

ſeru. ſuarum rarior. XXI. *pag.* 22. Vide ibi exempla notatu digna.

Sign. Plurimos corripit, contagioſa eſt, ſubito vires proſternit, pulſus mortalis, febris, exanthemata. *Progn.* Mente conſtare, appetitus non proſtratus bonum: ſi vomitus abſit: reliqua fallunt.

Diff. Si ab aëris vitio fiat, valde contagioſa eſt, cito interimit: paucis bubones & puſtulæ erumpunt: vrina ſanis eſt ſimilis: præceſſerunt ſigna aëris affecti, vt jumenta interieri, bruta, piſces, ſoleæ, aquas ſemiuiuæ reliquerunt, &c. Si à corruptione humorum, is cognoſcitur per ſua ſigna: maculæ, bubones, puſtulæ adſunt: vrina mala. Febris vehementer affligit, etiam tertiana quartana intermittens teſte *Paræo lib.* XXI. Scabioſi minus tentantur peſte. Bubonem febrem præcedere bonum, ſequi malum. Luna decreſcens exitialis. Exitus enim menſium debiliores. *Ariſt. l.* 7. *de Hiſt. Anim. c.* 2.

Præſeruatio. 1. Cubicula depuranda omni ingenio: cujus ſignum eſt ſi oua concuſſa in loco infecto intra 24. horas non corrumpantur & fœteant, vel panis calidus è furno. Sic ſi oua concuſſa inter infectum & ſanum ponantur, oua, non vero ſanus inficientur. Sic morientibus panem calidum ori applicant, ne cubiculum inficiatur. 2. Corpus depuretur purgantibus modicis ijſque alexipharmacis vt agaric. &c. diæta conueniente. 3. præſeruandum alexipharmacis ſumptis, vt pil. Ruffi ʒ ß. in ſenibus tamen, grauidis, hæmor-

emorrhoid. cautè. Elixir vitæ *Paracelſi*.
›r. ſeq. laudat etiam in infantibus omni die
nuc, magn. ♃. nucum, ficuum, rutæ,
a, vnumquodque contunde ſeorſim in vaſis
gneis, miſce cum ſir. acetoſi. citri. feliciſ-
num eſt. Idem ille ſeq. ſum, ſit ad magn.
icis paruæ ♃. Confect. de nucibus ℥ ʒ ß.
heriac. antiquæ, Mithrid. ana ʒ ij. bol.
m. ver. terr ſigill. ana ʒ ß. cum ſir. de
non. vel hieme de cortice citri. miſc. da-
t hyeme cum vino, vere cum aq. card.
n. ſcabioſ. æſtate in aq. acetoſ. aliquando
debat ʒ ß. conf. liberantis. Faciem abluit
nni mane aq. & aceto roſ. nodul. odorat.
us narium vt ol. ſcorpion. ſi carp. tempori-
s, cordi, naribus illinatur. Trochiſci ſub
gua tenendi. Sacculus pro veſtibus. Epi-
emata. *Fab obſ.* 34. *c.* 2. *Monauius ep.*248.
probat pulu arſen. buffon. *Crato* contra *ep.*
7. In peſte Lauſanenſi nemo obiit qui fon-
ulum habuit. *Fab.* duos habuit. *c.* 4. *obſ.*
vngu. alis & inguin. inungendum. Sacculi
ſcriniis veſtium aſſeruandi.

CVRATIO. V. S. non conuenit ſi peſtis
contagio vel aëris vitio orta ſit, ſi 12. ho-
præterierint, ſi petechiæ, fluxus, bubo-
s adſint: alias ante 8. horam præmiſſo cly-
re leniente adminiſtretur. Præſente bubo-
vel carbunculo, ſangu. è directo, id eſt
lem latere, mittatur, applicatâ buboni cu-
bitulâ, ne venenum intro trahatur. *For.*
halicam in brachio ſecat ſi carbunculus
alis ſit, baſilicam ejuſdem lateris ſi in in-

guine, femore, coxis, crure, in malleolo. Scarif. cucurb. ſemper tamen ante horam 8. adhibuit. Poſt horas duas alexiterium dedit. Si euomeretur denuo exhibuit. Purgauit non ante 3. ſæpius die 4. lenientibus vt rhab. agar. epith. &c. Caſſia non conuenit ob humiditatem: nec aq. roſ. ob adſtrictionem. Frigidæ potus in peſte & febb. malignis lethalis. Commendatur; cornu Monocerotis, eius infuſio in aquâ communi pro potu ordinario nec non præcautionis gratiâ exhibita. It. prunella herba contuſa & bubonibus admota; vide plura contra peſtem apud *P. Borellum, obſeru.* XXII. *pag.* 28. *aliosque Practicos.* Primo die ſomnum non concedit: ſecundo & tertio vltro prouocat vng. populeo. *Sen.* ſemel ſudorem mouet, poſtea V. S. ſi opus, omnia ante horam 8. Sal artemiſ. commendat *Par.* Si petechiæ erumpant *Paræus* hydrargyro ægros inungit ac ſi lue venereâ laborarent.

PETECHIÆ. Febris petechialis.

PHLEGMONE. Inflammatio.

PHLYCTENÆ. Puſtula.

PHRENITIS. Inflammatio cerebri.

PHTHISIS eſt vlcus pulmonum: vel ſequitur pleuritidem, vel fit à diſtillatione acri, vel rupturâ venæ. *vide aph.* 16. *ſ.* 7. à tertia cauſa ſæpiſſime fieri vult *Rondeletius*, ob medici inſcitiam, cum neglectis reuellentibus hæmoptyſin adſtringentibus curat. Conjunctam habet febrem lentam putridam,

vel hecticam ab vlcere pulmonis quæ ad annos 20. ſæpe durat.

Sign. incipientis ſunt tuſſis diuturna & vehemens, circa veſperam potiſſimum ingraueſcens. jam cruentum quid, jam purulentum ejicitur: corpus attenuatur, febris adeſt lenta, difficilis reſpiratio, pus per tuſſim exiens, capilli defluunt, fiunt nares acutæ, tempora & oculi caui, ſcapulæ inſtar alarum, genæ liuidæ, vngues curui, ſputa mirè graueolentia præſertim prunis ſi iniiciantur: quod in lethalibus habetur. Quomodo pus à pituita diſtinguatur. *Vide aph.* 81. *ſ.* 4. 11. *ſ.* 5.

Progn. Difficillimè & vix ac ne vix quidem curatur, ſi malum inueteratum, ſi hæreditarium, ſi contagio acceptum. Si recens tamen difficilè ſanatur, quia pulmo non quieſcit & medicamenta eo non pertingunt: vt nihil dicam de ſanguinis corruptela & curationis inſcitia: tamen ægri ſine auxilio non relinquendi.

CVRATIO tota verſatur in vlceris abſterſione & conglutinatione, cauſarum illud producentium vel fouentium ablatione: febris lentæ & hecticæ oppugnatione, ac conſumptionis reſtauratione. In ipſo principio conuenit maxime V. S. ad febrem temperandam & humoris acrimoniam demulcendam. Poſtea cauſa eſt vacuanda per rhabarb &c. & lenientia non fortia, clyſteres, reuellenda, intercipienda. Morbus ſeu vlcus detergentia requirit & mundificantia ſeu expectorantia

(nam nullo modo ſputum eſt conſtringengendum) poſt glutinandum. *Fracaſt.* lohoch de terebint. cum myrrh. & bolo ad miraculum commendat. *Laur.* ſucc. hed. terr. ℔ ß. ſacch. ℥ jv. f. ſir. capiat freq. è cochleari. aq. hed. terr. cum ſaccaro roſ. vſu. conſ. roſ. antiq. ſpec. Haly contra phthiſin. *Eraſt. ep* 272. omnes vlcere pulmonum, licet obſcuro, laborantes vſu aq. vitriolatarum interiiſſe ſcribit. Conſeru. roſ. magna doſi ſæpe detur. potiones vuln. vt decoctum guajaci, chinæ, valdè commendantur, niſi adſit hectica. Suffitus vtiles ſunt naribus, (vide tuſſim) vt tabaci fumus. Topica: ſæpius ſumat ℥ ß. conſeru. roſ. vel particul. rad. conſol. maj. condit. *For.* alternatim expectorantia & glutinantia exhibet, & in ſolidatione tandem manet. Lac præſtantiſſimum hoc in affectu remedium: abſtergit ſeroſâ ſuâ parte, conglutinat caſeoſâ, corpus nutrit & reficit butyroſâ. Vſitatius eſt aſininum, imprimis ſi aſina nutriatur fol. plantag. rubi, vitis, polygoni, gramm. hord. & ſecali. hauriatur recentiſſimè mulctum & calidum, principio in parua quantitate ad ℥ jv. vel ℥ iij. vt ventriculus illi ſenſim aſſueſcat, augendo per vices quantit. vſque ad ℥ viij. xij. & ℔ j. Ne verò coaguletur aut aceſcat in ventr. & vt pulmoni magis fiat amicum, permiſceatur ei ſacch. roſac. eâ proportione vt ad lactis ℥ viij. ſit ſacch. ℥ j. vt autem cum fructu exhibeatur, non adſit magna febris, aut capitis dolor, aut hypochondriorum tumor, aut bilioſus alui flu-

xus. *Aphor.* 64. *ſect.* 5.

Nota. ne ſis nimis timidus in lactis vſum præſcribendo hoc *Hippocr.* textu territus. *Sæpè enim præceptionum artis noſtræ nimis religioſa obſeruatio magno & nobis & ægris vertitur damno, quòd multa audere & tentare ſit Religio, quæ alioqui eſſent profutura*: in quo ſæpè circumforaneis & humanæ vitæ periclitatoribus victoriæ palma decidatur, nobis verò eripiatur. Vide *Cl. Ballonium Conſil. Med.* 50 *de lactis præſtantia & dotibus.*

PHTHISIS pupillæ. Pupillæ phthiſis.

PHYGETHLON. Bubo.

PHYMA. Bubo.

PICA. Prauitas appetitus aut eſt in quanto aut in quali. Illa, fames canina appellatur: hæc verò pica.

CAVSA proxima eſt humor teter à membranis ventriculi ac præſertim eius orificio imbibitus. Variegatæ illæ appetituum differentiæ ex alia atque alia excrementorum corruptela progignuntur. Sed non liquet an ſingulares ac determinatæ illæ appetitiones contingant ratione cognationis inter materiam morbificam & rem optatam, vt voluit *Aphrodiſeus*? an ratione contrarietatis, vt placuit *Auicennæ*? *vid. Cl. Menjotium in diſſertationibus ſuis pathol.*

Pregn. Pueri ob ingluuiem impuritatis feracem, appetendi vehementiam, ac iudicij imbecillitatem adultis crebrius huic affectui ſunt obnoxij: Item fœminæ viris, præſertim

ſi muliebria reſtiterint. In virginibus chloroſis picam, viciſſimque pica chloroſin fouet. Grauidæ mulieres naturâ ſuâ cacochymæ facilè in hunc affectum incidunt, nempè à quadrageſimo poſt conceptum die vſque ad finem tertij menſis. Poſtremò pica affectio eſt chronica nec infrequenter hydropem, cachexiam, vel meraſmum inuehit. Nam ſi ægrotantes fruantur optatis malè nutriuntur, ſi ijs fraudentur angi ſolent ac inquietari, ſicque quodammodo ruunt ad maciem.

Differ. Recentiores *malaciam* à *pica* diſtinguunt, quod prior vtero gerentium propria ſit: poſterior tamen mares ac fæminas promiſcuè infeſtet.

CVRATIO. Cum ſymptoma plerumque ſit grauidarum & virginum chloroſi laborantium, vide vteri affectus. In grauidis vix medicæ conſiderationis ob ſubiecti ineptitudinem & quod ſponte euaneſcat, grandiori fætu reddito. Si in viris contingit, quod rarò euenire ſolet, obſtructiones hepatis & lienis erunt accuſandæ, quarum curationes ſuis locis videndæ. Si ſpeciatim à ventriculo oriatur, is erit expugnandus & roborandus, de quo ſuo loco dictum.

PILI defluunt vel è toto capite æqualiter, vel ex vna vel altera parte, & vocatur *area*, *ophiaſis*, *alopecia*. Illa fit ab alimenti defectu, acrimonia, pororum ſiccitate, vt in ijs qui è Germania Italiam inuiſunt, vel laxitate. Hæc ab aeri humore fit, ac ab hac cuticula emoritur: ſi purgatur, ſanguis exit ſe-

ſus, non rubeſcit licet fricetur. Pili fiunt facultate pilifica & ſunt veræ partes ſec. enn.

CVRATIO præmiſſis generalibus & lixiuio è capill. ven. litum è cinere apum & l. myrtin. applicauit *Foreſtus* ad aream: alium ſolâ frictione cum pulu. apum: alium mpl. è muſcis tritis & tereb. cum vitell. uor. alium liq. limacum ſale aſperſo, loco rius panno aſpero fricato, curauit. Ol. nucum, decoct. abrot. artem. ol. junip. axung. cuniculi, ſtercus capræ, cinis cort. auellan. Cinis murium cum melle. Pinguedo è ranis virid. coctis præmiſſo lixiuio è cinere ranarum, vbique etiam in leproſis pilos producit. Cin. nigellæ cum aq. Aurifabrum caluum à *Mercurio* curauit. *For.* lact. capril. & neruo ſis. vrina calida: pinguedo lucij piſcis: ſpuma carnis macræ. *Monau. ep.* 281. ladanum imprimis.

PILI nigri fiunt à decoctis rerum adſtringentium: pituitam purgantibus internis: topicis. Cort. viridis nucum. Nux cupreſſ. gallæ coctæ ol. nucis. cadmia. lixiuium in quo colocynthis ſit cocta. myrobal. tam intra quam extra applic. caryophill. ſtipites fabarum.

Flaui fiunt ſi lauentur lixiuio è cineribus caulium vetuſtorum, paleâ hordei adjectâ. Quædam lixiuio illi addunt gramen triticeum, glycirrhiz. ramenta buxi: vel pone in lixiuio crocum: decoctum fl. geniſtæ, verbaſc. lutei, cort. citri, aq. & ol. mellis.

Criſpi fiunt ſi lauentur in decocto r
ebuli : vel cornu cerui cum ol. oliuar
inungantur.

Finis caplliorum finduntur ab aduſto l
more. *Curatur* diæta infrigidante , vacuat
ne bilis atræ , fotu molliente.

Vermiculi qui pilos decurtant , à paucis d
ſcripti , vix oculis videri poſſunt. extremit
tes erodunt: necantur aceto infuſ. ſem. vrti
item ſcabioſ. abrot. centaur. &c.

PLEVRITIS. Inflammatio pleuræ.

PLICA à plicando dicta *Die Mahrfle chten* , homines , equos infeſtat : orta in Polonia: hæreditaria eſt, ab aq & aëre genita. S plica abſcindatur , virus intro relabitur & grauiſſ. affectus facit. V. S. purgatio locum non habent.

PNEVMATOCELE. Hernia ventoſa.

PODAGRA. Arthritis.

POLYPVS eſt tumor præter naturam in naribus ortus cum caruncula protuberante polypi carni ſimili.

CAVSÆ. *Polypus* & *Sarcoma* cauſam ſui ortus interiorem habent. *Fiunt* ex humoribus craſſis & viſcoſis è cerebro ad nares influentibus : vel ex ipſarum narium nutrimento à virtute naturali in carnem mutato. vel ex recentibus neglectis ejuſmodi carunculam producentibus.

Differentia. *Sarcoma* differt à *polypo*, quod fit præternaturale carnis in naribus incrementum; quæ caro ſi eò excreuerit, vt à nare

oras propendeat, aut in fauces relabatur, polypus dicitur.

Progn. Qui fit in naribus durus, niger & non tractabilis: aut mollis, putridus & fœtidus ægrè ſanatur. Qui propendet in longitudinem, radicem habens gracilem, nec nimis profundam: inciſione facilè & feliciter curatur.

CVRATIO fit victu tenui, attenuante, venæ ſectione ſi adſit plethora: humorum præparatione atque purgatione, quemadmodum monuimus de oedemate, ſcirrho & cancro: humorem alias in partes auertendo, caput roborando. In topicis quotidie oleo calenti inungatur: deinde incidatur ſi formatus conuenienti ferro: vel cauterio abſumatur. Si in vlcus cancroſum degenerauit, nec ferrum admouendum, nec curatio tentanda, niſi ficta & fucata. In hoc caſu ſequens præſtantiſſ. ℞ Vng. de plumbo & ſucci ſolani, ana ℥j. aq. roſac. ℥ß. diutiſſimè agitentur in mortario plumbeo, & liniatur affectus: temperat humoris acrimoniam ac corroſionem maximè prohibet & ſiccat.

PORRIGO. Furfures.

PROCIDENTIA eſt viſceris è ſede dimotio. Ejus ſpecies ſunt hernia & procidentia ani & vteri.

PROCIDENTIA ani fit à nimio conatu partus, ab acrimonia vt in dyſenteria, ſphincterum imbecillitate, ab intemp. humida, frigida, ſectione in lithotomia, à caſu. *Progn.* Frequens malum pueris eſt.

CVRATVR pro ratione cauſæ. In ſenibus vix curationem admittit. Reponitur vel manu ægri vel chirurgi: ſi tumor adſit, diſcutiatur reſoluentibus, contineatur ſublatione cauſæ, & adſtringentibus ſub forma etiam ſuffitus, inſeſſus. *Aetius* ſola muria ſæpè anum fouit. *Paræus* ſpongiam decocto adſtringente imbutam ano applicat. Stans aluum exoneret: ſic enim non excidet. *Hipp.* ex pedibus pendentem ægrum concutere iubet: ſic enim remigraturum inteſtinum. Spuma limac. rubr. inungatur.

PROCIDENTIA vteri fit ab eadem cauſa. *Curatur*, ſi præmiſſo clyſtere è malu. & ol. & veſicâ depletâ, reſtituatur vel manu ægræ vel obſtetricis vel chirurgi: ſitus ſit vt in lithotomia. Si intumuerit, fouendus eſt, vt facilius fiat reductio. Chirurgus cauteriũ actuale magnum manu teneat, ac fingat quaſi coterũ inurere velit: ſic enim à terrore ſponte reducitur. Retinetur ſublatione cauſæ. Item cucurb. cum multa flamma vmbilico adhibitis: ſuaueolentibus naribus: ouo putrido locis applicatis: fol. lappæ capiti impone. Vomitus vtilis eſt. Topica ſint peſſi adſtring. ſarcotica intus & extra danda. ſuffitus è pelle anguillæ ſale conditæ. fotus. Interna ſiccant, vt rad. chin. guaj. *notandum* tempore menſtruorum adſtringentia locum non habere: peſſos vide ap. *Senn.* Si computruerit, amputandum id eſt, reliquum cauterio inurendum.

Gurgul. quidam ouum coctum durum re-

ens diſſecant, & zinz. aſperſum cal. vertici
pponunt: alij fol. querc. cum melle, alij
uc. jugland. cum ſp. vini contuſ. alij fer-
iemtum: alij matric. alij ſal toſtum. vide *in-
amm.*

Cartil. Xiphoidis, quæ deprimitur, non
impitur, ab ictu, tuſſi & humoribus, ſicque
entriculum premit. *Signa.* Cibus cum ali-
io dolore, nauſea, deglutitur. à cibo pon-
is ſentiunt: appetitus imminuitur. Spiran-
difficultas à labore, cachexia, atrophiâ,
terus. *Curatur* faſciis. æger attollat rem
auem. manibus, cucurb. retinetur & ad-
ting. *Daſz Wehe thun* hinc fieri poteſt. vi-
Luxat. *Senn.*

PRVRITVS palpebrarum *curatur*
neralibus refrig. humectantibus. Topicis
imo mollientibus, vt aq. tepida; poſtea
rioribus vt aq. mellis ℥iij. facc. ʒ j. aloes
ß. m. vel ♃. ægypt. ʒ j. diſſol. in aq. plan-
ʒ. linteoque molli eo imbuto contingе pal-
bras vitato oculo. vel ♃. vini alb. ℔ ß. ſal.
m. ʒ j. ſtent. in pelui tonſor. per dies 6.
Vrina ægri ſtet per noctem in pelui vel
ntum acerrimum. *For.* vng. roſ. cum pau-
lo tutiæ præpar.

CVRATIO. *A faſciatione diuturna* tol-
ır, ſi tertio quoque die faſcia ſolvatur &
s tepida vel hydroleo foueatur, vel de-
t. chamæm. meliſ. in vino vel muria: am-
læ aperiendæ inungantur vng. alb. Rhaſ.
cc rubr. &c.

nis vteri tollitur lythargyrij auri per diem

ac noctem in aceto acerrimo macerati ʒ j violac. modò ℥j. modò ℥ß. f. vng. ſu ebuli extractus & ſiccatus cumol.roſ.in m pl. ad ſpiſſitudinem ductus.

PRIAPISMVS eſt colis tenſio libidine & non ſedatur venere. Eſt quaſi c vulſio cum dolore. *Satyriaſis* eſt cum libi ne, Sedatur venere.

CAVSA vtriuſque flatulentus eſt ſpirit ex craſſis humoribus excitatus, qui neru fiſtuloſum penis erectorem implet ac diſte dit. *Fit* etiam ab arteriis calefactis atq oſculis patentibus. Id autem accidere ſol acrium alimentorum vſu, ſanguinis & ſem nis abundantiâ, lumborum calore, ſupir decubitu & veneris imaginat. vid. *Aëtiu. cap.* 32. *lib.* 11.

CVRATVR ſectâ primum medianâ ſi niſtrâ, deinde ſaphænâ. iniectis malacticis & refrigerant. enematis, blandis catharticis, v caſſia cum ſemine agni caſti. abſtinendum a vehementioribus & diureticis, ne ad partem affectam humorum fiat attractio. cæterum vt furor vterinus, imprimis refrigerantibus & caloris acrimon. temperantibus, lactucâ, portulaca, acetoſâ, nenuphare & papau. applicantur lumbis ol. vng refrig. epithem. ex aq. refriger. cum pulu. ſantal. & camph. vel decocto rutæ & viticis in aceto, ral. nymphææ. Inediâ, exercitio labore, vomitu, frictione part. ſuperio um.

PSYDRACIA Puſtula.

PTERYGION. Oculi vitia.

PTYA-

PTYALISMVS ſputum illud eſt quod in prima coctione generatur & in tertia in cerebro, quodque in tonſillas deponitur, coquitur, per os vacuatur. Nunc acre eſt nunc album, &c.

CAVSA eſt pituita à cerebro vel ventriculo, imprimis mane, defluens: non ſemper fit à frigore, ſed ſæpe in morbis à calore exurente: fit quoque, præſertim quæ eſt à cibo, ab affect. hypochondr. & ſcorbuto: ſæpe à morbis præſeruat.

CVRATVR, ſi tollatur cauſa, vt catarrhus, ſiccantibus, vacuantibus.

PVDENDORVM pruritus. Pruritus vteri.

PVLMONIS hydrops. Hydrops pectoris.

PVLMONIS inflammatio. Inflammatio pulmonis.

PVLMONVM vomica. Vomica pulmonum.

PVLMONIS vulnus. Vulnus pulmonis.

PVPILLÆ dilatatio. Oculi vitia.

PVPILLÆ Phthiſis. Vide *Cl. Menjotium in diſſertat. ſuis patholog.*

PVSTVLA. Furunculus à phlegmone differt paruitate & ſang. craſſitie, ſuppuratur per ſe, dolet, acutum eſt tuberculum.

CVRATVR ſuppurantibus, poſt ſarcoticis: repellentibus minimè vtendum, quia humor peccans craſſus. Conuenit emplaſtr. diachilon adipe anſerino malaxat. vel mace-

donicum ex *Aetio*. Quod egregios præſl
fectus; dolorem lenit, diſcutit, ac pus
ficit. Si dolor vrgeat, aut materia ſup
tioni ſit rebellis, vtendum cataplaſmate
fecto ex rad. lil. ℥iiij. fol. malu. &
ana. M. j. coctis & ſubactis; quibus add
rinæ triticeæ & hord. ana. ℥j. pingued. ſu
℥iiij. butyr. recent. ℥ij. vitell. ouor. n
Apertâ vomicâ deterſorium conficies ex
cocol. ʒ iij. cort. thuris. ʒ j. cum mell.
col. vel ex tereb. mell. rol. ſucco apij, c
hord. farina & oui vitello.

Sudamina ſeu papulæ ſudorum in coll
pectore, brachijs &c. oriuntur à ſudore
lioſo cutem exaſperante, de quibus *aphoriſ*
21. *ſ*. 3.

Epinyctis. puſtula noctu orta noctu excr
cians varij coloris: fabam magnitudine no
excedit, exulcerat. *Curatur* pro ration
cauſæ.

Eſſere, tubercula ſunt parua, duriuſcul
cum inſigni pruritu ſubitò vniuerſum corpu
occupantia inſtar morſus apum. Spontè ite-
rum euaneſcunt. *Fiunt* à ſeroſis humoribus.
Prænunciant tertianam, quare curanda ſunt
vt tertiana.

Pſydracia puſtulæ ſunt rubræ frontis & ca-
pitis. *Curantur* ſiccantibus vt cretâ albâ cum
ſuc. ſemperuiui & aceto vel lytharg. & ce-
ruſſ. cum oleo.

Phlyctena, ignis ſilueſtris dictæ, veſiculæ
ſunt ab humore ſubflauo, acri: durant ad
diem 4. Præter generalia topica ſint refrig.

n. acu aperiuntur : vlcera ſiccantur.
uſtulæ corneæ curantur vt ophthalmia.
. A B I D I canis morſus. Venenum.
. A M E X. Hernia.
. A V C I T A S ſiue raucedo. Fit quan-
arteriæ tunica humectatione relaxatur, &
ıxata corrugatur.
C A V S Æ *externæ* ſunt 1. Puluis, fumus,
tio prolixior, vociferatio inferentes pul-
num canaliculis aſperitatem phlegmono-
ı. 2. Inſpiratus aër crudior atque algidior.
Dleum oleoſaque omnia frictione aut ve-
ate rancida. 4. Ingluuies omnis. 5. Eſcu-
ta inſuper acriora & acria.
Progn. Hipp Coner. 27. *lib.* 3. *& aph.* 40.
. In febribus chronicis minus periculoſa
: in acutis verò & æſtuoſis conuulſionem,
ochondri iatus reuulſionem, mortemque
ntat. *Raucitas cum tuſſi & aluo liquidâ pus
cit. Hipp.* in Coacis, hoc eſt, tabem af-
. Factis porro jam phthyſicis atque em-
cis vocis aſperitas exitium prænunciat,
a púris acredinem & copiam teſtatur,
quin raucedo importuna quidem eſt, ſed
e parum nocua, imprimis ſi ab exteris
ſis oriatur. Vid. *Cl. Menjotium.*
V R A T I O. Si à diſtillatione in fauces
gandum caſſiâ cum Rheo : atqui ſi fluxio
da videatur, V. S. conueniet. *Notand.*
Valeſco in commentar. Si raucedo à de-
atione V. ſecetur eo tempore, quo catar-
ş commouetur, auctâ deſtillatione amiſ-
ım facilè vocem. Conſulendum capiti vt

parti mittenti. Gargariſmo vtendum repellente ex ſyr. & aq. adſtringentibus. Vel ℞. Diacodij ℥ij. capiat horâ ſomni duo cochlearia ad ſiſtend. catarrhum. Vel ℞. Gum. Arabici, tragacanth. glycyrrh. raſæ, amygd. d. penidior. ſem. cucurbitæ, cucum. & portul. ana. ʒ iij. croci ℈j. fiant. s. a. trochiſci ſublinguales. Seq. vocem claram efficit. ℞. croci myrrh. & thur. ana ʒ j. coquantur cum paſſo ſiue muſto decocto ad conſiſtentiam mellis, ſumat mane & ſerò, inſtar caſtaneæ, ſi ab arteria exaſperata vt vulgò ſyr. & eclegmatis lenientibus læuigetur; vt ſyr. violat. juiub. de glycirrh. de tuſſil. tabellis diatragacanth. pill. alb. bechicæ: ſi à neruis vocalibus reſolutis, obſtruct. perfrigeratis, non tantum collum liniatur ol. de caſtor. coſti cinamomi, vng. neruali, ſed etiam quartæ vertebræ vndę exoriuntur, ejuſmodi topica applicentur. Si vitium ſit in pulmone, tractentur vt phthiſici & aſthmatici.

RECIDIVÆ omnes periculoſiſſimæ, quia vires adoriuntur à priore morbo proſtratas: quia conualeſcentes copioſum alimentum requirunt, recidiua victum tenuem. Cautiſſ. hic agendum eſt & potius cibis medicamentoſis quam medicamentis pugnandum.

REGIVS morbus. Icterus.

RENVM calculus. Calculus renum.

RENVM inflammatio. Inflammatio renum.

RENVM vlcus. Vlcus renum.

RENVNCIATIO. Vulnus magnum dicitur. 1. Ob ſolutæ vnitatis magnitudinem. 2. Ob principatum partis. 3. Ob corporis læſi cacoethiam. Ad diem nonum vſque ſuſpendet chirurgus ſuum iudicium, ne fallatur.

Si cadauer domi vel in agro jaceat, & quæſtio ſit, an fulmine, an aliâ injuriâ interierit. Si à fulmine, corpus ſulphureum odorem ſpirat, ita vt canes, &c. id attingere non dignentur. Sub parte integrâ vel vulneratâ oſſa ſunt contrita, vulnus eſt nigrum. Si in partem ictam cadat: bruta in aduerſum latus cadunt: vigilans ſi tactus ſit, oculos habet clauſos, dormiens contrà. Non corrumpitur.

Suffocatum infantem ſcire licet, ſi anteà perbelle habuerit: ſi os nareſque ſpumâ madeant: ſi diſſecti pulmones ſpumoſi ſint.

Si quæratur, an qui confoſſus eſt, vulnera acceperit viuus an mortuus? ſi viuus, labra vulneris ſunt rubra, cruenta, tumida; in ambitu liuida. Qui ſubmerſus jacet, ſi viuus ſit præcipitatus in aquas, tota aluus aquâ intumeſcit, è naribus mucoſa, ore ſpumoſa defluunt, extremi digiti excoriati cenſentur.

RHAGADES. Fiſſuræ papillarum.

RHEVMA. Catarrhus.

RHEVMATISMVS *ſpecialiter* pro catarrho aliquando ſumitur, ſiue humoris è capite decubitu: quandoque *generatim* pro materiæ vndecunque ad quamuis partem appulſu. Vulgari vſu ejus nomine intelliguntur

dolores erratici externum corporis habitum occupantes.

CAVSA 1. Bilioſa vel ſeroſa colluuies, ex alto corporis in tertiam eius regionem ablegata; cuius ἐρεθισμοὶ cum ſingulæ partes ægrè tolerant, eam illicò à ſe amandant, vnde humor horſum vorſum variè impellitur, nec vllibi locorum deſidet, ita vt non pauciora ſint ſupplicia quam membra. Ille humor non ſolum qualitate acerrimus eſt; ſed etiam ſubſtantiâ tenuiſſimus & temperamento vel corruptione calidiſſimus. 2. Pungentes vapores flatuſque diſtendentes, hinc mobiles & circumuagi illi dolores.

Materia duplex: 1. Bilis flaua eaque ſubtiliſſima, ardens atque mordax. 2. Serum quod non eſt pura puta aqua, ſed phlegma ſale impraegnatum. Generatur in hepate & liene, ſi præcalidâ æſtuent intemperie. *Cl. Menjotius in diſſertat. ſuis pathologicis.*

Differt ab humorum orgaſmo ab *Hippoc.* celebrato: quod hic acutiſſimarum ac malignarum febrium comes ſit & rapidiore celeritate ſuum conficiat curſum. Orgaſmus furit quidem per initia febrium: ſed iiſdem jam prouectis conquieſcit: ſecus in *Rheumat.* In orgaſmo impacati humores ac proceloſi penetralia corporis potius quam eius atria perambulant, ideoque iuxta *Hipp.* præceptum *aph.* 10. *lib.* 4. materiæ inclinatio præcipitem ante pepaſmum purgationem extorquet, ne impetuosè ruat in partem aliquam internam & principem: ſecus in Rheumatiſmo.

Signa per ſe innoteſcunt: dolores pro materiæ qualitate modò mitiores, modò acutiores, ſæpè ſæpius ſublimes, rarò profundi: crebri quandoque ac leuiuſculi horrores adſunt, ſed ἀπυρέκτους febris, ſi quæ adeſt, tepida eſt, à ſimplici efferueſcentia ſeroſæ plenitudinis, noctu plerumque recrudeſcens.

Progn. Rheumatici dolores vt ſede & nocturnâ exacerbatione, ita etiam contumaciâ luis venereæ cruciamenta æmulantur. Lubricus eſt Rheumatiſmi in arthitin tranſitus, imprimis ſi æger peccet in vitæ genere, & articulari tormento alias obnoxius vixerit, nam communis vtriuſque morbi materia, hinc vniuerſalis arthritis nonnullis dicitur. Cutaneæ turpitudines, ſcabies phlyctenæ hunc morbum ſæpè ſequuntur. Vtiliter vrinis ſed commodius ſudoribus ſoluitur.

CVRATIO. V. S. in hoc affectu remedium eſt ἡγεμονικόν: ſublatâ phlegmaſiâ inſtituenda purgatio: vid. *Galen. com. 2. in 6. Epid.* Partium mittentium & materiæ fluentis ratio habenda. Mandantium intemperies corrigatur. Excipientes partes roborentur. Materia contemperetur: eiuſdem fluxus reuellatur, exhauriatur, coerceatur: malè enim retrahes, ſi non detrahas in iugi Rheumatiſmo iteratâ V. S. Venæ reſerentur, vt crebra illa flabellatione ſanguis exæſtuans temperetur, & impurus fiat ſincerior: tantum enim malum niſi magna ſanguinis jacturâ & virium ruinâ domari non poteſt. Cu-

curbitulæ cum ſcarificatione humeris a lumbis affigantur, ad cauſæ coniunctæ exti pationem. Hyrudines pariter ani margini a motæ auxiliantur melancholicis & quib ſuppreſſa eſt ſolemnis vacuatio: maxim etiam iuuant dropaces & ſynapiſmi quib educitur ſeroſa multa colluuies: celebra vnâ alterâve V. S. cum humor efferus huc i luc feratur in perniciem & crudus ſit, ſu ſumque purgandi indicationes adſint, vire que ægri ferant, emeticum propinandum, potenter reuellatur materia & reuellendo e hauriatur; *authoritate diuini Senis 5. Epide* dum inquit *materia dum eſt adhuc cruda tenuis per ſuperiora eſt educenda*: moras nect re hoc in caſu periculoſum admodum, cu celerius opinione ſtatim diſſeminetur hoc m lum, neque facilè, cum inueterauerit, ſup retur: ideò prudenti & maturo conſilio cel riter vindicandum & feſtinanter agendu cum hoc in caſu vt & in aliis multis, *pot medicina ſit qua maturius liberet.* His ratio bus inducti multi egregij practici ad ſtil vſum confugiunt: quod cum validiſſim medicamentum eſſe fateantur, non niſi prudenti Medico præſcribendum, alioq conturbans vt mochlica omnia & diſſoluen purgantia, iter ruinâ quærere ſolent: ſi v ſub *Hippocratis* cautionibus exhibeatur, in xiè & maximo cum ægrorum bono præſc bi experientiâ edocentur. In nimio tam æſtu, ſatius eſt abſtinere, ſecurius aut tum eſt humoris vim lenire: non exagit

emeticis & *tutiſſima propinare remedia non extrema ſollicitare.* Concitato humore tandem deſæuiente & æſtu deferbuante, blandis catharticis pro ſeri conditione & ægri idioſuncraſiâ erit repurgandus, ad inutilem euocandam materiam: manna itaque calabrinâ, ſyr. diarrhodin. è flor. perſicæ arboris educenda ſeroſa colluuies: deuictâ jam materiâ, declinante morbo ſyrup. de rhamno cathart. rad. jalap. gutta gummi, & ſimilibus eliminandum. Conuenient etiam cornacinus puluis vt decet præparatus & exhibitus: lapis medicamentoſus *Crollij* liquefactus in aq. pluuiali, eâque tepidâ cum ſpongiâ partes affectæ foueantur. Imponantur quoque idonea partibus afflictis malagmata ex reprimentibus, paregoricis, diſcutientibus, iiſque per ſe aut mixtis pro morbi tempore, humoris qualitate, partis vſu, actione, præſtantia, ſitu; ac denique prout morbus incipiat, augeatur, conſiſtat, inclinet.

RHYAS. Oculi vitia.

RIGOR. Horror.

SAHAFATI. *In Infante* non debet *curari*, vindicat enim ab epilepſia: ſiquid tamen ſit agendum, nutrix placidè purgetur, caput lauetur decocto maluæ borrag. hordei: hoc facto caules tepidos butyro inunctos appone, vel hederæ, atripl. folia itidem vncta: vel rad. altheæ in vrinâ pueri decocta: conceduntur topica è ſuc. fumar. ſcabioſ. enul. lytharg. ol. nuc. axung. porc. Habet *For.* infallib. pro pueris & infantibus. ♃. vitell. oui

ad durit. elixat. n. 16, myrrh. ℨ j. rad. arom ʒ ß. elleb. nigr. gr. iv. coq. in fer. ſartagine abſque flamma donec ſpumam emittant, tum exprimatur oleum, totieſque coque & exprime donec ſpumam non amplius mittat: abjectis fecibus ol. in vaſe clauſo ſeruetur ad vſum.

In adultis curatur digerentibus & imprimis pituitam & mel. vacuantibus. Non niſi his ſæpius repetitis conueniunt topica primo cruſtas mollientia, poſt ſuc. vel decoct. fumar. lapath. acut. chelidon. fol. heder. ſcabioſ. far. fabar. *Galenus* ſolâ chartâ combuſtâ aceto dilutâ parti affectæ illitâ plurimos curauit: vrina, muria. *For.* ſeq. arcanum ponit. ℞. butyr. ſaliti, axung. porc. ana ℥ j. ſulphur. ℥ ß. argent viui ſaliuâ exſtincti ℥ j. (quidam obiit capiti applicato hydrargyro) vitriol. crud. ℈ j. butyr. axung. ſulphur. ſeorſim in mortario liquentur, addantur reliqua. Naſturtium frixum vel tritum cum porci axungiâ. Tandem curatur vt lues venereâ decocto Guajaci: ſaliuâ hom. jeiuni. Liquor è viridib. lign. deſtillans dum vruntur: gum. prunorum: materiam expellentia è Card. bened. CC. vtilia ſunt. Balſamus Peruuianus vel terebinthin. aq. vel ſucco nicotian. cocta.

SANGVINIS effluxus cum contuſione. Contuſio cum ſanguinis effluxu.

SANGVINIS Sputum. Hæmoptyſis.

SARCOCELE. Hernia carnoſa.

SARCOMA narium. Polypus.

SATYRIASIS. Priapiſmus.

SCABIES. Quædam feliciſſimè omnem ſcabiem curauit ſucco naſturtij cum pinguedine anſeris. *P. Borellus cent.* 2. *obſ.* 7. ſequens vnguentum extollit. ℞. ol. glandis vnguentariæ ℥iij. ſpiritus ſalis. ʒ ß. moſci vel zybethæ gr. ij. ceræ. q. ſ. f. vng. Pro pauperibus & militibus commendat ſolam ſaponis nigri lotionem, ſed citò abluendus, ne cutem excoriet. Decoctio maluarum cum alumine multum præſtat, ſi eâ de...ct. ter corpus calidè abluatur.

SCIRRHVS eſt tumor qui è mel. vel pituitâ naturali exſiccatâ paulatim in parte fit ſine dolore. *Platerus* eum à ſucco alimentario incraſſato ſiccato indurato fieri poſſe ſtatuit.

Diagn. Durus eſt & dolore caret licet prematur. Color liuidus, ſi à mel. frigidus.

Progn. Qui omni ſenſu deſtituitur, non curatur. Si magnus & durus & corporis colorem retineat, difficillimè curatur. De ſcirrhi, cui pili accreuerint, curatione deſperandum. Scirrhus in cancrum degenerans, malum. Curantur vel reſolutione vel ſuppuratione: hoc rarius & cum majore periculo. ſequitur eryſip. inflamm. &c.

CVRATIO. Fit per malactica. Nunquam vel ſolum humectandum vel reſoluendum: ſed vel alternatim humectetur & ſiccetur, vel ſimul, vt monent Antiqui. Suffitus aceti cum lap. ignito optimè reſoluit. Cauſa

anteced. vacuanda bolo ex caſſia & cathol. exhibito. Vena ſecanda, maximè ſi totus corporis habitus fuerit melancholicus. Humor melanch. cum craſſus & terreſtris ſit, præparandus ad expulſionem humectantibus, moderatè calidis & nonnihil attenuantibus & incidentibus. Ad expurgat. conferunt thymus, epithimus, ſenna orientalis, polyp. querc. lapis lazuli, cathol. diaſenna triphera Perſica, confect. hamech. Topica ſint mollientia, diſcutientia, & incidentia. A nimis mollientibus abſtinendum, ne tumor abeat in vlcus cancroſum. Immoderatè etiam diſcutientia nocent, quia craſſiore tantum humoris ſubſtantiâ remanente & tenui diſcuſsâ, tumorem efficiunt incurabilem. Vtatur victu tenui & quodammodo attenuante, humido & paululum calido. *Alimentis* euchymis & ſanguinem laudabilem gignentibus: ex oleribus braſſicam, legumina præſertim lentes fugito: vt & ſalſa, acria, vt piper, ſinapi, allia, cepe & acida aut ſanguinem vrentia Iram, moeſtitiam, vehementem ſollicitudinem, exercitationem immodicam & vigilias vitato; aluus quotidie liberè fluat.

SCIRRHVS hepatis frequenter ſequitur obſtructiones. Raro agnoſcitur. malus eſt corporis habitus, vrina parca abſque febre. reliqua vide de obſtructione hepatis.

Curatur vt ſupra ſemper addendo nardum, abſinth. croc. maſtic. Si gibba pars laboret, imprimis topica conueniunt. ſtercus capræ, decoct. ſarſa parill. rad. filic. cichor,

chor. mollientia, chalybeata.

Victus ratio ſit attenuans, molliens & incidens: proſunt ficus, paſſulæ, & eorum decoctum, cappares quoque juuant & hordeatum.

SCIRRHVS lienis tactu cognoſcitur: ſpir. difficultas, color liuidus, pondus in latere ſiniſtro. repleto ventriculo anguſtia circa lienem adſunt. Si os fœteat, gingiuæ exedantur, vlcera in cruribus curationem non admittant, inueteratus eſt.

Progn. ex hujuſmodi obſtructionibus & ſcirrhis naſcuntur cachexiæ icteritiæ, hydropes & atrophiæ.

CVRATIO. Præmiſſis lenientibus, alterantibus, vacuantibus V. S. raro conuenit: aperientia ex vſu ſunt, quibus acetum & oxymel miſcentur: frigida ſunt cichorac. ſem. 4. frig. &c. imprimis rad. filicis. Linguam ceruinam lieni conuenire negat *Amatus*: purgandum alternatim. Aperiens ſeq. *Foreſtus* per 15. dies poſt generalia exhibuit. ℞. Rad. filicis ℥ß. rad. cuſcut. ʒ ij. coq. in ℥ VIII. vini alb. pot. ad conſumpt. tertiæ partis. Colatura vtere pro vna. Efficaciſſimum eſt decoctum ligni tamariſci, vt guajacum decoqui ſolet; præſertim ſi in aq. chalybeata coquatur. Chalybs, aq. calcis viuæ. ammon. cum cicuta. vid. *Senn.* Tentarunt aliqui aquas ſponte natas, alij ligni potum: illi præſeruati ab vlteriore lapſu, non curati: hi in pejus ruerunt, credo ſiccatione nimiâ. *For.* ſeq. topicum in magno pretio habet:

♃. ol. cappar. ℥j. ol. lil. amygd. d. chi mæm. butyr. rec. ana ℥ß. ſuc. bryon. cyclam. ana ℥ß. coq. ad conſumptionem ſuccorum, addendo ammoniac. in aceto ſolu ʒijß. pingu. gallin. crur. vitul. adip. hum ana ℥ß. pulu. cort. rad. tamariſc. cappar. ceterach, rad. filic. ana ʒj. pulu. ſem. agn caſt. geniſt. ana ℈j. ceræ parum, f. vng. vel fotus ex aqua exſtinctonis lapidis igniti: ſuffitus motus ante cibum proſunt. Si incurabilis ſit in vita retinentur diætâ, & ſi purgentur vere & autumno. Toto morbi decurſu *victus* ſit attenuans, in quo frequens capparum vſus, ſummitatem aſparagi & *lupul.* probatur. Eadem ſit curandi methodus cum ſuperiori. Hoc obſeruato quod *lien* valentiora quam *hepar* medicamenta ſuſtineat & expoſcat.

SCORBVTICA arthritis. Arthritis ſcorbutica.

SCORBVTVM quod An. *1486.* Germaniam primo inuaſit teſte *Spangenb.* eſt cachexia partium naturalium ab humore melanch. peculiariter corrupto. *Subi.* Eſt cauitas illa *Spigelij*, in quam hepar, lien, ventricul. excrementa deponunt. Fons eſt in hepate, liene, imo hepar ſæpe, ſæpè & lien ſaluus fuit. Sedes ſunt venæ & arteriæ.

CAVSA proxima eſt humor tartareus à coctione læſa genitus vel per ſe vel per erorem externum: *Ichoroſus*, aliis ſæpe mixtus. Si fiat malignus, cauſa eſt proxima: ſi nondum, antecedens: *contagioſus* enim eſt.

Generatur ob coctionem læſam à rebus nat. n. n. p. n. & ſalis volatilis qui cibis ineſt & pneumatoſeos defectu. Sic *Platerus* cibum & potum ſub forma halitus ſubire & in ſanguinem concreſcere ſtatuit: hinc curatur rebus ſale volatili plenis, vt cochleariâ, è quibus ſi tempore vel coctione ſal volatile exhalet, inutilia fiunt. Vnde ſuccus & conſeruæ vtiliſſimæ. Sic cibi *Scorbutum* generantes ſale fixo abundant, curandi per volatile: facit huc acetum, & fumo indurata.

Sign. præceſſit victus craſſus, mœſtitia. Quæ ſi præceſſerint, in tali homine nullus erit morbus, quin cum *Scorbuto* ſit conjunctus. *Signa* initij ſunt laſſitudo ſpontanea: abdom. grauitas: diffic. reſpirat. poſt exercitium crurum debilitas cum dolore: color fit liuidus, homo pingueſcere videtur. poſt accidit gingiuarum pruriginoſa rubedo, pulſus paruus, vrina nunc clara nunc turbida. poſtea & oris graueolentia, gingiuarum ſanguifluus tumor; dentes vacillant, crurum maculæ plumbeæ, purpureæ: lentigines innumeræ: rariſſimè deficit appetitus: decumbentes ſe ſanos profitentur: quidam ſtatis diebus cum & ſine febre grauius affliguntur: quidam aluum adſtrictam, alij fluidam habent: pedes maculoſi, aliquando intumeſcunt, extenuantur vlcera in cruribus: varix ſub lingua. Omnia animalis facultatis ſymptomata. Hydrops, gangræna, ſæpè ſcabies, pleuritis notha, hæmorrhag. narium, cruentæ alui dejectiones, venarum in cruri-

bus apertio: icterus, aſthma: ardor, dol plantarum pedum: oſſium motorum ſtrep tus: caro ſub palpebris luxurians. In diffic reſpir. ægri cauſam ſub diaphragmate d monſtrant: arenulæ rubræ in vrina. Ite materia tartarea, dolor totius: dolores circ articulos ingraueſcentes: dolor ventris ſæp cum peritonæi ruptura. *Differt* ille dolor colica, quod hæc ſolutâ aluo euaneſcat, ven ter attollatur: hi dolores ſæpe vltra 40. dien extenduntur: ventrem excauant, rectum inteſtinum ſurſum reuellunt, vt non niſi vi clyſteres injici queant. Materia inter duas tunicas inteſtinorum ſæpe hæret. Lumbago, dolor nephrit. arthritis cum leui paralyſi & dolore vago. Paralyſis ſubito orta, celeriter mobilis, vaga. Tumores ſubitanei, tremor, conuulſio, cæcitas ſubitanea. Suffocatio cum primus cibi bolus aſſumitur à vapore ſtyptico tracheam & oeſophagum afficiente. Vomitus: ſputatio: calor, rubor faciei ſubito ortus & ſubito ceſſans. Anima olida omnibus ſcorbuticis. Febres erraticæ, in quibus frigus ſæpe ad 6. vel 7. horas extenditur: pulſus præter rationem febris eſt tardus: vrinæ variæ: frequentes tertianæ: ſæpe ſine frigore: eryſipelas, vlcera telephia.

Progn. Pulſus tardiſſimus terrere tam non debet: lethalis enim non eſt per ſe in ſcorbuto. In principio ſola aëris mutatione curatur. Sæpè pro lue venerea habitum fuit. Aphonia ſæpe fit cum conuulſionis epilepticæ ſpecie à muſculis laryngis contractis. In ſe-

brium initio ſæpè carus ſponte ceſſans oritur. Tumores genuum difficulter curantur. Maculas euaneſcere abſque euphoria malum.

CVRATIO. Præmiſſo clyſt. ſi plethora adſit nec quicquam obſtet, etiam in morbi progreſſu V. ſecanda in brachio lato ſcalpello ſecundum ixin. *For.* ſaluatell. manus ſiniſtræ aperit. Sæpius ſecandum in diuerſis partibus parcè Maculæ contra indicant. Materia alteretur poſt repetitis vicibus leniter purgandum: fortioribus exaſperatur: multi abſque purgantibus curati fuere. Si cum vrina laudabili malum increſcat, ſignum eſt medicamenta debiliora eſſe quam par eſt. alternatim aperiendum adjectis ſpecificis. Sir. antiſcorbuticus *For.* conficitur è ſucc. cochl. & *beckabung.* cum ſacc. Puluis ſenæ *Senn.* talis eſt. ♃. Fol. Sen. el. ℥jß. cremor. tartari ʒ iv. cinam. ʒ iij. caryophyll. galang. ana ʒß. diagrid. ʒ j hujus pulueris ʒ ij. vel ʒ iij in ſero lactis infund. per noctem, colatura detur. lac dulce decoct. *beckabung.* naſturt. ſem. ſinapi. Repetitis vacuationibus alterationibus ſpecifica danda vt cochlearia, naſturtij omnes ſpecies. *beckabunga* quæ minus calet & humida eſt, in febb. vtilis; ſi cochl. cum *beckab.* miſt. optimum: raphanus ruſticanus. Chelidon. minus, Illecebra, quæ tuta non eſt. Alij vnicè commendant, ſinapi. arum. cichor. endiu. acetoſ. ſuc. citri, limon. Sp. ſalis, vitrioli, ſulph. exhibentur commodiſſime cum ſero lactis ob calorem: decoct. abſinth. pulv. *Birkmanni* cum ſale

cochlear. naſturt. ſem. eruc. vel ſpir. cochlear. &c. qui æque flammam ac ſp. vii concipiunt. Acidulæ. tandem diuret. ſudorii vt rob. ſambuc. ad ℥ jjj. Tandem roborantia.

Morbi ſymptomatici vt icterus, hydrops febres, nunquam rectè curantur & ſæpe fruſtra curantur à Medicis, niſi ſcorbutum curetur. Gingiv. vitium curatur abſtergentibus vt aquileg. ſp. vitriol. & ſpecificis ſub forma collutionum. It. aq. cochlear. *becab*. Nicotianæ. maſticatorior. pulv. è ſale vſt. torref. cinere vit. clavel. fol. ſalv. alum. Maculæ reſolventibus topicis tolluntur. Eſus pom. aurant. cum cort. vtiliſſimus. lac.

SCOTOMA. Vertigo.

SCROFVLA. eſt tumor ſcirrhoſus glandularum, cyſti concluſus. Vniverſas ſæpe glandulas occupat. 70. in meſenterio repertæ fuere. Si in gutture, *bronchocele* vocatur. *Differunt* à reliquis tumoribus numero: plures enim ſunt & radices profundiores agunt. ſæpiſſime in inguine, axillis, ſtabulantur. Tumor eſt durus, tactui non cedens, dolens.

CAVSA eſt pituita vel mel. indurata. *Platerus* à ſuc. aliment. indurato fieri vult, cum in pus non mutentur, nec putreant, & diu durent.

Progn. Pueri propter gulæ intemperantiam, humorum exuperantiam, corporiſque mollitiem & raritatem præ cæteris &

ſcrophulas pituitoſas incurrunt. Molles & recentes ſtrumæ facile facilioris ſunt reſolutionis : at duræ & antiquæ difficilioris.

CVRATIO. Cauſa antecedens tollitur generalibus : debilitas viſcerum pituitam generantium corrigatur. Topica ſint reſolv. ſpecifica, vt vipera, ſcrofularia, ſtrumaria, rad. gladioli. Si reſolvi nolit, ſuppurandum. Iuvant diachylon magnum & commune cum puluere ireos. Emplaſtrum *Guidonis* de limacibus in vino aut lixivio coctis ; farina lupinorum amarorum in oxymelite cocta & illita. Stercus quoque bubulum in aceto coctum & appoſitum. Si non ſuppuretur, ſeca, vre : vlcus poſtmodum tergebitur mundificativo de apio, aut vng. apoſtolorum, ægyptiaco, pulvere mercurij, diachylo : deinde carnem gignentibus & cicatricem inducentibus vtendum. oleum bufonum. cum ejuſdem ſale mixtum mira præſtat. Ejus præparationem & vtendi modum vide *apud P. Borellum obſeru.* 38. *cent.* IV. lamina plumbea fricatæ ſcrofulæ applicanda. Tollitur & ligaturâ è ſetâ equinâ quæ indies arctius conſtringatur, donec ab alimenti defectu decidat. Galliæ Reges contactu eas curant, vt experientia docet.

SINGVLTVS. Cauſa eſt vellicatio orif. ſuperioris, quæ fit ab humoribus, vaporibus ex vtero, hypochondriis, ſiccitate, inflamm. hepatis. Vulnus meningum.

Differ. eſt vel *idiopathicus*, ab inanitione repletione, aut irritatione, vel *ſympathicus*,

nus dilatari queat. Extremorum ligaturæ adhibeantur. Clyſter. freq. ad revellend. humores noxios à ventriculo. Animalia juniora ventriculo admota. Acetum ſcilliticum ex cochleari exhibitum. ſem. aniſi aſſumptum, peculiari virtute ſingultum ſedare dicitur. Sternutatio maximè conveniet, cum materjam tunicis ventriculi impactam excutiat. *Claudinus* commendat diaphænicum cum Philonio Romano, cum cauſa & ſymptoma valde vigent.

SIRIASIS infantium. Infantium ſiriaſis.

SITIS immoderata *fit* vel vitio vniuerſi corporis: vel culpâ partis cujuſdam priuatæ: vel proprio malo ventriculi.

S. Progn. Sitis indicat completam purgationem: nam qui epoto pharmaco non ſitiunt, ipſorum purgationi finis non datur priuſquam ſitierint *Aphor.* 19. *lib.* 4. ob inductam nempè ab euacuatione ſiccitatem. Lac ſiticuloſis noxium *ex Hipp. Aphor.* 64. *lib.* 5. quod ratione pinguedinis ac dulcedinis in corporibus calidioribus commutetur in bilem, quâ ſitis perennat. Quibus noctu eſt bibendi cupiditas, iis valdè ſitientibus obdormiſcere, bonum. *Aphor.* 27. *lib.* 5. Nam per ſomnum retracto ſanguine viſcera humectantur, cauſaque ſitifera concoquitur & ſubdeſcendit: ſecus enim ſitim magnæ euacuationis conſectariam ſomnus exacuit, quia corpus exhauſtum calore per ſomnum concentrato, magis magiſque exani-

tur. Siti quoque à præcordiorum inflam-
matione, ſomnus nocivus eſt; quo ſen
ſitim, tuſſim & linguæ aſperitatem à ſom
no exacerbari notauit in *Prorrheticor. Hip*
lib. 2.

CVRATIO. *Hippocrates* generalia ſit
præſidia proponit non modo bibere, ſpir
tumque frigidum captare; ſed etiam os con
tinere ac tacere. Sitis à toto corpore oriun
da vino lymphato promptius quàm aqu
ſimplici lenitur. vide *Cl. Menjotium de ſiti*
vacuitate.

SITIS in febribus. Febrium ſympto-
mata.

SOMNVS profundus. Carus.

SOPOROSI affectus. Coma, Le-
thargus, Carus, & Apoplexia fiunt vt plu-
rimùm ab vna eademque cauſa nim. pituitâ
in cerebro collectâ, & ideo ijſdem reme-
diis debellantur.

Different. in *comate* ſeu cataphorâ, ſom-
nus quidem profundus à quo tamen æger
excitatur, oculis apertis reſpondet, iterum-
que mox profundè obdormit. In *lethargo*,
ſomnus comati ſimilis eſt, ſed cum febre &
delirio. In *caro* nulla adeſt febris, oculos
excitatus vix aperit nec reſpondet, atta-
men vellicatus ſentit, integrâ manente reſ-
piratione. In *apoplexia* neque ægri oculos
aperiunt, neque reſpondent, neque ſentiunt,
cum reſpiratione difficili.

Progn. Hi affectus præcipites ſunt & pe-
riculo pleni; vnde requiritur Medicus mul-

cum celer atque fidelis. Vide plura de hiſce affectibus in ſpecie ſuo loco.

CVRATIO. Confeſtim à graui illo ſomno excitandi ægri; omnibus ſenſibus objecta vehementiora offerendo. Clyſter. acres injiciantur duo vel tres in die. e. g. ℞. fol. parietar. hyſſopi, calamenthi, origani, ſaluiæ, rutæ & cent. min. ana. M. j. ſem. carth. ℥ß fœniculi & cumini ana ʒ iij. agarici in nodulo incluſi. ʒ ij. pulpæ. colocynth. eodem nodulo incluſæ. ʒ iß. Coq ad ℔. j. colatur: diſſolu hieræ picræ. ℥ß. diaphænic. ℥j. olej rutacej. ℥ij. ſal. ʒ j. M. fiat. clyſter. Chymici clyſt. admiſcent aq. bened. ℥ij. vel iij. glande iridem aluus proriretur. Accidit aliquando vt ſphincter ani reſoluatur, clyſtereſque inutiliter injiciantur, qui caſus plerumque deſperatus eſt. Naribus admoueantur caſtor. cum aceto, quæ ſpecificâ proprietate agunt. Succini vſus ad apoplecticos excitandos præſtantiſſ. eſt, cum illius oleo tempora & nares ſæpè illinantur: fiant etiam frictiones in plantis pedum cum ſale & aceto: manuſque inungantur oleo rutaceo, & de caſtor. ſinapi in vino forti coct. inungatur palatum: pyrethri rad. in oxymel. coctæ idem præſtant: omnibus autem hiſce caſtoreum vtiliter admiſcetur: oculi radiis ſolis & luci ſplendidæ objiciendi: aures clamoribus, ſtrepitu & ſonitu concutiendæ: æger imprimis proprio nomine altâ voce ſæpè appellandus: naribus acria, vt ruta,

caſtor. acet. indenda. Item frictiones, vellicationes, pilorum evulſiones, ligaturæ, digitorum complicationes & ſimilia adhibenda. Requiritur venæ ſectio. Si ſanguis cauſæ principalis vel adjuvantis, vel ſine qua non, rationem habeat, vireſque ferant. Vide *apoplexiam* & *lethargum*. Declinante demum morbo ſomnoque illo profundo diſcuſſo, cerebri corroborationi ſolum incumbendum: idque vſu quotidiano opiatæ cephal. in frigida cerebri intemperie deſcriptæ, vel ſi potentiori remedio opus, aqua apoplectica in apoplexia ſupra deſcriptâ conveniet: imprimis verò caſtorei vſus continuetur, ſi malum protrahatur, mane per aliquot dies ejus grana iij vel iiij. cum oxymelite ſimplici vel ſcillitico exhibendo: quo ſolo remedio, teſte *Traliano*, innumeri fuerunt curati. *Notand.* in generali horum affectuum curatione in ijs, quæ fiunt à ſanguine, minus calefacientia medicamenta adhibenda eſſe, & phlebotomiæ magis indulgendum: venam frontis poſtea aperiendam: tum etiam purgantibus phlegmagogis cholagoga eſſe admiſcenda.

SPHACELVS. Gangræna.

SPHACELVS oſſium fit vel ab aeris contactu vel ſanie vel med. humidis. Cognoſcitur viſu cum liuida euadunt, partim ſpecillo cum ipſi nihil lubricum ſed aſpera multa occurrunt, cumque ſubſtantiam eorum fungoſam facilè ſubit. Sæpè tamen oſſa carioſa duriſſima ſunt.

Si

Si caro oſſi inducta mollior eſt & diffluens nullo fere ſenſu prædicta. Si e vulnere pus ſolito & juſto copioſius effluat, ſi oræ vlceris ſint inuerſæ. Inſpergendus primo eſt puluis è radice ireos, gentian. ariſtoloch. centaur. cortic. pini. cera vſta, myrrh. ceruſſ. ſi major ſit, ſcalpris erodatur: ſed *Fab. Cent.* 3. hoc periculoſum judicat, vſurpandum nonniſi in magna carie. Ipſe potius *obſ.* 92. *Cent.* 2. pulu. euphorbij innoxiè vlceribus cum carie oſſium, non munitis vlcerum labiis, in pueris quoque inſperſit magno cum ſucceſſu: vnde colligit falli *Dioſc.* vel Euphorbium veterum nos ignorare. Si fruſtra, ſcalpr. terebrâ deſquamm. eximatur vel penitus tollatur, exceptis articulis iſchij, femoris, capite, vertebris, &c. Si fruſtra, potio vulneraria adhibeatur. Corrupti oſſis ſeceſſum expectare, non vi procurare decet: ſeu ſquammis labentibus motum, non lapſum, accelera.

SPLENIS inflammatio. Inflammatio lienis.

SPLENIS intemperies calida. Intemperies calida lienis.

SPLENIS Scirrhus. Scirrhus lienis.

SPASMVS Cynicus eſt diſtorſio vtrumque oris latus obſidens. A rictus canum irâ percitorum & ad mordendum ſeſe comparantium ſimilitudine *raptus caninus* appellatur. Hæc convulſio ſymptoma eſt oblæſi motus animalis. Oritur vel à convul-

ſione partis contortæ, vel à paralyſi partis oppoſitæ. Vide *Hippocr. 5. Epid. agr.* 94.

Progn. ex ſe turpis eſt, nunquam periculoſus; ſed exitialium paſſionum interdum comes aut præcurſor, vt apoplexiæ, ſi ſit paraliticus: epilepſiæ, ſi convulſivus: aliquando lethali ægritudini ſociatur, vt phrenitidi & continuis febribus, increſcente circa cerebrum morbi malitiâ. Vid. *Aph. Hipp.* 49. *lib.* 4 aliquando in criſes vtiliter cadit, materiâ ſurſum migrante. Vid. *Hipp. initio lib.* 3. *epid.* & *Cl. Menjotium in diſſertat. ſuis Pathologicis.*

SPVTVM cruentum. Hæmoptyſis.

STEATOMA eſt abſceſſus ſaniem ſeuo ſimilem exhibens. Eandem cum *Atheromate* & *Melicerite* requirit curationem. Vide Atheroma & abſceſſus phlegmaticus.

STERILITAS. *For.* ſeq. præſcripſit. ♃. Croci, piper. long. cardam. pyrethri ana ʒ ß caud. ſcinc. cum renib. ℈ij galang. ℈jv ſem. rapor. paſtinac. eruc. vrtic. ling. auis ana ʒ j porrorum, ZZib. alb. cinam elect. ana ʒ ij elect. diaſatyr. deſcript. Meſuæ ʒ jv cum ſit. conſeru. ZZib. condit. f. Elect. ſeruetur in vaſe vitreo, capiat hora vna ante cœnam ad magnitudinem nucis, ſuperbibat vini cyathum. Sumat ante lecti ingreſſum pulu. ſeq. ʒ j cum vino. ♃. ZZib. alb. ʒ j galang. ʒ ij pulu. priapi tauri ʒ iij f. pulu.

Rad. colocaſſ. cruda vel cocta manſa. ol. majoran. cum coagul. leporis cum moſchi tantillo, arcanum *Lobelii. Schreckevos*

ſeq. diuinitus reuelatum commendat. ℞. vitell. ouor. butyr. rec. priap. taur. cicer. galang. ſatyrior. Zedoar. ZZiberis condit. menth. teſtic. galli & vulpis ana ℥ j ſem. erucæ, caryophill. ZZiberis, piper. long. alb. & nigri. ſem. bulb. linguæ auis, cinam. ana ℥ ß cerebelli columbini & paſſer. bene coctorum & aſſator. ana ℔ ß medull. nuc. Indicæ, pinear. mundat. fiſticor. amygd. d. mundat. ſem. maluæ. mercurial. auellan. excortic. dactyl. ana ℥ ij coq. in lacte ouium & aq. conterantur fortiter & add. caud. ſcincorum ℥ ß totum conficiatur cum melle roſ. vel ſacchar. q. ſ. coq. lento igne ad f. elect. *Petr. Borellus obſeruat. ſuarum rariorum* XXIV. pro ſecreto habet contra ſterilitatem, modo à vitio conformationis non pendeat: Si mulieres antequam cum viro coëant placentulam mentaſtri imponant coronæ inſtar effigiatam, idque ſub fine menſtruorum purgat. fiat.

Helidæus hoc pro ſecreto habet. ℞. puleg. orig. ana m. iij decoquantur in vino maluat. additis moſch. gr. iij. Suffumigetur vterque. Item fumus è ſaluia cocta exceptus: idem ambræ gr. vnum vel ad ſummum tria mane in ouo ſorbili exhibet. raſur. ebor. & pulu. ſalu. ana. exhib. decoctum rad. eryngij in vino.

STERNVTATIO eſt aſperitas ſuccingentis nares membranæ, ad ſuperficiei morbos refertur.

CAVSA eſt vapor acris & exaſperans

ſenſibilem membranam ſtimulando.

CVRATIO. Sternutatio nimia tollitur lenientibus, præparantibus, vacuantibus. &c. odore frigidorum vt viol. roſar. attrahatur aq. viol. decoct. papau. roſ. aromata omnia fugienda, nares apprehendendæ, ſp. continendus. odor panis, odor opij, rad. mandrag. ſternutatio etiam exitiali morbo ſuperueniens ſalutem indicat: demittantur manus in gelidam: lac inſuffletur. *vid. Aphor.* 13. *ſ.* 6.

STRANGVRIA. In hac vrina cum dolore guttatim redditur. *Dyſuria* alias ſumitur pro ſola vrinæ imminutione ſiue cum ſiue ſine dolore, vt ſupra. alias, cum vrina non guttatim, debita quantitate, ſine interruptione effluit, ſed cum dolore.

CAVSA. Humor acris pertinaciter veſicæ ſphincteri adhærens vt in teneſmo. item calculus, inflammatio, vlcus, vrina acris vel per ſe cum ſcil. ob cruditatem in hepate contractam vel frigus veſicæ corrumpitur & acris fit, vel ob mixtionem acrium humorum, ſi ob potus tenuitatem, exercitium potus crudus ad renes trahitur, pellitur. *Aphor.* 44. *ſ.* 6.

CVRATIO. Variat pro ratione cauſæ. Si vrina fit acris, molliendum, refrigerandum per interna & topica: emulſ. *For.* ſeipſum & alios, cum omnia eſſent fruſtra, decocto malu. cum ſir. violar. curauit. ſerum lactis capril. injectiones, ſevum candel. invnctum, nux moſchat. *Dyſuria* cauſa eſt

vitium meatus vrinarij, non ſphincteris, etiam veſicæ.

STRVMA. Scroſula.

SVDAMINA. Puſtula.

SVFFOCATIO vteri eſt obſtructio vteri maligna. *Fit* à menſium corruptis & ſtagnantibus in corpore vteri, à quibus vapor ſurgens ad cor, cauſa eſt ſyncopes & ſuffocationis. Vnde nomen habet.

CAVSA præcipua eſt vapor malignus è ſem. ſang. maligni aliiſque humoribus in teſt. & tubâ hærentibus orta. Tuba Fall. & teſtes, cum hi penduli ſint, illa leuis & flatu tenſa, ſæpè ſurſum adſcendunt, ac pro vtero aſcendente habiti ſunt qui tamen firmiter ligatus eſt. Probat hoc obſer. *Cl. Riolanus*: tactu etiam ſæpiſſ. corpus adſcendens exploratur, male pro vtero habitum. Tria ſymptomata vrgent, ſyncope, ſuffocatio, & convulſio, & jam hæc jam illa, jam leuiter jam grauiter vrgent.

Signa ante paroxyſmum pleraque eadem ſunt quæ in ſyncope & melancholia, neque certa: præcedit quidem laſſitudo, aſpectus triſtis, &c. In paroxyſmo faucium quaſi compreſſio, conſtrictio cordis, reſpiratio intercepta, abolitio pulſus, refrigeratio totius corporis, jacentes immobiles vel more epileptico convelluntur. Quædam ſub initio aut fine paroxyſmi delirant, quædam ſoporoſæ ſunt. Facillimè horrore corripiuntur. Fœtidis naribus admotis & ſuaueolentibus locis curatur. *Differt* à ſyncope, quod

ſyncope magis eſt præceps, pulſus parvus eſt in ſuff. vt in ſyncope, ſudor adeſt frig. ſæpè conjunguntur, ſyncope non diu durat, ſuff. ad triduum etiam: ante horas 72 non ſepeliantur: in eo enim tempore omnes humores motum ſuum abſolvunt, pluma ori, patina cum aq. cordi applicetur, vel ſpeculum ori, certiora ſunt ſternutatoria.

Progn. Hyeme potiſſ. affligit. ſternutatio bona. Non diſſecentur ante 72 horas. *Veſalius* hoc didicit ſuo exemplo teſte *Par. l.* 23. 46. *Dudit.* tamen *ep.* 30. & 31. ait *Veſalium* non mœrore confectum, ſed cum iter ſacrum abſoluiſſet, in itinere febre ardente interiiſſe.

CVRATIO. Præmiſſis generalibus perficitur expurgatione corruptorum à ſanguine & vtero, vnde aſcendunt. Solutis ligaturis omnibus excitetur. Naribus grauεolentia applica vt ſuffitus pen. perdic. capill. corii, cornuum, caſtoreum, infra ſua uia. Imprimis fumus è verrucis equorum ſiccatis, Clyſteres vter. peſſi; extra ol. rut. theriac &c. vng. Naribus, auribus ol. ſuccin. ſalu. &c. inſtill. Galban. diſſolut. in aceto & in corio rot. extenſum vmbilico applica: nodulus fiat ex aſſ. fœtid. ℈ij Caſtor ℈j. Quædam ſola maſticatione ſem. leuiſtic. & deglut. ſunt curatæ. vid. partum. Vinum nocet. Pulu. matricalis talis eſt. ℞. rad. diptamn. ſem. dauci. ana ʒj cinam. elect. caſſ. lign. meliſſ. ana ℈ij croc. oriental. ℈ß caſtor. ping. ℈j doſis ʒß vel ʒj cum cere-

uiſ. vel aq. chamæm. exhib. *Cl. D. Lindani* laudatiſſimum in hoc caſu erat. infuſum antihyſtericum *Hartmanni*. Vtebatur etiam feliei cum ſucceſſu ſpiritu vini ex infuſione baccarum ſambuci, vt & fæculâ bryoniæ. Theriac. cum aq. artemiſ. rad. angel. Succus allij cum aloe vmbilico affricetur. arcan. fol. lappæ pedibus ſuppone. Fecula bryon. in pil. redacta ad gr. 10. vel 12. cum pauco caſtor. extractum granor. ſambuc. ſiccatorum factum cum aq. vitæ & ſp. vitriol. per deſtill. ad ℈j. *Præſeruatio* fit per generalia & ſpecif. è meliſſ. puleg. rad. angel. &c.

SVFFOCATI ferè in aqua ad vitam renouandi, admotis cordi panis aſſi micis aquâ vitæ imbutis, idque ſæpè renouando. reliquis verò corporis partibus frictionibus rubefactis, idque in lecto calido. *P. Borellus obſeru. 3. cent. 2. pag. 105.*

SVFFOCATIO à muſti vaporibus & à fumo fit cum aër ventilando calori cordis neceſſarius non attrahitur, fuligineſque calidæ exſpiratione non emittuntur, dum vix aëri attrahendo deſtinatæ occluduntur. Vide *Marcel. Donat. lib. 2. cap. 6. de Hiſt. mirab.* & *Chriſtoph. à Veiga, lib. 3. ſect. 5. cap. 8. Artis Medicæ.*

Progn. Ad vitam raro reuocantur, quibus ſpuma circa os collecta comperitur.

CVRATIO. Aquâ frigidâ inſpergendi, vt vaporum ferocia mitigetur; diu inſepulti ſeruandi juſſu *Hippocratis*, admouendæ

cordi panis aſſi micæ aqua vitæ calidâ imbutæ. vt ſuprà.

SVFFVSIO. Oculi vitia.

SVGILLATIO, ἐκχύμωμα. Oculi vitia.

SVPPRESSIO menſium. Menſium ſuppreſſio.

SVPPVRATIO ante maturationem eſt aperienda, alias enim in fiſtulam abit in parte exangui, vt pleura, & ſi materia ſit maligna, acris. Si à materia frigidâ, aperienda non eſt ante materiæ vniuerſæ coctionem.

Signa ſunt ſi dolor, calor, tumor febris intendantur. Vbi calor, dolor, febris remiſerunt & tumor in mucronem attollitur, pus eſt confectum. Locum habent ſuppurantia, cum humor ita impactus eſt, vt repelli vel ob partis principis viciniam nequeat, & ita craſſus vt reſolui non poſſit. Aperitur quâ parte in conum aſſurgit ſecundum fibrar. rectitudinem, vt pus non confertim effluat. Suppurantia poros occludunt ne calor exhalet; & ſic à mollientibus differunt. Aperitur vel ferro vel medicamento. Ferro vel ignito, rarius, vel ſecante vt in annulo. Medicament. ſunt vel cauteria potentialia, vel mitiora vt ferment. cæp. ſub cineribus coctæ, allium, ſtercus columbinum. ſapo niger. ſem. ſinapi. ſal. ficus. diachyl. ſtercus canis, nitrum. tuſſis, vociferat. ſternut. vomitus. ſcabioſ. praſſ. card. bened. horum aliqua emplaſtris maturantibus adde. Sir. de praſſ. cum

aq. ſcabioſ. exhibeatur.

SVRDITAS. Cauſa eſt vel ſpiritus vitium & cerebri, & ſic reliqui ſenſus ſimul patiuntur: vel aures externæ deſunt: vel meatus auditorius obſtruitur: vel tympanum vel nervus laborat. Vidit *Platerus* virum nob. qui à lue venerea cæcus, ſurdus, mutus factus eſt.

Sign. Si ſequatur alios morbos & reliqui ſenſus ſalui ſint, nervus laborat. ſi tympanum, cauſa fuit interna vel externa. In febb. malum, niſi criſin enunciet.

CVRATIO. Sublatâ cauſâ ceſſat. Si à pituita fiat, ea ſiccanda, tollenda. Commendatur aq. origani è ſicca planta cum vino deſtillata. fel perdicum cum æquali parte ol. ſuccini. aq. fraxini cum ſuo ſale ſpecif. *Querc. Crato ep. 59.* card. bened. M. iiij. infundit bis in aq. card. bened. ℔ij poſt infuſionem 24. horar. deſtillat; imbutum ea aqua linteum auri immittit. aqua panis. Raro poſt 6. menſem curatur. Vetula auri granum vnum vel alterum moſchi cum bombace feliciter impoſuit. alia oleum macerator. murium rec. natorum cum miraculo. ſuccus heder. depurat. cum vino inſtillatus. ſucc. cepar. cum liq. conuenient: ol. amygd. amar. majoran. è vitell. ouor. è ſem. cannab. ob. terebint. ceræ. juniper. ol. ſinapi. ol. guajac. ſuccus tabaci. Omnia ſint tepida. Noua non immittantur niſi prioribus optimè purgatis: quo facit tuſſis, ſternutatio. Medicamentor. vna vice gutt. 3.

vel 4. infundi ſufficit. Æger in aure ſana decumbat. Aures bombac. obturentur. Vaſtuoſa ſi poſſibile vitentur.

SVTVRA. 1. Opponitur acui Canaliculus feneſtratus qui acumen excipiat: labra vulneris immota teneat: poſt fit nodus: labia tamen penitus non ſunt conſtringenda vt pus exire poſſit. Primum punctura per medium vulneris fiat. In magnis vulneribus multum carnis comprehendatur. 2. Sutura ſicca cum emplaſtro tenaci. 3. Quæ labiis leporinis competit. 4. Sutura pellionum quæ inteſtinis competit. 5. Gaſtroraphia in peritonæi vulneribus.

SYMPTOMATA febrium. Febrium ſymptomata.

SYNCOPE cardiaca *defin.* obſtructio ſanguinea cordis. *Cl. Lindanus* eſt præceps virium lapſus & collapſus omnium facultatum ob ſpirituum vitalium affluxum denegatum; vel quod non generentur ob materiæ defectum aut caloris vigorem; vel abſumantur à calore, malignitate, vacuatione, dolore; vel ſuffocantur ab hum. crudo vt in febri ſyncopali, conſternatione. &c.

S. *Diagn.* Præcedit pulſus languidus parvus, facies pallet, extrema frigent, ſudor adeſt; in lipothymia ſudor non eſt & manet pulſus. ab vteri ſuffocatione diſtinguitur pulſu.

Progn. Niſi ſubitâ miſſione ſanguinis ſubueniatur deſperata eſt curatio. Si crebra &

citra manifeſtam cauſam repentina mors ſequitur. *Aphor.* 41 *ſect.* 2. ratio eſt, quia in graui ſyncope difficillimè recolliguntur ſpiritus vitales.

CVRATIO. Si à ſuffocatione ſpirituum; ad ambitum corporis reuocandi ſunt frictionibus, ligaturis, cucurb. &c. Si à plenitudine ſuffocatio, ſanguis copioſe, ſed per vices detrahendus. Si à terrore & metu, V. S. inſtituenda, vt præueniatur ex affluxu ſanguinis obſtructio aliqua, vel inflammatio. Deinde ſpiritus conſeruentur: facies irroretur aq. cinam. roſ. vino acet. in fœminis ſemper fœtida objiciantur: epithemat. epat. cord. applic. ſaccul. inunctiones. meliſſa vino odorato conſperſa in latere calente calefacta: detur panis vino imbutus. Imprimis frictiones digitorum extremorum etiam vtiliſſim. & alia reuellentia: decubitus. Tormentilla & reliqua cardiac. ℞. Pom. citrin. ij. aq. roſ. affuſa & ſacch. aſperſ. coq. ad elect. conſiſt. Si à ſpirituum abſumptione fiat, frictiones, &c. non conueniunt, ſed quies. ſic. ℞. pulu. ſacch. opt. q. v. humectetur aq. cinam. opt. vt nonnihil fluidum reddatur, cui adde gutt. aliquot ſp. vitriol. ol. cinam. gutt. iv. caryophyll. ℥. ij. macis. nuc. moſch. aniſ. ana gutt. iij. detur cum cochleari ad placitum.

TABES. De tabidis vſu melonum curatis. Vide *P. Borellum obſeru.* 70. *cent.* IV.

TALPA ſeu teſtudo, eſt tumor ex impuris humoribus inter cranium & cutem pu-

creſcentibus collectus talpæ aut teſtudinis formam referens.

Differ. Vlcerationem & cranij corroſionem comitem habet aut non.

CAVSA. 1. Nitroſa & exedens pituita. 2. Bilis pituitæ ſalſæ permixta. 3. Humor aqueus putrefactus.

Signa. Tumor mollis & latus teſtitudinis formam referens.

Progn. Hujuſmodi apoſtemata, vt & alij capitis erodentes affectus, propter cerebri viciniam, & ſalutarum cranij procliuem in cariem lapſum, periculoſi admodum ſunt. Quæ corruptionem cranij jam induxerunt, mala ſunt.

CVRATIO. Vtriuſque curandi ratio communia habet præcepta, diætam conuenientem, humorum tum præparationem, tum purgationem. Quoad diætam vitentur vaporoſa, vt in alijs capitis affectibus indicauimus. Reliqua inſtituenda pro humoris peccantis genio & naturâ. In materia frigida & pituitoſa conuenient pilulæ alephang. de hiera cocciæ, aggregatiuæ. In calida verò materia pill. de Rhabarb. de myrob. aureæ, de fumaria. Topica ſint incidentia & reſoluentia dicta, quando tumor eſt ſine vlcere aut cariæ. Si non reſoluatur, confugiendum ad ſuppurantia. Radix alth. & cepe ſub prunis cocti ouorum vitellis ex axungia vel butyro mixta, contuſa applicanda, & ſtatim facto pure, ne os cariem contrahat, vomica reſeranda. Si

cum

cum cranij corruptione, difficilis admodum curatio, tractand. vt cranij ſtructura.

TARAXIS. Oculi vitia.

TENESMVS eſt vlcus inteſtini recti. *Cauſa proxima* eſt res expultricem ſtimulans & humor acris in rugis ani retentus, qui illam vellicando aſſiduam egerendi cupiditatem excitat. *Remota* calcul. veſic. medic. acria, vermes, humores ſalſi, dyſenteria, vlcus ſphincteris, diuturnus ſingultus lethalis, dyſenteria.

Signa. Perpetuum deſidendi deſiderium, quod excernitur parum & mucoſum ac ſæpè cruentum ſemperque flatuoſum. Dyſenteriæ raro non aut comes aut pediſſequus eſt.

Progn. Niſi tempeſtiuè occurratur, vlcera in ea parte gignuntur moleſtiſſima dolore comitata.

CVRATIO ijſdem indicationibus abſoluitur, quibus dyſenteria; negotio tamen faciliori, niſi à dyſenteria aut cum ea ſit conjuncta. Humor clyſteribus molliatur deterg. vacuetur pro varietate humoris: parvâ quantit. injiciantur, ſcilicet ad ℔ß. quia vltima inteſtini recti pars tantum abluenda. Dolor per topica minuatur. Suppoſitoria vtilia. Suffitus item. Si ab vlcere dyſenteria, curetur ſuffumigiis. Excipitur fumus ex thure in ignem injecto in ſede perforat. Si in meſenterio & jecore ſit mali focus, rheo ſæpè repetito exhaurienda & inhibenda fluxio. Victus ratio & reliqua remedia eadem quæ in dyſenteria. Fomentum nobile eſt,

℞. verbaſci.
abſynthij. ana. M. vj.
indantur conciſa duobus ſacculis, & coquantur in lacte recenti ac bene calido; imponatur vnus abdomini, alter ſedi. Sedato dolore & inhibitâ fluxione ſi vlcus ſupereſt, primum id detergendum, decocto hordei, hydromelite, melle roſato: terſum deinde exſiccandum ex galle, roſis rubris, oryza torrefacta coctis in aqua chalybeata, diſſoluitur bol. ſang. dracon. Vngitur etiam vlcus vnguento populeo, albo Rhaſis. additâ caphurâ, ſi vlceri phlegmone ſit conjuncta.

TESTIVM inflammatio. Inflammatio teſtium.

TESTVDO. Talpa.

THORACIS fiſtula. Fiſtula thoracis.

THORACIS Hydrops. Hydrops pectoris.

THORACIS vulnus. Vulnus thoracis.

THYMVS. Verruca.

TINEA. Sahafati.

TINNITVS aurium, obauditio nonnullis ac aurium tonitru. Si puritas aëris auribus implantati inquinetur, fiunt ſurdaſtri: ſi turbetur illius tranquillitas, fiunt ſollicitæ plenæque ſonoribus aures. licet foris omnia taceant. *Cl. Menjotius in diſſertat. ſuis Pathologicis.*

CAVSA eſt materia in aure hærens facultatem mouens, plerumque eſt flatus à

variis partibus eleuatus.

Progn. Tinnientes aures, juxta *Hippocr.* in morbis acutis ἀναδρόμαιν materiæ ad cerebrum denunciant, quam ſi hæmorrhagia comitetur, bonum; alioquin vel delirium, vel etiam mortem prænunciat. In febribus imprimis peſtiferis, repleto cerebro, aures ſæpenumero obſtrepere experimento ratum eſt. Tinnitus aurium vt apoplexiam, epilepſiam, alioſque comatoſos cerebri morbos præcurrunt: Sic in eorum decremento fauſti ſunt ominis; cerebri namque ſeſe explicantis, ac humores quibus inebriatur, in flatus attenuantis triumphum denotat. Conualeſcentibus ac poſt immoderatas vacuationes vt oculi vertigine teſtantur, aures bombilare ſolent; quia exhauſtæ partes ob caloris paupertatem & locorum vacuitatem flatus permultos accumulant.

CVRATIO variat. Præmiſſis generalibus quidam euaporationem è ſem. cicutæ in aceto coctæ excipere jubent. Suffitus aceti & vapor itidem aceti cum felle bubulo, quidam panem cal. ſp. vini perfuſum auri applicant. ol. reſolu. ſternutatio, ante cœnam & matutino tempore applicentur Topica: paſtis enim caput repletur.

TORMINA à partu. Partus.

TRACHOMA palpebrarum. Palpebrarum trachoma, ſeu ſcabrities interior.

TREPANON in tribus caſibus locum habet. 1. Cum os duram meningem premit. 2. Cum pungit. 3. Si pus colliga-

tur intra cranium. Nunquam oſſi penitus fracto applicetur ſed ſano; quam proximè tamen ad fracturam.

Locum non habet. 1. In oſſe ita fracto vt magna ex parte diuiſum ſit: ſic enim in meningem premeretur. 2. Suturis: tum enim duæ vel tres potius terebræ exiguæ vtrimque ſuturæ applicentur 3. Frontis illa regione, quæ propè ſupercilium eſt, ob cauitatem inter duas laminas. 4. Imis cranij partibus, ne per foramen cerebrum excidat. 5. Puerorum oſſibus ſincipitis. 6. Temporibus ſed propè ea terebretur. Hyeme & luna plena periculoſior terebratio, intumeſcit enim cerebrum. Fiat intra dies 3. *Paræus* tamen hyeme & æſtate poſt decimum ea vſus eſt. Cum ad diploen peruenit, ſanguis effunditur; ſed non ſemper; tenue enim alicubi cranium eſt.

TREMOR. Cauſa eſt facultas motrix p.n. onerata ob ſp. animalium vitium vel neruorum vel fibrarum neruoſarum in muſculo. Si ſp. ob inordinatum motum à cerebro non influit, vt in ira, gaudio, terrore, timore: hinc enim ſp. vitalis variè mouetur, & ſic deficit generatio ſp. animalium. Intemp. frig. hum. neruorum vel malignit. vt tremor ab hydrarg. cinnabar. in aurifabris, quem *For.* ſolo lacte caprill. & neruinis curauit, obſtructio, vinum.

CVRATIO. Si à ſp. defectu, reſumptiuis curatur. Si ab hum. cum intemp. curatur generalibus, topicis. Chymici eſſentiam

meliſſæ laudant in aq. baſilic. exhibitam: balneum. Abluantur part. tremulæ aq. pentaphyll vel decocto granor. junip. cum vino & ſponte ſiccentur; vel aq. infuſ. artemis. Lotio ex vrina propria. Cereuiſia ſaluiata. Cibus ſaluiâ conditus. Carnes Ciconiarum, Columbarum ſilueſtrium. Cerebrum leporis aſſatum. Bacc. juniper. infunde per noctem in aq. deinde maneant infuſæ in aq. vitæ per dies 8. deuorentur gr. 10. quotidie. Decoctum Guajaci. *Monau. ep.* 240 poſt generalia exhibet extract. calami, manus fouet decoct. vini cum ſaluia & aq. vitæ.

TVMOR. *Parulis*, inflammatio gingiuarum curatur generalibus. Topica fortia nec acria ſint, venenum vitandum. ſi ſuppuretur, aperiatur ſcalpello. &c.

Epulis carnis eſt excreſcentia circa dentes molares ſæpè cum dolore & febre. ſequitur inflammationem. Curatur filo conſtringendo in dies donec decidat, vel ferro.

TVMOR præter naturam fit ex aggregata materia, membrum in quo aceruatur, diſtendente. Materia fit aut congeſtione aut fluxione. Quid ſit congeſtio & fluxio vide ſuo loco. Materia ea eſt vel ſanguis, vnde *phlegmone*, *phygethlon*, *phyma*, *furunculus*, *carbunculus*, *epynictis*: vel pituita vnde *œdema phlegmaticum*, *ganglion*, *glandula*. vel bilis flaua; vnde *eryſipelas*, *papula*, *phagedena*, *melas*, &c. vel ſerum ſanguinis, vnde *hydropiſis*, *hernia aquoſa*, *hydrocephal.* vel flatus, vnde *tympanites* & tumores fla-

tuoſi vel ſerum & flatus. de quibus omnibus ſuo loco ſigillatim.

Signa ſunt, inflatio, membri dolor, calor, durities, mollities, & cætera id genus pro humoris conditione & natura.

CVRATIONIS duplex ſcopus. 1. Cohibendi quod in partem illabitur, 2. Vacuandi quod jam in partem illapſum eſt. Fluxio cohibetur omni revulſionis genere, tùm repellentibus, tùm partem roborantibus ejuſque temperiem conſervantibus medicamentis. Quod jam influxit partim adſtringentibus, partim diſcutientibus ac reſolventibus vacuatur: adſtringentibus præ cæteris, quum humor eſt tenuis necdum impactus. Itaque ceſſante jam defluxione, vnicus ſupererit tumoris curandi ſcopus, nim. conveniens debituſque medicamentorum diſcutientium vſus. Particularia vide ſuo loco.

TVSSIS eſt aſperitas gulæ aut aſperæ arteriæ. Quæ gulæ eſt, fit ab acribus humoribus vaporibuſve à ventriculo aſcendentibus: quæ arteriæ eſt, fit ab acri defluxu à capite.

CAVSA eſt 1. nuda intemp. & tum præceſſerunt cauſæ procatarcticæ. 2. Humor, qualis autem ille ſit, è ſputo ſcitur. catarrhus. 3. Soluta vnitas pulmonis. 4. Ab inflammat. hepat. lienis, hydrope. 5. Fumus, pulvis, acida & plura externa, lumbrici.

Progn. Tuſſis ex frigore enata nec gravis

eſt nec rebellis. Secus tuſſis ex ſe diuturnior eſt, ad quadrageſimum diem protelari communiter dicitur exemplo *Hegeſipolis apud Hippoc. 7. Epid. 66.* Continens verò & firmata, quam *Seneca pertuſſem* nuncupat, ægerrimè perſanatur ac multos conficit. In febribus catarrho junctis, tuſſes acceſſionum febrilium prænunciæ ſunt ac *Hippocrati* ſuſpectæ *in Coacis.* Tuſſis accedente teſtium tumore euaneſcit, & vice versâ ob communionem partium ſpirabilium cum genitalibus. Vide *Hippoc. lib. 2. Epid.*

CVRATIO. Cauſa tollenda, & tuſſis, ſi à catarrho, curatur vt catarrhus & expectorantibus. Si à materia tenui cal. acri, poſt generalia refrigerandum, humectandum, incraſſandum. Vtile eſt ſeq. ℞. mellis, butyri ana ℥ß. pulv. cumin. ʒ j. m. detur cochleat. *Foreſtus* ſæpè aſthmaticis tabidis præſcripſit. ℞. ſuc. tuſſilag. ℔ß. mucag. althæ, extract. cum aq. hord. ℥j. ſacch. q. ſ. f. eclegma. Suffumigia è fol. bech. & per cannam attracta proſunt. 1. præmiſſis generalibus. 2. ſi abſit febris. 3. viribus conſtantibus. 4. jejuno ventriculo. 5 in minima quantitate prius tentetur. 6. ſi ſequatur diff. reſp. curetur humectantibus. Si periculum ſit ne ex tuſſi rumpatur V. vel æger ſuffocetur vel pulmo erodatur, coacti narcoticis vtimur præſertim ſi vigiliæ ſint perpetuæ, vt ſir. de pap. ſuc. de cynogloſſ. *For.* ſeq. ſæpè probauit. ℞. ſucc. petroſel. vulgar. ℥ß. lactis muliebr. ℥j. pulu. cumin. ℈j. propina

tepidè puero & pectus inunge.

VARICES ſunt immodicæ venarum dilatationes, in cruribus præſertim frequentes.

CAVSA 1. externa, nimius conatus, contuſio, ictus, caſus. 2. Interna, vt plethora, ſeu nimia vaſorum repletio.

Signa ſunt venæ dilatatio, ater illius color, tumor & puſtulæ.

Progn. Antiquæ & confirmatæ varices difficilè curantur: niſi adſit chirurgus multum celer atque fidelis: ſi non cito curentur in vlcera maligna & cancros periculoſos degenerant.

CVRATIO requirit victus rationem ad laudatum ſanguinem gignendum, dextræ venæ jecorariæ apertionem; medicamenta humorem melanchol. & craſſum præparantia & purgantia vt dictum eſt. De ſcirrho & cancro dictum, quoad chirurgiam; ſupra & infra venæ ligatura injicitur, poſtquam ea denudata eſt à cute, ſecatur varix & vacuato ſanguine curatur. Verum cum hæc cura difficilis ſit & ſæpè vlcera maligna relinquat, *Hier. Fabric.* ligatam venam non magnis inciſionibus, ſed punctionibus exiguis ſecat. Tandem medic. apponit ex bol. arm. ſang. drac. maſt. cum tragac. in vino granat. vel omphacio macerat. in candelæ formam formatum, quam ſecundum longitudinem varici apponit, ſupra med. arundinem excauatam, quæ med. contineat, ſic enim contabeſcit varix. Si vlcus ſit conjunctum, exſcindendus eſt varix.

VARIOLÆ. Morbilli.

VENENVM perpetuo eâ viâ educatur quâ corpus ſubiuit V. S. cathartica locum non habent ante tertium diem. Omnia vnctuoſa, vt ol. butyr. &c. conducunt: ſic ol. inunctam partem cauteria non exulcerabunt. Prima cura ſit, ſi per os fuerit aſſumptum, vt euacuetur vomitu procurato per pinguia additis alexipharmacis; ſi ad inteſtina deſcenderit, iidem ſcil. clyſteres pingues injiciantur, vel purgantia dentur ex alexipharm. ſcorſon. citr. acetoſ. agaric. aloë: tandem ſpecifica dentur. Extra ad pulſantes arterias illinitur ol. Carauitæ ſæpius probatum, in quo baſis eſt hyperic. & ſcorpiones. abſcondatur in cadauere calente. ſudorif. Lac in cibo. Si extra ſit communicatum, curetur adinſtar ſeqq. Sic ſi cantharides, ſublimatum vel tale quid ſumptum ſit, inject. potus, decocta, balnea.

Topica & interna omnia ſint refriger. & humectantia.

SI morſus fiat à cane rabido, vulnus ante diem 40 non claudatur, ſed quoties ad cicatricem feſtinat, vitis aut ficulneo cinere apertum ſeruetur. Primò omnium arcta ligatura ſupra vulnus injiciatur, ne venenum latius ſerpat: Secundò enocetur: quare ſanguis effluat largius, vulnus ſcarif. & plagis amplificetur: cucurbit: vulneri imponantur; item alia attrahentia, quibus ſemper adde theriac. ſuc. hyperic. &c. vt fimus columb. vrina, muria; ſanguis anatis, aq. vit. vi-

num,acetum,ſal,theriac. antiquiſſima,ſinapi: lauetur cum frictione validiſſima: allium, cæpe, porrum, ruta, ſcord. Volatilia diſſecta calida: ſed nihil æque prodeſt ac cauterium actuale, modo non altius venenum in corpus ſubierit: eſchara ſcarif. profund. tollatur non vnctuoſis; quia tranſpirationem impediunt: *Fab. obſ.* 87. *Cent.* 1. Excellit omnia remedia theriaca antiq. in aq. vitæ ſoluta. *Par.* quo fortiter lauetur pars & impoſita maneant eo imbuta lintea quibus ſuperpone attrahentia. oxalis, lapat. acut. tritum impoſitum, ſuccus, decoctum, prodeſt. His vtere donec dolor & color varius ceſſet & pus laudabile reddatur. 3. Specifica item refrig. intus danda pro re nata. Inſtar omnium eſt *Galeno* cineris cancror. fluuiat. cochl. 2. cum cochl. vno pulv. rad. gentianæ & vino meraco. Cauteria poſt 3 vel 7. diem locum non habent. Vtiliſſimè in loco affecto fonticulus excitatur.

Si ad interiora penetrauerit, fortiter purgandum per elleborum, etiam antimon. ſecundum *Paraum*. Omnes pulſus quibuſvis 6 horis illinantur ol caravitæ, quod ol. *M ducis Hetruriæ* vocant, vel ol. ſciorpionis *Matthioli*. *Plinius* ſupra omnia rad. cynorrhodi laudat: allium comedatur: ſudorifera vtiliſſim. Viſcum querc. lign. efficaciſſimum ſumptum & applicatum. Si rabies immineat, ſinapiſmi brachiis femoribus applicentur, antidota dupla doſi dentur etiam invitis. Somnus eſt fugiendus vſque dum veneni vires

ſint fractæ, ad ſatietatem edat. Qui ad hydrophobiam perueneruns, deſperati ſunt, niſi ſeipſos in ſpeculo agnoſcant. Canis rabidus conſpectâ aquâ horret eam, reliqui canes fugiunt, capti ei blandiuntur; panem ſanie vulneris imbutum ſi canis famelicus edere recuſet & odorari, canis rabidus fuit.

VENEREA lues. Lues venerea.

VENTRICVLI ardor. Ardor ventriculi.

VENTRICVLI dolor fit 1. Vel à flatu illius tunicas diuellente, vnde etiam colica ventriculi nominatur. Vel 2. A bile producitur, partes acrimoniâ ſuâ vellicante. Vel 3. Ab inflammatione, abſceſſu & vlcere.

CVRATIO. Primæ ſpeciei conueniunt diſcutientia, & flatulentam illam materiam euacuantia, tùm etiam pituitam, à quo flatus concitatur. Incipiendum à clyſtere emolliente & laxante cui ſuccedat carminans diſcutiens. Si adſit nauſea, excitabitur vomitus blandiori vomitorio, aut catharticum præbeatur pituitam euacuans: purgato corpore exhibeatur ol. amygd. recenter extractum cum vino albo mixtum: ſi ab inflammatione, abſceſſu aut vlcere, remedijs alibi indigitatis oppugnabitur.

VENTRICVLI imbecillitas. Ventriculus alijs coquus, alijs promus condus appellatur. Tale enim eſt vniuerſum corpus, qualis ventriculus. Imbecillitas ventriculi ad principalem eius actionem oblæ-

ſam imprimis refertur; eamque non ſoli infirmatam vt verbum ſonat, ſed abolitam quoque & corruptàm. 1. Ablata χύλωσι *apepſia* propriè nominatur, Latinè *cruditas indigeſtio*, quando cibi in ventriculo morantur integri ac illibati. 2. Imbecilla chylosis, *bradupepſia*, ſeu tarda prauaque coction nominatur, quando cibi manent in ventriculo ſemimutati, fatiſcente ventriculo in medio conatu. 3. Deprauata chyloſis, *duspepſia* dicitur ſeu difficilis concoctio, quando cibi induunt qualitatem alieniſſimam atque inemendabilem propter viam à corruptione irremeabilem.

Cavsa. Aufert minuitque coctionem *primò* intemperies ventriculi frigida ſeu poſitiua ſeu priuatiua. Item nimia membranarum eius tenuitas ob ingentem ac ſæpè iteratam à cumulata ciborum ingurgitatione diſtentionem: *ſecundò* quæ calorem à corde influentem vel repercutiunt vel diſſolvunt amouentue à ventriculo. *Hippocrat. Aphor. 15. lib. 1. & Aphor. 18. ejuſd. l.* venus, dolor, ira, mœror, exercitationes à cibo quibus non ſolum calor ad exteriora diffunditur; ſed chylus rugis ac inelaboratus ad inteſtina præcipitatur; balnea, ſtudia: *Celſus lib. 1. cap. 2.* vigiliæ immodicæ; ſomnus ſtatim à paſtu, commodus quidem ad hæmatoſin, ſed chyloſi aduerſus; *denique* viſcerum circumſtantium, imprimis jecoris, frigiditas. Omenti quoque per vulnus egreſſi, hincque putrefacti amputatio, chyloſin deteriorem

deteriorem reddit. Aſſerunt Chymici aboleri vel minui chyloſin inopia cujuſdam fermenti & acoris in ventriculo; idque probare videntur experientiâ, quâ conſtare perhibent cœliacos fluxus, alijs cæteroquin præſidijs inſuperabilem, hauſto aceto repreſſos eſſe, propter reparatam ventris aciditatem, quæ deperdita fuerat. Quæ tamen opinio manifeſtâ laborat falſitate. Vide *Cl. Menjotium in diſſert. Pathol.* Praua coctio gemina eſt, *vſtio* & *putrefactio.*

Sign. *vſtionem* ciborum notant ſitis, linguæ ariditas, ſapor oris vel amarus, vel carnes adipeſve inaſſatas referens. *Apepſia.* Vide apepſiam. *Bradupepſiam* eadem affectantur ſigna, verum remiſſiora. *Duſpepſia* demum internoſcitur acidis ac nidoroſis ructibus, crepituum & anhelitus maleolentiâ, à borborygmis, nauſea, cibi faſtidio, ventris mordicatione, ſiti, ſomno leui ac turbulento, febre ephemerâ, vrinis fœtentibus, ac præſertim alui dejectione olidâ & aquoſâ.

Progn. apepſia grauior duſpepſiâ, reſpectu actionis læſæ. Sed reſpectu materiæ duſpepſia magis damnatur. Cibi tanto malignius corrumpuntur, quanto præſtantiores ſunt. Ex *Hipp.* Nidoroſa cruditas cum aluo lubrica minus nocua eſt; cum aluo adſtricta moleſtior: cum febres inde ſuccendantur ex facili. Cruditas aſſidua omni ſtudio emendanda & vitanda, cum mater ferè ſit omnium ægritudinum materialium, hydropis, &c.

CVRATIO. Remouenda cauſa procatarctica coctionis obtuibatrix & interpellatrix. Venæ ſectio jecorariæ fiat, ſi plethora adſit, aut dolor concurrat multum moleſtus aut repentinus, materiam in ventriculo morantem medicamento vomitum leniter excitante educere oportet. fol. aſari in vino albo infuſi cum oxymelite ſimplici. Humores peccantes naturæ obedientes reddendi. Danda potius actu frigida aut calida quam tepida. Humores concocti purgante medicamento è corpore educendi. Hinc quæ ventriculum roborare poſſunt offerenda, de quibus conſulentur Practici. Plurimum autem juvat, tam in præſeruatione, quam in curatione hujus mali, vt alimentum non offeratur, antequam aſſumptum digeſtum ſit. Si ob imbecillitatem à morbo relictam, vt ſæpenumero poſt longas ægritudines accidit, cautè prouidendum, & tantum ſolummodò alimenti offerendum, quantum ſtomachus conficere poteſt, vt periculum recidiuæ euitetur. Si ab intemperie ſicca humectantibus, lacte, carnium juſculis, balneis, ſimilibuſque emendetur; cauendum interim à nimium humectant. ne virtus ſtomachi diſſoluatur.

VENTRICVLI inflammatio. Inflammatio ventriculi.

VENTRICVLI inflatio. Inflatio ventriculi.

VENTRICVLI intemperies frigida. Intemperies frigida ventriculi.

VENTRICVLI vlcus. Vlcus ventriculi.

VENTRIS conſtipatio. Alvus ſuppreſſa.

VENTRIS tormina infantium. Infantium ventris tormina.

VERMES infantium. Infantium lumbrici.

VERMES. Pediculos necat lotio è rebus amaris. Subucula croco infecta & aliquandiu geſtata. mire lotio ex aq lauendulæ. cyrones tollit panis hordeac. & chartæ ana combuſtæ, adipe vrſ. exceptæ.

Lumbrici trium generum ſunt, vel *teretes*, vel *aſcarides* vel *lati*. Hi vel cucurbitini vel minus cucurbitini. Mater pituita, pater ſpiritus naturalis, vterus, inteſtina.

Signa teretium ſunt dolor & punctiones graues, *latorum* dolor obſcurus, reliqua ſigna communia ſunt. Venter torminoſus, tumidus ac durus, nauſea, appetitus prauus, oris fœtor, dentium ſtridor, terrores in ſomno, tuſſicula frequens, naſi frictio, anxietas cordis, corporis denique extabeſcentia.

CVRANTVR ejectione vermium, & conſumptione pituitæ, ex qua naſcuntur. Ejiciuntur & necantur primo vt corallinâ ad ʒ j. in pulu. ſem. tanacet. rad. primul. veris, abſinth. marrub. ſem. citri. angel. amygd. amar. puluis lumbricorum ſuſpectus eſt *Tabernæmontano*. aq. decoct. gram. CC. raſ. ebor. ſucc. limon. plantag. portul.

endiu. aceto. Infantibus datur aq. gramin. ℥j. cum ſir. acet. citri. vel grana aliquot ſalis ori immittuntur. ſpir. vitrioli. Elixir proprietatis. *P. Borellus obſ.* 90. pro ſecreto habet cortic. arantiorum ad drachmam vnam per tres vices in vino exhibitam. *Lati* validiora requirunt vt nuces jugl. copioſas imprimis rad. filicis, cujus pulu. infanti datur ad ʒ ß, natu majoribus ʒ j. ʒ ij. Theriac. ſuc. limon. ſoluta. hiera. Miſceri autem hic dulcia debent, ne auerſentur ea lumbrici, & ſimul infra dulcia, vt eo proliciantur, injicienda. Necati educantur præſertim per diaturb. cum rhabarb. in rotul. hier. picr. pilulas Ruffi. Sebeſten decocto, ſir. perſicor. aloë, agaric. Decoctum ſcordij, pulu. & aq. Galeg. lumbrici terræ bene loti & exſiccat ad ℈j. *Cl. Lindano* ſequens pulu. ex freq. vſu fuit. ℞. ſem. corallinæ, ſcordij ſiccati ana ʒ iß, Mechoacannæ, ℈ij. cornu cerui. Rhabarb. ana ℈ iv. diagrid. ſulph. papau. ℈j. Miſce fiat puluis doſis. ʒ j. ſpecifica alia habet *Hartmannus* eaque egregia *in ſua praxi Chymiatrica.*

Aſcarides ſuppoſitoriis tolluntur. *For.* ventrem ſeq. inunxit ♃. ol. ouor. lilior. fell. bubul. ſuc. cæp. aſſat. butyr. recen. ana ʒ ij. m. exhibuit ſeq. ♃ aloës ʒ ß corall. rubri vel diatragac. frig. g̃. X. cum aq. ſcabioſ. f. pil. 3. ne aloë calorem excitet, ſuperſorbeat cochlear ſir. acetoſ. citri. Exhibuit puero trimo plus quam ℈j CC: vſti. quæ extra applicantur vt fel. &c, non ventriculo

apponantur. *Heurn.* ſeq. pro pueris ♃ ſir. de cichor. cum rhabarb. ana ʒ ij. ad ℥ ß. aq. gram. ℥ j. pro vna alternis diebus. *For.* curauit puerum per annum miſerè afflictum decoct. abſinth. & centaur. min. alij exhibuit ſucci granat. cochl. vnum ol. oliu. coch. dimid. M. arcanum eſt Reginæ Galliæ. Idem ſeq. pro vna puerperæ deliræ febricitanti dedit ♃. CC. vſt. ʒ ß. ſem. Zedoar. portul. ana ℈ ß. m. pro pueris CC vſtum paſſulis enucleatis includatur. Ad *aſcarides* facit experimentum *Actij*, ſuppoſitorium ſc. formatum è carne veteri ſalitâ, pinguedine deraſâ.

VERMES in dorſo, *maſclous* dicti. Per totum ferè corpus latent hi vermiculi, capite nigro, magnum excitantes pruritum.

CVRATIO, auellendi inſtrumentis chirurgicis, vel ſem. hioſciani, ſuffumigatione in parte pruriente. *P. Borellus ob.* 80.

VERMICVLI, capillos decurtantes Pili.

VERRVCA, *clauus*, *condyloma*, cum ſc. ruga cutis indureſcit. *Thymus* ſcil condyloma cum anguſta baſi & ſuperficie ampla, colore ſubrubro, thymi fl. referens. *Ficus*, *ſycoſis*, eſt thymus magnus. *Criſta* è præpoſtera venere, ſæpè ſunt malignæ.

CAVSA. Putatur eſſe humor pituit. melanch. *Plater.* cenſet eſſe hum. alimentarium cutis & cuticulæ.

Progn. Tædio potius quam dolore mo-

leſtæ, interim contagioſæ ſæpè ſunt verrucæ.

CVRATIO conſiſtit in victus ratione huic affectui congrua, venæ ad revulſionem ſectione, ſi ſanguis peccat & adſit plethorá. Alvus non eſt cienda vehementioribus medicamentis, ne in partem affectam recrementa ducantur. Pro topicis initio valent ol. roſ. vel myr. vel cyd. cum oui albumine, aut cydonia cum aceto & aqua cocta, oleo roſ. mixta & in form. cataplaſm. admota; cui addere licet cort. granator. & gallas virid. coctas in aq. & vino rubro. *Fallopius* commendat fol. vel ſucc. ſalicis fol., portulac. tritam ſuo ſucco madentem. Item fol. & fl. calendulæ. ſcrofulariam. rad. ari. cyclam. chelidon. rec. Nigella cum vrina, liquor qui è fl. verbaſc. inſolatis ſponte effluit in vitro. Cichor. verruc. ſuccus è dente leonis promanans. fortiora ſunt lac Tithym. exſcinduntur vel vinculo, vel cauterio, vel ferro. *Schreckv.* ♃. ciner. fol. jugl. comb. allium & ſevum M. & lunâ decreſcente applica. alij ſtercus gallinarum, alij liq. teſtud. lign. querc. ard. applicant. *P. Borellus obſeru. 46 Cent. 2.* aquam communem, in qua ſal armoniacum ſolutum ſit, ſtupendæ eſſe efficaciæ inquit ad extirpandas verrucas. *Idem* telæ aranearum admotæ & accenſæ verrucas radicitus auellere affirmat.

VERTEBRARVM luxatio. Luxaio vertebrarum.

VERTIGO eſt cum omnia in gyrum agi videntur. *Scotoma* eſt cum præterea tenebricoſa ſit viſio. Cur proſpicientes ex alto vertigine corripiantur, cauſa naturalis eſt, quod ex rei metuendæ inſpectione ſp. diffundantur, à terrore vero introtrahantur, vnde motus contrarius. læditur primariò ſenſus communis & imaginatio.

CAVSA vertig. eſt circulatio ſpirituum animalium à vapore tenui; *Scotoma* à craſſo. Hæret cauſa antecedens vel in cerebro & ejus affecti ſunt indicia, vel in epate, liene, vtero, hypochondriis & affectorum ſunt ſigna, vel à cauſâ externâ.

Progn. Quibus in vertigine viridis aut purpureus color obſeruatur, ad epileptiam; quibus ater, ad apoplexiam; quibus rubens ad maniam magis proni cenſentur.

CVRATIO. In paroxyſmo quieſcat & ſi à parte inferiore cauſa adſcendat, reuellendum per frictiones. facies vino aſpergenda. glandes, clyſteres indantur. odoramenta naribus objicienda cal. vel frig. nares fricentur ol. ſuccin. &c. temporibus affricetur aq. roriſm. fronti ſerpillum, palatum theriacâ inungitur. V. S. etiam ſed cautè conceditur. *Senn.* Si apoplexia ſit in metu, ad præſeru. valet ſem. carvi maceratum in vino & poſtea ſiccatum, ſi quotidie cochlear dimidium diu maſticetur ſub horam decubitus, tandemque deglutiatur.

Extra paroxyſmum V. ſecetur, vt cephalica. Curatur vt cephalalgia generalibus,

top c.s. Commendatur auricula viſi. Scorſoneræ aq. vel extractum. Bombyx ſiccatus vertici inſpergitur. ♃. ſterc. pauonis maſculi, ſi mas, fæminæ ſi fæm. laboret, ʒ j. infundantur per noctem in vino albo. traijciatur per linteum. exhibe vertiginoſo à nouilunio ad plenilunium. Si ab alia parte per conſenſum fiat, humor præparatus vacuandus, vapor intercipiendus, reuellendus, diſcutiendus, roborandum. Reliqua remedia vide tit. *Epilepſia*, cum enim vertiginis &c. epilepſiæ eædem ferè ſint cauſæ, eadem vtrique affectui conuenient medicamenta.

VESICÆ calculus. Calculus veſicæ.

VESICÆ paralyſis. Paralyſis veſicæ.

VESICÆ vlcus. Vlcus veſicæ.

VIGILIÆ infantium. Infantium vigiliæ.

VIRIVM imbecillitas. Imbecillitas virium.

VLCVS eſt ſolutio continui à re exedente cum partium quarundam ablatione. differunt forma: aliud circulare eſt, &c. ſubjecto, cauſâ.

Diagn. Cauſa ſuis ſignis dignoſcitur. Cum ſanies cruda, tenuis, copioſa effluit cum dolore, pruritu, principium eſt. in incrementio melius fit pus & parcius, &c. reliqua ſi imminuantur, declinatio eſt.

Progn. Pus album ſeu potius cinereum, lene, æquale, bonum. Vid. *Aph.* 45. 4 *ſ.* 6. *Aph.* 65. 67. 2. 21. *ſ.* 7.

CVRATIO conſtat quatuor indicationibus, vacuatione, mundificatione, exſiccatione & cicatriſatione. Humor vacuandus per generalia. applicanda digeſtiua. tutius tamen etiam in principio detergentia miſcentur digeſtiuis inæqualiter vt tereb. ſuc. apij cum vitell. ou. ol. roſ. croc. Pars affecta obſeruanda vt in phlegmone. Si nimium detergatur vlcus, fit aridum, caro conſumitur, labia rubent, mordicatio ſentitur. Si ſiccius fiat, color adſit bonus, ex vlcere nec ſanies effluat nec pus, ſarcoticis vtendum. quo purius euadit vlcus, eo mitius detergendum. Cicatrix pulu. vel empl. epuloticis inducitur, non vero ſub formâ humidâ. *P. Borellus obſ.* XIV. *pag.* 22. ſeq. emplaſtra ad vlcera multa & magna valde commendat. ℞. maſtich. ℥j. therebint. venet. ℥iij. ceræ flauæ. ℥IV. M. fiat Emplaſtr. vel ℞. beton. agrimon. verbenæ, & pimpinellæ ana. M. j. ceræ, thereb. reſinæ. ana. ℔j. Maſtiches ℈j. vini albi opt. lib. iij. coque ad conſumptionem tertiæ partis & cola, fiatque ſ. a. emplaſtrum.

Si intemperies e. g. ſicca adſit, neglecto tamdiu vlcere ſiccitas curetur commodiſſimè per fotum hydrælei tep. & mollientibus. Si intemperies ſit cum materia, quod è tumore, dolore & copia excrementorum ſcitur, materia ante omnia vacuanda, partes roborandæ, humor reuellendus, intercipiendus, repellendus. repellunt optimè fonticuli in parte oppoſita excitati. Imò abſ-

que his ſæpè vlcera non curantur, & antiqua vlcera claudi non poſſunt, niſi in oppoſito fiat fonticulus. Ori vlceris imponantur ſarcotica, citra tamen mordicationem, fortiora quam alias. ambitus repellentibus abluatur, vel reſoluente cataplaſmate. ſæpius varianda medicamenta. *Guido* per laminam plumbeam cicatricem inducit.

Si ſordidum ſit, ſordes copioſæ viſcidæ apparent. Si putridum & quidem à medic. debiliori, fœtor adeſt & vlcus albidum apparet. Si exedens, pruritus, dolor adeſt & quotidie augeſcit. *Curatur* per generalia & topica detergentia vt ſp. vini, &c.

Excreſcentia carnea in vlceribus fit vel à ſanguine nimio, vel quod ſarcotica non ſatis exſiccantia ſint adhibita. Si prius, proba eſt caro; ſi poſterius, laxa & ſpongioſa. Si prius, curatur inediâ, &c. poſterius magis ſiccantibus vt epuloticis & ſepticis. ſine dolore vtilis eſt aqua viridis ſæpè à *Senn.* decantata: vt ♃. aluminis crudi. virid. æris ana ℥ ij coq. in vini ℥ x v i i i. ad quartæ part. conſumpt. Colatur. deinde ♃. Camphoræ ʒ j. ſolu. in ſp. vini ℥ j. & prioribus adde.

Si vlcus ſit cum ambitu duro, quæ durities non cedat mollientibus, commodiſſimè caro dura & liuida ad carnem viuam vſque exſcinditur: vel ſcarif. fieri poteſt & adhiberi fortia detergentia.

Si vlcus ſit cum tumore, non ſolum cuticulam ſed & carnem exedens, Phagedæna dicitur. fit ab humore acri, non tam tenui ac

in herpete, nec tam craſſo vt in cancro. *Curatur* vt vlcus cum tum. intemp. vlcus illud peſſimè ter. vel 4. de die obligatur, niſi fiat ob dolorem ſummum.

Sit vlcus in interiore crure paulo ſupra malleolum, dolore magno excrucians, cavum, putridum, cum oſſis carie conjunctum, circulare, labris calloſis & tumentibus, inflammatione & varicibus cinctum: Id ſi curandum proponatur, præmiſſis generalibus, omnium primo dolorem ſedabis ſublatâ ejus causâ per malactica, refriger. narcotica. Sic ſedato dolore cum inflamm. caries eluatur. Interim obiter vlceri figuram angularem induces, calloſam duritiem exſcindes, putredinem corriges, oſſium deſquammationi conſules, purgatum vlcus carne implebis & cicatrice obduces. *Par. Quercet.* ad miraculum laudat Sacch. Saturni. potiones vulnerariæ.

VLCVS Oculi viſu deprehenditur & ſi in cornea ſubſiſtat, præceſſit puſtula alba, vlcuſculum, cicatrix fit alba: ſi in adnata, rubra. Curatur generalibus, reuellentibus, intercipientibus tempori admotis, anodynis, detergentibus, vt ſacch.mel.croc. myrrh. thure: aq. è fragor. tr. part.& ſacch.vna deſtill. cum per octiduum in B.digeſta fuerint, ruta, marrub. aq. euphrag. infuſio Sarcocoll.aloes,&c. in linteo ligar.& expreſſorum. ℞. thur. maſtich. ana ℈j. myrrh. aloes ſicc. ana ʒ ß. tut. præp. ʒ j. ſarcocoll. nutrit. ʒ ß. pulueriſ. excipiantur oui alb. & ſucc. cydon,

f. troch. ſoluendi in aq. fœn. viſum reſtaurantia interna dentur vt ♃. Conſeru. euphrag. ℥iß betonic. roriſm. ana ℥j. rad. enul. condit. ʒij fœnic. cond. ℥ß. extract. ſem. rut. ℈ß eſſent. extract. vel ſp. rad. valerian. ℈ß. ſiler. montan. ʒj. ſal. rut. verben. ana ℈ß cum ſir. de beton. vel ſtœchad. f. el. ſumat cubitum iturus. Sal è pulu. euphrag. cibis inſpergatur. Per nares quendam vidiſſe ob malè curatum vlcus narrat *Mon. ep.* 75. Vitriol. paucum in multa aq. roſ. ſolutum eſt inſtar omnium detergentium. *For.* præmiſſo lenitiuo purgat è fœn. euph. fol. ſen. pil. luc. ad ʒj V. S. cucurb. ſcarif. fotu è malu. m. ij. fl. roſ. rub. ʒ jß ſem. cidon. ʒ jß hord. mund. p. j. coq. in ℥x aq. ſ. adde aq. malu. roſ. ana ℥ß foue bis in die. Collyr. ſeq. inſtillauit ♃. troch. coll. alb. Rhaſ. ſ. opjo ℈ij. aq. roſ. ℥ij. m. inſtilletur. ſuper inducatur linteum duplex ſup. fotu imbutum. poſtea fotui infuſum fuit ſem. fœnigr. exactiſſ. loti ʒ ijß cidon. ʒ j. in nodulo. poſt addita eſt collyrio aq. euphrag. ℥ß. poſtea eidem collyrio parum ſarcocoll. nutrit. in lacte muliebri : mox & aliquid thuris, croci cum muc. ſem. fœnigr. Initio in latere oppoſito dormiat æger, dum pus erumpit in affecto. *Venatius* ob malè curatum oculi vlcus Paduâ excedere coactus fuit.

VLCVS carunculæ lacrimalis ſeu ægilops. *For.* ob periculum non libenter ſuſcipit ejus curationem. Si exulcerata nondum fuerit, poſt generalia repellentibus opus eſt; poſt

poſt adde diſcutientia vt nuc. rancidam. Si ſuppuretur, maturè aperiatur, detergeatur. Æs virid. per ſe ſecretum. Si ſit cum carie oſſis, cauterio opus eſt. *Fab.* ſetonibus eas curauit.

VLCVS auris. *Signa* ſunt dolor, ardor, punctio grauis in aure, ſanies: hæc aliquando à cerebro inflammato excernitur quod facilè ſcitur. aliquando, vt in pueris, à cerebri impuritate abſque apoſtemate in venis cerebri & aurium viis ſanies generatur & dolor non adeſt & pus ſemel exhauſtum, denuo coaceruatur.

Cvratvr per generalia. Topica detergentia vt ſuc. betæ marrub. ol. amygd. amar ſuc. cæpar. cum rhodomelit. ſeu mell. roſ. inungitur latus vng. alabaſtr. ſuc. ari, bryon. pus exiens lanâ eſt amovendum, aq. mulsâ, poſt vino, tandem oxymelite ſpecillum lanâ involvitur. Dolor tollitur particulâ thuris infusâ in lacte donec diſſolvatur, guttatim immiſsâ. Si adſit plethora, necdum ex vlcere fluat ſanies, vrgente dolore V. S. conuenit. *Gal.* ad antiqua vlcera vtitur ferri ſcoria pulu. cum aceto trita & ſepties ſiccata, tandem cum aceto ad mellis conſiſtentiam cocta: pus pyulco eliciatur, ni ſponte erumpat.

VLCVS narium, ſi recens ſit nec fœteat, facilè curatur. Si antiquum & fœtidum valdè, ozæna vocatur, quæ ſuſpicionem cancri ſæpè facit, difficillimè curatur, cruſtas habet,

CVRATIO. Præmiſſis generalibus etiam decocto Guajaci & potione vulnerariâ: topica ſint adſtringentia & diſcutientia mixta. Caput quovis modo ſiccandum. Primo omnium cruſta remoueatur per vaporem aq. tepidæ, adipe, butyro loto cum aq. roſ. cruſtæ ſternuratione ejiciuntur. poſtea convenit omphac. cum melle, ſuc. marrub. calaminth. ſuc. mali punici in vaſe æneo coctus, myrrh. alum. *Rondel.* Ozænas curauit, quas nec Galli nec Itali curare poterant, candelarum è cera rubra accenſarum fumo naribus loco anguſto excepto. Naſturtij ſuc. cum alum. commendat *Celſus.* Calaminthæ ſuc. vel pulu. *Gal.* Quidam ſeq. laudant.

℞ roſ. rub myrtill. cal. arom. angelic. gentian. mac. Caryophyll. ana ʒ ß. camph. ambr ana ℥. jv. moſch. ℥.6. f. pulu. Si fruſtra, ſal. ammon. cum aceto.

VLCVS Ventriculi Curatur generalibus vt V. S. lenitiuis. Vomitus exitialis. eſculentis lenibus. detergit mel. crudum: cum glutinandum, addatur tragacant. cum decoct. adſtring. ſine acrimonia. Cibus ſit liquidus. decoct. ficuum dactyl. prun. paſſul. lact. vitell. ou. potus hydromel. potio vulneraria.

VLCVS veſicæ etiam à cantharidibus fit. *Senn.* tamen, licet centies omnibus partibus applicauerit, nunquam id obſeruauit.

Signa ſunt dolor in pube quoties mingit æger; pus; ſanguis; teneſmus; vrinæ diff. priapiſmus; pus magis eſt tenax & viſco-

ſum quam pus veſicæ.

Curatur temperatione humorum, per refrig. & humect. poſt detergendum per interna & injectiones: imprimis vtiles ſunt trochiſc. Gordon. q. vide. conſeru. roſ. bol. arm. lac pro glutinat. potus vuln.

VLCVS renum. Vrina ſine impedimento redditur, pus vrinæ eſt permixtum, minus fœtet. vide *Aph.* 76. 77. 81. *ſ.* 4. Curatur vt vlcus veſicæ. Serum lactis. f. emulſio cum ſem. 4. frig. lac. Si pus parcius exeat, glutina. por. vulneraria.

VMBILICALIS hernia. Hernia vmbilicalis.

VMBILICI hernia aquoſa. Hernia aquoſa vmbilici.

VMBILICI hernia carnoſa. Hernia carnoſa vmbilici.

VNGVLA. Oculi vitia.

VOCIS priuatio. Ἀφωνία.

CAVSA 1. Paralyſis neruorum dorſalium muſculis intercoſtalibus inſertorum. Sic apud *Gal. l. de locis aff.* 6. puer in dorſi principium prolapſus obmutuit. 2. Fractura vel luxatio coſtarum, quia muſculi interpoſiti ceſſant ab officio. 3. Eorum muſculorum vel etiam thoracis vulnera profundiora. 4. Reſolutio neruorum ceruicalium, quia hi nerui ad ſeptum tranſuerſum deferuntur. 5. Vapores infernè ſurſum obrepentes & comprimentes membra ſpirabilia. 6. Aër affatim ac violenter è pulmone propulſus & rimulam laryngis nimiopere recludens;

ſic tuſſis atque etiam riſus apud *Hipp.* 6. *epid.* 7. vocem abrumpit. 7. Laryngis anguſtia vt in angina, & reſolutio neruorum recurrentium in laryngis muſculis implantatorum. 8. Nimius ſubituſque ſpirituum excurſus vt in prægrandi iracundia, aut effuſo gaudio, vel cumulatus eorum retroceſſus, vt in mœrore, timore grauiſſimis.

Progn. Apud *Hipp.* vocis tarditas epilepſiam vel apoplexiam portendit. Aphonia conuulſiua lethalis eſt cum ingenti dolore: paralytica verò indolenter affligit. Formidabilior eſt quæ à neruorum recurrentium, quam quæ a dorſalium inualetudine progignitur.

VOLVVLVS. Ileus.

VOMICA pulmonum: quando pulmo in ſe concipit abſceſſum, dicitur & ſuppuratum, cum ſanguis è vaſis effuſus in viſcus ſuppuratur. *Fit* vel à ruptione vel à dilatatione oſculorum.

CVRATIO conſiſtit in eradicatione puris concepti, exterſione vlceris facti & conſolidatione vlceris exterſi. Inter cætera laudatur decoctum braſſicæ capitatæ rubræ, cum tantillo ſacchari, quod pus per vrinas educit. Vel decoctum chinæ cum antimon. diaphoretico. Reliqua vide in curatione phthiſios, vomica enim eſt initium phthiſios.

VOMITIO ſanguinis, plerumque vitio obſtructi lienis accidit, imprimis ſi quod ejicitur, nigrum & grumoſum eſt;

ſi ſimul hoc acre & feruidum, non grumoſum ſed tenue, deſperata res eſt.

VOMITVS eſt aſperitas ventriculi refertur ad morbos ſuperficiei. *Cauſa* eſt humor quomodocunque acer. *Fit* 1. interdum ventriculo illæſo, ſed per ſympathiam aliarum partium affecto, vt in colico, nephritico dolore, vteri ſtrangulatu, hepatis, lienis & cerebri inflammatione. 2. *Fit* vitio ventriculi, ab humorum bilioſorum, pituitoſorum & melanchol. qualitate aut quantitate ſtimulati.

CVRATIO. Si per conſenſum, illius 1. à quo oritur, morbi ratio habenda. 2. Humores ventriculum ſtimulantes vomitorijs excludendi, cum ſecundum *Hippocr. vomitus vomitum curat*; ſi craſſi & glutinoſi, incidendi & abſtergendi. Si vomitorijs locus non eſt, clyſteribus frequentibus & catharticis blandis materia peccans excludenda, addito rhabarb. cum purgando adſtringat & ventriculum roboret. In vomitu bilioſo ſeq. pillulæ valdè probantur. ℞. aloës opt. aq. roſar. lotæ ℥ ij. rhabarb. pulu. & aq. borrag. irrorat. ℥ j. maſtiches, ſantali rubri, coralli præparat. ana ℈j. cum ſyr. roſar. ſolutiuo f. maſſa pill. doſis ℨ ß. vel ℨ j. alternis diebus donec vomitus ſedetur. In vomitu vehementiſſimo dentur laud. gr. iij. cum cochiar. min. ℈ijß. ſi reſtitet medicamentum, clyſtere acriori euacuandum. Spiritus vitrioli cum aq. plantag. ad moderatam aciditatem, vomitum cohibet, vt &

ſalis abſynthij ℈j. cum ſucci limon. cocl.-leari mixtus, remedium præſtantiſſimum. Si vires valde dejiciat, exhib. laudan. cum ſyr. de roſis ſiccis: & confeſtim applicetur cucurbitula ventriculo & cataplaſma ex fermento, pulu. abſynthij & cortic. arantior. ſubactis cum ſucco menthæ: vel componatur fotus ex decocto rad. biſtortæ, fol. plantag. portul. menthæ, ſummit rub. & ſalicis. Deinde inungatur. vng. ſequenti.

℞. Acaciæ, hypociſt. granor. ſumach. & myrtillor. ana ʒij. maſtiches, gran. Kermes, ana ʒj. ol. myrtini ℥ij. ceræ, q. ſ. f. vng.

Si valde vrgeat affectus, feb. ſymptomat. inducat, in corpore plethor. inſtituatur V.S. vt præcaueatur inflammatio. Sed cautè & parcâ manu detrahendus metu deject. virium. Conueniunt hoc caſu cucurbitulæ dorſo & vmbilico admotæ: frictiones & ligaturæ partium extremarum: fauces & collum obuoluantur linteis oxycrato imbutis vt hum. repellantur: Manus imbuantur in aq. frigidam: tandem ad narcotica veniendum quæ omnes euacuationes citiſſimè cohibet.

VOMITVS nimius itidem curatur reuellentibus, clyſter. ol. frict. & imprimis calefactione extremorum. Dentur adſtringentia ante cibum. Ventoſa ventriculi fundo applicetur. Topica, cruſta panis in aq. ment. & acet. roſ. infuſa, pulu. maſtich. aſperſa, toſta, opium.

VOMITVS ſanguinis fit plerumque à ruptione vel apertione venarum ad ventriculi fundum deſinentium. Ruptio venarum deplorata eſt citoque interficit. Apertio fit à ſanguinis tenuitate ac fetuore ob permixtionem multi ſeri acris & bilioſi. Prorumpit talis ſanguis magnâ copiâ in ventriculum, vel ab vtero, liene, aut hepate obſtructis & calidiori intemperie affectis.

Progn. Si ab vtero promanat, minus eſt periculum, facilè quippe ſoluitur ſuperueniente purgatione menſtruâ. Si à liene, periculum majus, ſæpè enim recurrit, facileque in hydropem degenerat. Si à jecore, maximum eſt periculum, tantâ enim copiâ ſæpenumero rejicitur, vt in ipſo vomitu æger moriatur.

CVRATIO peragitur remediis ſanguinem à ventriculo reuellentibus, ejuſdem intemperiem corrigentibus, & apertionem venarum conſolidantibus & conſtringentibus. V. S. confeſtim celebretur parcâ manu ſed repetitis vicibus, vt major fiat revulſio. Ex baſilicâ cubiti dextri, ſi à jecore; vel ſiniſtri, ſi à liene; vel ex vena malleoli, ſi ex menſium ſuppreſſione. Clyſteres detergentes injiciantur, frictiones & ligaturæ partium extremarum. Cucurbitulæ natibus, cruribus & lumbis; imò & hypochondriis applicantur: ſucci plantag. ℥iiij. actu frigidæ mane & ſero exhibitæ ad quodlibet ſanguinis profluvium præſtantiſſimum remedium, vt & ſuccus portulacæ & polyga-

Digitized by Google

ni cum ſaccharo ſumptus. Exterius verò inungatur regio ventriculi ol. roſar. & myrtino, lotis in aceto: & poſt inunctionem aſpergatur pulu. coralli, boli armeni, terræ ſigillatæ: aqua ferrata cum ſyrup. cydonior. & ſpiritus vitrioli pro potu. Iuſcula itidem cum aquâ ferratâ decocta.

VOX rauca. Raucitas.

VRINÆ ardor. Dyſuria.

VRINÆ difficultas. Dyſuria.

VRINÆ incontinentia. Mixtio inuoluntaria.

VSTA. Combuſta.

VTERI hydrops. Hydrops vteri.

VTERINVS furor. Furor vterinus.

VTERI procidentia. Procidentia vteri.

VTERI ſuffocatio. Suffocatio vteri.

VVEÆ procidentia. Oculi vitia.

VVLNVS eſt ſoluta vnitas in parte molli à re ſecante, in quo à pure nihil eroditur.

Progn. Plenilunio inflicta, item ſyncipiti, periculoſiora, quod hum. abundent & decubitus ſaniem detineat. Quod vulnus aliquando curatum eſt, id abſolutè lethale dici non debet, vel quod per Symptomata, quæ aliquando adſunt, interficit. Nec illa quæ diu non curantur & tandem in alium affectum lethalem tranſeunt vt vulnus pulm. in phthiſin. Illa ſunt lethalia abſolutè, quæ intra horas vel dies interimunt, nec vlla arte ſanari poſſunt. Inſanabilia verò illa ſunt,

quæ ſanari non poſſunt, æger tamen ad annos etiam ſupereſſe poteſt. Spiritus vel ſuffocantur ſubito vel diſſipantur. Vulnera ſpinalis medullæ lethalia. Vidit *Senn.* lanium, qui boves non percutiebat, ſed exiguo cultello, vbi caput vertebris conjungitur, in ſpin. medull. adegit feliciſſimè. Facilius curantur Vere. In vulneribus & dies Critici obſeruandi; quoſdam vigeſimo die, non ante, ſymptomata inuaſère. Circulare vulnus pejus. ſi febris ante 7. diem oriatur, à pure eſt nec ita terreat. Si poſt 7. à putredine eſt & periculoſa. Febris ab eryſipelate minus eſt terrifica. Frigus, Venus, ira, lætitia nimia, timor, lethalia. Lethales ſunt per linguam extuberantes puſtulæ ex acris ſaniei per palati foramen in linguam ſtillicidio & oppoſitæ partis convulſio.

CVRATIO 1. Extranea eximantur. 2. Diſtracta conjungantur. 3. Coaleſcant. 4. Partis robur ſeruetur. 5. Symptomata tollantur. Primo ergo ſanguis fluat liberaliter, pili abradantur, corpuſcula aliena vino elue; grumi eximendi, ſed non omnes primo apparatu, ſi metus ſit hæmorrhagiæ. Armorum particulæ eximantur niſi metus acerbi doloris vel hæmorrhagiæ obſtet: ſic enim ſatius eſt rem omnem naturæ per aliquot dies committere. Si ſpes nulla ſit, ægrum extracto telo victurum, non extrahat chirurgus, nec homicidij famam acquirat: quidam enim vt in vulnere cerebri, cordis, telo relicto per diem vi-

vunt, extracto ſtatim exſpirant. Vt extrahatur res aliena, æger eo ſitu relinquatur, quo erat cum vulneraretur. Extrahitur vel digitis vel roſtris cum vel ſine ſectione, vel ex oppoſito facta ſectione eò expellitur. *Fab obſ.* 88. *Cent.* 1. habet inſtrumenta quibus glandes ſine dolore eximuntur. Si feſtuca carni impacta eximi nequeat, med. eximitur è pice galb ſagap. ammon. reſ. pini, diptam. Cret. ariſt. rot. vel totum negotium naturæ committitur. Collocetur molliter, æqualiter quantum per dolorem licet, ea forma qua volumus permanere partem. Niſi vaſtum fuerit, non adhibeatur ſutura. Sutura per glutinum conueniens eſt: ſed ante 4. horas non firmiter adhæreſcit. *Senn.* hoc emplaſtro vtitur ♃ bol. arm. maſt. ſanguinis dr. thur. ana ℈j gum. tacamah. ʒij f. empl. pro glutino. *C. Magatus* non ſuit, ſed tam longa facit emplaſtra eaque plura & tenuia, vt vna parte adhærente, alteram quoque ſupra vulnus ad partem oppoſitam applicet: vtinam huic ſuturæ adſueſcerent chirurgi. Prima ſpecies ſuturæ interſciſſa vocatur. Turundæ med. deferunt & vulnera aperta ſervant. Si in fundo vulneris nervus ſit, eum turunda non attingat. *Fab. obj.* 76. vbi anguſtum eſt vulnus, turundas tenuiores ob flexilitatem non inſerendas eſſe ait. Ipſe filum argenteum turundâ obvoluit & digeſtiuo inungit. *obſ.* 83. & 84. maximè attendendum eſſe ait, an vulnus vnum ſit an reduplicatum, ita

vt extra vnum interius ſit bifidum. Poſt ſi pars carnoſa laboret, pus mouendum per digeſtiua ſeu ſuppurantia vt ol. roſ. vit. ov. tereb. reſ. abiet. far. trit. thus. &c. Si pars ſicca, mox ſarcotica applicantur neglectis illis; & quidem ſæpiſſ. mutanda medicam. & ſemper ſarcotica ſuppurantibus miſceantur Vbi pus bonum apparet ſarcoticis vtimur. *Cæſar Magatus & Septalius* raro detegendum vulnus cenſent, quod aer ambiens partis temperiem corrumpat, vnde puris copia & curæ difficultas 2. Turundas inutiles eſſe. Fluxio arcetur, ſi partis calor, dolor, humorum calor, tenuitas præcaueatur per V. S. Purgatio ſi requiratur, in principio detur: accedente febre tuta non eſt. Semper fiat è mitioribus.

VVLNVS neruorum.

Signa: dolor, actio læſa, ſanies. punctura periculoſiſſima: anguſtia enim vix ſubituris med. vix exituris ſaniebus patet. Symptomata ſi ante 7. non appareant, beneſperandum. medicamenta ſint temperatè cal. ſed ſicca. Non ſolum pars affecta ſed & princip. neruorum & tota pars reſpiciatur. Si vulnus non pateat ſatis; amplificetur. Topica dolorem mitigent & ſaniei exitum parent: dolorem hic ſedant ol. lumbr. far. fab. hord. lup. fl. chamæm. &c. cum lixivio vel oxymel. Fuge frig. hum. adſtringentia, ſaniei ſeu ſynouiæ. vt vocat *Crenfelius*, *daſz glid vvaſſer*, conueniunt ol. lumbr. rut. de caſt. de tereb, lacrim. abiet. euphorb. quod

quo vetuſtius eo debilius. Vnde ſi vulnus rubeat, &c. med. mitius impone, ol. hyper ſp. vini, gum. tacamah. carannæ. *Paræus* tali vulneri in *Carolo 9.* impoſuit empl. è baſilicone, quod ipſius agglutinationem remoraretur: ſimul diplomata lintea oxycrato imbuta toti brachio cum faſciâ expulſivâ ad humerum vſque impoſuit: ſecundo apparatu ol. tereb. cum aq. vitæ vulneri infudit: toti vero brachio emplaſtrum diachalciteos, in aceto & ol. roſ. diſſoluto impoſuit, cum faſciâ expulſivâ. (℞. ol. tereb. ℥j. aq. vit. ʒj. addi poteſt euphorb. parum vel ℞. tereb. ven. ℥j. ol. vet. ℥j. aq vit. parum) poſtea tumorem, dolorem, curarunt catapl. ℞. far. hord. & orob. ana. ℥j. fl chamæm. meli. ana p. ij. butyr. rec. ſ. ſal. ℥ß. lixiv. barbitonſ. q. ſ. his ſi dolor non ceſſiſſet, vel nervum totum reſcidiſſet vel ol. feruens affudiſſet, eoque imbuto linteo ſpatulæ extremo alligato ter aut quater fundum attigiſſet.

VVLNVS ligam. & articul. Cura eadem eſt quæ neruorum, niſi quod articuli majorem ſiccationem, adhuc majorem ligamenta deſiderent: vtile eſt Balſ. *Par.* ſi pulu. doſis intendatur. A frigore, aëre, diligenter cauendum. actu cal. imponantur. Si anticam humeri partem vulnus obſideat, alæ diploma craſſius ſubjiciendum & mitellâ brachium ſuſtentandum. Si carpus vel digiti, ſemiflexa ſit vola, pilâ aſſidue circumlatâ, Sic enim ſemper contrahi poterunt. Si

coxa,

coxa, os femoris, ne latum vnguem ab Iſchij cauitate dimoueatur, quod fit faſciis & decubitu in ſpinam. Cum cicatrix fit, moueatur, metu anchyloſeos. In vulnere articuli crus rectâ collocandum. Signa oſſis abſceſſuri ſunt. 1. Cum ſanies copioſior effluit. 2. Cum os aëri exponitur: id enim abſcedit. 3 Si coaleſcere non velit & caro mollior generetur.

VVLNVS ſclopicum vel à globis inflictum venenatum non eſt, nec ſemper contuſum.

Differt ab aliis non ſolum formâ & figurâ ſed etiam compoſitione. Ingreſſus horum contractior eſt, laxior verò exitus. Nulla adeſt hæmorrhagia, licet venæ ruptæ & apertæ ſint: ratio eſt quia ſanguis & ſpiritus, ictus violentiâ in interiora receſſerunt. Gangræna in hiſce quum oboritur, profunda ſemper eſt & occulta, raro in ſuperficie apparens.

Signum eſt pauca ſanguinis è vulnere eruptio. Statim enim intumeſcunt labra.

Progn. Difficulter curatur ob contus. & fig. circularem.

CVRATIO conſiſtit in cauſæ conjunctæ ablatione, & in proprij partis affectæ temperamenti reductione, quæ eadem propemodum remedia requirit, atque in partium ablatarum & deperditarum regeneratione. *Ioh. Vigier. in Chirurgia cap. 5.* Primò ſi neceſſe & poſſibile, vulnus amplificandum. Citiſſimè glans eximatur per inſtrumentum.

Fab. Cent. 1. *obſ.* 88. Poſt ſuppurandum per generalia, vt ol. è catellis, &c. Sed ſi pars ſit ſicca, plus terebint. & minus ol. ſumendum. Si putredo adſit, mercurius præcipitatus addatur vel ægypt. ol. ſem. lini, ol. cannab. ol. hyperic. vitell. oui. Setacea illa, quibus hinc inde tractis vulnus purgatur, vtilia non ſunt, cum idem per penicula fiat. Per initia ſemel de die obligetur: vbi pus fluere incipit, bis de die, etiam ter de die, poſtea bis, tandem denuo ſemel. Pus in hiſce vulneribus tardè funditur. Pot. vulnerariæ. Ad teſtul. eximendas ſeq. longo vſu probatum. ℞. Rad. ireos, flor. panac. cappar. ana ʒij. ariſtol. rot. man. thur. ana ʒj. cum melle roſ. & tereb. ana ℥ij. excip. Quidam deplorata hæc vulnera ſuppurante curauit è lardo liquefacto, oui vitello, terebint. & pauco croco. poſt ſuppurat. detergendum.

VVLNVS oculi. Primo repellens appone: omnia tepida: temporibus. Narcotica ſunt, pulmones vetuec. & omentum in lacte cocti & calidi appoſiti: lac mulieris virginem lactantis: ſanguis turtur. columbar. pullor. inciſâ ſub alis venâ. Si fruſtra, ad vehementiora veniendum. Detergentia ocularia ſunt: fella rajæ, lepor. perdic. in aq. euphrag. fœnic. ſacch. cand. crocus. Seq. ſarcoticum eſt, ℞. mucag. gum. oliban. arab. tragac. & ſarcocol. in aq. hord. extract. ana ʒij aloës ter lotæ in aq. roſ. ʒj ceruſ. vſt. & lotæ, tutiæ præp. ana ʒß. f. co-

lyr. Cicatrix inducitur aq. euphrag. ſacch. & tur. pp. Si fluxio ſiſti nequeat; ſeto adhibeatur. V. S vtiliſſima in principio.

VVLNVS Linguæ ſuturam non fert, ſed linctus fiant & dentur ſir. è roſ. ſic mel. roſ. col. &c. vel collutio. *For.* recipit vitellum oui crudum, bulliat parum vt ferè concreſcat. adde ℥j ſir. è roſ. ſicc. fiat litus. poſtea ♃. aq. plantag. caprifol. ana ℥jv ſir. è roſ. ſic. infuſ. roſ. ana ℥jß. f collutorium. ore verſet ſacch. roſ. ſir. cydon. *Paraus* ſuturam adhibet, dum miniſter linguam molli linteo tenet.

VVLNVS auris cataplaſmata grauia vnctuoſa non fert ſed glutinantia, ſicca: ſi ſutura ſit facienda acus cartilaginem non tangat: abit enim in gangrænam.

VVLNVS Thoracis ſi in capacitatem vſque penetrauerit, ſpiritus ore naribuſque obturatis per vulnus erumpit; æger vix ſpiritum ducit; cum ſpecillo exploratur. Æger eo ſtatu locetur quo erat cum vulnus acciperet. Sanguinem in capacitatem thoracis confluxiſſe cognoſcitur, ſi adſit febris, ſi pondus diaphragmatis & dyſpnæa vrgeat: ſi ſanguis eructetur. Si nihil in capacitatem thoracis confluxerit, citiſſimè conſolidandum metu fiſtulæ: ſi ſanguis in thorace hæreat diu per turundas apertum ſeruetur, idcirco ſi curandum ſuſceperis tale vulnus, haud primo apparatu id obturabis, ſed ad duos vel tres dies apertum tenebis. Cum

intereà animaduerteris ægrum nullo dolore, pondere, febre, hæmoptyſi tentari, detracto penicillo citiſſimè conſolida.

Si adſit febris, pondus, &c præter generalia ſanguis ſiſtatur per in & externa, etiam V. S. turundæ & omnia topica non ſint nimis longa, ne pulmones offendant: item ad diplomata filo alligentur, ne in thoracem excidant: capite ſint craſſiore: æger jaceat in parte affectâ. Sanguis è thorace expurgatur per injectionem à *Paræo* è decoct. hord. ℥vi. mell. roſ. ℥ij quam reclinato corpore ſpiritu expreſſo per vulnus æger reddat majori quantitate quam fuit injecta: idque tamdiu fiat donec ſanguinis thrombi ſint vacuati: nihil amari injiciatur. *Senn.* per pyulcum elicit. Si accepto vulnere ſanguis in pectore detineatur nec fluat è vulnere æger granum vnum moſchi ſub linguâ teneat: ſic enim effluet. Tubulus aureus, argenteus, plumbeus inſeri poteſt foraminibus multis pervius, alis munitus vel loris reuinctus, ſpongiâ magnâ vino & aq. vitæ imbutâ expreſsâ ad orificium inſtructus vt ſanies per eum vacuetur. Ad thromboſin ſolvendam melicratum injici poteſt, quod ex vna parte mellis & duabus aq. ad tertias coctis fit, ſolutum in aq. agrim. &c. tepidè interna expectorantia dentur.

VVLNVS pulmonis. *Signa* præter ſuperiora, ſpumantis ex ore ſanguinis cum tuſſi rejectio: è pectore rubens ſpumans ſanguis

ſine dolore effluens: ceruicis venæ turgidæ ſunt. Sed cum caro pulmonum vulnerata eſt, tuſſis non adeſt, ſanguis enim diaphragma petit & premit, ſed modo frigus modo calor, frequens faciei mutatio. Secatur vena metu inflammationis; niſi copioſus ſanguis effluxerit. Vulnus ſi anguſtum ſit, amplificetur; vt effluat materia. Adſtringens repellens applica. Quædam injici poſſunt vt liq. *Senn.* inſpiratione diſtentis pulmonibus pulverem inſpergit Pot. vulnerariæ. Vtatur cibis emplaſticis. Vitet motum omnem. Sanari poteſt niſi fuerit nimis magnum, ſi abſque inflammatione, ſi tuſſis abſit. Detergitur eclegmatis è lacte cum pauxilló mellis. Imprimis ſacch. roſ. &c.

VVLNVS cum fracturâ. Fracturâ cum vulnere.

VVLNVS magnum. Renunciatio.

VVLNERATI præſentiâ & aſpectu mulierum amatarum maximè irritantur, & in hæmorrhagias incidunt quandoque mortiferas, vt annotat *P. Borellus obſeru* 93. *pag.* 92. Arcendæ itaque, inquit, amaſiæ, ne ejuſmodi errores, ægris vitam, medicisque ac chirurgis ſperatæ & expectatæ curæ gloriam eripiant.

VVLNERVM hæmorrhagia. Hæmorrhagia vulnerum.

VVVLÆ inflammatio. Inflammatio gurgulionis.

VVVLÆ procidentia. Prociden-

403

CAROLVS DRELINCVRTIVS,

REGIS CONSILIARIVS & Medicus,

CHRISTIANO CONSTANTINO ROMPFIO,

MEDICO PERDOCTO, Clariſſimáque Medicâ proſapiâ ſato.

S. P. D.

PLVRIMVM Tibi debeo, VIR ERVDITE, quòd Menjotianæ Epiſtolæ Apologeticæ de omnigenis Sectis ample-

ctendis, copiam mihi feceris. Rectò ſanè conſilio, id egiſti; me quippè noſti, Menjotij, Viri egregiè docti, non modò æſtimatorem privatum, ſed & fidum præconem. Nullus idcirco miraberis, quòd à Te efflagitem, ne talem tantíque faciendam Epiſtolam, numeris omnibus abſolutam, noſtris in muſæis; tinearum eſcam deliteſcere ſinas, verùm nitidis fidiſque typis propediem committas, ac perinde eruditorum oculis peramanter ſubjicias. En occaſio ſeſe dat vltrò, amicâ & tenaci arripienda manu. Siquidem Librum SMITZII poſthumum à Te, auctum & recenſitum, publici facturus es juris. Quidni tam terſa, tam erudita, támque ingenioſa, ad ejus calcem accedat Apologia, quam ſpondeo, maximum ipſi pondus eſſe allaturam. Meo igitur, mi Rompſi, in Reipublicæ Literariæ gratiam, efflagitantis iterato convicio obſecunda, atque in lucem, quam Te rogo Epiſtolam, emitte. Vale & me *Chriſtianè conſtantérque* ama.

Digitized by Google

AMPLISSIMI, CLARISSIMI, H01

Celeberrimíque Viri,

D. D.

ANTONII MENIOTII,

Conſiliarij & Medici Regij,

EPISTOLA APOLOGETICA DE VARIIS SECTIS AMPLECTENDIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

CLARISSIMO VIRO D.D.

C. CONSTANTINO

ROMPFIO.

Amico ſingulari.

ANTONIVS MENIOTIVS.

Conſiliarius & Medicus Regius.

MIRARI nonnullos liberè me mones, VIR AMICISSIME, quod in diſſertationibus Patho-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

logicis haud ſerviliter me devoverim certo Philoſophorum Medicorumque dogmati, ſed hanc illamve ſectam animo ſolutiore fuerim amplexatus. Nec revera diffiteor me interdum propendêre in ſcholam Democriti, interdum ſtare à partibus Peripateticorum, interdum γαληνίζειν, interdum pedem conferre cum Galeno; nuperiſque Pyrotechnicis modo me inſurgere, modo aſtipulari: Quo autem conſilio fugerim eſſe *conſecraneus* paucis accipe. Si inter artificioſa opera nullum

lum occurrit plenè & cumulatè perfectum; contra ſi in ſtatuis Pyrgotelis & Lyſippi, ſi in tabellis Apellis atque Protogenis aliquid deſiderabatur, quotus eſt quiſque, qui in ſtudijs naturæ, cujus ſacra opertanea ſunt, opinionem jactare auſit ab omni parte beatam, & quæ completos habeat in ſe veritatis numeros. Abſint igitur anguſta & rigida ingenia adinſtar Myſtarum Magicorum circulum circunſcribentia, quem tranſilire nefas ſit; quin potius *omnes deguſtemus* (vt cum Tertul-

liano loquar) *ſapientiæ caupones*, ac decerptis vndique vorſum floſculis, ſertum veritatis componamus, more apum è floribus omnigenis mellificantium. Quæſtiones Ariſtotelis problematicæ, præ cæteris ejus ſcriptis, meo judicio, palmariæ ſunt; ſcio à Claſſicis Literatoribus illarum autoritatem elevari, quòd pleraque dubia, non tam è ſuâ, quam Veterum diſciplinâ, dilucidaverit. At eo ipſo nomine, maximè commendandæ veniunt, quòd Philoſophorum Coryphæum non puduerit, vbi

mancus ipſe ſibi viſus eſt, extra Lycæi pomoeria bonâ fide evagari ad Academiam Platonis, ad porticum Zenonis, ad hortulos Epicuri. Galenus quoque non ita inofficiosè ſenſit de Empiricis, quin ad illorum caſtra nonnunquam convolaverit, his paratus nomen dare, ni Dogmaticis aſcriptûs fuiſſet: reipsâ enim Antiqui Empirici, Philoſophi erant in honore & numero habiti, nec vt hodierni jacebant ἐν βυθῷ ἀπχνίης. Vix autem ignoſcere poſſum eidem Galeno in Methodicos tam ſæ-

væ debacchanti, cùm Theſſali κοινότητες exactè quadrent ad ſumma ac generaliſſima Hippocratea præcepta; *adjicere atque detrahere*, item *ſoluta comprimere & compreſſa ſolvere*; ac Ariſtoteles duas ſtatuerit vniverſales morborum cauſas, πύκνωσιν καὶ μάνωσιν, reſpondentes morbo aſtricto & fluenti Methodicorum. Verùm Cous noſter, Dux præſertim mihi fuit atque Μουσηγέτης, quem nulli hæreſi mancipatum nemo vnus ierit inficias, niſi novus hoſpes neque volutatus in ejus lectione. Nam, *Libro*

de Naturâ humana, & alibi paſſim, adeo firma de quatuor elementis horúmque qualitatibus jecit fundamenta, vt Ariſtoteles ſcientiæ naturalis ſemina exinde mutuatus fuerit, tametſi tanti viri nomen in operibus ſuis Phyſicis ſilentio preſſerit, ne ejus vitulâ araſſè deprehenderetur, ſemelque duntaxat in libris Politicorum frigidè ac per tranſennam illius meminerit: quæ invidia eò magis intoleranda eſt, quòd Hippocrates & Ariſtoteles non fuerint coætanei, ille nimi-

rum centum annis ſenior floruerit ætate Artaxerxis Longimani, hic verò Darij temporibus; quodque Ariſtotelis Præceptor Plato, Hippocratem honorificè celebraverit. Idem Hippocrates *Libro de priſca Medicina, Multas eſſe docet, & extra & intra corpus figurarum ſpecies, quæ magnopere inter ſe diſcrepant, ſecundum affectiones quas inferunt cùm ægro tùm ſano*; memorátque σύγκεισιν καὶ διάκρισιν corporum inſecabilium. Ac *libro primo de diæta*, mentionem facit *Lucis & Orci* in generatione & corru-

ptione mixtorum, quæ per ortum fiunt viſibilia, per interitum remeant εἰς ἅδην, id eſt viſui ſubtrahuntur, ob diſſolutionem in atomos non aſpectabiles, ſicut apud Marônem *Implebo numerum, reddarque tenebris;* Quis adeo cæcus, vt non perſpiciat Hippocratem omnibus hiſce locis ſectantem amici Democriti principia? Eodem libro, *Omnia*, inquit, *ipſis eveniunt per divinam neceßitatem, & quæ volunt, & quæ non volunt;* vbi etiam ait omnia explêre πεπρωμένην μοῖραν, *deſtina-*

tum fatum; cujus quippè agmina atque volumina declinari nequeant. Iterúmque *Libro de Arte*, *ſpontaneum nullam eſſentiam poſſidet, ſed nudum exiſtit nomen.* Hæcque ipſiſſima eſt Stoïcorum opinio de fato, cujus ſeminator & ſator & parens fuit Magnus Hippocrates, Zeno verò educator atque altor. Sic vis animæ divinatrix, imaginatrici ἀντίστροφος, quam ijdem Stoïci animæ tribuebant, legitur apud Hippocratem *Libro de carnibus* ſcribentem, *calidum immortale*, hoc eſt animam,

omnia noſſe & præſentia & futura; quibus verbis, vt obiter dicam, videtur ſignaſſe latentem illam imminentis boni ac potiſſimùm mali, cujus quippè ſenſus acrior eſt, præſagitionem per quam animus anticipato gaudio vel mœrore percellitur. Nam vt ſcitè Seneca in Thyeſte ante feralem Atrei cœnam,

Inſtat Nautis fera tempeſtas,
Cùm ſine vento, Tranquilla tument.

Ac priuſquam gravi quod ingruit periculo, homines

opprimantur, ſaliunt præcordia, defluúntque lacrymæ invitis, ſtimulo & monitu arcano intus inſtigante. Tandem gloriantur Chymiſtæ, Artis ſuæ primordia Hippocraticis monumentis velut ſanctiore ærario recondita, videlicet *Libro laudato de priſcâ Medicinâ*, vbi *acidi ſalſi*, *inſipidi* conſimiliúmque qualitatum vires exaltantur. Itaque evidens eſt, Hippocratem diverſis ſectis non modo adhæſiſſe, ſed earundem quoque Architectum extitiſſe atque Conditorem, & Philoſophorum

pariter ac Medicorum Patriarcham meritò audiri. Non eſt ergo, cur moroſi Cenſores ampliùs mirentur, quòd tam perito Nauclero gubernante, qui fallere falſíque neſcius eſt, ad veritatem expiſcandam tot maria longè latéque navigaverim; vtinam etiam fundum bolide explorare datum eſſet. Vale, VIR DOCTISSIME, & amare perge Tuum nexu & mancupio MENIOTIUM.

Lutetiæ Pariſiorum. VI. Kalend. Jul. Anno Θεογονίας CIↃ. IↃC. LXV.

INDEX

Digitized by Google

INDEX

OMNIVM MORBORVM

juxta partes corporis humani diſpoſitorum.

Supplementa, quæ huic editioni acceſsêre, aſteriſcis notantur.

Febres.

* FEBRIS definitio in genere, pag. 112.
* Febrium in genere diuiſio, Signa, Curatio, *ibid.*
Feb. Ephemera, ſeu diaria. * Differentia, Cauſæ, p. 113
— * Ephemera vera, vel ſpuria, Curatio, *ibid.*
— * Synochus putrida, 114
— Continua putrida, 116
— * Ardens ſeu cauſus, *ibid.*
— * Tertiana, Defin. Signa, Progn. Curatio, 117
— Tertiana intermittens. * Curatio, 118

* An aquæ frigidæ potus conveniat? an diuretica? 119
— Tert. duplex. * Curatio, 121
— Semiter. ſeu hæmitritæa, ibid.
— Quotidiana, Continua, Intermitt. duplex, 122
— Quartana Continua, Intermittens, ibid.
— * Intermittentis ſigna, Progn. Curatio, 123.
— * Quart. triplex, 149
— Quintana, 126
— Erratica. * Signa, Progn. Curatio, ibid.
— Hectica. * Signa, Prognoſtica, 127
— Hectica peſtilens, 129
— Symptomatica. Lenta, ibid.
— Epiala, ibid.
— Syncopalis, vel bilioſa, 130
— Aſſodes, ibid.
— Elodes, ibid.
— Peſtilens. * Prognoſt. Remedia, ibid.
— Petechialis, 132
— Vngarica, ſeu morb. Vngaricus, 133
Feb. alba, 155
Peſtis, 311.

Febrium Symptomata.

Dolor capitis in febr. * Remedia, pag. 135.
* Vigiliæ, 136
* Delirium, 137
* Sopor, ibid.
* Surditas, 138

* Parotides, 139
* Guſtus depravatus, ibid.
* Siccitas & aſperitas linguæ, 140
* Sitis, ibid.
* Nigredo linguæ, 141
* Degluticnd. difficultas, ibid.
* Tuſſis, 142
* Dyſpnoea, ibid.
* Syncope, 144
* Inappetentia, 145
* Bulimus, 146
* Nauſea & vomitus, 147
* Singultus, 148
* Lumborum gravitas & dolor, 149
* Hæmorrhagia, 150
* Sudor, ibid.
* Alui fluxus vel cœliacus, vel lientericus, vel humoralis, 152
* Alui adſtrictio, 154
* Icterus, ibid.

Caput.

CAtarrhus. * Deſcriptio. Cauſæ. Progn. pag. 59
* Capitis tremor ſenilis. Remedia, 56
Dolor capitis. * Remedia, 91
Apoplexia, * Signa, Remed. 20
Carus, 57
Lethargus. * Remedia, 254
Coma, 72
Coma vigil, ibid.
Epilepſia. * Remedia, 105

Catalepſis. * Sign. Progn. Cauſa, 58
Ecſtaſis, 103
Hydrocephalus. * Progn. Curatio, 206
* Hydrophobia, 207
Incubus. * Deſcriptio. Progn. Curatio, 214
Inflammatio cerebri. * Differentia. Remedia, 225
Phrenitis, 314
* Paraphrenitis, ſeu Paraphroſyne, 305
Mania. * Differentia. Remed. 265
* An maniaci ſemper febricitent? 266
Melancholia. * Definitio, Signa, Progn. Remed. 267
* Melancholia errabunda? 270
* Cur hæreditaria melancholia? 271
* Vehementiora cathartica quare noceant in melanch. hypochondriaca? 269
* Cur melancholici propoſiti tenaces? 271
* Cur melanch. omnia tuta timent? 270
* Panici terrores quomodo curandi? 269
Memoriæ defectus, 271
Vertigo. * Remedia, 379
Pilorum defluvium, 318
Pilorum coloris mutatio, 319
Plica, 320
Furfures, 170
* Crapula, 81
Ebrietas, 102
* Cerebri commotio? 64
Concuſſio cerebri, 75
* Intemperies naturalis cerebri? 245
* Intemp. frigida cerebri, 246

* Obſtructio cerebri, 279

* Delirium, 82

* Rheumatiſmus, 329

* Soporoſi affectus, 346.

Oculi.

Ophthalmia * Definitio, Cauſa, Progn. Victus ratio, pag. 286

Ophthalmia ſicca, 288

Pterygion. * Remedia, 289

Nubecula, 291

Sugillatio, *ibid.*

Hypopyon, *ibid.*

Vueæ procidentia, *ibid.*

Mydriaſis. * Prognoſis, 292

Cataracta * Remedia, 295

Excanthis, 294

Rhyas, *ibid.*

Amblyopia, ſeu gutta-ſerena, *ib.*

Cataphora, ſeu Epiphora, 295

Palpebrarum trachoma, 298

Hordeolum, *ib.*

Ectropium, 299

Lagophthalmia, *ib.*

Hydatis palpebræ, *ibid.*

Palpebrarum pruritus, 298

Vlcus oculi, 385

Oculorum Hydrops, 236

Vlcus carunculæ lachrymalis, ſeu Ægilops, 384

Vulnus oculi, 398

Pupillæ phthiſis, 233

1113

Aures.

Obſtructio meatus auditorij, pag. 185
Surditas, 357
Vlcus auris, 385
Vulnus auris, 399
Bombi, ſeu tinnitus aurium, * quid ſit? Progn. 362
* Parotides. Cauſa. Signa. Progn. Curatio, 306
* Parotides in febribus malignis, 308

Nares.

Hæmorrhagia narium. * Critica, Symptomatica, pag. 178
Sternutatio. * Definitio, Cauſæ, 351
Narium vlcus, 385
* Naſi tumor, 278
* Polypus, 320
* Sarcoma narium, 335

Labia, os, lingua, dentes, gingiuæ, fauces.

Dentium caries & nigredo, pag. 83
Dentes, eorumque affectus, *ibid.*
Dentium ſtupor, 84
— Dolor. * Remedia, *ibid.*
— Vacillatio, 86

Dentitio, ibid.
Parulis, 311
Epulis, 109
Labia leporina, 251
* Balbuties, 37
* Mutitas, 277
* Linguæ ariditas, 257
Linguæ magnitudo, ſeu tumor, ibid.
Linguæ ranula, 258
Paralyſis linguæ, 304
* Linguæ vinculum, 221
* Vulnus linguæ, 397
Aphthæ, 18
Inflammatio gurgulionis. * Remedia, 229
Angina, * Signa. Progn. Remedia, 230
Vvulæ relaxatio, 322
Vvulæ procidentia, 401
Vvulæ inflammatio, ibid.
Gulæ obſtructio, 282
* Paralyſis Oeſophagi, 305
Ptyaliſmus, 325
Vox rauca. Raucitas, ſeu raucedo, 327
Aphonia. Vocis privatio, 18

Thorax, pulmo, mamma, cor.

TVſſis. * Definitio. Prognoſtica, pagina 366
Aſthma. * Remedia, 33
Empyema, 104
Hydrops pectoris, 206
* Hydrops à compreſſione, ibid.
Phthiſis. * Definitio. Sign. Progn. Curandi

ratio, 314

Peripneumonia. * Signa. Progn. Remedia, 311

Pleuritis. * Species, Remedia, 320

Hæmoptyſis. * Definitio. Signa, 176

Sanguinis ſputum. * quid ſit? 354

Sanguinis vomitio, 388

Vomitus ſanguinis, 391

Palpitatio cordis. * Definitio, 300

Syncope. * Definitio, Progn. 358

Papillæ, 301

Fiſſura papillarum, ſeu Rhagades. * Differentia, 157

Inflammatio mammarum. * Cauſæ, Different. Progn. 240

Cartilag. Xyphoidis decidentia, 323

Conceptus vitioſus, 75

Mola, 275

Difficultas reſpirandi, 91

Vomica pulmonum, 388

Vulnus thoracis, 399

Vulnus pulmonis, 400

Ventriculus.

ANorexia, * quid ſit? Cauſæ. Progn. Remedia, pag. 11

Apepſia, 18

Bulimia, ſeu fames canina, * quid ſit? 40

* Malacia, 265

* Pica, 327

Ardor ventriculi, 24

Intemperies ventriculi frigida, 250

* —— Calida & ſicca, ibid.
* Cruditas acida, 81
Inflammatio ventriculi, 241
Inflatio ventriculi, 244
* Ventriculi dolor, 371
* Ventriculi imbecillitas, ibid.
Vlcus ventriculi, 386
* Duſpepſia, 96
* Bradupepſia, 37
* Atrophia, 38
Cholera, 65
Cholera. * Diſtinctio. * Progn. Cauſæ, Signa, ibid.
* Cholera humida ἁπλῶς, 67
Cholera ſicca. * fomes mali. different. 66
* Chol. ſpuria, 68
Singultus. * Differentia; Progn. 345
* Vomitus, 389
* Vomitio ſanguinis, 388

Inteſtina, Anus.

Alvus ſuppreſſa. * Remedia, pag. 9
* Obſtructio alui, 278
Diarrhœa * Species, Differentiæ, Signa, Materia irritans, Remedia, 87
Dyſenteria in genere. * Differentia. Remedia, Obſervatio, 96
* —— Inteſtinalis, ibid.
* —— Sanguinea, 100
* —— Melancholica, 101
* —— Hepatica, ſiue Hepatitis, ibid.
Lienteria, * Cauſa, Differentia, 156

Teneſmus. * Defin. Signa, Progn. Remedia, 361
Colica in genere. *. Species, 68
Colica è fecibus, flatu, 70
* — bilioſa. Remedia, 71
— à cauſa inter tunicas, ibid.
* Iſchiadicus dolor, 251
Ileus, ſiue Iliaca paſſio, vulgo miſerere mei. * Remedia, 210
Vermes. * Signa, Remedia, 375
— Lumbrici, ibid.
— Aſcarides. * Remedia, 376
* Vermes in dorſo, 377
Vermiculi capillos decurtantes, 310
* Procidentia in genere, 321
Procidentia ani, ibid.
Hæmorrhoïdes. * Quid ſint? Remedia, 182
* Obſtructio hæmorrhoïdum, 280
* Caruncula pudendi, 57

Iecur, lien, meſenterium.

Affectio hypochondriaca. * Remedia, pag. 5.
Cachexia. * Signa, Progn. 42
* Hydrops in genere, 195
— Leucophlegmatia, ibid.
— Aſcites. * Definit. Obſervationes, 196
* — Aſcites epiploicus, 203
— Tympanites * Quid ſit? Progn. ibid.
* Hydrops à compreſſione, 206
Inflammatio hepatis, 238
Obſtructio hepatis, * Cauſæ. Sign. 280

Scirrhus hepatis. * Victus ratio, 336
Scorbutum. * Victus ratio, 338
* Obſtructio ſcorbutica, 285
Inflammatio lienis, 239
Intemperies lienis, 250
* Obſtructio lienis, 285
* Obſtructio ſcyrrhodes lienis, 285
Scirrhus lienis. * Prognoſis, 337
Inflammatio meſenterij, 243
* Obſtructio meſenterij, 284
Lues venerea, 259.

Renes, Veſica.

Calculus renum. * Cauſæ. Signa, Prognoſt. pag. 44
Inflammatio renum, 242
Vlcus renum, 387
Calculus veſicæ. * Defin. Cauſæ, Signa, Curatio Helmontij Secretum explodi-tur, 49
Vlcus veſicæ, 386
Dyſuria, 102
Stranguria, 352
Mictio involuntaria, 275
* Nephritis, 278
* Obſtructio viarum vrinæ, 286.

Penis, Teſtes.

* Inflammatio penis, pag. 243
Inflammatio teſtium & ſcroti. * Cauſæ, Sign. Progn. Remedia, ibid.

Priapiſmus. * Cauſæ. Remedia, 324
Gonorrhœa. * Defin. 174
— Venerea. * Obſervatio. Remedia, 175
Hernia inteſtinalis, 186
— Inguinalis, 188
— Vteri, *ibid.*
— Ventoſa, Aquoſa, * Prognoſtica Remedia, 189
*— Humoralis, *ibid.*
— Carnoſa, 190
— Varicoſa, Vmbilicalis, 191
— Vmbilicalis aquoſa, Vmbil. carnoſa, 192.
— Gutturalis. * Cauſæ. Signa, Progn. *ibid.*

Morbi Virginum & mulierum.

ABortus. * Remedia prophilactica, pag. 1.
Partus. * Remedia, 308
* Mola, 275
Secundina, vide Partus, 309
Lochia, 259
Sterilitas. * Remedia, 350
Lac, 251
Lactis defectus, *ibid.*
Lactis redundantia. * Remedia, 252
Lactis thromboſis, *ibid.*
Procidentia vteri, 322
Suffocatio vteri. * Definit. 305
Hæmorrhoïdes vteri, 186
Matricis Hydrops, 266

Digitized by Google

Digitized by Google

Hydrops vteri, 205
Furor vterinus. * Cauſa proxima. Differ. 159
Fluor muliebris, ſeu profluvium album. * Remed. 359
Menſes albi, 271
Menſium profluvium, ibid.
Menſium ſuppreſſio, * Cauſæ, Signa, 272
Chloroſis, vide febres, 355
Menſium ſtillicidium, 275.

Affectus puerorum.

INfantium febres, pag. 217
Siriaſis, 218.
Pavor in ſomno, ibid.
Vigiliæ, ib.
Epilepſia, ib.
Humiditas aurium, 220
Linguæ vinculum, 221
Catarrhus, ibid.
Tormina ventris, ib.
Alui fluxus, ib.
Lumbrici, ib.
Dracunculi, 222
Hydrocephalus, vide morb. capitis, 206
Aphthæ, vide os, fauces, 18
Sahafati, 333
Morbilli, 276
* Variolæ, 369
* Dentitio, 86.

Artus nervus.

Apoplexia. * Signa, Remedia, pag. 20
Arthritis. * Definit. Species, Remedia, 25
* Hemiplegia, 186
Arthritis vaga ſcorbutica, 32
Paralyſis * Signa. Remedia, 301
Paralyſis particularis, 304
Nervorum tremor, 364
* Convulſio ſpuria ſiue notha, 78
Convulſio legitima. * vnde fiat, ibid.
* Spaſmus cynicus, 349
Lumborum dolor, 95
Horror, 194
Obſtructio vaſorum cerebri, 285
Xiphoidis cartilaginis prolapſus, 402.

Venenum.

Venenum, pag. 369
Morſus canis rabidi, 277
Hydrophobia ſeu rabies canina, 207
Parotides, 306
—— Febrium malignarum, 308.

Totum.

Imbecillitas virium. pag. 215
Laſſitudo, 253
Maraſmus, 266
Craſſities corporis, 81
* Obeſitas, 278

* Sitis immoderata, 345
* Vermes in dorſo, Maſclous dicti, 377

Cutis.

SCabies. * Remedia, pag. 335
Elephantiaſis, 103
Icterus. * Definitio. Progn. Remedia, 208
Icterus niger. * Quid ſit? 210
Impetigo, 214
Maculæ ephelides, 264
Maculæ congenitæ, 265
Puſtulæ, Furunculus. * Remedia, 325
Sudamina, 326
Epinyctis, *ibid.*
Eſſere, *ib.*
Pſydracia, *ib.*
Phlyctenæ, *ib.*
Puſtulæ corneæ, 327
Sphacelus, ſeu ſideratio, 171
* Tabes, 359.

Tumores.

ANthrax. * Differentia. Remedia pag. 15.
* Anthracis, ſeu carbunculi peſtil. Symptomata, 17
Bubo. * Signa, 37
* Bubo peſtilentialis, 38
* Bubo Venereus, 39
Scirrhus. * Progn. 335
Fungi. * Quid ſint? Remed. 168

INDEX.

Ganglium. * Remed. 170
Oedema. * Progn. Victus ratio, 296
Scrofula. * Progn. 342
Varices. * Quid ſint? Cauſa. Signa Progn. victus ratio, 368
Verruca, clavus, condyloma. Different. * Progn. Remedia, 377
Eryſipelas, Roſa. * Defin. Different Progn. Remedia, 109
Gutta roſacea, 176
Suppuratio, 356
Bronchocele. * Cauſa. Sign. Progn. Curatio, 37
Herpes miliaris. * Progn. 193,
Gangræna. Quid ſit? Progn. Remedia 171.
Sphacelus oſſium, 348
Gangræna Scorbutica, 173
Gangræna ex interceptione ſpirituum animalium, *ibid.*
Inflammatio, ſeu Phlegmone.* Cauſa, Signa. Progn. Differentia, 225
Paronychia, 306
Perniones, 311
Eſſere, 111
Pſydracia, 324
Puſtula, 325
Phlyctenæ, ſeu ignis ſylveſtris, 314
Aneuriſma, 11
* Abſceſſus, 3
* Abſceſſus phlegmaticus, 4
* Steatoma, 350
* Atheroma, 36

* Meliceris, 271
* Congeſtio, 75
* Fluxio, 160
* Glandula, 174
* Lupia, 261
* Talpa, 359
* Teſtudo, 362
* Tumores præter-naturales, 365.

Vulnera, Contuſiones.

Vulnera partium, vide *titulum cujuſque partis.*

Vlnus, pag. 392
Vulnus cranij, 81
Vulnus oculi, 398
Vulnus linguæ, 399
Vulnus auris, *ibid.*
Vulnus nervorum, 395
Vulnus ligament. & articul. 396
Vulnus thoracis, 399
Vulnus pulmonis, 400
Vulnus ſclopicum · * Different. 397
Hæmorrhagia vulnerum, 381
Contuſio cum ecchymoſi, 75
Contuſio cum ſanguinis effluxu per & in ſuperiora, 77
Concuſſio cerebri, 75
Sutura, 358
* Vulnerati quando irritantur? 401
Renuntiatio. Vulnus magnum, 329
Vulnus cum fractura, 401.

Vlcera, Fiſtulæ.

VLcus. * Quot indicationibus conſtet curatio? pag. 380
Vlcus cum intemperie, 381
—— Sordidum, 382
—— cum ambitu duro, *ibid.*
—— cum tumore, *ib.*
Excreſcentia carnea in vlceribus, *ib.*
Vlcus in interiore crure ſupra malleolum, 383.
Fiſtula gingivarum, 159
Fiſtula thoracis, *ib.*
Fiſtulæ * Differentiæ, 157
Cancer. * Victus ratio, 54
Ambuſta, Combuſta. * Vnguentum, 73
Intertrigo, 250
Oſſis ſacri excoriatio, 298.

Fracturæ.

FRactura cranij cum contuſione, pag. 77
Fractura cranij cum vulnere. * Obſervationes, 165
Contuſio, 167
Effractura, *ibid.*
Sedes, *ib.*
Reſonitus, 168
Trepanon, 163
Fractura, 160
Fractura cum vulnere, 165
Fractura cruris cum vulnere, 96

420

Luxationes.

LVxatio, pag. 261
Luxatio vertebrarum, 263.

Miſcellanea.

AN à fulmine quis ictus? pag. 329
An qui confoſſus, eo vivente vel mortuo factum? ibid.
An qui ſubmerſus, vivus vel mortuus præcipitatus in aquas fuerit? ibid.
Vnde innoteſcat infantem fuiſſe ſuffocatum, ib.
Criſes, 81
Dolor, 94
Faſcinatio. * Obſervationes, 111
Imaginatio, 212
Pili & eorum morbi, 318
Recidivæ, 323
* An maniaci ſemper febricitent? 266
* Cur melancholici omnia tuta timeat? 270.
* Cur melanch. propoſiti tenaces? 271
* Vehementiora cathartica quare noceant in melanch. hypochondriaca? 269
Suffocati ferè in aqua, ad vitam quomodo revocandi, 351
Suffocatio à muſti vaporibus & à fumo, ibid.

FINIS.

Digitized by Google

PRIVILEGE DV ROY.

LOVIS par la grace de Dieu Roy de France & de Navarre, A Nos Amez & Feaux Conſeillers les Gens tenans nos Cours de Parlement, Maiſtres des Requeſtes odinaires de noſtre Hoſtel, Baillifs Seneſchaux, Prevoſts, Lieutenans & à tous autres nos Iuſticiers & Officiers qu'il appartiendra: SALVT; Noſtre amé IEAN D'HOVRY, Marchand Libraire de noſtre bonne Ville de Paris, Nous a fait remonſtrer, qu'il a recouvré vn Liure intitulé, *Vniverſæ Medicinæ Practicæ compendium, Authore Io. Andr. Schmitzio, Med. Doct. & Prof. Opus poſthumum quamplurimis ſupplementis auctum & recenſitum à* CH. CONST. ROMPF. *Med. D &c* Lequel Livre il deſireroit faire imprimer & expoſer en vente au Public; Ce qu'il ne peut faire ſans avoir nos Lettres ſur-ce neceſſaires, qu'il a tres-humblement requis, A CES

CAVSES, Nous avons permis & permettons par ces Preſentes audit Expoſant, de faire imprimer ledit Livre en tel volume & caractere que bon luy ſemblera, & iceluy vendre & debiter par tout noſtre Royaume, Païs, Terres, & Seigneuries de noſtre obeïſſance, pendant le temps & eſpace de dix années, à commencer du jour que ledit Livre aura eſté achevé d'imprimer pour la premiere fois; Faiſant trés-expreſſes inhibitions & deffences à toutes perſonnes, de quelle qualité & condition qu'ils ſoient, de faire imprimer, vendre & debiter, ou contre-faire ledit Livre, n'y en apporter de dehors ſans la permiſſion & conſentement dudit Expoſant, ou de ceux qui auront droit de luy, à peine de trois mil livres d'amande, & de tous deſpens, dommages & intereſts, & de confiſcation des Exemplaires contrefaits; A la charge qu'il en ſera mis vn exemplaire dans noſtre Cabinet du Chaſteau dn Louvre, deux en noſtre Bibliotheque publique, & vn en celle de noſtre tréscher & feal le Sieur SEGVIER, Che-

Priapiſmus. * Cauſæ. Remedia, 324
Gomorrhœa. * Defin. 174
— Venerea. * Obſervatio. Remedia, 175
Hernia inteſtinalis, 186
— Inguinalis, 188
— Vteri, ibid.
— Ventoſa, Aquoſa, * Prognoſtica Remedia, 189
*— Humoralis, ibid.
— Carnoſa, 190
— Varicoſa, Vmbilicalis, 191
— Vmbilicalis aquoſa, Vmbil. carnoſa, 192.
— Gutturalis. * Cauſæ. Signa, Progn. ibid.

Morbi Virginum & mulierum.

Abortus. * Remedia prophilactica, pag. 1.
Partus. * Remedia, 308
* Mola, 275
Secundina, vide Partus, 309
Lochia, 259
Sterilitas. * Remedia, 350
Lac, 251
Lactis defectus, ibid.
Lactis redundantia. * Remedia, 252
Lactis thromboſis, ibid.
Procidentia vteri, 322
Soffocatio vteri. * Definit. 305
Hæmorrhoïdes vteri, 186
Matricis Hydrops, 266

Hydrops

Digitized by Google

Hydrops vteri, 205
Furor vterinus. * Cauſa proxima. Differ. rent. 159
Fluor muliebris, ſeu profluvium album. * Remed. 359
Menſes albi, 271
Menſium profluvium, ibid.
Menſium ſuppreſſio, * Cauſæ, Signa, 272
Chloroſis, vide febres, 355
Menſium ſtillicidium, 275.

Affectus puerorum.

INfantium febres, pag. 217
Siriaſis, 218.
Pavor in ſomno, ibid.
Vigiliæ, ib.
Epilepſia, ib.
Humiditas aurium, 220
Linguæ vinculum, 221
Catarrhus, ibid.
Tormina ventris, ib.
Alui fluxus, ib.
Lumbrici, ib.
Dracunculi, 222
Hydrocephalus, vide morb. capitis, 206
Aphthæ, vide os, fauces, 18
Sahafati, 333
Morbilli, 276
* Variolæ, 369
* Dentitio, 363

Artus nervus.

Apoplexia. * Signa, Remedia, pag. 20
Arthritis. * Definit. Species, Remedia, 25
* Hemiplegia, 186
Arthritis vaga ſcorbutica, 32
Paralyſis * Signa. Remedia, 301
Paralyſis particularis, 304
Nervorum tremor, 364
* Convulſio ſpuria ſiue notha, 78
Convulſio legitima. * vnde fiat, *ibid.*
* Spaſmus cynicus, 349
Lumborum dolor, 95
Horror, 194
Obſtructio vaſorum cerebri, 285
Xiphoidis cartilaginis prolapſus, 402.

Venenum.

Venenum, pag. 369
Morſus canis rabidi, 277
Hydrophobia ſeu rabies canina, 207
Parotides, 306
— Febrium malignarum, 308.

Totum.

Imbecillitas virium. pag. 273
Laſſitudo, 253
Maraſmus, 266
Craſſities corporis, 81
* Obeſitas, 278

* Sitis immoderata, 345
* Vermes in dorſo, Maſclous dicti, 377

Cutis.

SCabies. * Remedia, pag. 335
Elephantiaſis, 103
Icterus. * Definitio. Progn. Remedia, 208
Icterus niger. * Quid ſit? 210
Impetigo, 214
Maculæ ephelides, 264
Maculæ congenitæ, 265
Puſtulæ, Furunculus. * Remedia, 325
Sudamina, 326
Epinyctis, ibid.
Eſſere, ib.
Pſydracia, ib.
Phlyctenæ, ib.
Puſtulæ corneæ, 327
Sphacelus, ſeu ſideratio, 171
* Tabes, 359.

Tumores.

ANthrax. * Differentia. Remedia pag. 15.
* Anthracis, ſeu carbunculi peſtil. Symptomata, 17.
Bubo. * Signa, 37
* Bubo peſtilentialis, 38
* Bubo Venereus, 39
Scirrhus. * Progn. 335
Fungi. * Quid ſint? Remed. 168

Ganglium. * Remed. 170
Oedema. * Progn. Victus ratio, 296
Scrofula. * Progn. 342
Varices. * Quid ſint? Cauſa. Signa. Progn. victus ratio, 368
Verruca, clavus, condyloma. Different. * Progn. Remedia, 377
Eryſipelas, Roſa. * Defin. Different Progn. Remedia, 109
Gutta roſacea, 178
Suppuratio, 356
Bronchocele. * Cauſa. Sign. Progn. Curatio, 37
Herpes miliaris. * Progn. 193
Gangræna. Quid ſit? Progn. Remedia 171.
Sphacelus oſſium, 348
Gangræna Scorbutica, 173
Gangræna ex interceptione ſpirituum animalium, ibid.
Inflammatio, ſeu Phlegmone. * Cauſa, Signa. Progn. Differentia, 225
Paronychia, 306
Perniones, 311
Eſſere, 111
Pſydracia, 324
Puſtula, 325
Phlyctenæ, ſeu ignis ſylveſtris, 314
Aneuriſma, 11
* Abſceſſus, 3
* Abſceſſus phlegmaticus, 4
* Steatoma, 350
* Atheroma, 36

* Meliceris, 271
* Congeſtio, 75
* Fluxio, 160
* Glandula, 174
* Lupia, 261
* Talpa, 359
* Teſtudo, 362
* Tumores præter-naturales, 365.

Vulnera, Contuſiones.

Vulnera partium, vide *titulum cujuſque partis.*

VLnus, pag. 392
Vulnus cranij, 81
Vulnus oculi, 398
Vulnus linguæ, 399
Vulnus auris, *ibid.*
Vulnus nervorum, 395
Vulnus ligament. & articul. 396
Vulnus thoracis, 399
Vulnus pulmonis, 400
Vulnus ſclopicum. * Different. 397
Hæmorrhagia vulnerum, 381
Contuſio cum ecchymoſi, 75
Contuſio cum ſanguinis effluxu per & in ſuperiora, 77
Concuſſio cerebri, 75
Sutura, 358
* Vulnerati quando irritantur? 401
Renuntiatio. Vulnus magnum, 329
Vulnus cum fractura, 401.

Vlcera, Fiſtulæ.

VLcus. * Quot indicationibus conſtet curatio? pag. 380
Vlcus cum intemperie, 381
—— Sordidum, 382
—— cum ambitu duro, ibid.
—— cum tumore, ib.
Excreſcentia carnea in vlceribus, ib.
Vlcus in interiore crure ſupra malleolum, 383.
Fiſtula gingivarum, 159
Fiſtula thoracis, ib.
Fiſtulæ. * Differentiæ, 197
Cancer. * Victus ratio, 54
Ambuſta, Combuſta. * Vnguentum, 73
Intertrigo, 250
Oſſis ſacri excoriatio, 298.

Fracturæ.

FRactura cranij cum contuſione, pag. 77
Fractura cranij cum vulnere. * Obſervationes, 165
Contuſio, 167
Effractura, ibid.
Sedes, ib.
Reſonitus, 168
Trepanon, 563
Fractura, 160
Fractura cum vulnere, 163
Fractura cruris cum vulnere, [illegible]

480

Luxationes.

LVxatio, pag. 264
Luxatio vertebrarum, 263.

Miſcellanea.

AN à fulmine quis ictus? pag. 329
An qui confoſſus, eo vivente vel mortuo factum? ibid.
An qui ſubmerſus, vivus vel mortuus præcipitatus in aquas fuerit? ibid.
Vnde innoteſcat infantem fuiſſe ſuffocatum, ib.
Criſes, 81
Dolor, 84
Faſcinatio. * Obſervationes, 111
Imaginatio, 112
Pili & eorum morbi, 318
Recidivæ, 323
* An maniaci ſemper febricitent? 266
* Cur melancholici omnia tuta timeant? 270.
* Cur melanch. propoſiti tenaces? 271
* Vehementiora cathartica quare noceant in melanch. hypochondriaca? 269
Suffocati ferè in aqua, ad vitam quomodo revocandi, 351
Suffocatio à muſti vaporibus & à fumo, ibid.

FINIS.

PRIVILEGE DV ROY.

LOVIS par la grace de Dieu Roy de France & de Navarre, A Nos Amez & Feaux Conſeillers les Gens tenans nos Cours de Parlement, Maiſtres des Requeſtes odinaires de noſtre Hoſtel, Baillifs Seneſchaux, Prevoſts, Lieutenans & à tous autres nos Iuſticiers & Officiers qu'il appartiendra: SALVT; Noſtre amé IEAN D'HOVRY, Marchand Libraire de noſtre bonne Ville de Paris, Nous a fait remonſtrer, qu'il a recouvré vn Liure intitulé, *Vniverſa Medicina Practica compendium, Authore Io. Andr. Schmitzio, Med. Doct. & Prof. Opus poſthumum quamplurimis ſupplementis auctum & recenſitum à* CH. CONST. ROMPF. *Med. D &c* Lequel Livre il deſireroit faire imprimer & expoſer en vente au Public; Ce qu'il ne peut faire ſans avoir nos Lettres ſur-ce neceſſaires, qu'il a tres-humblement requis, A CES

CAVSES, Nous avons permis & permettons par ces Preſentes audit Expoſant, de faire imprimer ledit Livre en tel volume & caractere que bon luy ſemblera, & iceluy vendre & debiter par tout noſtre Royaume, Païs, Terres, & Seigneuries de noſtre obeïſſance, pendant le temps & eſpace de dix années, à commencer du jour que ledit Livre aura eſté achevé d'imprimer pour la premiere fois; Faiſant trés-expreſſes inhibitions & deffences à toutes perſonnes, de quelle qualité & condition qu'ils ſoient, de faire imprimer, vendre & debiter, ou contre-faire ledit Livre, n'y en apporter de dehors ſans la permiſſion & conſentement dudit Expoſant, ou de ceux qui auront droit de luy, à peine de trois mil livres d'amande, & de tous deſpens, dommages & intereſts, & de confiſcation des Exemplaires contrefaits; A la charge qu'il en ſera mis vn exemplaire dans noſtre Cabinet du Chaſteau dn Louvre, deux en noſtre Bibliotheque publique, & vn en celle de noſtre trés-cher & feal le Sieur SEGVIER, Che-

valier Chancelier de France, avant que l'expoſer en vente, ſuivant noſtre reglement, à peine de nullité des Preſentes. SI VOVS MANDONS, que du contenu en ceſdites Preſentes, Vous ayez à faire joüir ledit Expoſant plainement & paiſiblement, contraignant tous ceux qu'il appartiendra par toutes voyes deuës & raiſonnables, & au premier noſtre Huiſſier ou Sergent ſur-ce requis, faire pour l'execution deſdites Preſentes tous Exploits requis & neceſſaires, ſans demander autre permiſſion. VOVLONS auſſi, qu'en mettant au commencement ou à la fin dudit Livre vne Copie du preſent Privilege, il ſoit tenu pour deuëment ſignifié à tous qu'il appartiendra, que foy y ſoit adjouſtée, & aux Coppies Collationnées par vn de nos Amez & Feaux Conſeillers & Secretaires comme à l'Original: CAR tel eſt noſtre plaiſir: DONNE' à Paris le premier jour de May, l'An de Grace mil ſix cens ſoixante-ſix, & de noſtre Regne le vingt-troiſiéme. Signé, Par le Roy en ſon Conſeil DVMOLEY, &

Scellé du grand Sceau de Cire jaune.

Achevé d'imprimer pour la premiere fois le 23. May 1666.

Les Exemplaires portés par le Privilege ont eſté fournis.

Regiſtré ſur le Livre de la Communauté des Marchands Libraires & Imprimeurs, ſuivant l'Arreſt du Parlement, en datte du 8. Avril 1653. Fait à Paris ce douziéme May 1666.
Signé, S. Piget, *Syndic.*

ERRATA

quæ huic editioni irrepſere.

PAgina 29. lin.8. poſt E. *adde* calida. 32. l.30. *adde* plures. 33 l.22. *pro* Vſus, *l.* Humor. 41. l. 23. *l.* ſimul ac cœpit. 43. l.26. *pro* veſtigium. *l.* faſtigium. 53. l.19. *l.* futuri. 93. l. 29. *l.* hirudines. 103 l.11. *l.* de. 115. l.32. *l.* librâ. 125. l.14. *l.* modicè. 146. l. 8. *l.* cum volupt. 158. l.14. *l.* lixiuio, aq. theriacali. 161. l. 4. *l.* 20. & 24. dies. 181. l.7. *l.* topicis & internis. 186. l.1. *l.* tapſi barbati. 226. l.23. *l.* ſemina 4. frigida. 282 l. 13. *l.* ſedi major. 322. l. 20. *l.* vterum. 361. l. 2. *l.* fractura.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

412,2

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Cav. G. DI GIACOMO
Restauro del Libro Antico
PESCARA
1970

Digitized by Google